

NACKA
KOMMUN

Kallelse/föredragningslista
22 april 2020

Natur- och trafiknämnden

Tid: kl. 16:30-18:30

Plats: Nacka stadshus

Alliansen samlas sammanträdesdagen klockan 15.30 i lokal Kummelnäs, EH plan 2, nacka stadshus.

Oppositionen samlas sammanträdesdagen klockan 15.30 Myrsjön, östra huset, plan -1, nacka stadshus.

Hans Peters (C), ordförande

Natur- och trafiknämnden

1. Mötesinformation

Förslag till beslut

Sammanträdeslokal NY LOKAL SurfaceHub01, Nya västan plan 1, rummet med glasväggar i hörnet mot västra huset.

Alliansen samlas sammanträdesdagen klockan 15.30 i lokal Kummelnäs, Entré huset plan 2, nacka stadshus. (Teamsinbjudan via Outlook/ e-post)

Oppositionen samlas sammanträdesdagen klockan 15.30 i Myrsjön, östra huset , plan -1,, nacka stadshus. (Teamsinbjudan via Outlook/ e-post)

2. Inledning av sammanträdet

Förslag till beslut

Upprop Justering

Anmälan av extra ärenden/ övriga frågor

Anmälan av jäv

3. Beslut om samråd för Rensättra naturreservat (NTN 2017/351)

Förslag till beslut

1. Natur- och trafiknämnden förelägger, enligt 24§ förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., ägare och innehavare av särskild rätt till marken och som berörs av genomförda ändringar i förslag till naturreservat Rensättra, att lämna yttrande över förslaget senast den 28 maj 2020.

2. Natur- och trafiknämnden beslutar om omedelbar justering

4. Remiss - Trafikförändringar i SL-trafiken och Waxholmsbolagets trafik 2020/2021 (NTN 2020/51)

Förslag till beslut

Natur- och trafiknämnden noterar informationen till protokollet.

5. Remiss - Naturvårdsstrategi för skyddsvärda ekar och ekmiljöer i Stockholms län (NTN 2020/76)

Förslag till beslut

Natur och trafiknämnden lämnar synpunkter över remissen Särskilt skyddsvärda ekar och ekmiljöer - naturvårdsstrategi för Stockholms län till kommunstyrelsen i enlighet med tjänsteskrivelsen daterad den 30 mars 2020.

Natur- och trafiknämnden

Natur och trafiknämnden beslutar om omedelbar justering.

6. Remiss - Detaljplan för upprustning av Saltsjöbanan Fisksätra station, Erstavik 26:1 med flera (NTN 2020/63)

Förslag till beslut

Natur- och trafiknämnden antar förslag till yttrande enligt tjänsteskrivelsens bilaga 1, 2020-03-27.

7. Remiss - Detaljplan för Traversen, del av Sicklaön 83:22, på västra Sicklaön (NTN 2020/64)

Förslag till beslut

Natur- och trafiknämnden antar förslag till yttrande enligt tjänsteskrivelsens bilaga 1, 2020-03-27.

8. Politikerinitiativ - Alternativa, lugna cykelvägar över Sicklaön (NTN 2020/43)

Förslag till beslut

Natur- och trafiknämnden beslutar att uppdra åt trafikenheten att utreda möjligheten till att tillhandahålla en eller flera alternativa cykelvägar.

9. Politikerinitiativ - Nyttoparkering (NTN 2020/42)

Förslag till beslut

Natur- och trafiknämnden beslutar att inte utreda möjligheterna att samköra parkeringsplatser för rörelsehindrade som nyttoparkeringsplatser.

10. Medborgarförslag -Padelbanor för spontant spel (NTN 2020/37)

Förslag till beslut

Natur- och trafiknämnden avslår medborgarförslaget att anlägga padelbanor för spontant spel på allmän plats. Padelbanor har höga driftkostnader och kommunen behöver prioritera befintliga anläggningstyper. Medborgarförslaget är därmed besvarat.

11. Medborgarförslag - Bredda bron över Sickla kanal i anslutning till fjärrvärmeutbyggnaden (NTN 2020/47)

Natur- och trafiknämnden

Förslag till beslut

Natur och trafiknämnden avslår förslaget om att bygga om eller bygga en ny bro i samband med fjärrvärmeutbyggnad eftersom det redan finns en förbindelse över kanalen som motsvarar kommunens behov. Medborgarförslaget är därmed besvarat.

12. Information - Stickprov årsrapport (NTN 2019/194)

Förslag till beslut

Natur och trafiknämnden noterar informationen till protokollet.

13. Ärendet utgått

14. Projektavslut Näridrottsplats Fisksätra IP Projektnummer: 90000353 (NTN 2020/77)

Förslag till beslut

Natur- och trafiknämnden noterar informationen till protokollet.

15. Projektavslut, konstgräs Fisksätra Projekt 90000355 (NTN 2020/78)

Förslag till beslut

Natur och trafiknämnden noterar informationen till protokollet.

16. Information Trafikenheten

17. Information enheten drift offentlig utemiljö

18. Övriga frågor

19. Redovisning delegationsbeslut (NTN 2020/53)

Förslag till beslut

Natur och trafiknämnden noterar informationen till protokollet.

20. Redovisning anmälda handlingar

2020-03-27

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr NTN 2017/351

Natur- och trafiknämnden

Beslut om samråd för Rensättra naturreservat

Förslag till beslut

1. Natur- och trafiknämnden förelägger, enligt 24§ förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., ägare och innehavare av särskild rätt till marken och som berörs av genomförda ändringar i förslag till naturreservat Rensättra, att lämna yttrande över förslaget senast den 28 maj 2020.

2. Natur- och trafiknämnden beslutar om omedelbar justering

Sammanfattning av ärendet

Samråd för Rensättra naturreservat hölls under mars-maj 2018 och sedan dess har arbetet pågått med att omhänderta inkomna synpunkter och göra ändringar i förslag till beslut om föreskrifter och skötselplan. Två ändringar innebär en ytterligare inskränkning för ett antal sakägare och därför skickas reservatshandlingarna på ett nytt samråd till berörda. Den första ändringen är en utvidgning av reservatsgränsen i väster, den andra är en ny A-föreskrift som innebär att det krävs reservatsförvaltarens tillstånd att upprätta tillfälliga körvägar i samband med reparation och underhåll av ledning.

Övriga ändringar som gjorts sedan samrådet är bl.a. att den norra delen av reservatet har utgått eftersom en reservatsbildning där skulle strida mot gällande detaljplan och anläggningsbeslut för gemensamhetsanläggning. Syftet med naturreservatet och föreskrifter har justerats utifrån inkomna synpunkter. Två nya skötselområden har tillkommit, Sågsjön och kraftledningsgatan. Hundträningsområdet pekades inte längre ut i karta utan kan upprättas där kommunen finner att det är lämpligt.

Ärendet

Rensättra naturreservat har varit på samråd under mars-maj 2018. Efter det har arbete pågått med att omhänderta inkomna synpunkter samt göra ändringar i förslag till beslut om föreskrifter och skötselplan. Två ändringar innebär ytterligare inskränkningar för ett antal sakägare och föranleder ett nytt samråd. Den första ändringen är en utvidgning av reservatsområdet i den västra delen för att bättre knyta an till blivande Skarpnäs naturreservat och bevara den svaga gröna kilen mellan Skarpnäs och Velamsund. Den andra ändringen är en ny A-föreskrift som innebär att det krävs tillstånd från reservatsförvaltaren för att upprätta tillfälliga körvägar i samband med reparation och underhåll av ledning. Detta låg tidigare som ett undantag under D-föreskrifterna.

Flera yttranden har inkommit under samrådet 2018. Den största förändringen i naturreservatshandlingarna är att den norra delen av reservatsområdet utgår eftersom en reservatsbildning där inte är förenlig med gällande detaljplaner och anläggningsbeslut för gemensamhetsanläggning. Med anledning av detta upphävs också detaljplanerna i den södra delen, i de delar där de överlappar med reservatet. Processen att upphäva detaljplanerna pågår och löper parallellt med beslutsprocessen för reservatsbildningen. Övriga förändringar i naturreservatshandlingarna är bland annat att syftet med naturreservatet har förtydligats för att även omfatta rekreation, kartorna har uppdaterats utefter inkomna synpunkter, två nya skötselområden har tillkommit för Sågsjön respektive kraftledningsgatan samt att flera av flera föreskrifter har justerats. Bland annat har C-föreskriften om tillstånd för olika evenemang och tävlingar skrivits om så att det finns ett undantag för sådana verksamheter som omfattas av skolor och förskolor. Hundträningsområdet som tidigare var utpekad i karta har inte längre en specifik plats utan kan upprättas där kommunen finner det lämpligt.

För mer detaljerad redogörelse av inkomna synpunkter, enhetens kommentarer samt förändringar i dokumenten, se samrådsredogörelse 1 (bilaga 3).

Sedan det första samrådet hölls 2018 har en ny fastighetsförteckning tagits fram och ett fåtal nya sakägare kommit till. Eftersom dessa inte var med på tidigare samråd kommer de att få handlingarna på remiss i denna samrådsrunda.

Ekonomiska konsekvenser

Förslag till beslut resulterar endast i mindre kostnader för handläggningstid i samband med utskick av handlingar samt mottagande av synpunkter.

Konsekvenser för barn

Beslutet innebär inga konsekvenser för barn.

Handlingar i ärendet

1. Förslag till beslut och skötselplan för Rensättra naturreservat, daterat 2020-04-21
2. Bilaga Hur man överklagar.
3. Samrådsredogörelse 1, daterad 2020-03-27
4. Missiv med sändlista

Kristina Petterqvist
Enhetschef
Enheten för drift offentlig utemiljö

Anna Herrström
Kommunekolog
Enheten för drift offentlig utemiljö

RENSÄTTRA NATURRESERVAT

Beslut och skötselplan

SAMRÅDSHANDLING 2020-04-21

Natur- och trafiknämnden

Dnr NTN 2017/351

Förslag till beslut om bildande av Rensättra naturreservat i Nacka kommun

Nacka kommuns förslag till beslut

Nacka kommun förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det området som avgränsats på bifogad karta (bilaga 1) som naturreservat. Reservatets namn ska vara Rensättra naturreservat.

I enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Nacka kommun de mål, riktlinjer och åtgärder som framgår av bifogad skötselplan (bilaga 3). Förvaltare för naturreservatet ska vara Nacka kommun, natur- och trafiknämnden, i enlighet med 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden är tillsynsmyndighet.

Beslutet riktar sig till allmänhet, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Uppgifter om reservatet

Namn	Rensättra naturreservat
Kommun	Nacka
Naturvårdsregister-ID	2049439
Socken	Boo
Naturgeografisk region	Roslagens kust/skärgård (25a)
Läge	Reservatet ligger ca 1,5 km nordost om Orminge centrum i kommundelen Boo.
Fastigheter inom området	Del av fastigheterna Rensättra 2:3 och 1:33, del av fastigheten Mensättra 1:1 samt fastigheten Rensättra 1:30.
Fastighetsägare	Nacka kommun
Areal	56,4 ha varav land 50,3 ha

Syftet med naturreservatet

Syftet med Rensättra naturreservat är att bevara ett tätortsnära naturområde för rekreation och friluftsliv samt att bevara områdets värdefulla natur- och kulturmiljöer i form av hävdade marker, gamla hållmarkstallskogar och bäckmiljöer. Inom området ska det finnas möjlighet till olika friluftaktiviteter, naturupplevelser och vardagsrekreation. Naturvärdena är en förutsättning för att bibehålla de rekreativa värdena och friluftslivet ska utvecklas i samspel med bevarande av biologisk mångfald.

Syftet ska tillgodoses genom information, skötsel och anläggning av mindre friluftsanläggningar samt vid behov utmärkning av stigar och leder och värdefulla platser ur natur- och kultursynpunkt. Vidare ska syftet nås genom att de öppna markerna fortsättningsvis hävdas genom bete eller slätter samt att kulturhistoriska lämningar vårdas och bevaras. Bäckmiljöer ska bevaras och om möjligt restaureras. Skogens ska skötas så att biologiska värden stärks och dess strukturer bevaras och utvecklas. Vid utveckling av området ska funktioner för biologisk mångfald, ekologiska spridningsvägar, ekosystemtjänster och rekreativa värden beaktas.

Föreskrifter

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar Nacka kommun med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområde

I naturreservatet är det förbjudet att:

1. avverka, gallra, röja, plantera samt ta bort eller skada levande eller döda träd och buskar, såväl stående som liggande,
2. gräva, spränga, borra, schakta, dika, utfylla, tippa eller utföra annan mekanisk markbearbetning,
3. uppföra byggnad, mast, torn eller annan anläggning i mark eller vatten,
4. anlägga väg, parkering eller asfaltera befintlig grusväg,
5. dra fram ledning i mark, vatten och luft, förutom de åtgärder som beviljats tillstånd enligt föreskriften A11 och A12,
6. kalka, använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,
7. anlägga campingplats eller uppställningsplats för husvagnar, husbilar eller andra fordon och maskiner,
8. anordna alla typer av upplag, inklusive snöupplag, annat än tillfälligt i samband med områdets skötsel,
9. införa för området främmande växter eller djur,

10. sätta upp skylt, affisch eller liknande anordning, med undantag av tillfälliga orienteringskontroller.

Utan naturreservatsförvaltarens tillstånd är det förbjudet att:

11. markförlägga befintliga luftledningar i, vid tidpunkten för beslutet, existerande kraftledningsgata, renovera och gräva om markledningar eller byta ut befintliga markledningar mot liknande eller större ledning, förnya befintlig elnätanläggning samt markförlägga ny spillvattenledning parallellt med den befintliga,
12. i kantzoner i naturmark närmast bebyggelse (max 10 meter från tomtgräns) anlägga ledning, dikesdragningar eller liknande,
13. upprätta tillfälliga körvägar vid reparation och underhåll av ledning,
14. anlägga utegym.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare, arrendatorer och annan innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas att tåla följande anordningar och åtgärder för att tillgodose syftet med reservatet:

1. utmärkning av reservatets gränser och leder samt uppsättning av informations- eller vägvisningsskyltar och övriga upplysningsskyltar,
2. anläggning och underhåll av anläggningar för friluftslivet såsom vandringsleder, sittplatser, spänger, trätrappor, grillplats, vindskydd, badplats, bryggor, naturlek och liknande anordningar,
3. anläggning av mindre gångbro eller liknande från Myrsjöns sportcenter norrut för angöring ut i reservatet,
4. naturvårdande skötsel såsom gallring, röjning, frihuggning, ringbarkning, kvarlämnande och skapande av död ved, slätter, bete, restaurering av tidigare öppna marker samt bekämpning av invasiva arter, dränering av stigar, dikesrensning och plantering av växter inom koloniområdet,
5. biotopvårdande åtgärder av bäckmiljöer och borttagande av vandringshinder för fisk genom t.ex. uppbyggnad av mindre dämme och tillförsel av material såsom sten, grus, och död ved,
6. anläggning av dränerad vinterhage, ridvolt med kompletterande belysning samt anläggning av fosforfälla eller sedimenteringsdamm för reducering av näringstillförsel till Sågsjön,
7. anläggning av regn- och vindskydd inom koloniområdet och för djurhållning inom betesmark och rasthagar,
8. provtagningar eller undersökningar av växt- och djurarter samt övriga naturförhållanden i reservatet,

9. klippning av vattenvegetation, reglering av vattenståndet, fiskevårdande åtgärder samt åtgärder som främjar sjöns status,
10. vid behov anläggning av mindre skötselväg för att möjliggöra underhåll och anläggning av friluftsbad.

Åtgärderna beskrivs närmare i gällande skötselplan.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken

I naturreservatet är det förbjudet att:

1. gräva, hacka, borra, rista, måla eller på annat sätt skada berg, jord och sten,
2. skada vegetation genom att gräva upp växter eller ta bort mossor, lavar eller vedlevande svampar, förutom för att varsamt underhålla befintliga klätterleder,
3. göra upp eld annat än på anordnad grillplats,
4. medföra okopplad hund, annat än på angiven plats,
5. störa vattenföringen i bäcken eller att flytta grus, sten, block eller död ved i eller från bäckfåran,
6. tälta mer än 2 dygn i följd.

Utan naturreservatsförvaltarens tillstånd är det förbjudet att:

7. anordna större tävlingar, marknader, event eller liknande verksamheter med fler än 100 personer, med undantag för aktiviteter som ordnas av skolor och förskolor,
8. utföra sådan vetenskaplig undersökning eller enstaka studie som kan leda till skada eller annan negativ påverkan på växt- eller djurlivet,
9. anlägga ny klätterled på befintlig klätterklippa,
10. flyga med drönare.

D. Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för följande:

1. reservatsförvaltaren eller den som förvaltaren utser får utföra de åtgärder som behövs för reservatets skötsel och som anges i föreskrifterna B1-B10,
2. innehavare av ledning får utföra normalt underhåll av befintlig ledning och ledningsgata samt akut reparation av ledning,
3. väghållaren får underhålla befintlig väg och dess vägområde,
4. pågående verksamheter och befintliga anläggningar som omfattas av officialrätter och inskrivna servitut,
5. medlemmar i koloniföreningen får köra motorfordon till och parkera inom den norra delen av sitt arrende,

6. träd som fallit över väg eller stig får kapas och flyttas till kant. Träd eller grenar som riskerar att falla över människor eller egendom får fällas av reservatsförvaltaren,
7. inom koloniföreningens arrende får trädgårdsväxter planteras som inte är eller riskerar att bli invasiva arter som kan sprida sig i reservatet,
8. mindre byggnad för el eller vatten får anläggas.

Upplysningar

Reservatsbeslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft med undantag för de föreskrifter som meddelats med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, vilka gäller omedelbart även om de överklagas.

Nacka kommun får meddela dispens från föreskrifterna enligt 7 kap. 7 § miljöbalken. Dispens ges endast om det finns särskilda skäl och om intrånget i natur- eller friluftsvärdet kompenseras i skälig utsträckning.

Förutom naturreservatets föreskrifter gäller i området bland annat;

- Terrängkörningslagen (1975:1313) som reglerar körning i terräng med motordrivna fordon (även eldrivna). Till terräng räknas allt utanför vägmark, t.ex. skogsmark, ängar, stränder, motionsspår, stigar och traktorvägar.
- Strandskyddsbestämmelserna enligt 7 kap. miljöbalken som omfattar stora delar av reservatet och gäller både på land och i vatten.
- Fridlysningsbestämmelserna. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259), med undantag för sådan jakt som är tillåten enligt samma lag. Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845).
- Allemansrätten som ger alla rätt att vistas i skog och mark men som också kräver ett ansvar för djur och natur.
- Kulturmiljölagen (1988:950), enskilda såväl som myndigheter ska visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete ska se till att skador på kulturmiljön undviks och begränsas.
- Förbud mot nedskräpning enligt 15 kap. 30 § miljöbalken.

Skäl för beslutet

Beskrivning av området

Rensättra präglas till stor del av de öppna markerna som tidigare var del av Rensättra gård. Historiska spår visar på en lång kontinuitet av mänskligt nyttjande och området har ett stort kulturhistoriskt värde. Gravfält från yngre järnåldern tyder på att området beboddes redan på 900-talet.

Naturen i reservatet är variationsrik. De större skogsområdena har höga biologiska värden, främst i hållmarkstallskogen med äldre tallar som är över 150 år gamla, vissa så gamla som 250 år. Enstaka grova träd med pansarbark förekommer och på flera träd kan man hitta talltickor. Längs med vattendraget mellan Sågsjön och Myrsjön finns gott om grova klibbalar och sumpskogar där alarna är gamla och har bildat socklar. Två av Skogsstyrelsen klassade naturvärdesobjekt på totalt ca 3,5 ha finns inom reservatsområdet. Objekten anges som alsumpskog respektive barrskog.

På de öppna markerna finns spår av kontinuerlig hävd och grova ekar står i brynen på den gamla naturbetesmarken tillsammans med arter som harklöver, ängsskallra och brudbröd. Fynd av ekticka (NT), oxtungsvamp (NT) och brun nållav (signalart) har noterats. I andra delar av betesmarken finns ett rikt inslag av ärtväxter och många fjärilar nyttjar gräsmarken, bland annat luktgräsfjäril, puktörneblåvinge, silverblåvinge och pärlgräsfjäril. En rapportering av bergscikada (NT) finns från 2009. Vid en brant mellan Boo kyrka och Sågsjön växer kalkgynnade arter såsom kungsmynta, harmynta, blodnäva och brudbröd. Där förekommer också getrams, kärleksört, hällebräken och svartbräken.

Reservatet omfattar även ca en femtedel av Sågsjön. I strandzonen växer axslinga, bladvass, kaveldun och näckrosor och i sjön finns fågelarter som storlom, knipa och häger. Den invasiva arten sjögull är i perioder talrik.

Området har ett högt besöksstryck och är ett viktigt närrekreationsområde för boende i norra Boo. De öppna markerna och närheten till vatten erbjuder vackra vyer, utsikt och möjlighet att koppla av och få en stund för sig själv. Området är populärt för motion och hållmarkerna är rika på stigsystem som nyttjas väl av skolor och förskolor.

Ärendets beredning

Den 27 april 2011 beslutade miljö- och stadsbyggnadsnämnden att påbörja inrättandet av Rensättra naturreservat under 2013. I översiktsplanen från 2012 finns området med som ett utredningsområde för naturreservat, vilket i den reviderade översiktsplanen från 2018 har uppdaterats till pågående reservatsbildning. Inför bildandet har medborgardialog, kulturmiljöanalys samt naturinventeringar genomförts.

Arbetet med att ta fram beslut och skötselplan har skett under 2017. Förslaget har under perioden mars-maj 2018 sänts på samråd till markägare, övriga sakägare och myndigheter i enlighet med 24–25 §§ förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Sammanställning av yttranden och ändringar i förslag till beslut och skötselplan har skett under 2019. Flera synpunkter har inkommit, bland annat på områdets avgränsning. I lantmäterimyndighetens yttrande har det framkommit att reservatsbildningen i den norra delen inte är förenlig med detaljplaner samt anläggningsbeslut för gemensamhetsanläggning. Därför har den norra delen av naturreservatet utgått efter samrådet. En översyn har även genomförts av detaljplanerna i den södra delen och de delar av detaljplanerna som där överlappar med reservatsområdet kommer att upphävas i samband med att reservatet bildas. En liten del av reservatet har tagits bort i anslutning till fastigheten Rensättra 5:1 på grund av att ytan är detaljplanelagd som kvartersmark, begraving kyrka. En mindre utvidgning av reservatsområdet har skett i den nordvästra delen av reservatet för att stärka den svaga gröna korridoren mellan Rensättra och Skarpnäs.

Kommunens bedömning

Nacka kommun bedömer att naturreservatet är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 kap. miljöbalken. Området är ett viktigt närreklamationsområde med höga biologiska värden och lämpar sig därför som naturreservat. Syftet är att tillgodose områden för friluftslivet samt bevarande av värdefulla naturmiljöer. Skydd av området bidrar bland annat till att uppfylla miljö kvalitetsmålen *Ett rikt växt- och djurliv, Levande skogar* samt *Levande sjöar och vattendrag*.

Förenlighet med översiktsplan, detaljplan och områdesbestämmelser

Naturreservatet är förenligt med vid beslutet gällande översiktsplan (fastställd 2018) där Rensättra anges som ett område där reservatsbildning pågår och Sågsjön står angivet som ekologiskt särskilt känsligt område enligt miljöbalken. Rensättra är en del av Nacka-Värmdökilen och reservatet bidrar till att bibehålla de ekologiska och rekreativa sambanden i området. Dels i öst-västlig riktning mellan Skarpnäs och Velamsund, dels i nord-sydlig riktning mellan naturreservaten Gärdesudden och Abborrträsk. Vid tiden för samråden omfattades delar av reservatsområdet av detaljplaner och en stadsplan. Inför beslutet kommer de delar av detaljplanerna som överlappar med reservatsområdet upphävas.

Intresseprövning

Nacka kommun har i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken gjort bedömningen att naturreservatet inte går längre i inskränkningen av enskilds rätt att använda mark och vatten än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

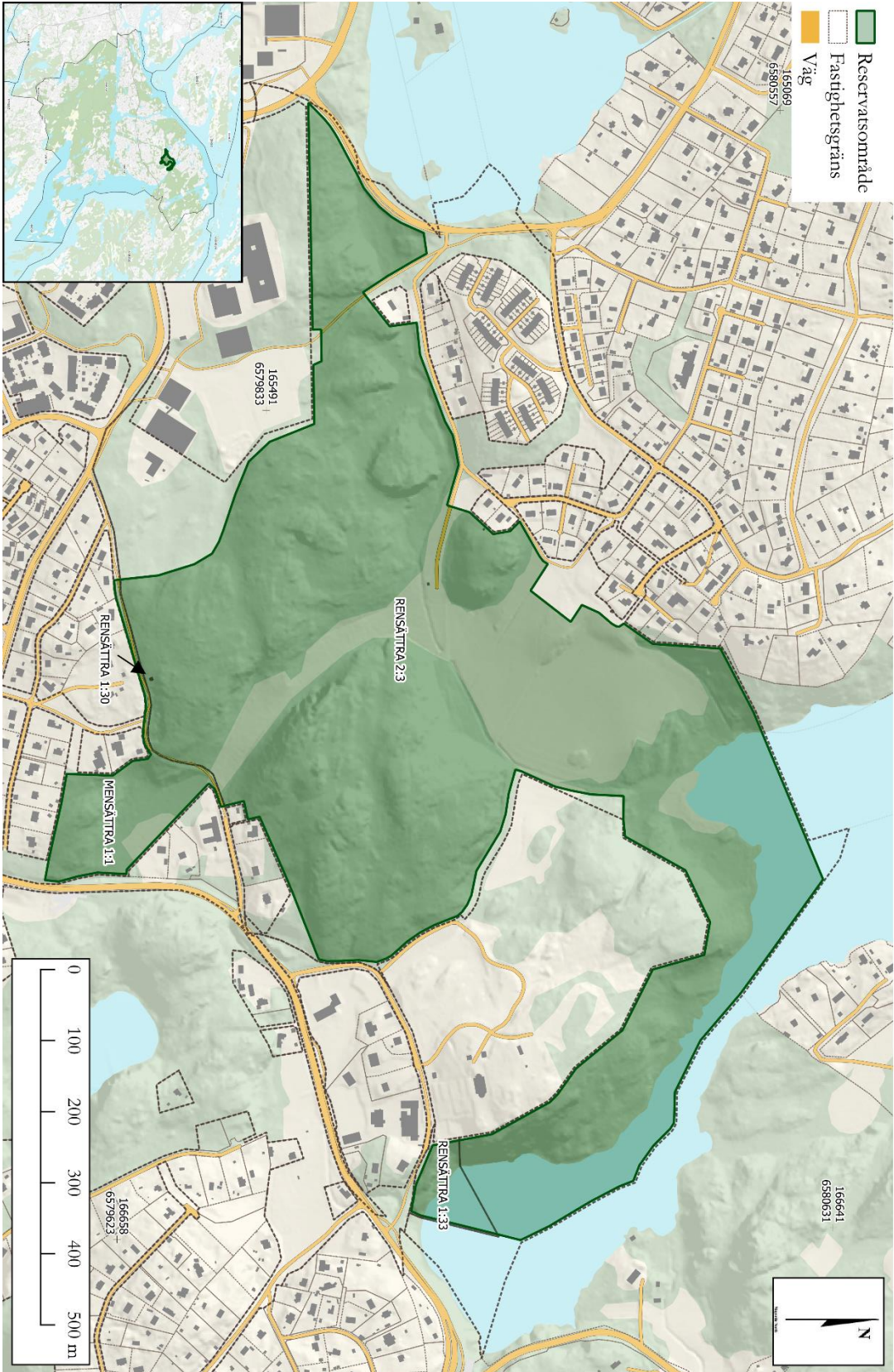
Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos länsstyrelsen i Stockholms län, se bilaga 3.

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Hur man överklagar

Beslutskarta

SKÖTSELPLAN

Innehåll

A. ALLMÄN BESKRIVNING	3
Beskrivning av reservatet	3
Uppgifter om naturtyper och bevarandevärden.....	3
Översiktlig beskrivning, läge och avgränsning	3
Pågående markanvändning.....	4
Historisk markanvändning	4
Biologiska och kulturhistoriska bevarandevärden.....	5
Värden för friluftslivet	6
B. PLANDEL	8
Syfte	8
Generella riktlinjer	8
Skötselområden	9
1. Tallskog och hållmarkstallskog (ca 18,1 ha)	9
2. Barrblandskog (ca 6,1 ha)	9
3. Granskog (ca 4,3 ha)	10
4. Lövskog och bryn (ca 7,5 ha)	11
5. Ängs- och betesmark (ca 6,1 ha)	11
6. Sumpskog och bäckmiljöer med klibbal (ca 2,2 ha)	12
7. Sågsjön (ca 6,1 ha)	13
8. Kraftledningsgata (ca 4,4 ha)	14
Fornlämningar.....	14
Anordningar för friluftslivet.....	15
Jakt och fiske	16
Utmärkning av reservatets gräns	16
Dokumentation och uppföljning	16
Källförteckning	17

A. ALLMÄN BESKRIVNING

Beskrivning av reservatet

Uppgifter om naturtyper och bevarandevärden

Naturtyper	Tallskog/hällmarkstallskog	ca 18,0 ha
	Granskog	ca 4,3 ha
	Barrblandskog	ca 6,1 ha
	Lövskog och bryn	ca 7,5 ha
	Ängs- och betesmark	ca 6,1 ha
	Sumpskogar och bäckmiljöer	ca 2,2 ha
	Sjö	ca 6,1 ha
	Kraftledningsgata	ca 4,4 ha
	Koloniområde	ca 1,7 ha
Bevarandevärden		
Naturtyper	Äldre hällmarkstallskog, hävdade marker, sumpskogar, lövskog och bryn samt bäckmiljöer.	
Arter/grupper	Arter knutna till gammal skog, hävdade marker och bäckmiljöer.	
Strukturer/funktioner	Gamla grova träd, död ved, välhävdade och artrika betesmarker samt skuggade bäckmiljöer.	
Kulturhistoria	Fornminne, rest av kulturlandskap.	
Friluftsliv	Tätortsnära naturområde för friluftslivet.	

Översiktlig beskrivning, läge och avgränsning

Rensättra naturreservat ligger i den norra delen av kommundelen Boo i Nacka kommun. I sydväst gränsar reservatet till Myrsjöskolan och Myrsjöns sportcentrum och i sydost till Boo kyrkogård. Norr om området ligger Rensättra villaområde.

Reservatet är regionalt viktigt då det är en del av Nacka-Värmdökilen och utgör en betydelsefull korridor mellan Velamsunds naturreservat i öster och planerade Skarpnäs naturreservat i väster. Området är ett kärnområde med hög biologisk mångfald som utgör en viktig del av den kommunala grön- och blåstrukturen. De biologiska värdena är framförallt knutna till hävdade marker och dess brynzoner, hällmarkstallskogar, sumpskogar och bäckmiljöer.

Inom reservatet finns reglerande och stödjande ekosystemtjänster, men också kulturella, immateriella värden som ger ökad livskvalitet och hälsovinster i form av möjlighet till rekreation och estetiska upplevelser. Rekreativvärdet i området är högt då dess kultur- och naturmiljö ger möjlighet till såväl fysisk aktivitet som återhämtning i en fridfull miljö.

Läget vid vatten ger vackra utblickar året om och hästarna som betar markerna är en viktig del av landskapsbilden.

Pågående markanvändning

Inom reservatsområdet finns ett arrende för en lokal koloniförening. Fisket i Sågsjön förvaltas av en fiskevårdsförening som har upplåtit kräftfisket till den lokala kräftfiskeklubben.

Vid tiden för beslutet fanns följande inskrivna servitut, ledningsrätter och nyttjanderätter inom reservatet:

01-BOO-254.1; 01-BOO-446.1; 01-IM8-39/6585.1; 01-IM8-46/1908.1; 01-IM8-64/12665.1; 01-IM8-67/8419.2; 01-IM8-75/10957.1; 01-IM8-75/8194.1; 01-IM8-76/3222.1; 0182K-91/9.1 samt 01-IM8-63/2538.

Historisk markanvändning

Rensättra är ett område där historiska spår visar på en lång kontinuitet av mänskligt nyttjande och omformande av skog och mark, vilket har skapat ett landskap med stort kulturhistoriskt värde. Det öppna landskapet är, tillsammans med Velamsund, de sista spåren i Boo som vittnar om ett svunnet odlingslandskap.

Rensättra gård nämns första gången i skriftliga källor 1462 som Regensäter. Gårdens läge i kombination med gravfälten från yngre järnåldern tyder dock på att det förmodligen har funnits en gård här redan på 900-talet. Rensättra har en oklar förled men efterledet – säter innehåller ett ord som betyder ”utmarksäng”, det vill säga en slätteräng där man hämtade foder till djuren.

På 1930-talet bestod gården av 60 tunnland odlad jord och 500 tunnland skog. Det fanns 20–25 mjölkkor, fyra draghästar, ett par ridhästar, grisar och höns. Till gården hörde tre torp som hette Nygårde, Korset och Svartkärret. De är idag borta men från 1700-talstorpet Svartkärret finns rester i form av en husgrund, en raserad jordkällare, krusbärsbuskar och fruktträd bevarade precis nordväst om Källängsvägens vändplan. Huvudbyggnaden på Rensättra gård brann ned 1936 och ett nytt boningshus uppfördes redan samma år.

Sedan mitten av 1400-talet har Rensättra brukats med olika intensitet men år 1970 lades det sista levande jordbruket ned. På ängen ner mot sjön står fortfarande en gammal skördetröska kvar, en lämning från jordbrukstiden.

Rensättra gård 1983. Ladugården revs 1994.

Biologiska och kulturhistoriska bevarandevärden

Området hyser en mosaik av olika naturtyper. Tall- och hållmarkstallskog med en medelålder på över 100 år dominerar. På flera platser finns äldre tallar upp emot 160 år, med pansarbark och ofta återfinns talticka. Enstaka torrträd och lågor av tall finns på hållmarkerna. Fågelarter som grå flugsnappare, tofsmes och mindre hackspett förekommer. Väster om Boo kyrka finns ett område med äldre barrskog med urskogsliknande karaktär som främst utgörs av mycket gammal gran på ca 120 år. Nedanför branten i kanten mot koloniträdgårdarna växer grövre ek och asp samt hassel. Längs med bäckmiljöerna mellan Sågsjön och Myrsjön finns gott om grova klubbalar och flera sumpområden. Naturvärdena är där främst knutna till den fuktiga sumpskogsmiljön. Vid bäckens mynning ner mot Sågsjön finns en riktigt grov al och även hassel i kanten upp mot naturbetesmarken. Två av skogsstyrelsen registrerade naturvärdesobjekt på ca 3,5 ha finns inom reservatsområdet. Objekten är klassade som alsumpskog och barrskog.

De gamla brukade markerna i Rensättra som idag hålls öppna med hjälp av bete har en lång historia av hävd. I kanten mot Sågsjön finns ett litet område som bär spår av långvarigt nyttjande som naturbetesmark. I fältskiktet går det att hitta hävdgynnade, solälskande arter som till exempel harklöver, ängsskallra, tjärblomster och backlök som tidigt påverkas av hävdens upphörande. Även arter som till en början kan gynnas av en minskad hävd återfinns som till exempel brudbröd, lundkovall och häckvicker. Ett flertal gamla, grova ekar står väl synliga och solexponerade i halvöppna bryn medan andra har hamnat i skuggan av barrskogen. På åtminstone en ek återfinns flera fruktkroppar av ekticka (NT), även oxtungssvamp (NT) förekommer. Brun nållav som indikerar träd med höga naturvärden, framförallt ek, har också hittats. I de västra delarna av betesmarken finns ett rikt inslag av ärtväxter, såsom kråkvicker och gulvial. Flera fjärilar nyttjar gräsmarken, bland annat luktgräsfjäril, puktörneblåvinge, silverblåvinge och pärlgräsfjäril. Busk- och trädklädda hållar finns på flera ställen i betesmarken där även exempelvis fetknopp, kärleksört, gulmåra och johannesört växer. Den rödlistade arten bergscikada (NT) har tidigare noterats i området.

Cirka en femtedel av Sågsjön ingår i reservatsområdet. Sjön är en sprickdalsjö med ett medeldjup på ca 8,6 meter. I sjön finns bland annat fågelarter som storlom, knipa och häger. I strandzonen växer axslinga, bladvass, kaveldun och näckrosor. Den invasiva arten sjögull är i perioder talrik. Fiskbeståndet domineras av abborre. Sjön har idag en övergödningsproblematik, mycket på grund av näringsläckage från jordbruk och avlopp.

Stora delar av reservatet har höga naturvärden och de högsta återfinns i ekmiljöerna, alsumpskogarna och de områden som domineras av tall och gammal gran.

Förutom kulturlandskapet som beskrivs ovan finns en registrerad fornlämning, Boo 4:1. Den utgör tillsammans med Boo 5:1 och Boo 6:1 som ligger precis utanför reservatsgränsen ett viktigt kulturhistoriskt spår i landskapet i form av järnåldersgravfält. Gravarna är idag delvis igenväxta med sly, en del större träd och hasselbuskage, vilket gör att de är svåra att upptäcka för ett ovanföregående öga.

Värden för friluftslivet

Reservatet är välanvänt av boende i närområdet och många rör sig dagligen genom markerna på väg till arbete eller skola. Flera mindre stigar löper genom skogsområdena och på sina ställen är markslitage tydligt. Välbesökta platser är de öppna betesmarkerna och badplatserna men även Booledden och koloniområdet. Öster om Myrsjöskolan används skogen frekvent av såväl skolungdomar som förskolebarn, bland annat för orientering, raster och lek.

Många söker sig hit för att koppla av och få en stund för sig själv men även för fysisk aktivitet. Populärt är att promenera och ströva i skog och mark men reservatet erbjuder också en stor mångfald av aktiviteter såsom ridning, skridskor, skidor, sol och bad.

Vid medborgardialogen som genomfördes 2016 framkom att besökare av området värderar naturen, lugnet och betesdjuren i det öppna landskapet högt. Förbättringsförslag med önskemål om bland annat motionsspår, mer information med kartor över området, förbättrad badplats samt fler lekplatser framkom också.

Foto från medborgardialogen i Rensättra den 11 september 2016.

B. PLANDEL

Syfte

Syftet med Rensättra naturreservat är att bevara ett tätortsnära naturområde för rekreation och friluftsliv samt att bevara områdets värdefulla natur- och kulturmiljöer i form av hävdade marker, gamla hållmarkstallskogar och bäckmiljöer. Inom området ska det finnas möjlighet till olika friluftaktiviteter, naturupplevelser och vardagsrekreation. Naturvärdena är en förutsättning för att bibehålla de rekreativa värdena och friluftslivet ska utvecklas i samspel med bevarande av biologisk mångfald.

Generella riktlinjer

Inom varje skötselområde specificeras hur reservatet ska skötas. Nedan listas några generella riktlinjer som gäller i hela reservatet och som gynnar både natur- och rekreationsvärden.

- Sälg och bärande buskar ska gynnas.
- Bryn med blommande och bärande träd och buskar ska skapas.
- Grova gamla ekar samt presumtiva solitärer i solöppet läge ska friställas.
- Kantzoner mot sjö och våtmarker ska lämnas. Sjöglimtar mot Sågsjön kan röjas fram.
- Skador på stigar, spår och leder i områden som nyttjas frekvent ska undvikas.
- Död ved ska lämnas och kan även skapas där det är lämpligt, både stående och liggande.
- Större skötselinsatser ska genomföras med specialanpassade maskiner som ger ett så litet marktryck som möjligt och utförs när det är tjäle i marken eller under torra perioder för att minimera markskador.
- Skötselinsatserna ska genomföras på ett sådant sätt att störning av djurlivet minimeras.
- Mellan naturmark och bebyggelse kan kantzoner (cirka 10 meter) med glesa bryn skapas inom reservatet, förutsatt att det inte har en betydande negativ påverkan på naturvärdena.
- Arter som är eller riskerar att bli invasiva och som förekommer inom reservatet, exempelvis jättebalsamin, sjögull och jätteloka ska bekämpas på adekvat sätt.

Skötselområden

Naturreservatet är indelat i olika skötselområden utifrån naturtyp och skötselbehov. Fornminnen och friluftsanläggningar har egna skötselbeskrivningar. Områden och anläggningar redovisas på kartorna över skötselområden och anordningar för friluftsliv.

1. Tallskog och hållmarkstallskog (ca 18,1 ha)

Beskrivning

Tallskog och hållmarker där det främst växer tall finns i ett flertal områden i reservatet. De förekommer som regel på de magraste markerna där jordtäcknet oftast är tunt. Nära Myrsjöskolan och sporthallarna är hållarna utsatta för hårt slitage och markvegetation saknas på vissa ställen. Tallarna i området har ofta en mycket hög ålder och de domineras till största delen av gamla träd på över 150 år. Talticka finns på flera träd. Enstaka ljusexponerade tallågor ligger utspridda på hållmarkerna och på några platser står grova, gamla träd med pansarbark. I mer produktiva partier som till exempel i sänkor hittar man ungskog av tall liksom inslag av gran och olika lövträd såsom asp och björk. I skogen finns fågelarter som tofsmes och grå flugsnappare. I den östra delen av reservatet ligger en brant ner mot Sågsjön med fin utsikt över vattnet. Där saknas träd till stor del, förutom längst ner mot sjön där det är gott om löv och även finns enstaka tallar. I svackor på de solbelysta hållarna växer arter som blodnäva, getrams och kärleksört.

Bevarandemål

Naturskogskaraktär. Hållmarkstallskogen och tallskogen ska bevaras och domineras av äldre träd med vissa inslag av löv och gran där det bedöms som lämpligt. Grova träd ska förekomma liksom liggande och stående död ved. Solbelysta öppna branter med örtrik flora bevaras.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder: Hållmarkstallskogen lämnas för fri utveckling. Naturvårdsgallring i lägre områden med yngre tallar. Frihuggning av grova, gamla tallar, till exempel ner mot Sågsjöns södra delar närmast Boo kyrka.

Löpande åtgärder: På sikt kan äldre, enstaka träd behöva frihuggas och stamtäta grupper med yngre tall glesas ut. Unga granar som växer upp under de gamla tallarna tas bort. Där det är lämpligt skapas död solbelyst ved. Røjning av sly i öppna branter.

2. Barrblandskog (ca 6,1 ha)

Beskrivning

Det finns ett flertal olika områden med barrblandskog inom reservatet och dessa har ofta ett relativt stort inslag av tall. Andra trädslag är asp, björk, ek, sälg, hassel och gran. I vissa områden växer ett buskskikt av hassel med enstaka grova, gamla buketter. På den torra och magra marken dominerar tall och på friska och näringsrika marker ökar andelen gran och löv. Terrängen varierar och är på sina ställen brant. Ofta är skogen mycket gammal vilket

gör att talltickor växer på många tallar. På i stort sett alla områden växer skog som är äldre än hundra år, i ett område upp emot 250 år. I närheten av den gamla vinterhagen finns idag en brant som nyttjas av klättrare. Säkringar finns fastsatta och berget har vid klätterlederna borstats ren från mossa.

Bevarandemål

Barrdominerad blandskog med ett stort inslag av gamla träd och olika lövträd. Ädla lövträd och tall ska präglade området. Stående och liggande död ska finnas i riklig mängd. Klätterbranten ska fortsättningsvis vara möjlig att använda för klättring.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder: Frihuggningar och naturvårdsgällringar. Frihuggning av gamla ekar, tallar och eventuellt någon äldre stor gran. Hassel och blommande och bärande buskar gynnas. I vissa områden kan lövuppslag och mindre granar röjas för att öka sikten i området.

Löpande åtgärder: Vissa områden lämnas för fri utveckling och i andra områden hålls löv- och granuppslag efter runt äldre och stora träd. Framtidsträd, företrädesvis av ek, väljs ut och gynnas. Död ved lämnas kvar där det är lämpligt.

3. Granskog (ca 4,3 ha)

Beskrivning

Granskog växer på några mindre områden i reservatet. Bland annat är en tidigare inäga som ligger intill ett större dike igenplanterad med gran (3a). Inägan nyttjas tillsammans med ett mindre öppet område (mellan inägan och Margaretabergsvägen) som vinterhage för hästar och saknar markvegetation vintertid. Väster om Boo Kyrka finns ett större område med mycket gammal granskog, runt 120 år, med inslag av tall (3b). Området är kuperat och välanvänt vilket syns på avsaknaden av markflora och ett högt markslitage.

Bevarandemål

Naturskogsliknande skog med mycket gammal barrskog och med en hög andel död ved. Den gamla inägan kan avverkas och användas som betesmark eller bevaras som granskog.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder: Hästarna flyttas från den gamla inägan (3a) och från den tidigare vinterhagen. Eventuellt kan delar av den gamla inägan restaureras genom avverkning av gran för att återta den öppna marken.

Löpande åtgärder: Plockhuggning för att vid behov ta ned enstaka träd som kan utgöra risk för besökare samt skapa luckor för föryngring. I det fall inägan (3a) öppnas upp hävdas den tillsammans med den tidigare vinterhagen, företrädesvis av får. Inga djur går på markerna vintertid.

4. Lövskog och bryn (ca 7,5 ha)

Beskrivning

Många lövskogsområden i Rensättra är knutna till det gamla jordbrukslandskapet och har tidigare varit inägor eller glesare skog där djuren betat. Dessa områden är i olika igenväxningsstadier. Stora och äldre ekar står inklämda mellan andra lövträd och granar. Täta buskage av slån med inslag av nypon och fläder förekommer bitvis i brynen. I högre belägna partier förekommer gran och tall i större andel. Spår av vackra lundmiljöer med hasselbuketter återfinns på flera platser. I söderlägen har tät aspskog ofta intagit den öppna marken. Ner mot Sågsjön finns många grova inväxta ekar som är en rest från tidigare markanvändning och ett litet område med gammal naturbetesmark visar spår av långvarig hävd. I fältskiktet går det att hitta hävdgynnade, solälskande arter som t.ex. harklöver, ängsskallra, tjärblomster och backlök som tidigt påverkas av hävdens upphörande. Fruktkroppar av ekticka och oxtungssvamp förekommer på gammal ek. I kanten mot bebyggelsen i norr finns områden rika på asp och björk.

Bevarandemål

Varierande glesa lövskogspartier med grova aspar och björkar, tätare klen och självgallrad triviällövskog, lundmiljöer med äldre ekar och hassel samt artrika naturbetesmarker. Bryn i söderlägen med blommande och bärande buskar och träd. Trädslag ska finnas i varierande ålder och art.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder: Delar av de igenvuxna tidigare öppna markerna restaureras genom avverkning och röjning av till exempel asp och gran. Vissa partier med tätare bestånd av triviällöv kan bevaras för självgallring och varsamma åtgärder utföras för att gynna exempelvis hackspettar. I områden med äldre solitära ekar friställs både levande och döda träd. Busk- och skogsbryn skapas och utvecklas. Även hassel gynnas genom frihuggning. Betsdjur kan nyttjas vid behov och mindre områden stängslas in för att öka betetrycket. Andra områden behålls som skogsmark, men naturvårdsgallras för att öka ljusinsläpp, gynna markflora och för att grova aspar och björkar ska utvecklas. Täta buskskikt glesas ut och smågran röjs.

Löpande åtgärder: Brynen sköts kontinuerligt och lövsly eller uppslag av gran röjs bort. Naturbetesmarker eller marker som restaurerats hävdas kontinuerligt.

5. Ängs- och betesmark (ca 6,1 ha)

Beskrivning

Området består av öppen gräsmark som de senaste åren kontinuerligt betats av hästar. Här växer många näringsgynnade arter men på flera mindre områden förekommer även arter som trivs på näringsfattigare marker så som johannesört, olika ärtväxter, svartkämpar, brunört, gullviva, brudbröd samt lundkovall. Fjärilsarter som luktgräsfjäril, puktörneblåvinge, silverblåvinge och pärlgräsfjäril förekommer också. I betesmarken ingår

några mindre åkerholmar bestående av träd- och buskbeklädda hållar. Ett större dike avgränsar området söderut mot skogen och genom den västra delen av hagmarken går också ett mindre dike med sandig, grusig botten där bland annat skogssäv och förgätmigej växer. Längst i väster norr om skötselområde 3a, mellan Margaretabergsvägen och diket, finns en liten beskuggad betesmark som tidigare har använts som vinterhage. Den går även delvis in i granskogen (3a). Marken är vintertid blottad och upptrampad vilket gör att risken för näringsläckage ner i diket och vidare ut i Sågsjön är hög. Sommartid dominerar här bland annat älggräs och jättebalsamin.

Bevarandemål

Öppna och artrika ängs- och hagmarker. Markerna ska hävdas genom bete eller slåtter och igenväxningskänsliga arter gynnas liksom inslag av enstaka träd och buskar. Möjlighet ska finnas till vinterhage och ridvolt i de västra delarna av ängs- och hagmarkerna. Näringsläckaget till Sågsjön ska minska. De öppna markerna ska upplevas och vara tillgängliga för friluftslivet.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder: Vid behov kan ridvolt och vinterhage iordningställas. Inom området är det möjligt att dränera, fylla på bärlager, installera fosforfällor och eventuell belysning för ridvolten. Äldre ekar i hagarna ska skyddas i de fall betesdjuren gnager på stammarna. I slutet av diket som leder från norr till söder kan en sedimenteringsdamm eller likande anläggas för att möjliggöra rening av eventuellt dagvatten från bebyggelsen samt kväve- och fosforläckage från betesmarkerna. Den gamla vinterhagen hävdas, företrädesvis av får så att floravärden får möjlighet att utvecklas. Jättebalsaminen bekämpas.

Löpande skötsel: De öppna markerna ska årligen under sommarhalvåret hävdas genom i första hand bete eller, om det inte är tillräckligt, med slåtter. Betestryck ska vara så hårt att det inte ansamlas någon skadlig förna på marken. De västra delarna kan med fördel hävdas senare på säsongen för att gynna fjärilar. Sly och ohävdarter ska motverkas och större diken rensas kontinuerligt. Stängsel ska hålla ett skyddsavstånd på minst två meter till befintliga diken och vattendrag. Där det är möjligt tas stängslen ner under den period djuren inte betar och övergångar byggs för att tillgängliggöra området för allmänheten. Näringsläckage från en eventuell vinterhage ska minimeras genom bortförsel av hästgödsel. Tillskottsutfodring begränsas till utvalda platser så långt som möjligt från vattendrag, för att minska mängden extra näringsämnen som tillförs marken. Möjligheten till växelbete ska undersökas för att få ett varierat bete.

6. Sumpskog och bäckmiljöer med klibbal (ca 2,2 ha)

Beskrivning

Klibbal växer i de områden som är knutna till vattendraget som skär genom Rensättra mellan Myrsjön och Sågsjön. Längst västerut mot Myrsjön finns ett större sumpområde med äldre, grova träd där ormbunkar som träjon och majbräken återfinns i fältskiktet.

Vidare kantar klibbalen vattendraget ner till utloppet vid Sågsjön där sumpskogen återigen breder ut sig med gott om grova och döda träd. I de äldre albestånden har stubbskottsförökningen pågått i flera generationer och stubbarna har utvecklats till kraftiga socklar. Naturvärdena i dessa biotoper är främst knutna till den fuktiga stabila sumpskogsmiljön med beskuggande gammal al, till buskbrynen och till alsocklarna.

Bevarandemål

Orörd karaktär med kontinuitet av gammal al på socklar och död ved.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder: Alkärren och alarna längs vattendraget lämnas orörda. Gran som växer in i biotopen röjs bort. Eventuellt skapas mindre sjöglimtar mot Sågsjön genom luckhuggning. Om enskilda träd behöver tas ned på grund av risk eller liknande ska kvarvarande träd sparas i buketter.

Löpande åtgärder: Buskbryn gynnas genom selektiv röjning. Uppslag av gran röjs bort.

7. Sågsjön (ca 6,1 ha)

Beskrivning

Sågsjön är en ca 30 ha stor sprickdalssjö som avvattnas genom Sågsjöbäcken ut i Kummelnäsviken. Sjön består av två djupare bassänger och har ett medeldjup på 8,6 meter. De djupare delarna har låg syrehalt vilket medför att fisk endast återfinns i grundare områden. Näringsläckage från jordbruk och avlopp har gjort att sjön idag har en övergödningproblematik. Tack vare sanering av avlopp har dock övergödningen på senare år minskat men fortfarande uppmäts höga till måttliga halter av fosfor. Motståndskraften mot försurning bedöms som mycket god och siktdjupet är stort. Vegetationen är främst koncentrerade till strandzonenens grundare delar och där återfinns bland annat axslinga, bladvass, kaveldun och näckrosor. Under de senaste åren har undervattensvegetationen breddat ut sig kraftigt. Fiskbeståndet domineras till 70 % av aborre, följt av mört (25 %). Andra arter som påträffats vid provfiske är benlöja, björkna, braxen, gers, gädda, nissöga, sarv, löja, sutare samt musselarterna spetsig målarmussla, allmän dammussla och stor dammussla. Flera fågelarter har observerats, bland annat häger, knipa, sothöna och häckande storlom. Bäver finns också i sjön.

Fisket i sjön förvaltas av en fiskevårdsförening, rätten till kräftfiske har dock upplåtits till en lokal kräftfiskeklubb. Allt fiske är förbjudet under lekperioden 15 april - 15 juni.

Bevarandemål

Sågsjön ska ha ett livskraftigt ekosystem samt i enlighet med kommunens lokala miljömål, *Rent vatten*, uppnå god status vad gäller övergödning till 2030.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder: Inga restaureringsåtgärder är planerade.

Löpande åtgärder: Klippning av vattenvegetation i den omfattning som reservatsförvaltaren i samråd med kommunens förvaltning för sjöar finner lämplig. Vid behov kan vattenståndet regleras samt åtgärder som främjar sjöns status genomföras.

8. Kraftledningsgata (ca 4,4 ha)

Beskrivning

En bred kraftledningsgata som sträcker sig i öst-västlig riktning genom reservatet. Större partier med hållmarker varierar med bördigare svackor, vegetationen är låg och lövdominerad. Inga äldre träd förekommer. I vissa partier finns större fällda träd kvarlämnade i kanterna vilket gör att framkomligheten är begränsad.

Bevarandemål

Artrik kraftledningsgata som är tillgänglig för friluftslivet.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder: Inga restaureringsåtgärder är planerade.

Löpande åtgärder: Utveckling av artrikedomen i kraftledningsgatan genom exempelvis röjning. Röjningsrester och fällda träd forslas bort eller bevaras i faunadepåer för att öka tillgängligheten för friluftslivet.

Fornlämningar

Beskrivning

Fornminne RAÄ-nummer Boo 4:1 finns norr om ängen i de centrala delarna av reservatet. Tillsammans med Boo 5:1 och 6:1 som ligger strax utanför reservatet utgör den en viktig del av områdets historia. Lämningen är ett ca 50 x 40 meter stort järnåldersgravfält bestående av sex runda stensättningar. Gravfältet är idag överväxt av barr- och lövträd och delvis skadat av en gångstig. Till skillnad från Boo 5:1 är det svårt att uppfatta exakt var gravplatsen finns.

Bevarandemål

Bevara och skydda fornlämningarna samt informera om det kulturhistoriska värdet.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder: Träd och buskar som växer in i fornlämningen och riskerar att den skadas tas bort. Skyltning samordnas med markägare för Boo 5:1 och Boo 6:1 så att besökare till reservatet kan uppleva områdets sammanhängande historia. Uppsättning av skyltar, eventuella markgrepp eller övertäckningar ska samrådats med alternativt tillståndsprövas hos länsstyrelsen för att säkerställa att fornlämningarna inte tar skada.

Löpande åtgärder: Röjning av sly.

Anordningar för friluftslivet

Beskrivning

Rensättra är välbesökt av närboende, skolor och förskolor. De flesta tar sig till reservatet via bostaden och en allmän parkering saknas. Området har ett rikt stigsystem, bland annat går Booledden med orange markering söder om betesmarken. De flesta stigarna är naturliga stigar som inte är anlagda, vissa blöta partier har spänger. Vid Sågsjön finns ett friluftsbad med en mindre sandstrand och allmän brygga som är populär bland boende i området. En grillplats finns i reservatet och är i behov av upprustning. I närheten av stallet ligger en nordvänd brant som nyttjas frekvent för klättring. Soptunnor är placerade på ett fåtal platser i anslutning till koloniområdet och vid lekplatsen strax utanför reservatsgränsen.

Bevarandemål

Målet är att bevara ett tätortsnära naturområde för friluftslivet samtidigt som områdets karaktär med öppna marker, värdefull natur och platser för avkoppling säkerställs. Området ska vara välbesökt och det ska finnas möjligheter till olika friluftaktiviteter, naturupplevelser och vardagsrekreation. Reservatet ska präglas av en mångfald av besökare med olika intressen, bakgrund och möjligheter. Skolor och förskolor ska ha möjlighet att nyttja platser för undervisning, motion och lek. Reservatets friluftsanläggningar, led- och gränsmarkeringar ska vara i gott skick och det ska vara lätt att orientera sig. Entréerna ska vara välkomnande med informativa kartor och intressant information om reservatet.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder: Vid istandsättning av reservatet anläggs nedanstående.

- Informationsskyltar med beskrivande text om reservatet samt karta tas fram och sätts upp enligt karta över anordningar för friluftsliv eller där det anses lämpligt.
- En promenadslinga som går från Myrsjöskolan, till Sågsjön och längs södra sidan om bäcken mot Myrsjön märks upp. Underlaget behålls med varierande grus, gräs och stigar. Mindre åtgärder för att öka tillgängligheten kan göras i form av till exempel spänger eller utjämning av redan anlagda grusvägar. Sträckning redovisas på karta över anordningar för friluftsliv.
- Booledden restaureras genom åtgärder som dränering, nya spänger eller kompletterande underlag där det finns behov. Leden i skogsmark ska vara naturlig utan gruslager. Ledmarkeringar ses över.
- Informativa skyltar om till exempel kulturhistoria eller värdefull natur sätts upp där reservatsförvaltaren bedömer att det passar.
- Grillplatsen som finns markerad på karta över anordningar för friluftsliv rustas upp.
- Bänkar sätts upp vid utsiktsplatser eller längs med leder.
- En liten trätrappa kan anläggas vid behov.

- På lämplig plats inom reservatet kan ett avgränsat område avsättas som hundträningsområde. I hundträningsområdet är det möjligt att träna sin hund, exempelvis genom spårning, lydriad eller apportering. Hundträningsområdet syftar till att möta hundägarnas behov på ett sätt som förebygger konflikter med andra friluftsutövare. I hundträningsområdet gäller enligt lagen om tillsyn av hundar och katter att hunden ska vara kopplad under perioden 1 mars–20 augusti.

Löpande åtgärder: Större stigar hålls rena från nedfallande träd eller ris och grenar som kan uppstå vid skötselåtgärder. Ledmarkeringar underhålls. Informationsskyltar, vägvisningsskyltar, spänger, grillplats och andra anläggningar ska årligen ses över och vid behov repareras eller rengöras. Samtliga områden ska hållas rena från skräp och dumpningar.

Jakt och fiske

Jakt och fiske regleras inte i reservatsföreskrifterna.

Utmärkning av reservatets gräns

Utmärkning av reservatsgränsen ska utföras snarast efter att reservatet vunnit laga kraft och i enlighet med Naturvårdsverkets anvisningar.

Dokumentation och uppföljning

Utifrån skötselåtgärderna i denna skötselplan ska en operativ plan tas fram. I den operativa planen prioriteras skötselåtgärderna och planen uppdateras efter att skötselinsatser genomförts så att de enkelt kan följas upp. Vid behov kan inventeringar och provtagningar genomföras, till exempel av bäckmiljöer, provfiske i Sågsjön eller provtagning av betesmarkernas näringstillförsel till omgivande mark.

Källförteckning

Artportalen, Artdatabanken, Statens lantbruksuniversitet.

Eklund, S. 2016. Fältinventeringar - skog. Skogsstyrelsen.

Ekstam, U. & Forshed, N. 1997. Om hävden upphör. Naturvårdsverket.

Fasth, T. 2014. Fältinventeringar - arbetsmaterial. Pro Natura.

Fränstam, T. 2011. Standardiserat nätprovfiske i Sågsjön 2012. Sportfiskarna.

Grönstrukturprogram. 2011. Nacka kommun. Jonsell, L. 2010. Upplands flora. Uppsala.

Nilsson, H. 2016. Fältinventeringar – öppna marker. Calluna AB.

Objektutskrift, RAÄ-nummer Boo 4:1, Riksantikvarieämbetet Fornsök.

Olseryd, O. 2017. Sågsjöbäcken – beskrivning och åtgärdsförslag. Sportfiskarna.

Thörner, L. 2016. Rensättra kulturmiljöanalys. Nacka kommun.

Tronde, P. 2014. Fältinventeringar - arbetsmaterial. Sven A Hermelin AB.

TUVA objektrapport 46F-XSO Rensättra Boo, Ängs- och betesmarksinventeringen.

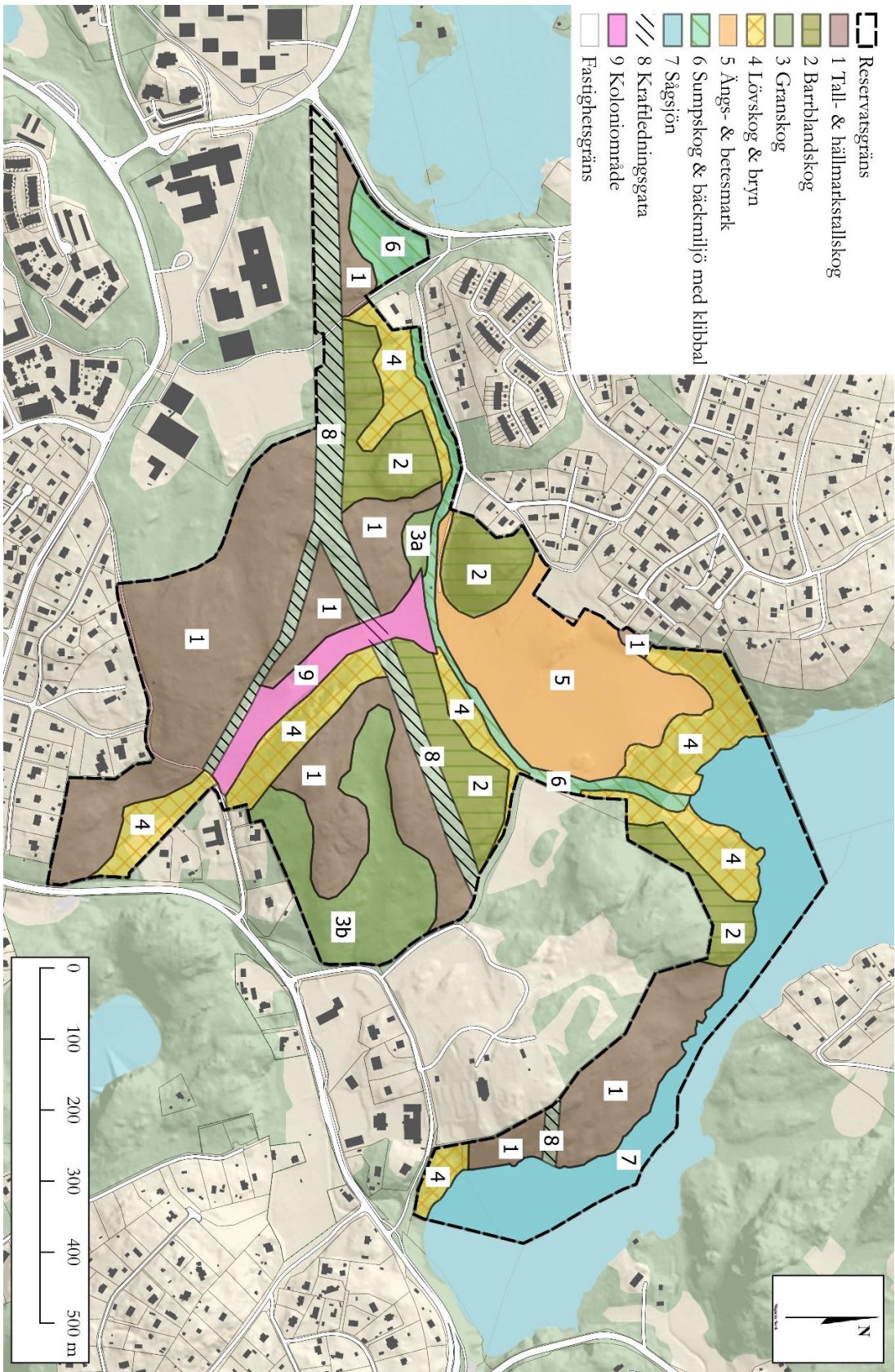
Törnqvist, B. 2008. Registrerad Objekt med naturvärden N 652-2008. Skogsstyrelsen.

Törnqvist, B. 2008. Registrerad Objekt med naturvärden N 660-2008. Skogsstyrelsen.

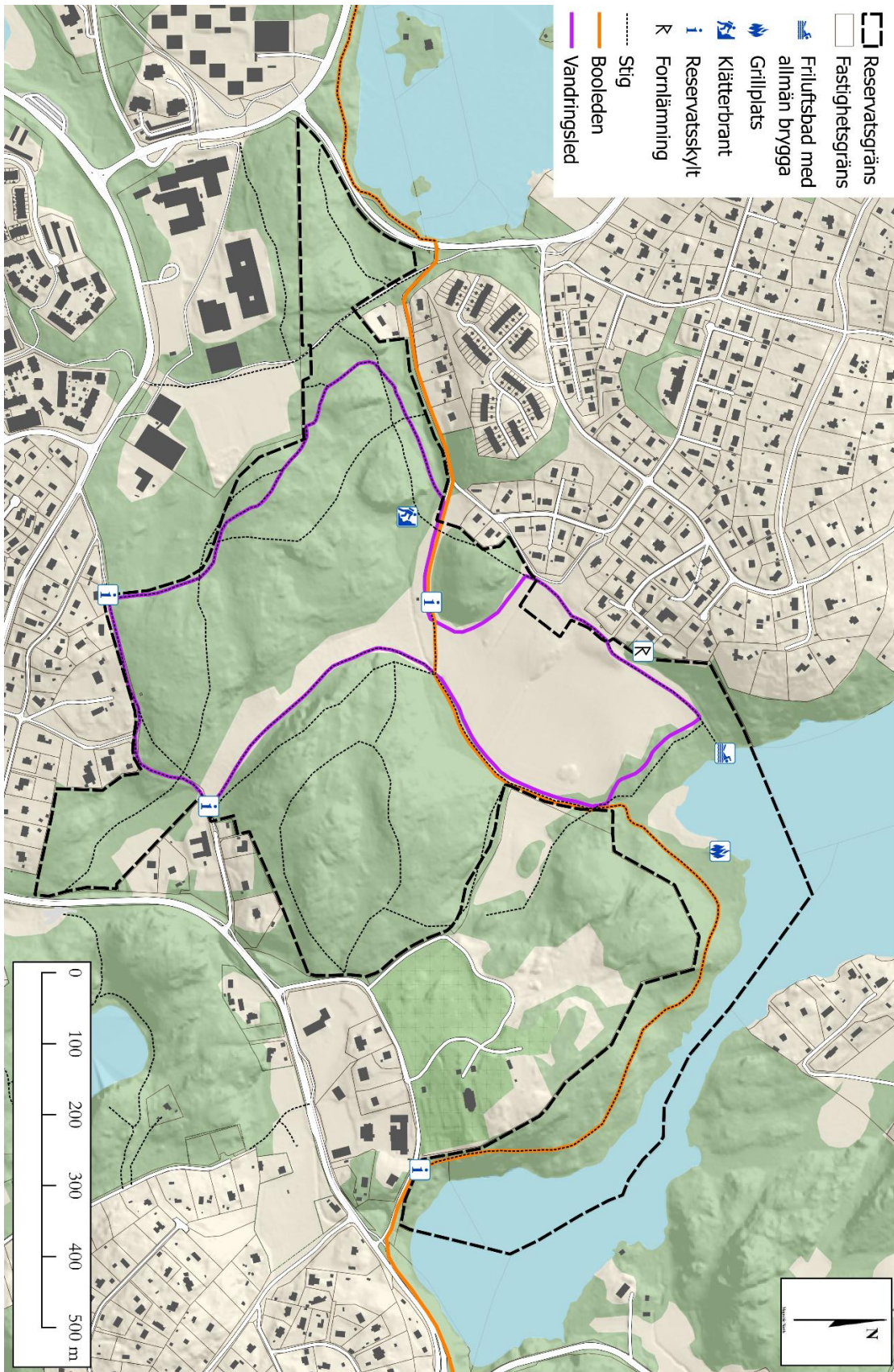
Törnqvist, B. 2008. Registrerad Objekt med naturvärden N 661-2008. Skogsstyrelsen.

Wi landskap & Nacka kommun. 2016. Rensättra medborgardialog – Underlagsrapport för bildande av Rensättra naturreservat. Nacka kommun.

Skötselområden

Anordningar för friluftsliv

Beslut och skötselplan har upprättats av Nacka kommun under 2017–2019. Handläggare har varit Anna Herrström, Liselott Eriksson (Nacka kommun) och Magnus Nilsson (Ekologigruppen). Kartor har tagits fram av lantmäterienheten på Nacka kommun. Inventeringar och förstudier har utförts av Skogsstyrelsen, Nacka kommun, Wi landskap, Sportfiskarna, Calluna AB, Pro Natura och Sven A Hermelin AB.

Foto omslag: Henrik Trygg Photography. Foto sid 7 i skötselplanen: Liselott Eriksson.

2020-04-21

SAMRÅDSHANDLING
Dnr NTN 2017/351

2020-03-27

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr NTN 2020/51

Natur- och trafiknämnden

Remiss - Trafikförändringar i SL-trafiken och Waxholmsbolagets trafik 2020/2021

Förslag till beslut

Natur- och trafiknämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning av ärendet

Nacka kommun har mottagit remiss från Trafikförvaltningen i Region Stockholm angående förändringar i buss-, båt- och spårtrafik som föreslås att genomföras i december 2020. I förslag till trafikförändringar presenteras justeringar av linjer där turer utökas, förkortas eller förlängs. Nacka kommun ställer krav på en väl fungerande buss-, båt- och spårtrafik. I förslaget till yttrande föreslås Nacka kommun framföra att kommunen tillstyrker de förslag på förändringar som ger en ökad kapacitet i kollektivtrafiken. En del förändringar ger emellertid försämrad kapacitet och kommunen avstyrker de förändringar som inte kan motiveras eller kompenseras med förbättringar på angränsande linjer.

Ärendet

Nacka kommun har mottagit en remiss från trafikförvaltningen i Region Stockholm angående förändringar i buss-, båt- och spårtrafik som Trafikförvaltningen avser att genomföra från och med december 2020. De förslag som berör Nacka kommun framgår av bilaga 2 till tjänsteskrivelsen, Remiss inför trafikförändringar i SL-trafiken och Waxholmsbolagets trafik 2020/2021 (T21).

Nacka kommun anför att det är väsentligt med en pålitlig, robust och för resenärerna attraktiv kollektivtrafik som ständigt utvecklas och förbättras i takt med den extensiva utbyggnad av bostäder och arbetsplatser som pågår i Nacka. Tunnelbanan kommer att vara ett nödvändigt tillskott men både fram tills utbyggnaden är klar och efter att tunnelbanan står färdig ställer Nacka kommun krav på en väl fungerande buss-, båt- och spårtrafik. Det totala kollektivtrafikerbjudandet spelar också en viktig roll ur ett klimatperspektiv.

Förändringarna som presenteras avser bland annat linjesträckningar, turtäthet och trafikeringstid. En del förändringar ger emellertid försämrad kapacitet och kommunen avstyrker de förändringar som inte kan motiveras eller kompenseras med förbättringar på angränsande linjer.

Förslaget på trafikförändringarna har tagits fram i samarbete med trafiktutövarna och bygger bland annat på kommunala bebyggelseplaner, resandestatistik samt synpunkter från kommunerna inom ramen för trafikförvaltningens kommundialog.

Sammantaget är kommunen positiv till de förändringar som föreslås under förutsättning att de realiseras såsom föreslaget.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget medför inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

En god kollektivtrafik underlättar för barn att nå sina målpunkter på ett tryggt och trafiksäkert sätt. Exempel på målpunkter kan vara skola och fritidsaktiviteter som ligger bortom gång- och cykelavstånd. Trafiksituationen och trafikmiljön kan förbättras genom att fler väljer kollektiva färdmedel framför egen bil.

Handlingar i ärendet

1. Förslag till yttrande på remiss inför trafikförändringar i SL-trafiken och Waxholmsbolagets trafik 2020/2021 (stämmer rubriken?)
2. Remiss inför trafikförändringar i SL-trafiken och Waxholmsbolagets trafik 2020/2021 (T21)

Martin Hubertson Merbom
Tf enhetschef
Trafikenheten

Emmatora Alfin
Trafikplanerare
Trafikenheten

Förslag till yttrande

Dnr: NTN 2020/51

TN 2019-1180

Trafikförvaltningen
Region Stockholm
Trafikavdelningen
105 73 Stockholm

Yttrande över Trafikförvaltningens förslag till Trafikförändringar 2020/2021 (T21)

Allmänt om Nacka

Arbetspendling både till och från Nacka kommun är omfattande, framförallt under högtrafik. Trafiken är även omfattande under andra tider då fritids- och serviceresandet dominerar. Det är väsentligt med en attraktiv kollektivtrafik och extra viktigt med tanke på den utbyggnad av bostäder och arbetsplatser som pågår i Nacka. Tunnelbanan kommer att vara ett nödvändigt tillskott men både fram tills utbyggnaden är klar och efter att tunnelbanan står färdig är väl fungerande busstrafik, båttrafik och spårtrafik väsentlig för att kollektivtrafiken ska kunna vara attraktiv i Nacka.

Nacka har som mål att kollektivtrafikandelen ska öka och anpassar infrastrukturen i takt med tillväxten. Lokala anpassningar genomförs och nya målpunkter skapas för att gynna kollektivtrafikresandet både inom och utom kommunen. Vägsystemet är redan hårt belastat och genom den planerade befolkningstillväxten och tunnelbana till Nacka är det viktigt att styra resor mot de färdmedel som är effektiva i rusningstid. En bred satsning på kollektivtrafiken är nödvändig för framkomligheten.

Nacka kommun önskar att flera satsningar för utökad turtäthet genomförs, istället för att enbart omfördela resurserna mellan olika linjer, med syftet att effektivisera trafiksystemet. Med pågående och kommande byggnationer i Nacka ser kommunen att det finns ett stort behov av att ytterligare analysera trafikens kapacitet samt se över busslinjenätet som kommer att behöva förändras under de kommande åren. När bussterminalen i Slussen står klar och tunnelbanan ännu ej är i drift behöver trafiksystemet tillgodose en god och tillgänglig kollektivtrafik för alla områden i Nacka. Det kommer att krävas flexibilitet under utbyggnation, från nuvarande trafikering under byggtid till en framtida infrastruktur som

inte möjliggör det befintliga busslinjenätet. Kommunen önskar att den pågående dialogen kring detta fortsätter.

Trafikförvaltningens förslag till trafikförändringar 2020/2021

Allmänt

Nacka välkomnar i stort den justering av kollektivtrafiken som föreslås i trafikförändringsremissen. Det är väsentligt med en attraktiv kollektivtrafik och extra viktigt med den utbyggnad av bostäder och arbetsplatser som pågår i Nacka.

Mot bakgrund av ovanstående lämnar Nacka kommun följande synpunkter:

Busstrafiken Boo

- Linje 413 (Slussen – Talludden). Förslaget om att en avgång på linje 422 som trafikerar Slussen – Gustavsberg C ersätts av en avgång på linje 413 Slussen-Björknäs C, ca 14:50 måndag-fredag under sommarperioden. Kommunen har inga synpunkter på förslaget.
- Linje 416 (Orminge centrum – Telegrafberget). I takt med att det nya bostadsområdet vid Telegrafberget byggs klart och när infrastruktur enligt gällande riktlinjer som möjliggör trafik till och från Telegrafberget är på plats, föreslås att en ny linje inrättas för att trafikera detta område. Linjenumret föreslås bli 416 och sträckningen Orminge Centrum – Telegrafberget. Förslaget innebär att del av morgontrafiken från Slussen med linje 444, som går via Kummelbergets industriområde, kommer att gå via Telegrafbergets vändplan. Turerna avslutas fortfarande vid Korset, där resande kan byta till linjer mot Nacka, Medborgarplatsen, Slussen och Cityterminalen. Kommunen anser att förslaget till den nya linjen är bra.
- Linje 422 (Slussen – Gustavsberg Lugnet). En avgång på linje 422 som trafikerar Slussen – Gustavsberg C föreslås ersättas av en avgång på linje 413 Slussen – Björknäs C, ca 14:50 måndag – fredag under sommarperioden. Kommunen har inga synpunkter på förslaget.
- Linje 444 (Slussen – Västra Orminge). En del av morgontrafiken från Slussen med linje 444, som går via Kummelbergets industriområde, föreslås utsträckas till att gå via Telegrafbergets vändplan. Kommunen anser att detta förslag är bra.
- Linje 445 (Slussen – Insjön). Under vintertidtabell övervägs fem nya avgångar Orminge C – Slussen mellan ca kl 14:35 – 17:20 att tillkomma. En ny avgång Slussen – Orminge C föreslås även vilket förtätar sträckan tillsammans med linje 444, från 15 till 10 minutertrafik kl 13:50-14:20. Vidare övervägs en ny avgång inrättas Slussen – Orminge C ca kl 07:30, vilken samordnas mellan linje 444 för en jämnare turtäthet på sträckan. Under sommartidtabellen föreslås fyra nya avgångar

Orminge C – Slussen mellan ca kl 15:35 och 17:20. Kommunen ställer sig positiv till alla förslag.

- Linje 446 (Medborgarplatsen - Västra Orminge). Då hållplats Henriksdal stundtals är överbelastad med köer till själva hållplatsen vilket förlänger restiden för alla linjer som stannar där föreslås linjerna 423, 442X, 446 och 449, linjer till och från Medborgarplatsen, att sluta trafikera hållplatsen, eventuellt redan från augusti. Resenärer som byter mellan berörda linjer och Slussen-linjer kan byta vid Londonviadukten. Kommunen anser att förslaget är bra, för att förbättra restider och framkomligheten på linjerna. Det är viktigt att information når ut till resenärerna till och från Medborgarplatsen.
- Linje 423 (Medborgarplatsen – Gustavsbergs Lugnet) Se förslag avseende linje 446, där busslinjen övervägs att sluta trafikera hållplats Henriksdal.
- Linje 442X (Medborgarplatsen – Boo Backe) Se förslag avseende linje 446 m.fl., där busslinjen övervägs att sluta trafikera hållplats Henriksdal. Linjen föreslås även få åtta nya avgångar vilket förtätar trafiken på linjen från 15 till 10 minuterstrafik ca kl 15:50 – 18:20. Kommunen ställer sig positiv till förslaget, och önskar att trafikförvaltningen utreder möjligheten att utöka turtätheten på linje 442. Vad gäller busstrafik via Tollare arbetar projektet med att möjliggöra detta genom att tillgodose trafikförvaltningens riktlinjer på vägbredd. Enligt planering kan buss trafikeras from 2021, vilket kommunen önskar att trafikförvaltningen även skapar förutsättningar för.
- Linje 449 (Medborgarplatsen – Ektorps c) Se förslag avseende linje 446 m.fl., där busslinjen övervägs att sluta trafikera hållplats Henriksdal.

Kommunen önskar att trafikförvaltningen ser över trafikeringen av befintliga busslinjer kring Orminge centrum på grund av rådande ombyggnation. Redan nu och under byggtid kommer infartsparkeringarna att flyttas till Ormingeringen och Skarpövägen, där det med fördel vore om busstrafiken kan få utökad turtäthet eller fler avgångar.

Vidare finns önskemål om att förbättra turtätheten och antalet avgångar, främst på eftermiddagar, på linjerna som går till och från Cityterminalen. Alla dessa busslinjer är mycket uppskattade och välanvända av Nackaborna.

Busstrafiken Sicklaön

- Linje 53 (Karolinska institutet – Henriksdalsberget – (Finnberget)) Kommunen ställer sig positiv till förslaget att ändra linjesträckningen på busslinje 53 mellan Londonviadukten och Henriksdalsberget, där linjen planeras trafikera Katarinavägen som öppnar hösten 2020, vilket minskar restiden på linjen med 6 minuter från Henriksdalsberget till Slussen. Trafikförsörjningen av Finnberget och Danviksklippan överförs till linje 55 i förslaget.
- Linje 55 (Tanto – Hjorthagen) Trafikförsörjningen av Finnberget och Danviksklippan föreslås överföras till linje 55 från linje 53, som får ändrad linjesträckning sträckan från Slussen till Hjorthagen. Resenärer sträckan Slussen -

Hjorthagen hänvisas till bl.a. linje 54. Trafikutbudet föreslås får 20-minuterstrafik. Kommunen ställer sig positiv till förslaget. Förändringen innebär en försämrad turtäthet för resenärerna, vilket kommunen inte ställer sig positiva till och önskar att detta utreds ytterligare.

- Linje 71 (Slussen (Glasbruksgatan) – Jarlaberg). Från Jarlaberg föreslås två avgångar på linjen dras in tidig vardagsmorgon i vintertidtabellen och en avgång dras in i sommartidtabellen. Samtidigt föreslås en utglesning av linjen på helger före kl 09:45 samt dagligen efter 21:50. Från Glasbruksgatan föreslås linjen att utglesas från halvtimmes- till entimmestrafik lördag-söndag före kl 09:20, samt dagligen efter 22:00. Kommunen anser att förslaget är acceptabelt då beläggningen på linjen går i linje med förändringarna i förslaget, samt att det föreslås en utökad trafikering av linje 443 som trafikerar Nacka strand.
- Linje 443 (Slussen – Jarlaberg). För att bättre anpassa utbudet efter aktuellt resande övervägs att tio avgångar dras in under eftermiddagen från Nacka strand – Slussen och en avgång föreslås tillkomma Jarlaberg – Slussen under vintertidtabellsperioden. Under sommartidtabellsperioden föreslås två nya avgångar från Slussen och tre nya avgångar från Jarlaberg under eftermiddagen. Från Nacka strand föreslås reduceringen från 10 till 15 minuters-trafik på eftermiddagen genom att sju avgångar Nacka strand – Slussen dras in. Detta på grund av rådande resandemönster, där det finns ett behov av trafik morgontid från Nacka strand – Slussen, och där linjen föreslås få tre nya avgångar tidig vardagsmorgon året runt. Trafiken föreslås även utökas helger året runt så att turtätheten blir halvtimmestrafik hela trafikdygnet. Kommunens ställer sig tveksam till förslaget om indragna turer på eftermiddagar då det finns önskemål om att utöka turtätheten på linjen, men välkomnar i övrigt de föreslagna förändringarna om utökad turtäthet, särskilt då linje 71 föreslås att får utglesad trafik.

Förutom ovanstående synpunkter på förslagen i remissen har kommunen fått in önskemål om att förlänga 405, som idag trafikerar Slussen – Ektorps centrum, till att trafikera Nacka sjukhus. Kommunen önskar att detta utreds. Vidare önskar kommunen att turtätheten och antalet avgångar på linje 402 ökar i och med att Kvarnholmen växer. Kommunen anser att bussförbindelser för att koppla ihop Kvarnholmen och Finnboda med Sickla och centrala Nacka behöver förstärkas, genom exempelvis en ringlinje.

Busstrafiken Älta

- Linje 801 (Gullmarsplan – Älta – Gullmarsplan) Linjen föreslås få utökad trafikeringstid måndag-fredag fram till ca kl 24:00. Under sommartidtabellen föreslås linjen få utökad turtäthet under mellantrafikperioden. Under lördag-söndag föreslås trafikeringstiden utökas både under vintertidtabellen och under sommartidtabellen till att omfattas från ca 6:30 till 24:00. Kommunen anser att förslagen är bra. Flertalet synpunkter har inkommit på att trafikeringen till Älta på linje 801 behöver utökas.

- Linje 840 (Handenterminalen – Nacka strand) Linjen föreslås få utökad trafikeringstid på lördag-söndag och ytterligare två turer vardagar från Nacka och Handenterminalen. Kommunen ställer sig positiv till förslagen om utökade turer, men önskar även utökad turtäthet på vardagar i rusningstid då bussarna ofta är fulla.

Kommunen vill i övrigt belysa att majoriteten av linjerna i Älta är högt belastade i rusningstid. Det finns även en synlig problematik kring att bussen inte angör vid vändplanen i Hedvigslund. Kommunen önskar att trafikförvaltningen utreder dessa synpunkter.

Busstrafiken i Fisksätra och Saltsjöbaden

- Inga förändringar är planerade

Kommunen har fått in synpunkter på linje 465 mellan Slussen och Fisksätra, och vill framföra önskemål om ökad turtäthet samt önskemål om att linjen kan trafikera Jarlaberg.

Saltsjöbanan

- Inga förändringar är planerade.

Tvärbanan

- Inga förändringar som påverkar trafiken till och från Sickla är planerad. Trafikförvaltningen verkar för att förtäta trafiken till rak 6-minutertrafik men det är för närvarande inte tillåtet pga nuvarande säkerhetsrestriktioner.

Sjötrafik

- Linje 17-18-19 (Stockholm – Saltsjöbaden – södra Skärgården) Överväger att lägga till stoppställe på Tollare brygga för skärgårdslinjerna 17-19 mot Nämndö/Ornö/Utö när bryggan är färdigställd. Kommunen ställer sig positiv till förslaget, ser framöver gärna en omvandling av linjerna till pendelbåtstrafik. Kommunen har även önskemål om att se över om trafikering av Fisksätra är möjlig.
- Pendelbåtlinje 83 (Stockholm – Vaxholm – Ramsösund) Ny pendelbåtlinje kommer att starta upp senare delen av 2020 och ska trafikeras med ett försök i 2+1 år. För lokala bryggor längs med linjen så övervägs en byteslösning med anslutningsbåt till pendelbåt 83. Linjen övervägs även att anlöpa Telegrafberget som ny trafikbrygga mellan Vaxholm och Stockholm. Nacka Strand trafikeras under förutsättning att bryggans ombyggnation genomförs. Linje 83 kommer påverka skärgårdstrafik, där enstaka avgångar på lokala linjer övervägs endast mata in till direkttrafiken med pendelbåt 83 för vidare resa till Stockholm. Kommunen är mycket positiv till de tillkommande båtlinjerna med angöring vid gamla och nya bryggor. Detta underlättar transporter till nya målpunkter, avlastar trafik till land under rusningstid, samt förbättrar sårbarheten i trafiksystemet. Vid Telegrafberget pågår byggandet av en ny brygga/kaj, en betonglösning i enlighet med regionens riktlinjer, och målsättningen är att denna ska vara klar till trafikstart i augusti 2020.

Dock återstår en del dykarbeten som ska hinnas med inom ramen för vattendom. I Nacka strand har arbetet också återupptagits, men den nya bryggan kommer mer sannolikt tyvärr inte att hinna bli klar till augusti. Kommunen deltar gärna i diskussionerna framöver angående byten till WÅABs linjer och vid vilka bryggor det gäller.

Övrigt

- Inga förändringar är planerade.

Mats Gerdau
Ordförande
Kommunstyrelsen

Mats Bohman
Trafik- och fastighetsdirektör
Natur- och trafiknämnden

Trafikförvaltningen
Trafikavdelningen

PM
2020-02-10

Diarienummer
TN 2019-1180

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Handläggare
Sofia Åkerfeldt

Remiss inför trafikförändringar i SL-trafiken och Waxholmsbolagets trafik 2020/2021 (T21)

Trafikförvaltningen har påbörjat arbetet med trafikförändringar inför december 2020. Detta arbete innefattar både utökning och reducering av trafiken samt omfördelningar.

Härmed översänds en **bruttolista** med **förslag** på trafikförändringar inför tidtabellsskifte i december 2020 (T21). Bruttolistan innehåller förslag avseende bland annat linjesträckningar, turtäthet och trafikeringsstid. Den har tagits fram i samarbete med trafikutövarna och bygger bland annat på kommunala bebyggelseplaner, resandestatistik samt input från kommunerna inom ramen för trafikförvaltningens kommundialog. Ytterligare utredning av förslagen kommer att göras innan beslut om eventuellt genomförande tas. Med hänsyn till regionens ekonomiska ramar kommer inte alla förslag att kunna genomföras.

Trafikförvaltningen tar tacksamt emot synpunkter på och prioriteringar av dessa förslag utifrån kommunernas lokalkännedom, samt utifrån kunskap och erfarenhet som funktionshindersorganisationerna besitter.

Avseende pendel- och regionaltågstrafiken presenterar detta dokument trafikförvaltningens inriktning för trafiken under T21. Då planeringshorisonten för pendel- och regionaltågstrafiken är längre än för övrig trafik uppmanas remissinstanserna utnyttja den här remissen för att inkomma med synpunkter även för kommande tågplaner såsom T22. I mitten av april kommer trafikförvaltningen att informera länets kommuner om den tåglägesansökan inför T21 som trafikförvaltningen lämnar till Trafikverket.

Trafikförvaltningen önskar ha era synpunkter senast den 20 maj 2020.

Skicka era synpunkter till registrator.tf@sll.se. Uppge diarienummer TN 2019-1180 samt namn på remissinstans i ärendemeningen.

Region Stockholm
Trafikförvaltningen
105 73 Stockholm

Leveransadress:
Lindhagensgatan 100
Godsmottagningen
112 51 Stockholm

Telefon: 08-686 16 00
Fax: 08-686 16 06
E-post: registrator.tf@sll.se

Säte: Stockholm
Org.nr: 232100-0016
www.sll.se

Trafikförvaltningen
Trafikavdelningen

PM
2020-02-10

Diarienummer
TN 2019-1180

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Med vänliga hälsningar

Fredrik Cavalli-Björkman
Trafikdirektör
Trafikavdelningen

Trafikförvaltningen
Trafikavdelningen

PM
2020-02-10

Diarienummer
TN 2019-1180

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

INNEHÅLL

1	Trafikförsörjningsprogrammet.....	4
1.1	Övergripande mål	4
1.2	Hållbar utveckling.....	4
1.3	Trafikförändringsprocessen.....	5
1.4	Planera för kollektivtrafiken – Trafikförvaltningens riktlinjer	6
1.5	Trafikförvaltningens löpande dialog med kommunerna.....	6
1.6	Avtalstyper	8
1.7	Tidtabellskiften	10
2	Förslag på trafikförändringar uppdelat per trafikslag.....	10
2.1	Tunnelbana	10
2.2	Pendeltåg	11
2.3	Sjötrafik.....	13
2.4	Lokalbanor	18
2.5	Buss.....	19

1 Trafikförsörjningsprogrammet

Det regionala trafikförsörjningsprogrammet är regionens viktigaste styrdokument för kollektivtrafikens utveckling. Under 2017 beslutade landstingsfullmäktige om ett reviderat trafikförsörjningsprogram där långsiktig hållbarhet är ledordet. Programmet pekar ut de långsiktiga målen för kollektivtrafiken som alla aktörer i regionen ska arbeta mot tillsammans. Det omfattar både upphandlad och kommersiell trafik och rör alla trafikslag, såväl buss- och spårtrafik som färdtjänst och kollektivtrafik på vatten.

1.1 Övergripande mål

Trafikförsörjningsprogrammet har tre övergripande mål:

Ökat kollektivt resande

Länets befolkning väntas öka från dagens 2,2 miljoner till knappt 2,9 miljoner 2030. Det ställer krav på att kollektivtrafiken kan utvecklas i samma takt och att hela transportsystemet planeras så att kollektivt resande kan främjas framför privatbilism.

Smart kollektivtrafiksystem

Kollektivtrafiken ska utvecklas på ett sätt som hushållar med samhällets resurser. Den ska vara miljöanpassad, säker och resurseffektiv.

Attraktiv region

Kollektivtrafiken ska bidra till ökad jämlikhet och jämställdhet genom att skapa tillgänglighet till arbete, service och fritidsaktiviteter utifrån olika behov och förutsättningar.

1.2 Hållbar utveckling

Framtidens kollektivtrafik måste planeras utifrån fokus på hållbar utveckling. Därför genomsyrar hållbarhet alla mål i det reviderade trafikförsörjningsprogrammet. Hållbar utveckling består av tre delar:

- Ekologisk hållbarhet
- Social hållbarhet
- Ekonomisk hållbarhet

Trafikförvaltningen
Trafikavdelningen

PM
2020-02-10

Diarienummer
TN 2019-1180

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

1.3 Trafikförändringsprocessen

Trafikförvaltningen planerar och genomför trafikförändringar inom ramen för den så kallade trafikförändringsprocessen. Det är en flerårig process. Under det första året samlas bakgrundsinformation in och analyseras. Under det andra året används den bakgrundsinformationen till att utreda och forma förslag på trafikförändringar. Processen beskrivs nedan. Den skiljer sig något åt beroende på avtalstyp och trafikslag.

Trafikförändringsprocessen börjar under våren år 1 genom att trafikförvaltningen i samarbete med Statistiska Centralbyrån och Tillväxt- och regionplaneförvaltningen genomför insamling av kommunala bebyggelseplaner. Under hösten år 1 arbetar trafikförvaltningen och trafikutövarna med att ta fram förslag på trafikförändringar. Förslagen baseras bland annat på kommunernas bebyggelseplaner, resenärsönskemål, resandestatistik och genomförandet av strategiska planer. Förslag till förändringar ställs samman av trafikförvaltningens trafikavdelning och remitteras i februari år 2 till kommunerna i länet och funktionshindersorganisationer. Trafiknämnden får information om förslagen genom ett informationsärende.

Under våren år 2 arbetar trafikförvaltningen vidare med förslagen i produktionsavtal. Det arbetet innebär bland annat kategoriseringar av förslag, analyser, prioriteringar samt konsekvensbeskrivningar. På komplexa förslag utförs samhällsekonomiska analyser. För incitamentsavtalen inkommer trafikutövarna med skriftliga redogörelser som innehåller konsekvensbeskrivningar och beskrivning av samrådsprocess. För pendeltåg ansöker trafikförvaltningen om tåglägen hos Trafikverket i april år 2.

I maj år 2 inkommer remissyttranden från remissinstanserna.

En slutlig sammanvägning av förslag och synpunkter görs och under sommar och tidig höst år 2 skickas offertförfrågningar ut och trafikförvaltningen beställer trafiken (avser produktionsavtal). För incitamentsavtal inkommer trafikutövaren med förfrågan om att genomföra trafikförändring. Trafikförvaltningen godkänner eller avslår dessa förfrågningar. Under tidig höst år 2, efter en period av samordning mellan olika järnvägsföretag som vill trafikera Trafikverkets järnvägsnät, fastställer Trafikverket tågplanen för Sverige. Trafikförvaltningen informeras om vilka tåglägen vi fått jämfört med vad vi ansökt om i april år 2.

Trafiknämnden informeras om beslutade förändringar genom ett informationsärende under hösten år 2. Nämnden får information om samtliga beställda respektive godkända trafikförändringar samt trafikförvaltningens kommentarer på remissyttranden. Dokumenten skickas även ut till remissinstanserna.

Det ordinarie tidtabellskiftet sker i mitten av december år 2.

Trafikförvaltningen
TrafikavdelningenPM
2020-02-10Diarienummer
TN 2019-1180Infosäk. klass
K1 (Öppen)

1.4 Planera för kollektivtrafiken – Trafikförvaltningens riktlinjer

Det ska vara en självklarhet för alla att kunna välja att resa kollektivt. Trafikförvaltningens riktlinjer syftar till att skapa samsyn hos alla som arbetar med infrastruktur och utför eller planerar SL:s trafik.

I huvudsak är trafikförvaltningens riktlinjer uppbyggda utifrån **ska**-krav som bygger på trafikförvaltningens vilja att skapa en fungerande kollektivtrafik.

Trafikförvaltningen har inte rådighet eller möjlighet att ställa **ska**-krav på all infrastruktur. Dock ser trafikförvaltningen starka skäl att driva ett visst förhållningssätt för att säkerställa busstrafikens framkomlighet och villkor på alla vägar och körytor. Oavsett om det är trafik till/från pendeltåg, tunnelbana, spårvagn och båt. Om kraven inte tillgodoses finns en risk att sträckan inte trafikförsörjs. Här har det uppstått problem till följd av hur väghållarna numera planerar sin infrastruktur. Väldigt ofta görs numera avsteg från trafikförvaltningens riktlinjer vid om- och nybyggnation vilket väsentligt försämrar förutsättningarna att bedriva god kollektivtrafik med buss.

Trafikförvaltningens riktlinjer RiBuss (, RiPlan, RiTerm, RiTill mfl finns att hämta på Region Stockholms hemsida:

<https://www.sll.se/verksamhet/kollektivtrafik/kollektivtrafik-for-alla/>

Busstrafiken är beroende av att hinder undanröjs och ha de svepvidder i väganläggningen som gör busstrafiken trafiksäker. Det är en förutsättning för att trafikförvaltningen kan köra trafiken. På vintern är spår- och busstrafiken beroende av att vägar snöröjs och att halkbekämpningen är fullgod för att komma fram, på sommaren att buskar och träd undanröjs. Busstrafik kan inte köras på för smala vägar¹ eller stanna där lutningen är för stor då det inte är trafiksäkert. Står bilar ute på gatan på grund av att parkeringsplatser inte har snöröjts kommer bussen ofta inte förbi och trafiken får ställas in operativt.

Busstrafiken behöver även planeringsförutsättningar som innebär en inbyggd flexibilitet i infrastrukturen vilket innebär rätt dimensioner för väginfrastruktur så som vägbredd, hållplatser, reglerhållplatser och tillgängliga vändmöjligheter i nära anslutning till start- och sluthållplats. Vidare så är busstrafiken beroende av att planeras utifrån om linjen är en vändande linje eller en genomgående linje, främst när det gäller terminaler och bytespunkter. De faktiska krav som härleds i trafikförvaltningens riktlinjer är utifrån: framkomlighet, säkerhet, tillgänglighet och attraktivitet. Därför är det ytterst viktigt att trafikförvaltningen är med mycket tidigt i den fysiska planeringen och utformningen.

1.5 Trafikförvaltningens löpande dialog med kommunerna

Denna remiss är en del av den dialog som trafikförvaltningen har med kommunerna. Nedan beskrivs kommundialogprocessen som helhet.

¹ Busstrafiken behöver minst 3,5 m per körfält, minst 7 m vägbredd exklusive parkering/angöring. Vägbredden bidrar till att avgöra hur ofta trafiken kan köras.

Trafikförvaltningen
Trafikavdelningen

PM
2020-02-10

Diarienummer
TN 2019-1180

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Trafikförvaltningens dialog med kommunerna sker i löpande mötesserier, kommunernas plansamråd samt årlig remiss om trafikförändringar. Det förekommer även möten på andra nivåer.

Varje kommun har en utsedd samhällsplanerare på avdelningen *Strategisk Utveckling* som ansvarar för trafikförvaltningens kontakt med kommunerna.

Grenvisa möten inom pendeltågssystemet

Utöver nedan löpande möten med kommunerna så hålls grenvisa möten, fyra stycken, för att tala om pendeltågstrafiken och pendeltågssystemet. Dessa fyra möten hålls en gång per år under våren och innehåller information om hur pendeltågstrafiken planeras, vår ansökan till Trafikverket om pendeltågstrafiken för 2021 och tankar kring vidare trafikutveckling. Här lyfts frågor berör pendeltågstrafiken, både kommande tågplaner och långsiktiga frågor.

Löpande mötesserie

Planeringsmöten

Kommunvisa möten som hålls två ggr/år. Här lyfts långsiktiga strategiska frågor som berör kollektivtrafiken, exempelvis bebyggelseplaner och större förändringar i gatunät/vägnät. Förutom trafikförvaltningen och kommunen bjuds trafikutövare (buss) och Trafikverket in.

Uppföljningsmöten

Kommunvisa möten som hålls två ggr/år. Här görs uppföljning av frågor som rör kollektivtrafiken i kommunen på kort sikt, exempelvis mindre trafikförändringar, hållplats- och framkomlighetsfrågor som avses ske i närtid, inom två år. Förutom trafikförvaltningen och kommunen deltar trafikutövare (buss) med trafikavtal som berör kommunen.

Sektorsamråd

Sektorsamråd hålls en gång per år eller vid behov. Alla kommuner i en sektor deltar. Mötena kan rikta sig både till politiker och/eller tjänstemän och är ett forum för att diskutera övergripande strategiska frågor.

Politiska samråd

Trafiknämnden har som målsättning att en gång om året besöka länets kommuner för diskussion. På mötena deltar både styrande politiker och opposition från kommun respektive Trafiknämnden. Tjänstemän från båda parter deltar som föredragande.

Plansamråd

Trafikförvaltningen har dialog med kommunen inom ramen för kommunens planarbete och andra specifika projekt och utredningar.

Trafikförvaltningen
Trafikavdelningen

PM
2020-02-10

Diarienummer
TN 2019-1180

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Årlig remiss med trafikförändringar

Trafikförvaltningen sammanfattar bruttolista med förslag på trafikförändringar som remitteras till kommuner samt funktionshindersonsorganisationer.

1.6 Avtalstyper

Trafikförvaltningen har olika typer av trafikavtal för olika trafikområden. Det finns två huvudtyper av avtal, samt blandningar av dessa. Det är så kallade produktionsavtal samt incitamentsavtal. Trafikförvaltningen och trafikutövaren har olika roller i de olika avtalstyperna. I produktionsavtal styr trafikförvaltningen trafiken och trafikförändringar i större utsträckning, och trafikförändringar sker vid tidtabellskifte i december. För incitamentsavtal styr trafikutövaren över utbudsförändringar utöver en enligt avtal fastställd grundtrafik, med hänsyn till avtalsbestämda gränser för trängsel.

Under 2021 kommer fyra nya bussavtal att träda i kraft. Dessa berör kommunerna Danderyd, Täby, Vallentuna, Vaxholm, Österåker (E35), Nacka, Värmdö (E36), Huddinge, Botkyrka, Stockholm söderort (E37) samt Norrtälje (E38). Dessa avtal är produktionsavtal där trafikförvaltningen styr trafiken och trafikförändringar. Utöver dessa träder också ett nytt avtal för Roslagsbanan i kraft under 2021 (E34).

Trafikförändringar kan ske löpande under året, men ska alltid remissas mot remissinstanser.

Trafikförvaltningen
Trafikavdelningen

PM
2020-02-10

Diarienummer
TN 2019-1180

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Tabell 1 Huvudsakligt busstrafikavtal per kommun samt namn på trafikutövare (2020)

Kommun	Avtalstyp	Trafikutövare
Botkyrka	Produktion	Keolis
Danderyd	Incitament	Arriva
Ekerö	Produktion	Arriva
Haninge	Incitament	Nobina
Huddinge	Produktion	Keolis
Järfälla	Produktion/Incitament	Nobina
Lidingö	Incitament	Keolis
Nacka	Produktion	Keolis
Norrtälje	Produktion/Incitament	Nobina
Nykvarn	Incitament	Nobina
Nynäshamn	Incitament	Nobina
Salem	Produktion	Keolis
Sigtuna	Produktion	Transdev
Sollentuna	Incitament	Arriva
Solna	Incitament	Arriva
Stockholm, innerstan	Incitament	Keolis
Stockholm, söderort	Produktion	Keolis
Stockholm, västerort	Incitament	Arriva
Sundbyberg	Incitament	Arriva
Södertälje	Incitament	Nobina
Tyresö	Incitament	Nobina
Täby	Incitament	Arriva
Upplands-Bro	Produktion/Incitament	Nobina
Upplands Väsby	Produktion	Transdev
Vallentuna	Produktion	Transdev
Vaxholm	Incitament	Arriva
Värmdö	Produktion	Keolis
Österåker	Incitament	Arriva

Trafikförvaltningen
Trafikavdelningen

PM
2020-02-10

Diarienummer
TN 2019-1180

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Tabell 2 Trafikavtal per spårslag samt trafikutövare (2020)

Spårslag	Avtalstyp	Trafikutövare
Tunnelbanan	Produktion	MTR Tunnelbanan
Pendeltågen	Produktion	MTR Pendeltågen
Saltsjöbanan	Incitament	Arriva
Roslagsbanan	Incitament	Arriva
Tvärbanan	Incitament	Arriva
Nockebybanan	Incitament	Arriva
Lidingöbanan	Produktion/Incitament	Stockholms spårvägar
Spårväg city	Produktion/Incitament	Stockholms spårvägar

1.7 Tidtabellskiften

Följande datum gäller för ordinarie tidtabellskiften för alla trafikslag (inklusive pendelbåtar) utom skärgårdstrafiken för T21, 2020/2021:

- Normaltidtabellen börjar den 13 december 2020
- Sommartidtabellen gäller den 25 juni till 22 augusti 2021

För skärgårdstrafiken gäller följande:

- Vintertidtabell 14/12 2020 – 11/4 2021
- Vårtidtabell 12/4 2021 - 24/6 2021
- Sommartidtabell 25/6 2021 – 22/8 2021
- Hösttidtabell 23/8 2021 – 12/12 2021

Trafikförvaltningen reserverar sig för eventuella felskrivningar.

2 Förslag på trafikförändringar uppdelat per trafikslag

2.1 Tunnelbana

Trafikförändringar

- Under 2020 planeras trafiksättning av nya fordon (C30) och äldre fordon med ny utformning (uppgraderade C20) vilket innebär nya förutsättningar för trafikplaneringen. Inför T21 kommer trafikförvaltningen titta särskilt på hur trafikering med de nya fordonen ska möta resenärsbehovet på bästa sätt.
- Inför kommande tidtabell fortsätter trafikförvaltningen även arbeta med att säkerställa att utbudet på tunnelbanan följer en tydlig och logisk struktur över

Trafikförvaltningen
Trafikavdelningen

PM
2020-02-10

Diarienummer
TN 2019-1180

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

veckodagarna på respektive bana och genomför mindre justeringar där så är motiverat för att öka kapaciteten där belastningen är som störst.

2.1.1 *Trafikstörande arbeten*

Även sommaren 2021 stängs sträckan Globen – Gullmarsplan av helt på linje 19. Avstängningen beror på arbeten inför tunnelbanans utbyggnad.

2.2 Pendeltåg

2.2.1 *Trafikförändringar T21*

Tågplanen T21 kommer medföra enbart smärre ändringar jämfört med gällande tågplan (T20)

Trafikförvaltningens ansökan om kapacitet behandlas nu i ansökningsprocessen hos Trafikverket. Under arbetet kan förändringar ske fram tills att tågplanen primärt fastställs av Trafikverket den 20 september 2019.

Mäljarbanan

Ytterligare något tåg kan förlängas till respektive från Bro.

Ostkustbanan

Inga förändringar planeras för Ostkustbanan.

Södertäljelinjen

De extra tåg till respektive från Tumba som under sommaren har förstärkt trafiken då pendeltågen har ersatt fjärrtåg och regionaltåg under Getingmidjans avstängning, dras in eftersom behovet bortfaller. Ingen sommaravstängning av Getingmidjan från 2021.

Nynäsbanan

Nynäsbanan har en lägre minskning av resandet än övriga pendeltågsgrenar sommartid eftersom ett relativt omfattande besöks- och turistresande förekommer. Planering pågår för att eventuellt köra snabbtågen till och från Nynäshamn även under sommaren genom omfördelning av befintliga resurser. Detta för att få en jämnare fördelning av resandet mellan tåg som utgår från Västerhaninge respektive Nynäshamn.

Gnestalinjen

Inga förändringar planeras för Gnestatrafiken. Eftersom tågen måste samordnas med övrig tågtrafik som använder samma spår som pendeltågen mellan Järna och Gnesta kan avgångstider flyttas.

Trafikförvaltningen
Trafikavdelningen

PM
2020-02-10

Diarienummer
TN 2019-1180

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

2.2.2 Trafikstörande arbeten T21

I likhet med tidigare år kommer spårarbeten påverka trafiken. Även under 2021 drabbar detta främst Mäljarbanan (Bålsta – Stockholm).

Mäljarbanan

Trafikverkets arbeten med utbyggnaden av fyrspar på Mäljarbanan fortsätter under 2020, vilket medför ett flertal avstängningar av trafiken. Angivna tider och sträckor kan justeras i det vidare arbetet. Trafiken ersätts vid avstängningarna av buss och tunnelbana.

- Påskhelgen torsdag 1 april 2021 – måndag 5 april 2021
Ingen pendeltågstrafik Stockholm City – Barkarby
- Söndag 3 juli 2021 – söndag 1 augusti 2021
Ingen pendeltågstrafik Stockholm City – Jakobsberg
- Måndag 2 augusti 2021 – söndag 15 augusti 2021
Ingen pendeltågstrafik Spånga – Jakobsberg
- Alla helgonshelgen, 5 – 7 november 2021
Ingen pendeltågstrafik Stockholm City – Barkarby.

Ostkustbanan

Under Kristi himmelfärdshelg kommer inga tåg att göra uppehåll i Sollentuna på grund av bygge av nytt vändspår norr om stationen.

Södertäljelinjen

Inga kända större trafikpåverkande arbeten.

Nynäsbanan

Inga kända större trafikpåverkande arbeten.

Gnestalinjen

Inga kända större trafikpåverkande arbeten

Citybanan

Under alla helgonahelgen, 5 – 7 november 2021, kommer Citybanan vara avstängd för arbeten som syftar till att göra det möjligt att köra tätare trafik. Det kommer innebära kraftiga reduceringar av pendeltågstrafiken i framförallt det centrala avsnittet.

2.2.3 Trafikutveckling T22 och framåt

Till T22 genomför Trafikverket trimningsarbeten i Citybanans signalanläggning med syfte att kunna öka trafiken i Citybanan och möta det ökande resandet i pendeltågssystemet.

Trafikförvaltningen
Trafikavdelningen

PM
2020-02-10

Diarienummer
TN 2019-1180

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Studier pågår om, hur och när en sådan utökning ska ske. En sådan utökning förutsätter att bl.a. fordonstillgängligheten, trafikledningsförmågan och infrastrukturens status i pendeltågssystemet är redo för ett sådant utvecklingssteg utan att robustheten i systemet äventyras. Genom ökad samverkan mellan Trafikverket, MTR och trafikförvaltningen kan en positiv utveckling skönjas inom berörda delområden. Därför skulle en ytterligare förtätning av trafiken under högtrafik kunna vara möjlig från ca T22. Förutom pendeltågssystemets förmåga behöver en omfattande samordning med andra järnvägsföretag ske inför ett sådant utvecklingssteg.

2.3 Sjötrafik

2.3.1 Ekerö

Pendelbåtlinje 89

Kundsynpunkter gällande att linje 89 skall anlöpa södra Kungshatt har inkommit, vilket skulle innebära ytterligare ett stopp. Trafikförvaltningen har inga planer på att anlöpa ytterligare stopp på Kungshatt, då linje 89 är en direktlinje mellan Ekerö och Stockholm för att avlasta väg 261 bör det därför endast vara få mellanliggande stopp för att ge kortast möjliga restid.

Översyn av vintertrafiken på linje 89 under isfria perioder i syfte att förkorta restiden där så är möjligt.

Trafikförvaltningen undersöker möjligheten att anlöpa Gamla Stan med linje 89 för att ge resenärer närmare koppling till tunnelbanenätet i Stockholm.

2.3.2 Haninge

Översyn av behovet att utföra kompletteringstrafik till Ornöskärgårdens öar och områden vilka ligger utanför ordinarie WÅAB/SL-linjenät.

Linje 19 Dalarö - Huvudskär

Trafikförvaltningen överväger indragen trafik till Huvudskär då trafikbryggan ej uppfyller kraven på tillgänglighet och säkerhet.

Linje 19 Stockholm - Utö

Trafikförvaltningen överväger neddragning av direkttrafiken Strömkajen-Utö de 4 första helgerna efter sommaren, som infördes under försöket med utökad sommartrafik.

Vidare ses över möjligheten över att resa sträckan Dalarö-Utö med båtbyte på sträckan genom tidsjustering av befintliga båtlinjer i området Ornö utsida.

Linje 19 och 20 Dalarö - Ornö

Trafikförvaltningen
Trafikavdelningen

PM
2020-02-10

Diarienummer
TN 2019-1180

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Trafikförvaltningen överväger justering och omfördelning av trafiken kring Ornö från områden med bilfärja och befintligt vägnät på södra Ornö till områden på norra Ornö/Kymmendö med stort behov och som ej försörjs av annan trafik.

2.3.3 *Lidingö*

Pendelbåtlinje 80 Ropsten – Tranholmen - Storholmen

Översyn av trafikering på linjens norra del Ropsten-Tranholmen-Storholmen i syfte att göra tidsjusteringar för förbättrad punktlighet.

Sticklinge brygga trafikeras inte vintertid av tillgänglighets och säkerhetsskäl i avvaktan på ombyggnation.

Överväger indragen trafik till Frösviks brygga på grund av säkerhetsskäl med hänvisning till bryggans aktuella skick.

Pendelbåtlinje 83 Stockholm – Vaxholm - Ramsösund

Ny pendelbåtlinje (Strömkajen-Slussen-Nacka Strand-Telegrafberget-Hasseludden-Gåshaga-Vaxholm-Rindö västra-Norra Tynningö-Ramsö-Grenadjärsbryggan) kommer att starta upp under senare delen av 2020 och ska trafikeras som ett försök i 2+1 år. För lokala bryggor längs med linjen så övervägs en byteslösning med anslutningsbåt till pendelbåt 83.

Linjen övervägs att även anlöpa Telegrafberget (Nacka) som ny trafikbrygga mellan Vaxholm och Stockholm.

Nacka Strand trafikeras under förutsättning att bryggans ombyggnation genomförs.

Linje 83 kommer även påverka skärgårdstrafik, där enstaka avgångar på lokala linjer övervägs endast mata in till direkttrafiken med pendelbåt 83 för vidare resa till Stockholm.

2.3.4 *Nacka*

Linje 17-18-19 Stockholm – Saltsjöbaden – södra skärgården

Överväger att lägga till stoppställe på Tollare brygga för skärgårdslinjerna 17-19 mot Nämndö/Ornö/Utö när bryggan är färdigställd.

Pendelbåtlinje 83 Stockholm – Vaxholm - Ramsösund

Ny pendelbåtlinje (Strömkajen-Slussen-Nacka Strand-Telegrafberget-Hasseludden-Gåshaga-Vaxholm-Rindö västra-Norra Tynningö-Ramsö-Grenadjärsbryggan) kommer att starta upp under senare delen av 2020 och ska trafikeras som ett försök i 2+1 år. För lokala bryggor längs med linjen så övervägs en byteslösning med anslutningsbåt till pendelbåt 83.

Linjen övervägs att även anlöpa Telegrafberget (Nacka) som ny trafikbrygga mellan Vaxholm och Stockholm.

Nacka Strand trafikeras under förutsättning att bryggans ombyggnation genomförs.

Trafikförvaltningen
Trafikavdelningen

PM
2020-02-10

Diarienummer
TN 2019-1180

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Linje 83 kommer även påverka skärgårdstrafik, där enstaka avgångar på lokala linjer övervägs endast mata in till direkttrafiken med pendelbåt 83 för vidare resa till Stockholm.

2.3.5 *Norrtälje*

Översyn av behovet att utföra kompletteringstrafik till Arholmaskärgårdens öar och områden vilka ligger utanför ordinarie WÅAB/SL-linjenät.

Linje 24 Blidösundet

Östanå brygga som stängdes av 2020, med anledning av bristande säkerhet till resenär. Trafiken kan återupptas om bryggan renoveras.

Stämmarsunds brygga som stängdes av 2019, kan komma att åter trafikeras om bryggan färdigställts och renoveringen avslutats.

Linje 28 Furusund – Gräskö – Söderöra

Överväger justering av trafiken på vardagseftermiddagar i syfte att anpassa trafiken till nya skol- och arbetstider. Förändringen förutsätter enstaka justering av anslutande busstrafik Norrtälje-Furusund.

Översyn av vintertrafiken med utgångspunkt från Bromskär.

Linje 30 Simpnäs - Arholma

Översyn av turtätheten vardagar dagtid, i syfte att öka belägningsgraden kan enstaka turer komma att dras in.

Linje 31 Räfsnäs – Tjockö - Fejan

Översyn av turtätheten vardagar dagtid, i syfte att öka belägningsgraden kan enstaka turer komma att dras in.

Linje 40 Nord/Syd-linjen

Översyn av Nord/Syd-linjens norra del, i syfte att förbättra möjligheten till anpassad anslutningstrafik till/från Norrtälje och Nord/Syd-linjen.

Översyn om Fejan skall trafikeras av linjen efter utvärdering av utfall från trafikåren 2019-2020.

2.3.6 *Stockholm*

Pendelbåtlinje 80 Ropsten – Tranholmen - Storholmen

Översyn av trafikering på linjens norra del Ropsten-Tranholmen-Storholmen i syfte att göra tidsjusteringar för förbättrad punktlighet.

Sticklinge brygga trafikeras inte vintertid av tillgänglighets och säkerhetsskäl i avvaktan på ombyggnation.

Trafikförvaltningen
Trafikavdelningen

PM
2020-02-10

Diarienummer
TN 2019-1180

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Överväger indragen trafik till Frösviks brygga på grund av säkerhetsskäl med hänvisning till bryggans aktuella skick.

Pendelbåtlinje 82

Skeppsholmens stoppställe för linje 82 kan komma att stängas av temporärt under vissa perioder pga. ombyggnation.

Pendelbåtlinje 89

Kundsynpunkter gällande att linje 89 skall anlöpa södra Kungshatt har inkommit, vilket skulle innebära ytterligare ett stopp. Trafikförvaltningen har inga planer på att anlöpa ytterligare stopp på Kungshatt, då linje 89 är en direktlinje mellan Ekerö och Stockholm för att avlasta väg 261 bör det därför endast vara få mellanliggande stopp för att ge kortast möjliga restid.

Översyn av vintertrafiken på linje 89 under isfria perioder i syfte att förkorta restiden där så är möjligt.

Undersöker möjligheten att anlöpa Gamla Stan med linje 89 för att ge resenärer närmare koppling till tunnelbanenätet i Stockholm.

2.3.7 *Vaxholm*

Linje 4 Vaxholm - Ramsösund

Översyn av trafikeringen till Kastellet utifrån det faktum att linfärjan till Kastellet permanentats.

Norra Tynningö brygga stängs av för ombyggnation hösten 2021 och ersätts av förstärkt trafik till Höganäs brygga (Tynningö) där anslutning till SL-689 finns.

Pendelbåtlinje 80 Ropsten – Tranholmen - Storholmen

Överväger indragen trafik till Frösviks brygga på grund av säkerhetsskäl med hänvisning till bryggans aktuella skick.

Pendelbåtlinje 83 Stockholm – Vaxholm - Ramsösund

Ny pendelbåtlinje (Strömkajen-Slussen-Nacka Strand-Telegrafberget-Hasseludden-Gåshaga-Vaxholm-Rindö västra-Norra Tynningö-Ramsö-Grenadjärsbryggan) kommer att starta upp under senare delen av 2020 och ska trafikeras som ett försök i 2+1 år. För lokala bryggor längs med linjen så övervägs en byteslösning med anslutningsbåt till pendelbåt 83.

Linjen övervägs att även anlöpa Telegrafberget (Nacka) som ny trafikbrygga mellan Vaxholm och Stockholm.

Nacka Strand trafikeras under förutsättning att bryggans ombyggnation genomförs.

Trafikförvaltningen
Trafikavdelningen

PM
2020-02-10

Diarienummer
TN 2019-1180

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Linje 83 kommer även påverka skärgårdstrafik, där enstaka avgångar på lokala linjer övervägs endast mata in till direkttrafiken med pendelbåt 83 för vidare resa till Stockholm.

2.3.8 Värmdö

Översyn av behovet att utföra kompletteringstrafik till Nämndöskärgårdens öar och områden vilka ligger utanför ordinarie WÅAB/SL-linjenät.

Linje 13 Boda – Södra Ingmarsö

Trafiken Boda-Ingmarsö är under upphandling.

Linje 14 Stockholm - Möja

Trafikförvaltningen överväger utökat nyttjande av buss 489 på Möja under lågsäsong i syfte att effektivisera trafiken och förkorta restiden.

Bergs brygga (Möja) stängs av för ombyggnation under 2021.

Linje 23 Stavsnäs - Runmarö

Översyn av trafikutbudet i syfte av att effektivisera och dra in turer med låg belägningsgrad.

Pendelbåtlinje 83 Stockholm – Vaxholm - Ramsösund

Ny pendelbåtlinje (Strömkajen-Slussen-Nacka Strand-Telegrafberget-Hasseludden-Gåshaga-Vaxholm-Rindö västra-Norra Tynningö-Ramsö-Grenadjärsbryggan) kommer att starta upp under senare delen av 2020 och ska trafikeras som ett försök i 2+1 år. För lokala bryggor längs med linjen så övervägs en byteslösning med anslutningsbåt till pendelbåt 83.

Linjen övervägs att även anlöpa Telegrafberget (Nacka) som ny trafikbrygga mellan Vaxholm och Stockholm.

Nacka Strand trafikeras under förutsättning att bryggans ombyggnation genomförs.

Linje 83 kommer även påverka skärgårdstrafik, där enstaka avgångar på lokala linjer övervägs endast mata in till direkttrafiken med pendelbåt 83 för vidare resa till Stockholm.

2.3.9 Österåker

Linje 9 Vaxholm - Ljusterö

Linanäs brygga (Ljusterö) stängs av för ombyggnation under 2021.

Linje 12 Åsättra – Husarö

Trafiken Åsättra-Norra Ingmarsö-Husarö/Finnhamn är under upphandling.

Linje 24 Blidösundet

Östanå brygga stängdes av 2020, med anledning av bristande säkerhet till resenär. Trafiken kan återupptas om bryggan renoveras.

Trafikförvaltningen
Trafikavdelningen

PM
2020-02-10

Diarienummer
TN 2019-1180

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Pendelbåtlinje 83 Stockholm – Vaxholm – Ramsösund

Ny pendelbåtlinje (Strömkajen-Slussen-Nacka Strand-Telegrafberget-Hasseludden-Gåshaga-Vaxholm-Rindö västra-Norra Tynningö-Ramsö-Grenadjärsbryggan) kommer att starta upp under senare delen av 2020 och ska trafikeras som ett försök i 2+1 år. För lokala bryggor längs med linjen så övervägs en byteslösning med anslutningsbåt till pendelbåt 83.

Linjen övervägs att även anlöpa Telegrafberget (Nacka) som ny trafikbrygga mellan Vaxholm och Stockholm.

Nacka Strand trafikeras under förutsättning att bryggans ombyggnation genomförs.

Linje 83 kommer även påverka skärgårdstrafik, där enstaka avgångar på lokala linjer övervägs endast mata in till direkttrafiken med pendelbåt 83 för vidare resa till Stockholm.

2.4 Lokalbanor

2.4.1 Spårväg City

Trafikförvaltningen analyserar möjligheten att optimera trafiken för att tillgodose det kraftigt ökande resandet mellan T-centralen-Skansen. Genom att låta vissa avgångar vända vid Skansen utökas antalet avgångar på denna allt mer populära sträcka.

2.4.2 Roslagsbanan

Upprustningsarbete samt utbyggnad av dubbelspår kommer att pågå vilket medför att trafiken stängs av i olika etapper på Kårstagrenen under 2021. För sträckan Täby kyrkby - Kårsta planeras tågtrafiken att ersättas med buss under juni - oktober 2021 samt för sträckan Lindholmen - Kårsta under april – november 2021. Eventuellt kan även andra sträckor bli aktuella. I dagsläget finns inte exakta datum eller sträckor fastställda.

2.4.3 Lidingöbanan

För att möta det ökande resandet, under speciellt rusningstid, levereras två nya fordon till Lidingöbanan hösten 2020. Trafikförvaltningen förbereder för en utökning av nuvarande trafikupplägg för trafikåret 2021.

2.4.4 Tvärbanan

Partiell förlängning av Kistagrenen till Bromma flygplats planeras till tidtabellsskiftet december 2020. Vi verkar för att förtäta trafiken till rak 6-minutertrafik men det är för närvarande inte tillåtet pga. nuvarande säkerhetsrestriktioner.

2.4.5 Saltsjöbanan

Inga trafikförändringar planerade.

2.4.6 Nockebybanan

Inga trafikförändringar planerade.

2.5 Buss

2.5.1 Botkyrka

Linje 172 Norsborg – Skarpnäck

Linje 172 övervägs få utökad turtäthet på vardagar i mellantrafiken (09:00-14:00) under sommarperioden.

Linje 745 Fridhemsplan – Söderby

Linje 745 föreslås förlängas från hållplats Mosshagen till Uttran i båda riktningarna.

2.5.2 Danderyd

Inga förändringar gällande linjdragningar föreslås.

2.5.3 Ekerö

Linje 350 Ekerö centrum – Fittja

Fram till sommaren 2020 pågår ett försök med buss på färjan mellan Jungfrusund och Slagsta. Trafikförvaltningen kommer under försökets gång att utvärdera huruvida försöket kan permanentas.

Trafikförvaltningen
Trafikavdelningen

PM
2020-02-10

Diarienummer
TN 2019-1180

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Paketlösning

Linjer 342, 302, 303, 305

Linje 342 Jungfrusund –Älvnäs

Linjen föreslås läggas ned i sin helhet, trafiken tas över helt av linje 302, 303 och 305 som kommer ersätta 342 med samma turtäthet som idag till alla destinationer alla veckodagar.

Linjesträckning linje 342

Linje 302 Brommaplan –Knalleborg

Linjen föreslås ta över linje 342:s trafikuppdrag Knalleborg-Ekebyhov -Ekerö C. Linjen föreslås köras med samma turtäthet som dagens 342.

Linje 303 Jungfrusund- Brommaplan

Linjen föreslås ta över linje 342:s trafikuppdrag mellan Jungfrusund-Ekerö C, linjen föreslås köras med samma turtäthet som dagens 342.

Linje 305 Brommaplan -Älvnäs

Linjen föreslås ta över linje 342:s trafikuppdrag mellan Älvnäs-Oxberget-Ekerö C. linjen föreslås köras med samma turtäthet som dagens 342.

Linje 177 Mörby station -Skärvik

Linjen övervägs få en ny avgång i eftermiddagsrusningen. Trafikförvaltningen överväger också att förlänga första avgången på morgonen från Träkvista till Skärvik.

Linje 316 Svanhagen-Svartsjö

Linje 336 Brommaplan-Stenhamra

Linjerna föreslås slås ihop till en linje där linjenummer 316 behålls och förlängs till Brommaplan. 336 försvinner som linjenummer medan utbudet behålls och flyttas över till 316.

338 Brommaplan-Ilända

Linjen föreslås byta linjenummer till 318. Linjen föreslås också utökas till entimmes-trafik hela dagen på sträckan Svanhagen-Ilända och omvänt.

2.5.4 Haninge

Paketlösning

Linje 806, 807, 808, 809

Linje 809 Gullmarsplan–Svartbäcken

Linjen föreslås få dubbelriktad trafik och även trafikeras under låg/mellantrafik måndag-fredag. Vidare övervägs ny linjesträckning, att efter hållplats Brandbergens Industriområde trafikera Söderbyleden fram till påfart väg 73 vid trafikplats Vega och även angöra hållplats Söderby gård belägen utanför Söderby/ICA-Maxi. Hållplats Söderby gård behöver dock rustas upp då den idag inte uppfyller kraven för en trafiksäker hållplats.

Linje 806 Gullmarsplan –Norra Söderby

Linjesträckningen Myrmalmsringen – Gullmarsplan läggs ner i sin helhet. Linje 806 får ny linjesträckning Myrmalmsringen – Sågen och omvänt för att trafikera Hagalyckeby skolan.

Linje 807 Gullmarsplan -Svartbäcken

Linjen föreslås upphöra att trafikera Svartbäcken, denna del ersätts av linje 809. Linjen föreslås också få fler avgångar för att kompensera för bortfallet av linje 806.

Linje 808

Linjen föreslås få ändrad start-/sluthållplats i Mårtensberg för att kompensera för bortfallet av linje 806. Linjen föreslås också få fler avgångar under förmiddagens och eftermiddagens högtrafik.

Linje 818C Stockholm C–Brandbergens centrum

Linjen övervägs att få ytterligare en tidig morgontur från Brandbergen C.

Linje 826 Jordbro station–Albyberg

Linjen föreslås få ny slut-/starthållplats och dras till Handenterminalen istället för som idag till Jordbro station.

Linje 836 Vega station–Norrby

Linjen föreslås få utökad turtäthet under förmiddagens och eftermiddagens högtrafik måndag-fredag.

Linje 840 Handenterminalen–Nacka strand

Linjen föreslås få utökad trafikerings tid på lördag-söndag och ytterligare två turer vardagar från Nacka och Handenterminalen.

Linje 865 Handen–Skärholmen

Linjen föreslås få utökad turtäthet på lördagar.

Linje 981 Handens närsjukhus–Brandbergen–Handens närsjukhus

Linjen föreslås förlängas från Sjukhusentrén till Port 73 samt från Port 73 till Sjukhusentrén från ca kl 11.00 till ca kl 15.00. I samband med detta föreslås en avgång tas bort och turtäthetsintervallet minskar med ca 10 minuter.

Trafikförvaltningen
Trafikavdelningen

PM
2020-02-10

Diarienummer
TN 2019-1180

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

2.5.5 *Huddinge*

Linje 172 Norsborg – Skarpnäck

Linje 172 övervägs få utökad turtäthet på vardagar i mellantrafiken (09:00-14:00) under sommarperioden.

Linje 173 Skarpnäck – Skärholmen

Linje 173 föreslås få ökad turtäthet under mellantrafiken på vardagar och kl 11-18 på helger under normaltidsplanen.

Linje 865 Handen–Skärholmen

Linjen föreslås få utökad turtäthet på lördagar.

Linje 828 Farsta centrum - Länna handelsplats

Linjen föreslås få ytterligare 2 turer under tidig kväll från Drevviksstrand till Farsta C under vardagar.

2.5.6 *Järfälla*

Linje 564H/564V Jakobsbergs station – Viksjö – Jakobsbergs station

Linjen föreslås utökas från dagens 20-minuterstrafik till 15-minuterstrafik under högtrafik. Linjen trafikeras då med 15-minuterstrafik under högtrafik och 30-minuterstrafik under dagtid och kvällar.

2.5.7 *Lidingö*

Inga förändringar gällande linjedragningar föreslås.

2.5.8 *Nacka*

Linje 71, 443

Linje 71 Slussen (Glasbruksgatan) – Jarlaberg

Från Jarlaberg: Två avgångar på linjen föreslås dras in tidig vardagsmorgon i normaltidsplanen och en avgång föreslås dras in tidig vardagsmorgon i sommartsplanen.

Samtidigt föreslås utglesning av linjen på helger före kl 09:45 samt dagligen efter 21:50

Från Glasbruksgatan:

Linjen föreslås utglesas från halvtimmes- till entimmes-trafik lördag-söndag före kl. 09:20, samt dagligen efter kl. 22:20.

Linje 443 Slussen – Jarlaberg

Linjen föreslås få tre nya avgångar tidig vardagsmorgon året runt. Två nya avgångar föreslås också från Jarlaberg och en från Slussen. Trafiken föreslås även utökas helger året runt så att turtätheten blir halvtimmesstrafik hela trafikdygnet.

Ny linje 416 Orminge centrum – Telegrafberget

Linje 444 Slussen – Västra Orminge

Trafikförvaltningen
Trafikavdelningen

PM
2020-02-10

Diarienummer
TN 2019-1180

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

I takt med att det nya bostadsområdet vid Telegrafberget byggs klart och när infrastruktur enligt gällande riktlinjer som möjliggör trafik till och från Telegrafberget är på plats, föreslås att en ny linje inrättas för att trafikera detta område. Linjenumret föreslås bli 416 och sträckningen Orminge centrum – Telegrafberget.

En del av morgontrafiken från Slussen med linje 444, som går via Kummelbergets industriområde, föreslås utsträckas till att gå via Telegrafbergets vändplan. Turerna avslutas fortfarande vid Korset, där resande kan byta till linjer mot Nacka, Medborgarplatsen, Slussen och Cityterminalen.

Linje 422 Slussen – Gustavsbergs Lugnet

Linje 413 Slussen – Talludden

En avgång på linje 422 som trafikerar Slussen-Gustavsberg C föreslås ersättas av en avgång på linje 413 Slussen-Björknäs C, c:a 14:50 måndag-fredag under sommarperioden.

Linje 423 Medborgarplatsen – Gustavsbergs Lugnet

Linje 442X Medborgarplatsen – Boo backe

Linje 446 Medborgarplatsen – Västra Orminge

Linje 449 Medborgarplatsen – Ektorps C

Då hållplats Henriksdal stundtals är överbelastad med köer till själva hållplatsen vilket förlänger restiden för alla linjer som stannar där övervägs att ovan linjer slutar trafikera hållplatsen. Eventuellt införs ändringen redan i augusti. Resenärer som byter mellan berörda linjer och Slussen-linjer kan byta vid Londonviadukten.

Linje 442X Medborgarplatsen – Boovägen

Trafikförvaltningen
Trafikavdelningen

PM
2020-02-10

Diarienummer
TN 2019-1180

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Åtta nya avgångar föreslås vilket förtätar trafiken Medborgarplatsen-Boo backe från 15 till 10 min-trafik c:a kl. 15:50-18:20. Förslaget innebär även att trafiken startar 15 minuter tidigare och slutar 10 minuter senare än idag.

Linje 442X Medborgarplatsen – Boovägen

Linje 447 Slussen – Boo backe

Linje 447 föreslås få trafik under sommarperioden med 8 nya avgångar från Boovägen c:a kl. 06:50-08:30 vilket ger som tätast 12 min-trafik. I samband med det kan 442X kortas av på morgonen och starta vid hållplats Ångbåtsvägen likt normaltids Tabellen.

Linje 443 Slussen – Jarlaberg

För att bättre anpassa utbudet efter aktuellt resandet övervägs följande ändringar. Under vintertids Tabellen perioden föreslås tio avgångar dras in under eftermiddagen från Nacka strand – Slussen och en avgång föreslås tillkomma Jarlaberg - Slussen.

Under sommartids Tabellen perioden föreslås två nya avgångar från Slussen och tre nya avgångar från Jarlaberg under eftermiddagen. Från Nacka strand föreslås reducering från 10 till 15 min-trafik på eftermiddagen genom att sju avgångar Nacka strand - Slussen dras in.

Linje 445 Slussen – Insjön

Under vintertids Tabell övervägs fem nya avgångar Orminge C – Slussen mellan ca kl. 14:35-17:20. En ny avgång Slussen – Orminge C övervägs vilket förtätar sträckan tillsammans med linje 444, från 15 till 10 min-trafik kl. 13:50-14:20. Vidare övervägs en ny avgång inrättas Slussen-Orminge c:a 07:30. Denna avgång samordnas med linje 444 för en jämnare turtäthet på sträckan.

Under sommartids Tabell föreslås fyra nya avgångar Orminge C – Slussen mellan ca kl. 15:35-17:20.

Linje 447 Slussen – Boo backe

Fyra nya avgångar föreslås under vintertids Tabell så att dagens 8-10-minuterstrafik förtätas till 7-8-minuterstrafik när det är som tätast. Förslaget innebär även att trafiken startar 15 minuter tidigare och slutar 30 minuter senare än idag.

Linje 801 Gullmarsplan–Älta–Gullmarsplan

Linjen föreslås få utökad trafikeringstid måndag-fredag fram till ca kl. 24:00. Under sommartids Tabellen föreslås linjen få utökad turtäthet under mellantrafikperioden. Under lördag-söndag föreslås trafikeringstiden utökas både under normaltids Tabellen och under sommartids Tabellen till att omfattas från ca 6:30 till 24:00.

Linje 840 Handterminalen–Nacka strand

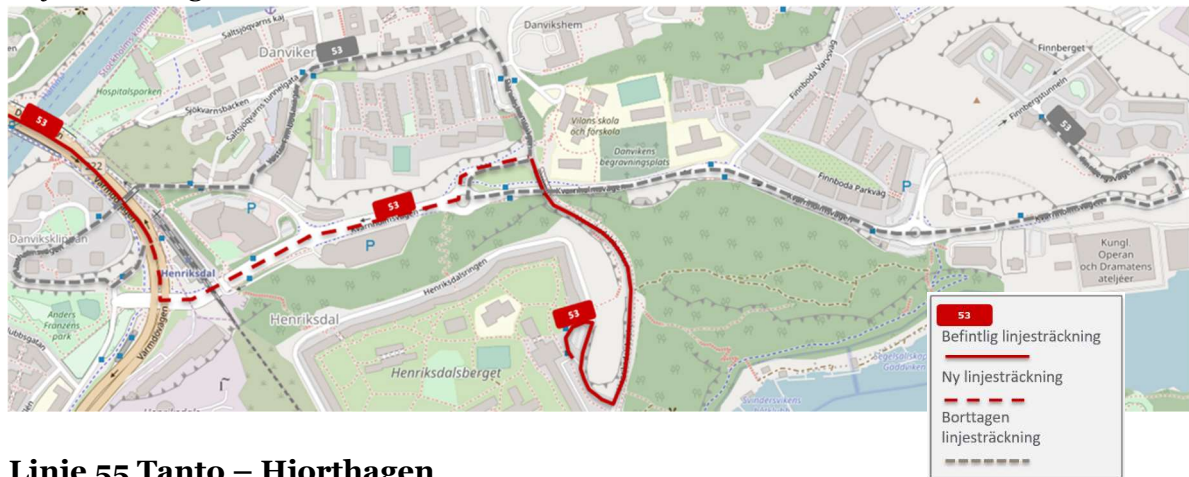
Linjen övervägs få utökad trafikeringstid på lördag-söndag och ytterligare två turer vardagar från Nacka och Handterminalen.

Paketlösning

Linje 53, 54, 55

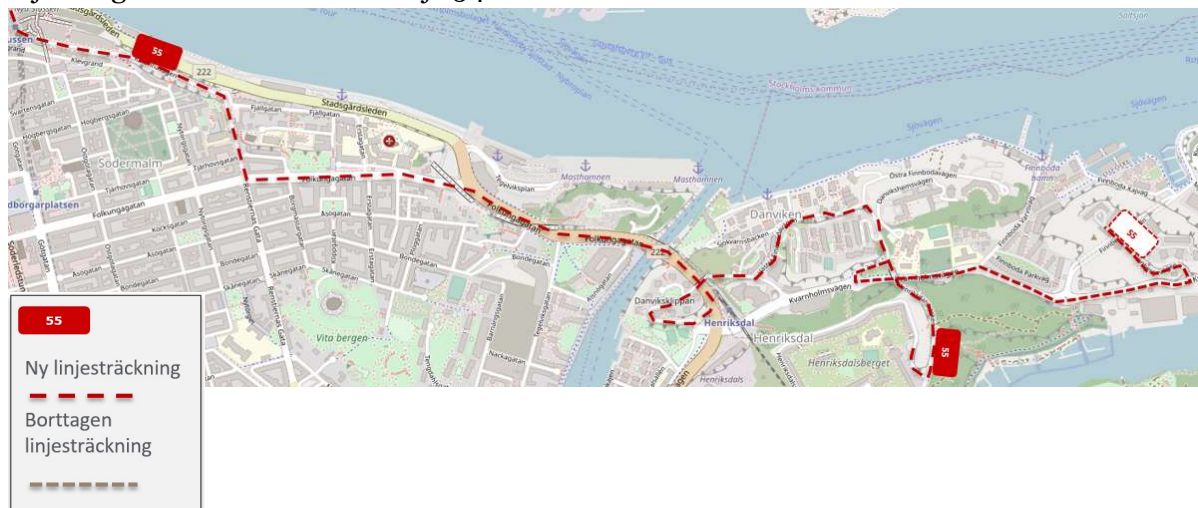
Linje 53 Karolinska institutet – Henriksdalsberget – (Finnberget)

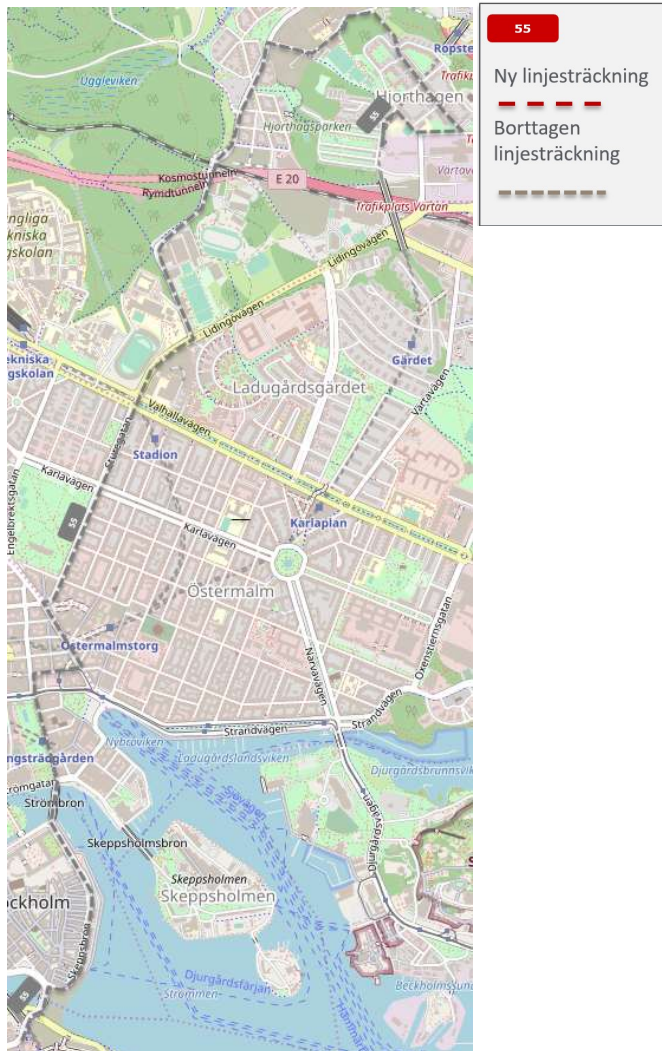
Linjen föreslås få delvis ändrad linjesträckning mellan Londonviadukten och Henriksdalsberget vilket tillsammans med att Katarinavägen öppnas hösten 2020 beräknas minska restiden med 6 minuter sträckan Henriksdalsberget – Slussen. Trafikförsörjningen av Finnberget och Danviksklippan överförs till linje 55 som föreslås få ändrad linjesträckning.

Linje 55 Tanto – Hjorthagen

Trafikförsörjningen av Finnberget och Danviksklippan överförs till linje 55 som föreslås få ändrad linjesträckning sträckan Slussen – Hjorthagen till att trafikera samma väg till Henriksdalsberget och Finnberget som linje 53 gjorde innan ombyggnaden av Slussen påbörjades. Trafikutbud föreslås dvs 20-minuterstrafik. Resenärer sträckan Slussen – Hjorthagen hänvisas till bl. a linje 54.

Linje 54 Reimersholme – Storängsbotten

Linjen föreslås förlängas från Storängsbotten via Gasverket till Hjorthagen och ersätter därigenom linje 55 på denna sträcka.

2.5.9 Norrtälje

Linje 631 Norrtälje–Rådmansö–Norrtälje

En ny tur från Norrtälje övervägs på söndag kväll.

Linje 651 Norrtälje busstation–Färsna

Linjen övervägs få en utökning från 60-minuterstrafik till 30-minuterstrafik mellan 15:00 och 19:00 från Färsna in till Norrtälje busstation.

Linje 638 Norrtälje–Vätö–Norrtälje

Trafikförvaltningen
Trafikavdelningen

PM
2020-02-10

Diarienummer
TN 2019-1180

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Linjen föreslås få en ny kvällstur under normaltids Tabellen och under sommartids Tabellen från Norrtälje busstation till Vätö.

2.5.10 Nynäshamn

Inga förändringar gällande linjedragningar föreslås.

2.5.11 Nykvarn

Inga förändringar gällande linjedragningar föreslås.

2.5.12 Salem

Linje 731 Rönninge station–Uttringe–Rönninge station

Förslag inkommer under veckan från Keolis.

Linje 745 Fridhemsplan – Söderby

Linjen föreslås förlängas från hållplats Mosshagen till Uttran i båda riktningarna.

2.5.13 Sigtuna

Linje 579 Arlanda- Bålsta stn

Linjen föreslås få en förändrad linjesträckning och sluta trafikera hållplatsen Cargo City. Dessutom börjar linjen trafikera Sigtuna Stadsängar när genomgångsvägen genom detta nya bostadsområde har färdigställts. Detta förslag kan komma att genomföras redan till sommartrafiken 2020, separat dialog med kommunen hålls.

2.5.14 Sollentuna

Inga förändringar gällande linjedragningar föreslås.

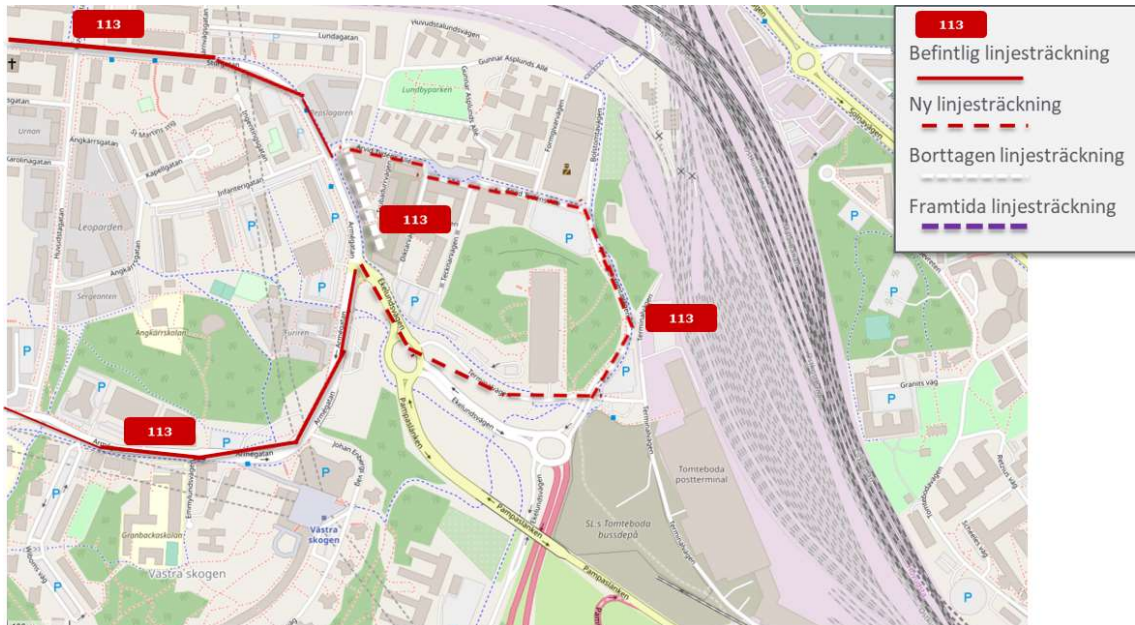
2.5.15 Solna

Paketlösning

Linje 113, 506, 507

Linje 113 Blackebergs gård –Solna Centrum

Linjen föreslås få ny sträckning och trafikera nybyggnationsområdet Ingenting, via Arvid Tyréns allé. Linjen föreslås också få utökat utbud till 15 minuters trafik måndag- fredag 05:30-19:00 samt lördag-söndag 11:00-17:00. Föreslagen linjesträckning förutsätter att vägar där linjesträckningen föreslås är byggda enligt RiBuss samt nya hållplatser på Arvid Tyréns allé.

Linje 152 Liljeholmen – Bromma flygplats

När tvärbanan börjar trafikera Bromma flygplats föreslås linjen kortas av så den trafikerar sträckan Liljeholmen– Solna centrum vardagar i rusningstrafik. Vidare föreslås att hållplats Tomteboda trafikeras.

Linje 506 Karolinska sjukhuset –Hallonbergen

Linjen föreslås förlängas från Karolinska sjukhuset norra till Odenplan. Ny linjesträckning blir Ör-Hallonbergen-Sundbyberg stn-Solna-Karolinska norra-Odenplan.

Linje 507 Odenplan – Tomtebodan

Linjen föreslås läggas ned och trafiken föras över till linje 113 Västra Skogen- Solna centrum. Linje 506 tar över sträckan Karolinska sjukhuset-Odenplan.

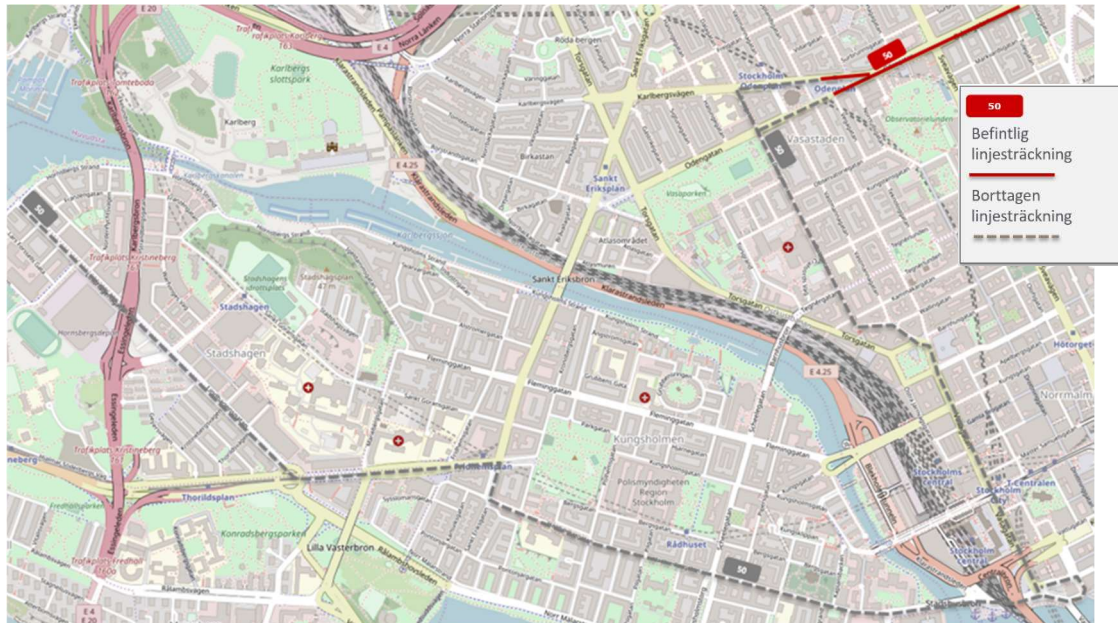
2.5.16 Stockholm Innerstad

Paketlösning

Linje 50, 74, 4

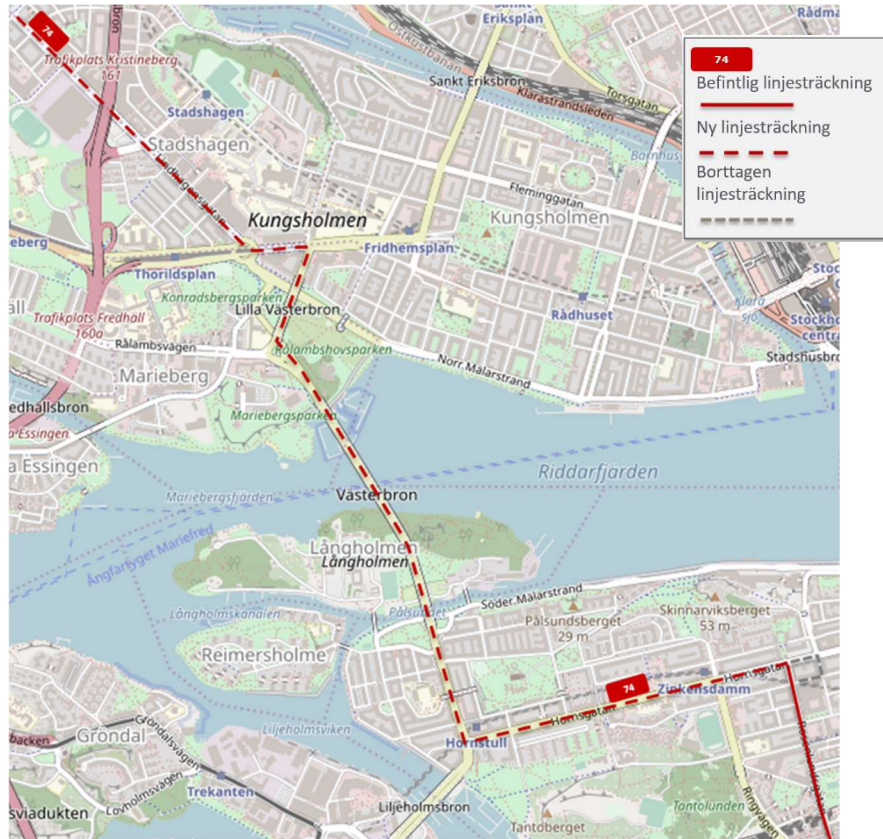
Linje 50 Hornsberg – Stora Lappkärrsberget

Då efterfrågan är betydligt lägre Odenplan – Hornsberg än sträckan Odenplan – Stora Lappkärrsberget föreslås linje 50 kortas av vid Odenplan och enbart trafikera Stora Lappkärrsberget – Odenplan. I Hornsberg finns redan linjerna 61 och 65. Nu tillkommer den förlängda linje 74 som ger nya resmöjligheter. Området runt Hantverkargatan och Kungsholmstorg har redan i dag snabbare förbindelse med linje 61 till exempelvis Sabbatsberg och Odenplan. Vid Norra Bantorget kommer linje 53 att åter trafikera när framkomligheten på Vasagatan är tillräckligt god.

Linje 74 Mariatorget – Sickla udde

Linjen föreslås förlängas så att linjen efter hållplats Södra station trafikerar Hornsgatan-Långholmsgatan-Västerbron-Lilla Västerbron-Drottningholmsvägen-Lindhagensgatan och får ny ändhållplats Moa Martinsons torg. Nuvarande ändhållplats Krukmakargatan blir utan busstrafik. Hornsbergssområdet får genom detta förslag en förbindelse med Södermalm och tunnelbanans röda linje och detta kompenserar att linje 50 försvinner därifrån.

Linje 4 Radiohuset – Gullmarsplan

Förslaget att förlänga linje 74 innebär i sin tur att linje 4 avlastas på sträckan Södra station-Mariebergsgatan och kan därmed snabbas upp genom att ej trafikera några hållplatser som har kortare avstånd än 500 m. Dessa är Wollmar Yxkullsgatan, Ansgariegatan och Lignagatan.

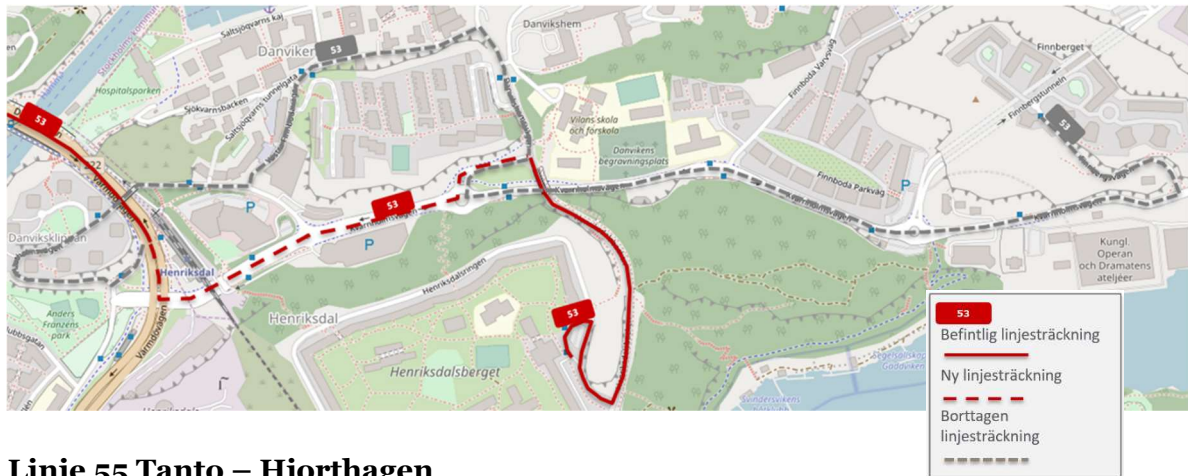
Linje 4 –ej trafikerade hållplatser

Paketlösning

Linje 53, 54, 55

Linje 53 Karolinska institutet – Henriksdalsberget – (Finnberget)

Linjen föreslås få delvis ändrad linjesträckning mellan Londonviadukten och Henriksdalsberget vilket tillsammans med att Katarinavägen öppnas hösten 2020 beräknas minska restiden med 6 minuter sträckan Henriksdalsberget – Slussen. Trafikförsörjningen av Finnberget och Danviksklippan överförs till linje 55 som föreslås få ändrad linjesträckning.

Linje 55 Tanto – Hjorthagen

Trafikförsörjningen av Finnberget och Danviksklippan överförs till linje 55 som föreslås få ändrad linjesträckning sträckan Slussen – Hjorthagen till att trafikera samma väg till Henriksdalsberget och Finnberget som linje 53 gjorde innan ombyggnaden av Slussen påbörjades. Trafikutbud föreslås dvs 20-minuterstrafik. Resenärer sträckan Slussen – Hjorthagen hänvisas till bl. a linje 54.

Linje 54 Reimersholme – Storängsbotten

Linjen föreslås förlängas från Storängsbotten via Gasverket till Hjorthagen och ersätter därigenom linje 55 på denna sträcka.

Linje 1 Stora Essingen – Frihammen

Linje 75 Ropsten – Cityterminalen

Hållplats Linnégatan finns endast i en riktning (mot Frihammen/Ropsten) och avståndet till föregående och efterföljande hållplats är kort ca 240 m. Därför föreslås hållplatsen dras in.

Trafikförvaltningen
Trafikavdelningen

PM
2020-02-10

Diarienummer
TN 2019-1180

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Linnégatan - föreslagen indragen hållplats.

Linje 3 Karolinska sjukhuset – Södersjukhuset

Linje 77 Karolinska sjukhuset – Liljeholmen

Då hållplats Torsplan i riktning mot Solna har flyttats längre söderut på Torsgatan pga ombyggnation blir avståndet till hållplats Rödabergsgatan mycket kort. Därför föreslås hållplats Rödabergsgatan som bara finns i riktning mot Solna och enbart trafikeras av linjerna 3 och 77 att dras in.

Linje 3 & 77 föreslagna indragen hållplats

Linje 65 Fredhäll – Skeppsholmen

Linjen föreslås få minskad turtäthet i rusningstrafiken från 15- till 20-minuterstrafik.

Linje 69 Centralen – Kaknästornet

Linjen övervägs utbudet att glesas ut från 30- till 60-minuterstrafik från och kl. 22.00 under normaltidtabellen.

2.5.17 Stockholm Söderort

Linje 152 Liljeholmen – Bromma flygplats

När tvärbanan börjar trafikera Bromma flygplats föreslås linjen kortas av så den trafikerar sträckan Liljeholmen– Solna centrum vardagar i rusningstrafik. Vidare föreslås att hållplats Tomtebodan trafikeras.

Linje 172 Norsborg – Skarpnäck

Linjen övervägs få utökad turtäthet på vardagar i mellantrafiken (09:00-14:00) under sommarperioden.

Linje 173 Skarpnäck – Skärholmen

Linje 173 föreslås få ökad turtäthet under mellantrafiken på vardagar och kl 11-18 på helger under normaltids Tabellen.

2.5.18 Stockholm Västerort

Paketlösning

Linje 110, 112

Linje 110 Alvik –Bromma flygplats

Linjen övervägs att läggas ned i sin helhet, trafikeringen förs över till tvärbanans nya Kista-gren (Alvik strand-Bromma flygplats). Hållplatserna Ulvsundaplan, Grindstuvägen och Tranebergsplan trafikeras istället av linje 112.

Linje 112 Alvik –Spånga station

Linjen föreslås att inte längre trafikera Bromma flygplats i och med att tvärbanan börjar trafikera Bromma flygplats, istället föreslås linjen köra samma linjesträckning, Alvik-Spånga, hela trafikdygnet. Linje 112 tar dessutom över linje 110:s trafikeringssuppgift på Ulvsundavägen och körs via hållplatserna Grindstuvägen och Tranebergsplan.

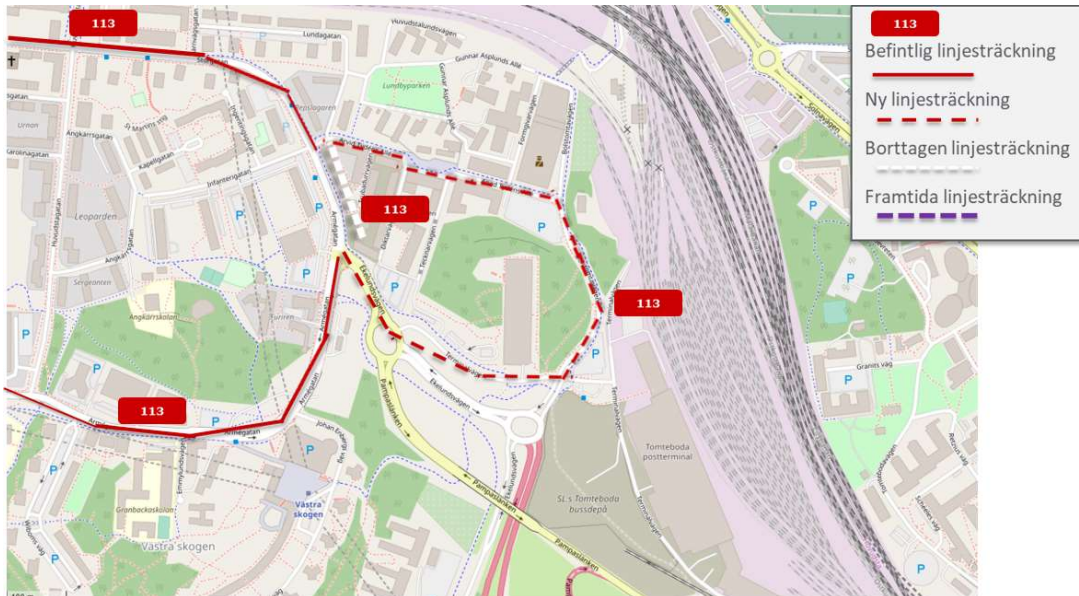

Paketlösning

Linje 113, 506, 507

Linje 113 Blackebergs gård –Solna Centrum

Linjen föreslås få ny sträckning och trafikera nybyggnationsområdet Ingenting, via Arvid Tyréns allé. Linjen föreslås också få utökat utbud till 15 minuters trafik måndag- fredag 05:30-19:00 samt lördag-söndag 11:00-17:00. Föreslagen linjesträckning förutsätter att vägar där linjesträckningen föreslås är byggda enligt RiBuss samt nya hållplatser på Arvid Tyréns allé.

Linje 506 Karolinska sjukhuset –Hallonbergen

Linje 506 föreslås förlängas från Karolinska sjukhuset norra till Odenplan. Detta för att skapa direkta kopplingar mellan Sundbyberg och Solna centrum med nya Karolinska sjukhuset och Norra Hagastaden samt mot pendeltågen vid Odenplan. Ny linjesträckning blir Ör-Hallonbergen-Sundbyberg stn-Solna-Karolinska norra-Odenplan.

Linje 507 Odenplan –Tomtebodas

Linje 507 föreslås läggas ned och trafiken föras över till linje 113 Västra Skogen- Solna centrum. Linje 506 tar över sträckan Karolinska sjukhuset-Odenplan.

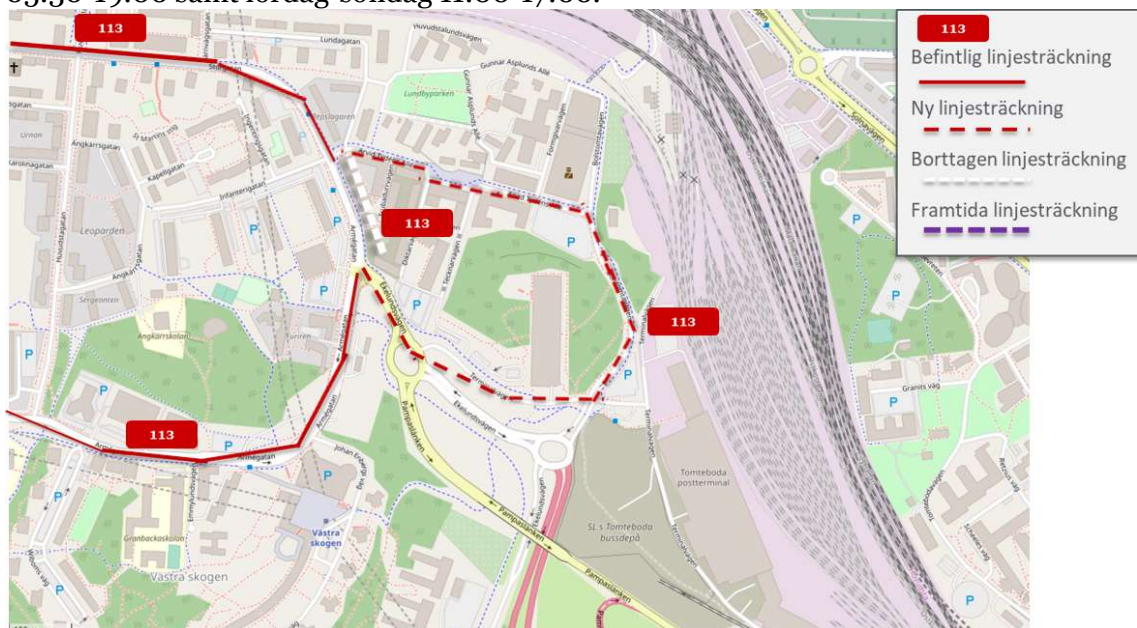
2.5.19 Sundbyberg

Paketlösning

Linje 113, 506, 507

Linje 113 Blackebergs gård –Solna Centrum

Linjen föreslås få ny sträckning och trafikera nybyggnationsområdet Ingenting, via Arvid Tyrdéns allé. Linjen föreslås också få utökat utbud till 15 minuters trafik måndag- fredag 05:30-19:00 samt lördag-söndag 11:00-17:00.

Linje 506 Karolinska sjukhuset –Hallonbergen

Linje 506 föreslås förlängas från Karolinska sjukhuset norra till Odenplan. Detta för att skapa direkta kopplingar mellan Sundbyberg och Solna centrum med nya Karolinska sjukhuset och Norra Hagastaden samt mot pendeltågen vid Odenplan. Ny linjesträckning blir Ör-Hallonbergen-Sundbyberg stn-Solna-Karolinska norra-Odenplan.

Linje 507 Odenplan –Tomteboda

Linje 507 föreslås läggas ned och trafiken föras över till linje 113 Västra Skogen- Solna centrum. Linje 506 tar över sträckan Karolinska sjukhuset-Odenplan.

2.5.20 Södertälje

Linje 750 Brunnsängs C - Bockholmssättra

Linjen övervägs att få ny linjesträckning och inte trafikera sträckan Högantorp – Bockholmssättra. Idag trafikeras sträckan Högantorp – Bockholmssättra endast på anrop från resenärerna.

Trafikförvaltningen
Trafikavdelningen

PM
2020-02-10

Diarienummer
TN 2019-1180

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Linje 751 Hovsjö–Ritorp

Linjen övervägs att trafikera via Torekällberget i riktning mot Hovsjö med två nya avgångar morgontid och två nya avgångar från Torekällberget runt mellantrafiken.

Linje 761 Östertälje station–Ritorp

Linjen övervägs få en ny avgång mot Östertälje tidig morgon, samt få dagtrafik 9–14 på vardagar.

2.5.21 Tyresö

Paketlösning

Linje 806, 807, 808, 809

Linje 809 Gullmarsplan–Svartbäcken

Linjen föreslås få dubbelriktad trafik och även trafikeras under låg/mellantrafik alla veckodagar. Vidare övervägs ny linjesträckning, att efter hållplats Brandbergens Industriområde trafikera Söderbyleden fram till påfart väg 73 vid trafikplats Vega och även angöra hållplats Söderby gård belägen utanför Söderby/ICA-Maxi. Hållplats Söderby gård

behöver dock rustas upp då den idag inte uppfyller kraven för en trafiksäker hållplats.

Linje 806 Gullmarsplan –Norra Söderby

Linjesträckningen Myrmalmsringen – Gullmarsplan läggs ner i sin helhet. Linje 806 får ny linjesträckning Myrmalmsringen – Sågen och omvänt för att trafikera Hagalyckebyskolan.

Linje 807 Gullmarsplan -Svartbäcken

Linjen föreslås upphöra att trafikera Svartbäcken, denna del ersätts av linje 809. Linjen föreslås också få fler avgångar för att kompensera för bortfallet av linje 806.

Linje 808

Linjen föreslås få ändrad start-/sluthållplats i Mårtensberg för att kompensera för bortfallet av linje 806. Linjen föreslås också få fler avgångar under förmiddagens och eftermiddagens högtrafik.

Linje 840 Handterminalen–Nacka strand

Linjen övervägs att få utökad trafikeringstid på lördag-söndag och ytterligare två turer vardagar från Nacka och Handterminalen.

Linje 818C Stockholm C–Brandbergens centrum

Linjen övervägs att få ytterligare en tidig morgontur från Brandbergen C till city.

2.5.22 Täby

Inga förändringar gällande linjedragningar föreslås.

2.5.23 Upplands Bro

Linje 558 Brunna industriområde och Livgardet

Linjen övervägs få utökad trafik till Brunna industriområde och Livgardet.

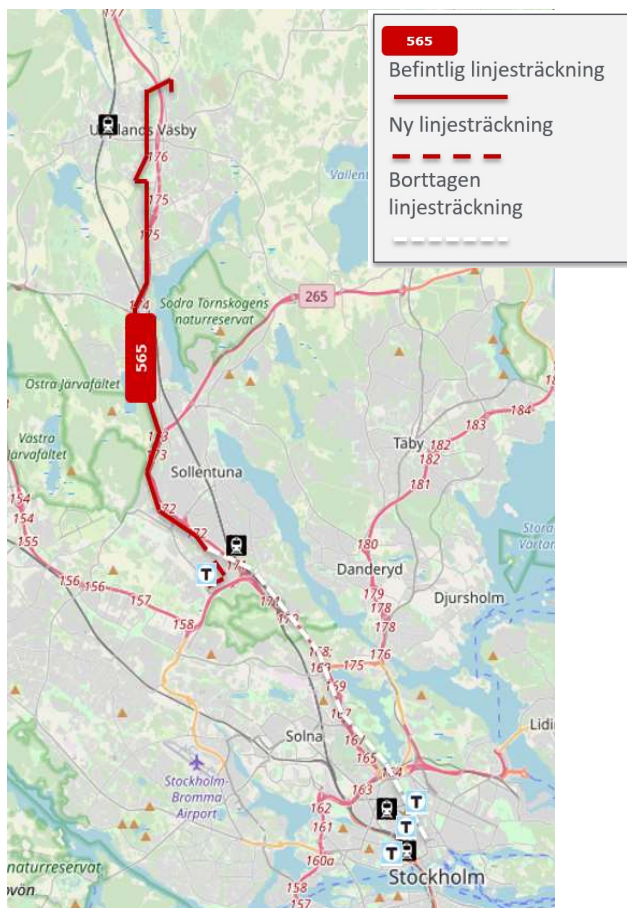
Linje 556 Bro centrum – Ådö

Linje 556 föreslås få utökad turtäthet.

2.5.24 Upplands Väsby

Linje 565 Brunnby vik –Sergels torg

Linjen föreslås få ny ändhållplats i Kista (Ärvingevägen) via Kista centrum. På det sättet skapas en ny tvärförbindelse mellan Upplands Väsby och Kista och köer på E4 och innerstaden undviks.

Linje 565X Johanneslund –Stockholm C

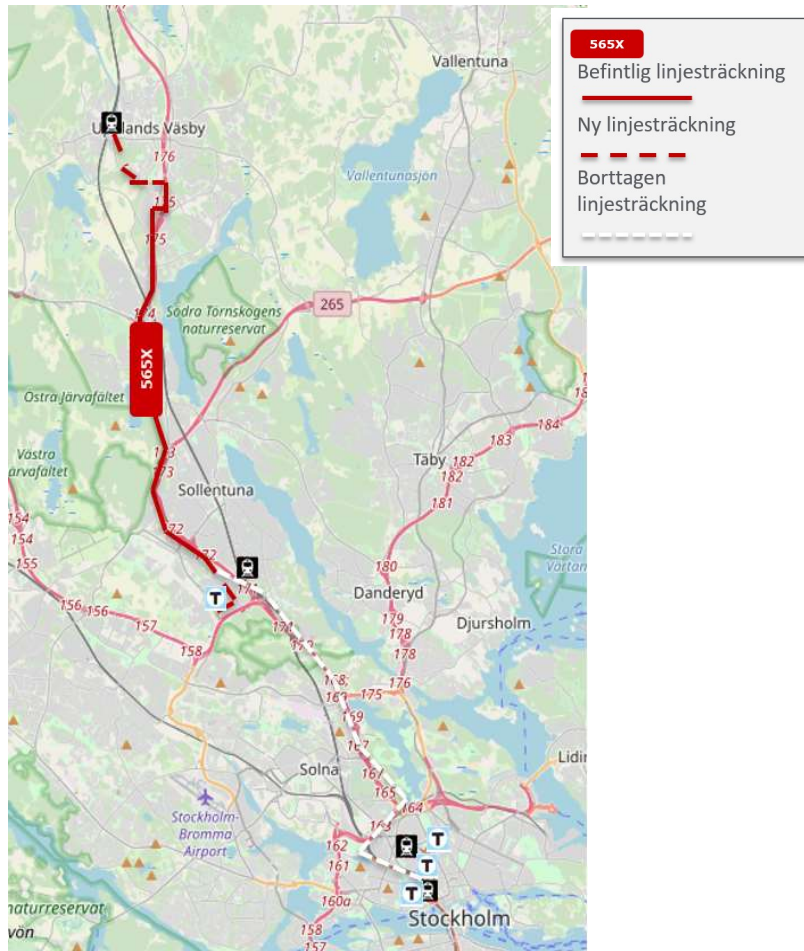
Linjen föreslås få ny ändhållplats i Kista (Ärvingevägen) via Kista centrum. På det sättet skapas en ny tvärförbindelse mellan Upplands Väsby och Kista och köer på E4 och innerstaden undviks.

Trafikförvaltningen
Trafikavdelningen

PM
2020-02-10

Diarienummer
TN 2019-1180

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

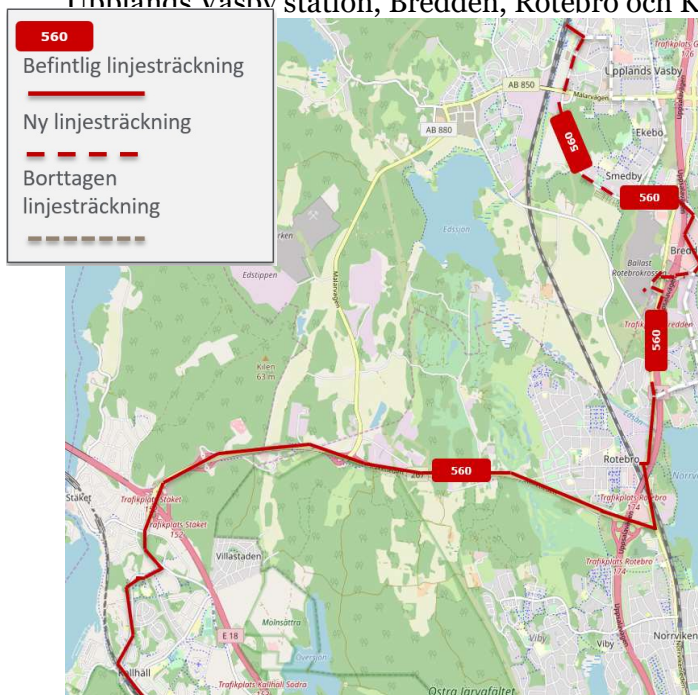

Paketlösning

Linje 560, 566, 534, 536

560 Jakobsbergs stn – Upplands väsby stn

Linjen föreslås få en rakare linjesträckning mellan Upplands Väsby och Rotebro. På det sättet förtydligas den regionala karaktären och får resenärerna en snabbare resa mellan Upplands Väsby station, Bredden, Rotebro och Kallhäll/Jakobsberg.

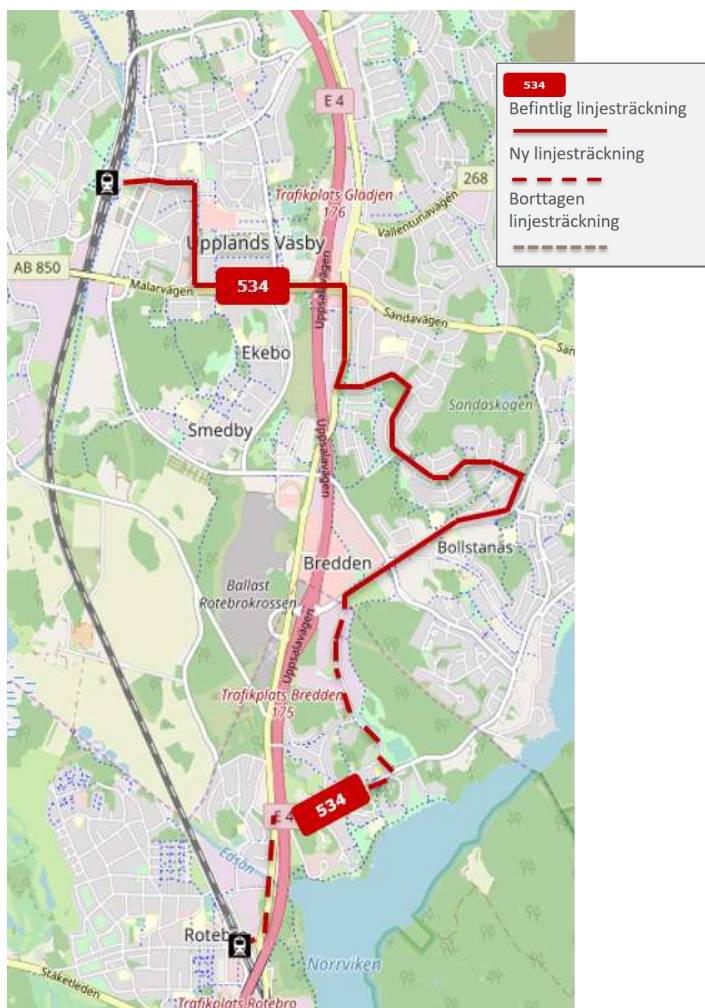
566 Upplands Väsby stn-Bredden

Linjen föreslås dras in och ersättas av linje 560 som kommer att gå alla veckodagar. Hållplatsen Bredden västra kommer att tas över av linje 536.

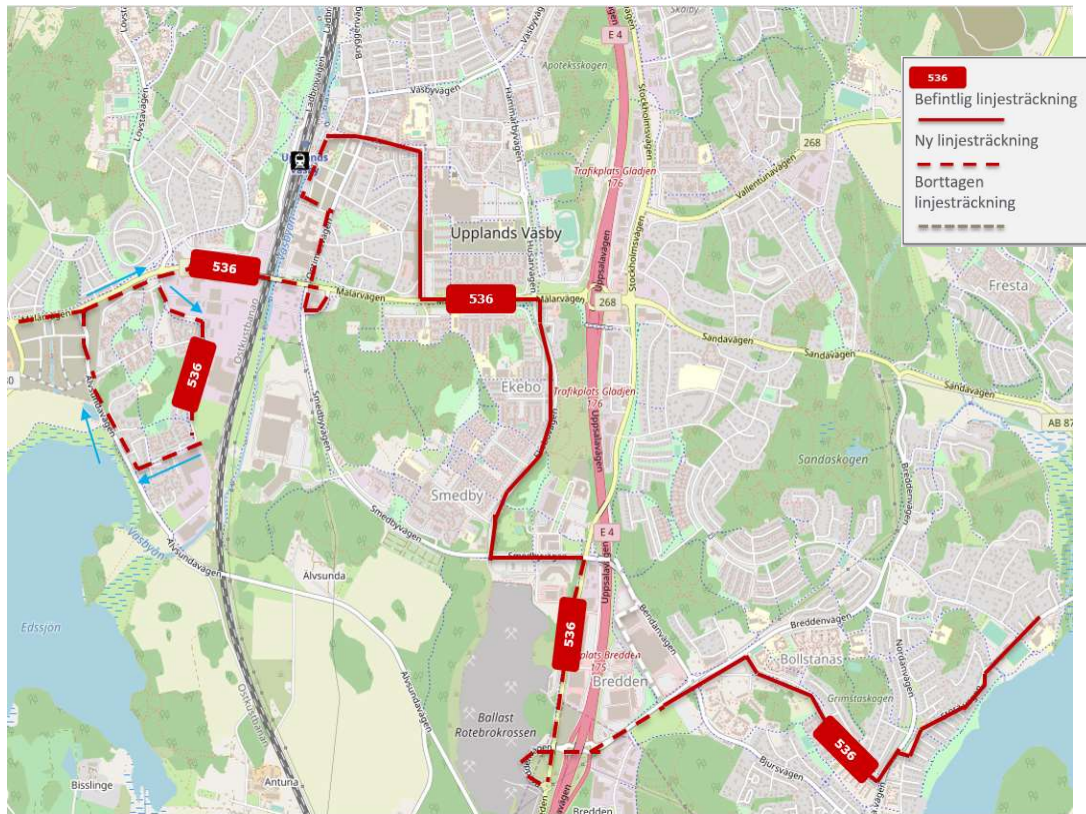
534 Upplands Väsby stn – Breddenskolan

Linjen föreslås förlängas till Rotebro station och ta över linjesträckningen på befintlig linje 560. Tillsammans med linje 533 erbjuds då 15-minuters trafik dagtid på dessa parallella linjer.

536 Upplands Väsby stn- Bollstanäs

Linjen föreslås förlängas till Njursta industriområde och nya bostadsområdet Eds Allé. På det sättet skapas fler resmöjligheter från dessa bostadsområden till Upplands Väsby station men även till Upplands Väsby centrum.

Paketlösning

Linje 524, 539, 545

Linje 524 Upplands Väsby stn - Kundvägen

Linje föreslås få en ny linjesträckning mellan Upplands Väsby station och Vallentunavägen, via Väsbyvägen och Stockholmsvägen. På det sättet främjas den regionala karaktären av den här linjen, som i nuläget drabbas av en längre restid på grund av ett relativt stort antal lokala resenärer. Nuvarande linjesträckningen kommer att tas över av linje 545.

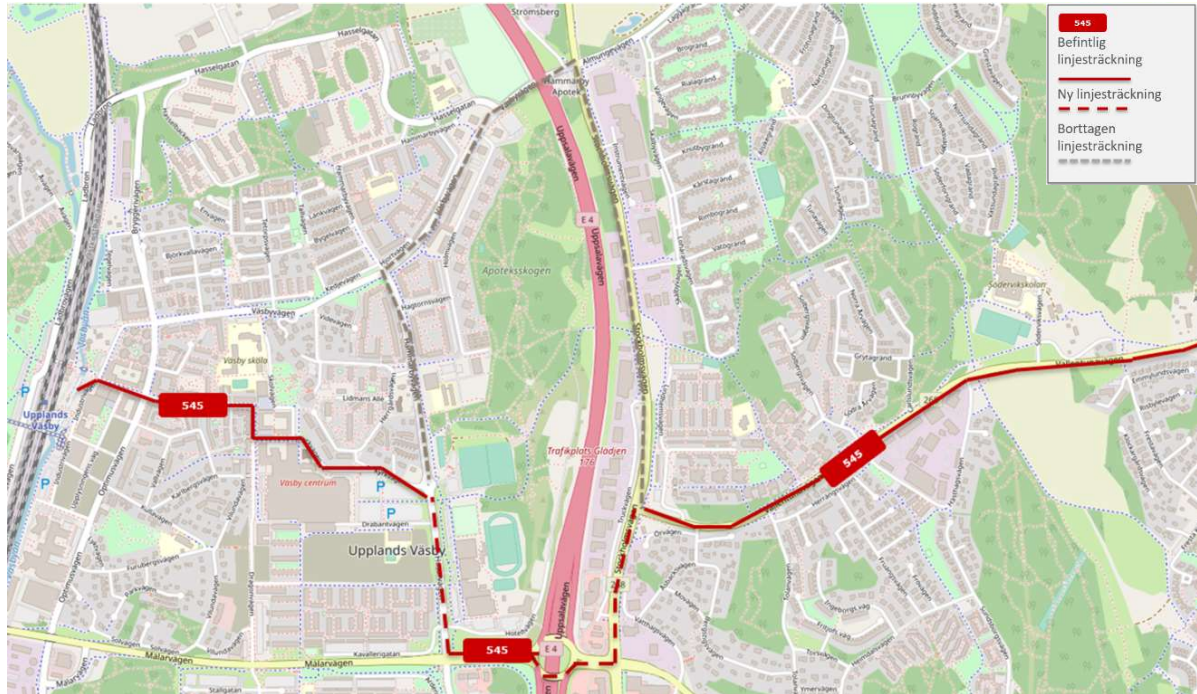
539 Upplands Väsby stn-Fresta

Linjen föreslås att dras in och ersättas av linje 545 som får en högre turtäthet.

545 Upplands Väsby stn- Bollstanäs

Linjen föreslås få en ny linjesträckning mellan Upplands Väsby station och Vallentunavägen, via Väsby centrum och Vilundaparken. Nuvarande linjesträckning kommer att delvis tas över av linje 524. Turtätheten fördubblas under den tiden att nuvarande linje 539 går och linje 539 tas bort.

Paketlösning

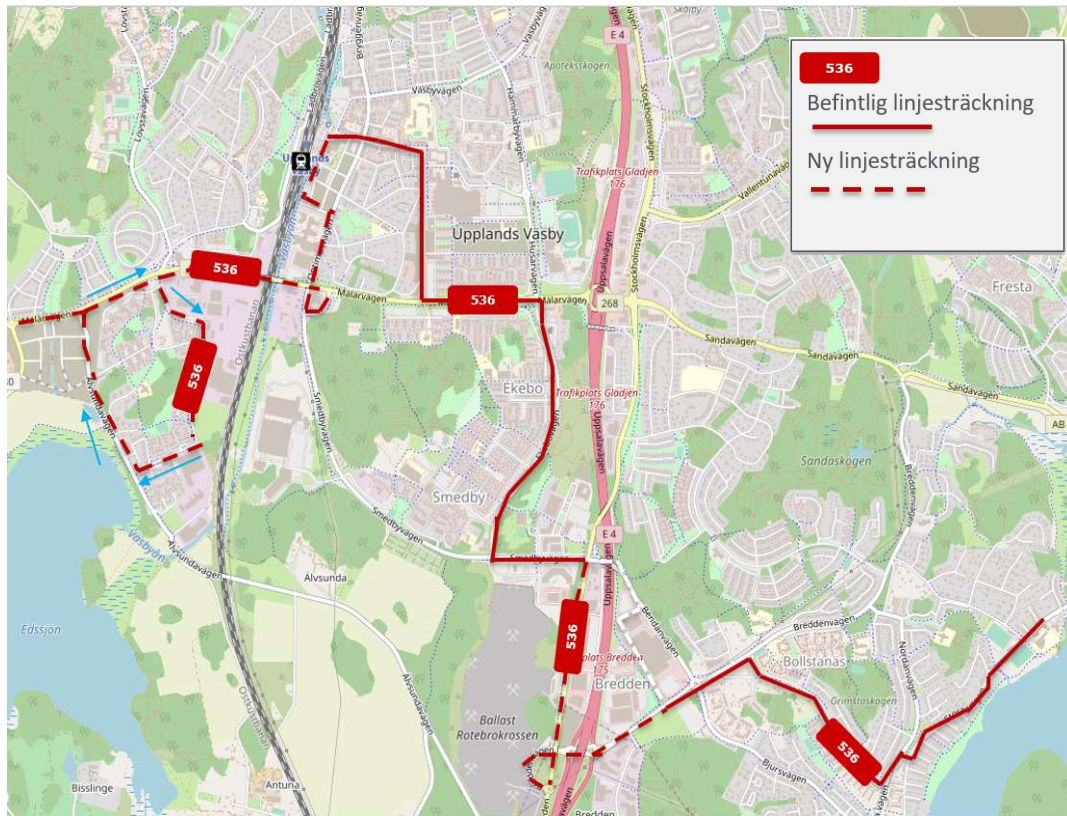
Linje 535, 536, 562

Linje 535 Upplands Väsby stn västra - Upplands Väsby stn västra

Då 536 föreslås trafikera Eds Allé föreslås linje 535 få en lägre turtäthet och bara gå dagtid. På kvällar och helger hänvisas resenärer till linje 536 och 562.

536 Upplands Väsby stn- Bollstanäs

Linjen föreslås förlängas till Njursta industriområde och nya bostadsområdet Eds Allé. På det sättet skapas fler resmöjligheter från dessa bostadsområden till Upplands Väsby station och Upplands Väsby centrum.

562 Upplands Väsby stn-Runby

Linjen föreslås trafikera hela trafikdygnet och få en ny hållplats vid Åvägen.

2.5.25 Vallentuna

Inga föreslagna trafikförändringar.

2.5.26 Vaxholm

Inga förändringar gällande linjedragningar föreslås.

2.5.27 Värmdö

Linje 422 Slussen – Gustavsbergs Lugnet

Linje 413 Slussen – Talludden

En avgång på linje 422 som trafikerar Slussen-Gustavsberg C föreslås ersättas av en avgång på linje 413 Slussen-Björknäs C, c:a 14:50 måndag-fredag under sommarperioden.

Linje 423 Medborgarplatsen – Gustavsbergs Lugnet

Linje 425 Slussen – Gustavsbergs Lugnet

På linje 425 övervägs att varannan avgång mot Slussen c:a kl. 07:00-08:20 starta i Gustavsbergs C istället för Styrmannen. Detta skulle frigöra resurser till att sätta in en ny

Trafikförvaltningen
Trafikavdelningen

PM
2020-02-10

Diarienummer
TN 2019-1180

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

avgång på morgonen på linje 423 vilket förtätar trafiken från 12- till 10-minuterstrafik som tätast.

Linje 423 Medborgarplatsen – Gustavsbergs Lugnet

Linje 442X Medborgarplatsen – Boo backe

Linje 446 Medborgarplatsen – Västra Orminge

Linje 449 Medborgarplatsen – Ektoprs C

Då hållplats Henriksdal stundtals är överbelastad med köer till själva hållplatsen vilket förlänger restiden för alla linjer som stannar där övervägs att ovan linjer slutar trafikera hållplatsen. Eventuellt införs ändringen redan i augusti. Resenärer som byter mellan berörda linjer och Slussen-linjer kan byta vid Londonviadukten.

424 Gustavsbergs C–Skeviksstrand–Norra Lagnö–Gustavsbergs C

Helger föreslås några avgångar 424V ändras till att köras som 424H.

Dessutom övervägs två avgångar på söndagar sommartid, c:a 18:08 och 20:06, dras in pga. lågt resande.

Linje 429X Slussen – Idalen

En ny avgång från Slussen c:a kl. 15:20 övervägs vilket förtätar den gemensamma sträckan Slussen – Brunn från 15 till 12 min-trafik c:a kl. 15:10-16:35.

Linje 433 Slussen – Djurö

En ny avgång på helger från Slussen c:a kl. 18:15 till Stavsnäs med retur c:a kl. 19:10 övervägs. Detta förlänger slutet på halvtimmetrafiken tillsammans med linje 434 på sträckan Slussen – Stavsnäs från c:a kl. 17:45 till c:a kl. 18:45.

Linje 436 Slussen – Saltarö

Linje 462 Kolvik – Ramsdalen

Under sommartabellen övervägs avgången 20:30 på linje 436 Saltarö strand-Kolvik dras in och ersätts av en ny avgång på linje 462 Ramsdalen-Kolvik c:a 20:20.

Linje 440 Slussen – Bullandö

En ny avgång från Slussen ca kl 15.20 mot till Bullandö övervägs. Detta förtätar trafiken på den gemensamma sträckan Slussen – Hemmesta kl 14.50–15.35 från 10-15 till 8-10 minuters turtäthet.

2.5.28 *Österåker*

Inga förändringar gällande linjedragningar föreslås.

2020-03-30

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr NTN 2020/76

Natur och trafiknämnden

Remiss – Naturvårdsstrategi för skyddsvärda ekar och ekmiljöer i Stockholms län

Yttrande till Länsstyrelsen Stockholm

Förslag till beslut

1. Natur och trafiknämnden lämnar synpunkter över remissen *Särskilt skyddsvärda ekar och ekmiljöer - naturvårdsstrategi för Stockholms län* till kommunstyrelsen i enlighet med tjänsteskrivelsen daterad den 30 mars 2020.
2. Natur och trafiknämnden beslutar om omedelbar justering.

Sammanfattning av ärendet

Nacka kommun har av länsstyrelsen i Stockholms län fått strategin *Särskilt skyddsvärda ekar och ekmiljöer - naturvårdsstrategi för Stockholms län*, på remiss. Remissen ger förslag på värdeetrakter för ekmiljöer i Stockholms län och innehåller förslag på länsövergripande liksom värdeetraktsspecifika åtgärder. Syftet med strategin är att bevara och utveckla de naturvärden som länets värdefulla ekar och ekmiljöer utgör och att vara ett underlag för skötselåtgärder, kunskapsuppbyggnad samt hänsyn och skydd av miljöer.

Kommunstyrelsens miljöutskott bereder remissen, i egenskap av kommunstyrelsens beredande organ i strategiska miljö- och klimatfrågor, och natur och trafiknämnden samt miljö- och samhällsbyggnadsnämnden bereder remissen och lämnar synpunkter utifrån sina ansvarsområden. Synpunkterna kommer att sammanställas och behandlas av kommunstyrelsens arbetsutskott, för att därefter behandlas slutligt i kommunstyrelsen som antar ett yttrande där kommunens samlade remissvar lämnas.

I huvudsak föreslås att natur och trafiknämnden lämnar följande synpunkter:

- Strategins utpekade värdeetrakter och föreslagna åtgärder kan utgöra ett användbart underlag vid planering och val av åtgärder för att gynna arter knutna till ekar och ekmiljöer.
- Det är viktigt att länsstyrelsen är tydlig i sin kommunikation mot kommunerna gällande vilka underlag kopplade till grön infrastruktur i form av spridningsanalyser, värdeetrakter, skyddsvärda träd med mera som är aktuella samt när vilket underlag är lämpligt att använda. För att kartunderlaget ska vara tillämpligt i planeringen krävs att det finns tillgängligt digitalt och nedladdningsbart och helst samlas där länsstyrelsens övriga planeringsunderlag

finns för att underlätta för planerare och handläggare på kommunerna att hitta och använda underlaget.

- Även om det vore önskvärt att ha en heltäckande kartering av ekar på kommunalägd mark har kommunen inte möjlighet att säkerställa att alla viktiga förekomster av särskilt skyddsvärda träd är inventerade och tillgängliggjorda till 2024 så som strategin föreslår. Detsamma gäller förslaget om inventering av skyddsvärda ekar på privat tomtmark. Bedömning av påverkan på ekar utifrån befintligt underlag och inventeringar görs i samband med enskilda projekt och åtgärder, men heltäckande kartering och inventering enligt strategin är i dagsläget inte prioriterat av kommunen.

Ärendet

Nacka kommun har fått strategin Särskilt skyddsvärda ekar och ekmiljöer - naturvårdsstrategi för Stockholms län, på remiss. Remissen ger förslag på värdeetrakter för ekmiljöer i Stockholms län och innehåller förslag på länsövergripande liksom värdeetraktsspecifika åtgärder.

Syftet med strategin är att bevara och utveckla de naturvärden som länets värdefulla ekar och ekmiljöer utgör. Strategin omfattar rekommendationer på åtgärder som kan utföras av kommuner, privata aktörer och Länsstyrelsen. Målet är strategin ska ge stöd för prioriteringar, kunna skapa synergier mellan olika aktörers åtgärder, kunna identifiera särskilt viktiga skötselåtgärder inom de utpekade värdeetrakterna, och fungera som kunskapsunderlag vid planering av bebyggelseutveckling med mera.

Länsstyrelsen ger förslag på 18 värdeetrakter varav nio bedöms vara prioriterade. Tre av värdeetrakterna berör Nacka kommun varav en löper diagonalt genom kommunen medan de två andra berör de östra och västra områdena i kommunen. Samtliga av dessa tre är bland de nio prioriterade värdeetrakterna som bedöms som mest värdefulla och där länsstyrelsen kommer fokusera sina åtgärdsinsatser

Beredningen av ärendet

Kommunstyrelsens miljöutskott bereder remissen, i egenskap av kommunstyrelsens beredande organ i strategiska miljö- och klimatfrågor, och natur och trafiknämnden samt miljö och samhällsbyggnadsnämnden bereder remissen och lämnar synpunkter utifrån sina ansvarsområden. Synpunkterna kommer att sammanställas och behandlas av kommunstyrelsens arbetsutskott, för att därefter behandlas slutligt i kommunstyrelsen som antar ett yttrande där kommunens samlade remissvar lämnas.

Synpunkter över remissen

Natur och trafiknämnden ser värdet av att bevara och utveckla de värdefulla och unika ekmiljöerna i Stockholmsregionen. I Nacka finns många värdefulla ekmiljöer varav flera är lokaliserade till reservat och därmed skyddade.

Natur och trafiknämnden instämmer i att kommunerna är en av de aktörer som har ett ansvar för att säkerställa och utveckla värdefulla ekmiljöer. Som myndighet med ansvar för översikts- och detaljplanering samt skötsel och förvaltning har kommunen en rad

hänsyn och intressen att beakta och göra avvägningar kring. Där utgör ekar och övriga värdefulla träd ett av flera viktiga hänsynsområden. Nacka kommun har tagit fram aktuella kommunala underlag för grön infrastruktur och spridningssamband för ädellöv, där värdefulla ekar ingår. Detta kommer att utgöra ett underlag bland annat i den fysiska planeringen och som underlag för skötsel och förvaltning av naturmark och parker. Natur och trafiknämnden ser att den aktuella naturvårdsstrategin med utpekade värdetrakter kan utgöra ett användbart underlag för planering och val av åtgärder för att gynna arter knutna till ekar och ekmiljöer i den löpande skötseln och förvaltningen.

Länsstyrelsen har under de senaste åren tagit fram en rad olika kartläggningar och analyser kring grön infrastruktur, grönstruktur, spridningssamband och ekar. Det är positivt att Länsstyrelsen tar ett ansvar för att tillhandahålla underlag inom dessa områden. Det finns dock så många analyser nu att det är svårt att väga och prioritera vilket underlag som är lämpligt att använda. På Länsstyrelsens länskarta i webbGIS finns i dagsläget bland annat underlag för skyddsvärda träd, ädellövträd, GI Spridningskorridorer ädellövskog, GI Spridningslänkar ädellövskog, GI Livsmiljöer ädellövskog och ädellövstäd, Trädkartering 2017 med flera skikt på. En del av dessa finns även i Länsstyrelsens webbGIS för grön infrastruktur. I naturvårdsstrategin med tillhörande storymap presenteras nya analyser vilket innebär att ytterligare kartsnitt med likartad information tillkommer. Med så mycket underlag är det viktigt att Länsstyrelsen är tydlig i sin kommunikation gällande vilka av dessa underlag som är aktuella samt när vilket underlag är lämpligt att använda.

Det är positivt att kartunderlaget till den aktuella naturvårdsstrategin synliggörs i storymap, men för att underlaget ska vara tillämpbart i planeringen krävs att det finns tillgängligt som nedladdningsbara GIS-skikt eller är tillgängliga via WMS. För att underlätta för planerare på kommunerna att hitta och använda underlaget är det viktigt att det underlag som länsstyrelsen önskar att kommunerna ska använda finnas digitalt och nedladdningsbart samlat där Länsstyrelsens övriga planeringsunderlag finns.

I strategins åtgärdsförslag lyfts att kommunerna har en viktig roll för inventering av ekmiljöer. Som en övergripande åtgärd i strategin står det att *"Eftersom kommunerna har ansvar för den kommunala planeringen, samt i många fall också är stora markägare, är de normalt lämpliga utförare av dessa inventeringar. Senast år 2024 bör alla viktiga förekomster av särskilt skyddsvärda träd samt efterträdare vara registrerade och resultaten kunna användas i den kommunala planeringen."* Som en åtgärd för värdetrakten Lidingö-Nacka-Tyresö lyfts att *"Kunskapen om särskilt skyddsvärda ekar på tomtmark är dålig och bör prioriteras, speciellt i Nacka kommun."* Som kommentar till dessa båda åtgärdsförslag vill Natur och trafiknämnden poängtera att inventeringar i kommunal regi är aktuella dels när kommunen planerar och utvecklar områden inom ramen för planläggning och dels inom ramen för förvaltningen av den kommunala marken. Att kommunen skulle kunna säkerställa att alla viktiga förekomster av särskilt skyddsvärda träd är inventerade och tillgängliggjorda till 2024 bedömer kommunen inte som realistiskt, om än önskvärt. Att Nacka kommun skulle göra omfattande inventeringar på privat tomtmark bedöms inte som sannolikt, dels då det inte ingår i

några direkta kommunala uppdrag och dels då det skulle vara ett mycket omfattande arbete som skulle innebära omfattande informationsinsatser vars effekt i form av genomförda åtgärder riskerar att bli begränsad.

Ekonomiska konsekvenser

Den del av strategin som utgör ett kunskapsunderlag minskar kommunens behov att ta fram grundläggande underlag om värdetrakter och därmed kostnader kopplade till detta. Kommunen kan istället fokusera på att prioritera och planera åtgärder inom de utpekade värdetrakterna för att maximera den ekologiska nyttan med skötselinsatser i naturmark och parker.

Strategin föreslår även att kommunen ska genomföra åtgärder som skulle behöva ske utanför ramen för kommunens ordinarie fysiska planering och drift och därmed skulle innebära kostnader i form av relativt omfattande inventeringar och informationsinsatser.

Konsekvenser för barn

Strategin i sig har inte några konsekvenser för barn, men om åtgärder utförs enligt förslagen i strategin har det positiva effekter för den miljö barnen kommer växa upp i och vistas i exempelvis bevarad och utvecklad biologisk mångfald, bevarande av kulturmiljö och upprätthållande av ett flertal ekosystemtjänster.

Handlingar i ärendet

Bilaga 1 *Särskilt skyddsvärda ekar och ekmiljöer - naturvårdsstrategi för Stockholms län*

Kristina Petterqvist
Enhetschef
Enheten för drift offentlig utemiljö

Viveca Jansson
Kommunekolog
Enheten för drift offentlig utemiljö

REMISS

Länsstyrelsen
Stockholm

Särskilt skyddsvärda ekar och ekmiljöer

– naturvårdsstrategi för Stockholms län

Omslagets foto: Nynäsgårdseken, Miguel Jaramillo/Länsstyrelsen

REMISS

Utgivningsår: 2020

ISBN: 978-91-7937-002-2

För mer information kontakta enheten för naturskötsel.

Länsstyrelsen Stockholm

Telefon: 010-223 10 00

Länsstyrelsens rapporter finns på

www.lansstyrelsen.se/stockholm/publikationer

Remiss av Naturvårdsstrategi för skyddsvärda ekar och ekmiljöer i Stockholms län

REMISS

Förord

Mälardalens gynnsamma klimat, och den stora förekomsten av gods och gårdar nära huvudstaden har bidragit till att Stockholms läns eklandskap hör till landets värdefullaste när det gäller naturvärden. Men det finns flera hot mot eklandskapet och arterna knutna till ekarna. I det storstadsnära området innebär bebyggelseutveckling och utbyggnad av infrastruktur att ekmiljöer exploateras. I brukad skogsmark kan ekar avverkas, och i hela landskapet hotas ekarna av att dagens landskap och skogsmarker sällan sköts på ett sätt som gynnar de ljuskrävande ekarna.

Länsstyrelsen publicerade 2015 rapporten Ädellövsområden och ekmiljöer i Stockholms län¹. Utgångspunkten för rapporten var den länsomfattande inventering av särskilt skyddsvärda träd, som pågått sedan 2000-talets mitt och som ingått i arbetet med det nationella åtgärdsprogrammet för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet. I rapporten beskrivs inventeringsresultat för ädellövträden, och den redovisar också potentiella kärnområden för ekar och andra ädellövträd samt analyser av spridningssamband. Under 2016 gavs en kompletterande rapport ut som sammanfattar inventeringsresultat för varje kommun². Rapporten tar även upp skötsel förslag, utmaningar, hot, brister och framtidsvisioner för arbetet med de inventerade ädellövmiljöerna.

Länsstyrelsen har på regeringens uppdrag tagit fram en regional handlingsplan för grön infrastruktur, som fastställdes 2018. Inom ramen för arbetet med handlingsplanen har fördjupade analyser av spridningssamband och kärnområden för ädellövträd utförts. Inventeringsunderlagen och de fördjupade analyserna har legat till grund för en preliminär avgränsning av värdestrakter för ekmiljöer i Stockholms län.

I denna strategi beskrivs hur det konkreta arbetet kan planeras för att så effektivt som möjligt bevara och utveckla naturvärdena i länets ekmiljöer. Förslag lämnas dels för åtgärder på länsövergripande nivå, och dels för varje enskild värdestrakt. De åtgärder som föreslås beskrivs inte i detalj, men generellt sett förväntas åtgärder gynna både ekmiljöernas naturvärden och kulturmiljövärden, inklusive det biologiska kulturarvet. Strategin beskriver inte hur enskilda åtgärder ska utformas, men i en sådan process kan avvägningar behöva göras mot andra intressen, till exempel hänsyn till eventuella motstående kulturhistoriska värden, eller behov av att förebygga risker på trafikerade vägar.

En viktig del i strategin är att underlag, information och förslag ska nå ut till olika aktörer. Kartor och GIS-underlag är viktiga för förståelsen av hur länets eklandskap hänger samman. En viktig del av strategin kommer därför att vara att innehållet tillgängliggörs via en digital kartberättelse (storymap) där användare interaktivt kan studera kartor och underlag. Kartberättelsen kommer att kunna uppdateras kontinuerligt med aktuella uppgifter, och ska också kunna fungera för att tillgängliggöra övrig information relaterad till skyddsvärda träd.

¹Ädellövsområden och ekmiljöer i Stockholms län, Länsstyrelsens rapport 2015-13

² Särskilt skyddsvärda träd i Stockholms län, Länsstyrelsens rapport 2016-7

Sammanfattning

Strategin har tagits fram för att det konkreta arbetet med ekmiljöer så effektivt som möjligt ska bevara och utveckla naturvärdena i länets värdefulla ekområden. Den ska fungera som en arbetsplan för Länsstyrelsen och andra aktörer, men också bidra till bättre kunskap och hänsyn vid planering av bebyggelseutveckling med mera. Strategins åtgärdsdel avser i första hand perioden 2020–2025, men strategin sträcker sig till 2030.

I strategin ingår:

- Förslag till 18 värdeotrakter för ekmiljöer i Stockholms län
- Förslag till länsövergripande åtgärder som gynnar ekmiljöer
- Förslag till åtgärder inom respektive värdeotrakt, med särskilt fokus på nio prioriterade otrakter.
- Publicering av story maps med fokus på det strategiska arbetet

Strategin omfattar både rekommendationer för vad kommuner och privata aktörer kan göra för att bevara och utveckla länets ekmiljöer, och prioriteringar för åtgärder som utförs av Länsstyrelsen i skyddade områden eller inom ramen för åtgärdsprogrammet för särskilt skyddsvärda träd. Strategin beskriver också behov av kunskapsuppbyggnad med särskilt fokus på områden i länet där markanvändningen förändras snabbt.

De 18 värdeotrakterna är områden med högre täthet av värdefulla ekmiljöer än det omgivande landskapet, och därmed bättre förutsättningar för långsiktigt bevarande av naturvärden knutna till ek. Det gör att bevarandeåtgärder inom otrakterna är särskilt viktiga. Målet med otrakterna är ge stöd för prioriteringar, att kunna skapa synergier mellan olika aktörers åtgärder, att kunna identifiera särskilt viktiga skötselåtgärder inom otrakterna, och att fungera som kunskapsunderlag vid planering av bebyggelseutveckling med mera.

För varje trakt anges ett antal rekommenderade åtgärder, både i och utanför skyddade områden. Av de 25 föreslagna otrakterna kommer Länsstyrelsen till att börja med att särskilt prioritera skötselåtgärder inom de nio som bedöms som mest värdefulla.

Innehållsförteckning

Remiss av Naturvårdsstrategi för skyddsvärda ekar och ekmiljöer i Stockholms län	1
Förord	2
Sammanfattning	4
Inledning.....	8
Syfte	8
1. Bakgrund	9
Regelverk	9
Miljömål	9
Handlingsplan för grön infrastruktur.....	9
Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet	11
2. Ekar och ekmiljöer i Stockholms län	13
Ekmiljöernas geografi	14
Täthetsanalyser.....	15
Nätverksanalys av viktiga samband inom och mellan länets ekområden	18
Förslag till värde-trakter för ekmiljöer i Stockholms län	21
Värde-trakter som begrepp	21
Värde-trakter för ekmiljöer i länet.....	21
Trakter	25
3. Genomförda åtgärder.....	30
Inventering	30
4. Ekmiljöerna och fysisk planering.....	34
Miljömål och etappmål.....	34
Kunskapsuppbyggnad och fördjupade inventeringar	34
5. Handlingsplan för särskilt skyddsvärda ekar och ekmiljöer i Stockholms län	36
Övergripande mål och åtgärder	36
Dialog och samverkan	36
Information.....	37
Kunskapsuppbyggnad	38
Inventeringar:	38
Aktiva åtgärder i fält och generella åtgärdsförslag för värde-trakterna.....	39
Arbete med friställning/ restaureringar	40
Beskrningar/stabilisering	41
Veteranisering och mulmholkar	41
Död ved	42
Uppföljning	43
Uppföljning av åtgärder	43

Uppdatering av skötselstatus i miljöer	43
Sammanfattande åtgärdstabell.....	44
Rekommenderade åtgärder i prioriterade värdetrakter.....	45
Inledning.....	45
Beskrivning av förslag i prioriterade trakter	45
1. Djurgården-Edsviken	46
2. Sollentuna-Färingsö	49
3. Södertälje-Gröndal	53
4. Bogesund - Roslags-Kulla.....	57
5. Lidingö-Nacka-Tyresö	61
6. Gustavsberg-Ingarö	65
7. Bagarmossen-Orlången	69
8. Norrtälje-Erken.....	73
9. Tullgarn-Mörkö	77
6. Referenser.....	81

REMISS

Inledning

Syfte

Strategin har tagits fram med syfte att bevara och utveckla de naturvärden som länets värdefulla ekar och ekmiljöer utgör. Den ska fungera som ett kunskapsunderlag både i samhällsplaneringen och vid förvaltning och skötsel av värdefulla ekar och ekmiljöer i länet. Den riktar sig till alla aktörer som påverkar värdefulla ekar och ekmiljöer, exempelvis kommuner, markägare, markförvaltare, trädvårdare, ideella organisationer samt intresserad allmänhet. Strategin är också ett viktigt underlag för Länsstyrelsens eget arbete.

Strategin ska fungera som ett underlag för:

Skötselåtgärder

- i skyddade områden
- inom arbetet med åtgärdsprogram för hotade arter
- vid markägares, markförvaltares och andra berörda aktörers skötselåtgärder utanför skyddade områden

Kunskapsuppbyggnad

- genom att identifiera behov av kompletterande inventeringar

Hänsyn och skydd av miljöer

- vid samhällsplanering, till exempel vid kommunal planering och infrastrukturplanering
- vid myndighetsutövning hos främst kommuner och Länsstyrelsen, som exempelvis handläggning av samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken
- vid arbete med långsiktigt skydd såsom bildande av naturreservat och biotopskyddsområden.

Strategins åtgärdsdel avser i första hand perioden 2020–2025, men strategin sträcker sig till 2029.

1. Bakgrund

Utgångspunkten för strategin är de regelverk som finns för skyddsvärda träd, Länsstyrelsens arbete med miljömålen, den regionala handlingsplanen för grön infrastruktur, samt arbetet med det nationella åtgärdsprogrammet för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet.

Regelverk

Särskilt skyddsvärda träd kan omfattas av flera olika lagar och regler. Riksantikvarieämbetet har tillsammans med flera andra nationella myndigheter i rapporten *Fria eller fälla*³ redogjort för den rådande lagstiftningen på området. Rapporten behandlar även handläggning av ärenden som berör träd.

Samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken om *väsentlig ändring av naturmiljön* har stor betydelse för bevarande av särskilt skyddsvärda träd. Reglerna innebär att samrådspplikt kan gälla redan vid nedtagning av ett enskilda träd om trädet står i en särskilt värdefull omgivning eller om det är särskilt skyddsvärt. Naturvårdsverket har tagit fram en vägledning om samrådsreglerna för skyddsvärda träd. Vägledningen kan nås via Naturvårdsverkets webbplats⁴.

Miljömål

Att bevara ekmiljöerna har betydelse för att nå flera av de nationella miljökvalitetsmålen. Berörda miljömål är framför allt:

- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Handlingsplan för grön infrastruktur

Alla länsstyrelser har under 2015–2018 arbetat med ett regeringsuppdrag om att ta fram regionala handlingsplaner för grön infrastruktur. Handlingsplanen för Stockholms län beslutades i december 2018⁵.

Arbetet med grön infrastruktur innebär ett ökat fokus på naturvårdens rumsliga dimension och tar sin utgångspunkt i grundläggande ekologisk teori, som anger att artrikedom och storleken på lokala populationer av arter generellt sett ökar med områdesstorleken och minskar med ökande isolering.

³ Riksantikvarieämbetet, Naturvårdsverket m fl 2014, <https://www.raa.se/app/uploads/2014/10/Regler-om-trad-i-offentliga-miljor-Underlag-till-Fria-eller-falla.pdf>

⁴ <http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Samhallsplanering/Samrad-vid-andring-av-naturmiljon/sarskilt-skyddsvarda-trad/>

⁵ Handlingsplan för grön infrastruktur i Stockholms län. Länsstyrelsens rapport 2019-12

Ekmiljöerna kan betraktas som en särskild ansvarsmiljö för Stockholms län, eftersom länet hör till de län som har störst förekomster av gamla och grova ekar. Det finns samtidigt en betydande hotbild mot länets ekmiljöer. Hoten består både av brist på skötsel, och av att stora delar av ekmiljöerna med högst naturvärden ligger i det storstadsnära området och därmed riskerar att isoleras och fragmenteras om tillräcklig hänsyn inte tas när staden växer och förtätas. Ekmiljöerna är därför en av de naturtyper som har prioriterats i Länsstyrelsens arbete med handlingsplanen för grön infrastruktur. En del i arbetet med att ta fram handlingsplaner för grön infrastruktur är att peka ut de viktigaste landskapen, så kallade värdestrakter, för olika naturtyper. Värdestrakterna för ek som beskrivs i denna strategi är ett exempel på sådana värdestrakter.

Figur 1. De län som har flest ekar över 5 m i omkrets. Datat är hämtat från Trädportalen vilket kan innebära att det saknas heltäckande data från vissa län. För Stockholms har informationen hämtats från länets egen databas.

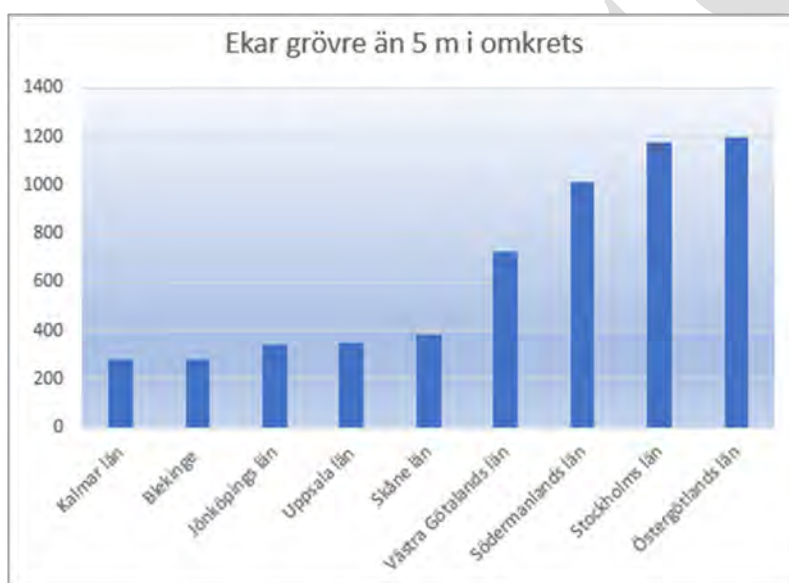
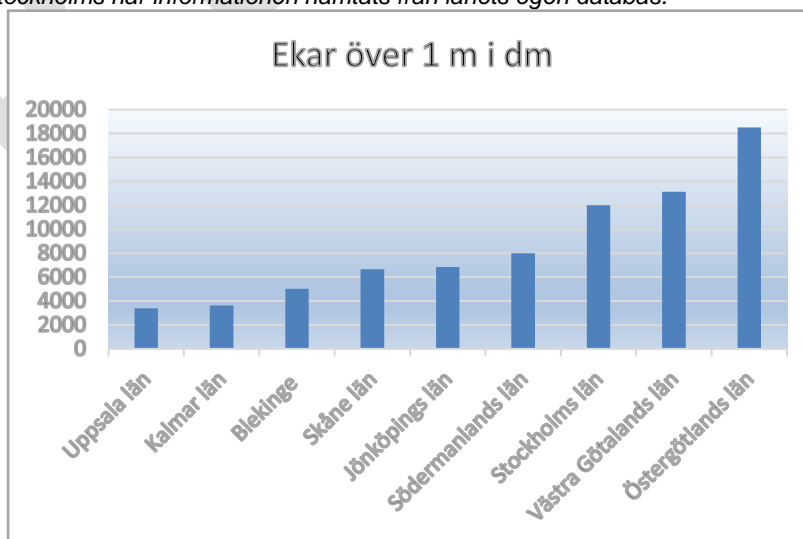

Fig 2. De län som har flest jätteeakar (ekar med över 1 m i dm). Datat är hämtat från Trädportalen vilket kan innebära att det saknas heltäckande data från flera län. För Stockholms har informationen hämtats från länets egen databas.

Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet

Naturvårdsverket fastställde år 2004 ett åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet⁶. Programmet har haft stor betydelse för arbetet med skyddsvärda träd både i landet och i Stockholms län.

Länsstyrelsen har med utgångspunkt i åtgärdsprogrammet genomfört en länsomfattande inventering, som 2015 kunde redovisas i rapporten *Ädellövsområden och ekmiljöer i Stockholms län*⁷. I rapporten beskrivs inventeringsresultat för ädellövträden, och den redovisar också potentiella kärnområden för ädellövträd och ekar, samt analyser av spridningssamband.

Under 2016 gavs en kompletterande rapport ut som sammanfattar inventeringsresultat för varje kommun⁸. Rapporten tar även upp skötselåtgärder, utmaningar, hot, brister och framtidsvisioner för arbetet med de inventerade ädellövmiljöerna.

Inom ramen för åtgärdsprogramarbetet har Länsstyrelsen också arbetat med kurser, rådgivning och aktivt arbete med att genomföra skötselåtgärder i ekmiljöer (se under genomförda åtgärder)

En uppdatering av det nationella programmets mål och åtgärder gjordes 2012⁹, och under 2019 har en ny uppdatering föreslagits. Ett slutgiltigt beslut är inte fattat men denna strategi följer det nationella förslagets inriktning där följande sakområden pekas ut:

- Dialog och samverkan
- Aktiva åtgärder i fält
- Datainsamling

I denna strategi ingår åtgärder kopplade till alla sakområdena men fokus är främst på dialog och samverkan samt aktiva åtgärder i fält.

Området dialog och samverkan i den nationella strategin beskriver framför allt åtgärder på nationell nivå. I det regionala arbetet kommer Länsstyrelsen att prioritera samrådsåtgärder inom värdetrakterna för ekmiljöer i länet.

Vad gäller aktiva åtgärder har denna strategi följande föreslagna nationella mål som utgångspunkt:

Skyddade områden:

I skyddade områden är samtliga särskilt skyddsvärda träd utan friställningsbehov i samtliga län.

Odlingslandskap:

- Minst 80 % av alla särskilt skyddsvärda träd utanför skyddade områden i odlingslandskapet är utan friställningsbehov senast 2030.

Urbana miljöer:

- I samband med bebyggelseutveckling ska särskilt skyddsvärda träd inte skadas, och tillgången på efterträdare ska vara tillräcklig för att bibehålla och på sikt öka

⁶ Naturvårdsverket 2004, Rapport 5411

⁷ Ädellövsområden och ekmiljöer i Stockholms län, Länsstyrelsens rapport 2015-13

⁸ Särskilt skyddsvärda träd i Stockholms län, Länsstyrelsens rapport 2016-7

⁹ Naturvårdsverket 2012, Rapport 6496,

förekomsten av särskilt skyddsvärda träd samt en fungerande grön infrastruktur. Skötselbehov kring alla särskilt skyddsvärda träd, samt 80% av efterträdarna, är åtgärdade senast 2030

Då kunskapen om viktiga miljöer med betydelse för landskapet är bristfällig ges även utrymme till datainsamling speciellt för arbetet med inventering av skyddsvärda träd och efterträdare¹⁰ i prioriterade trakter där kommunerna förväntas vara viktiga aktörer. Utgångspunkten för detta arbete är följande mål i den nationella strategin:

-Efterträdare till särskilt skyddsvärda träd, främst ekar, identifieras inom värde-trakter senast 2014 (2020 enligt denna strategi)

-Efterträdare till särskilt skyddsvärda träd, främst ekar, förvaltas på lämpligt sätt inom värde-trakter senast 2015 (2022 enligt denna strategi)

- Minst 50% av den volym döda träd och träddelar, helst stammar, som avverkas i varje enskild trädmiljö 2012–2016 sparas i första hand på avverkningsplatsen eller i andra hand i anvisade träddepåer eller trakter med gamla och grova träd.

¹⁰ Efterträdare är yngre träd med idag måttliga naturvärden, som i framtiden kan utgöra ersättare till dagens värdefulla träd.

2. Ekar och ekmiljöer i Stockholms län

Ekar är naturligt gynnade av de varma och soliga miljöerna vid vattnen utmed kusten och kring Mälaren. Idag är ekförekomsterna i länet tydligt kopplade till markägarförhållandena, men ekmiljöer har ofta funnits på plats långt innan bebyggelsen etablerades. Landskap med mycket ek finns framför allt i anslutning till slott och herrgårdar – marker som hört till adliga eller kungliga ägare.

På bondeägda marker var ekarna mellan 1500-talet och början av 1800-talet regale, vilket innebar att de tillhörde kronan och inte kunde nyttjas av den bonde som brukade marken. Skälet var ekarnas värde för skeppsbyggnad. Det gjorde att eken betraktades som ett onyttigt träd av bönderna. När regaleskyddet för ekarna togs bort på 1800-talet ledde det till att många bönder snabbt avverkade de illa omtyckta träden, och att ekarna närmast försvann från bondeägda gårdar. Konsekvenserna för ekmiljöerna var i vissa delar av landet katastrofala.

Kring gods och herresäten var ekarna däremot förknippade med status. Markägarna hade i dessa fall ingen anledning att vara avoga till träden, eftersom de kunde bruka ekarna om de ville, även om de hade en skyldighet att i sådana fall säkerställa att nya ekar kom upp. Att eken hade hög status har bidragit till att ekbackar och ekar i anslutning till herrgårdarnas bebyggelse och i parkmiljöer ofta finns kvar idag. Även på kyrkans mark fick ekarna ofta stå kvar.

Även andra ädellövträd som lind, alm och ask är ofta knutna både till Mälaronrådets klimatgynnade lägen och till slotts- och herrgårdsmiljöer. De har funnits naturligt i landskapet, men också gynnats av att de varit uppskattade i anlagda parker. Alm och lind är vanliga alléträd och vissa alléer, som vid Torsåkers slott och Ulriksdals slott, domineras av flerhundraåriga grova lindar.

Under 1900-talet har den hävd med bete eller slåtter som förr präglade ekhagar och ängsmarker med stora lövträd ofta upphört och markerna har blivit sluten skog. Aktiv igenplantering, och även avverkning av äldre ekar för anläggning av jämnåriga skogsbestånd har dessutom förekommit. Eftersom vuxna ekar är konkurrenskänsliga och ljuskrävande, har igenväxningen lett till att många gamla ekar dör av beskuggning.

I Stockholmsområdet har många ekrika marker bebyggts. I vissa fall finns spår av de gamla hagmarksekbestånden kvar i äldre villaområden och även i områden med flerbostadshus. I parkmiljöer, inte minst i storstadsområdet, har parkskötseln å andra sidan ofta bidragit till bevarande av halvöppna trädmiljöer som gynnat de konkurrenskänsliga ekarna, och ekarna där har ofta klarat sig bättre än de som blivit omgivna av skog. Många av de återstående ekmiljöerna i storstadsområdet har därmed också kvar mycket stora naturvärden.

Länets bestånd av gamla, grova ekar är bland de rikaste i landet. Det område i länet som fortfarande har tätast förekomster av äldre ekar och bäst förutsättningar för spridning är intressant nog närområdet till Stockholm inklusive flera centrala delar av staden. Men dagens förekomster är ändå ofta alltför uppsplittrade för att arter ska kunna röra sig mellan olika delområden. Att områden ligger isolerade, eller bara binds samman av svaga länkar i form av enstaka träd, gör miljöerna sårbara för negativa förändringar, och minskar möjligheterna för eklevande arter att kunna sprida sig mellan delområden.

Ekmiljöernas geografi

Länsstyrelsen lät göra flera typer av geografiska analyser av träddata i samband med framtagandet av rapporten om särskilt skyddsvärda träd. Bland annat genomfördes täthetsanalyser, som är analyser som utgår från hur tätt träd förekommer i olika landskapsavsnitt. Vidare utfördes

nätverksanalyser, som är analyser av hur förutsättningarna för spridning ser ut mellan olika trädförekomster. I rapporten ingick också förslag till värde-trakter för ädellövmiljöer och ekmiljöer (ädellövsområden och ekmiljöer i Stockholms län, Rapport 2015:13 Länsstyrelsen i Stockholm).

I samband med framtagandet av den regionala handlingsplanen för grön infrastruktur har ytterligare analyser gjorts för ädellövmiljöerna i länet. Dessa analyser kompletterar den geografiska bilden av hur förekomsterna av ädellövträd är fördelade i länet, och hur spridningsförutsättningarna ser ut för arter beroende av grova äldre ädellövträd. Analyserna har fungerat som underlag till förslagen om värde-trakter som beskrivs i denna rapport.

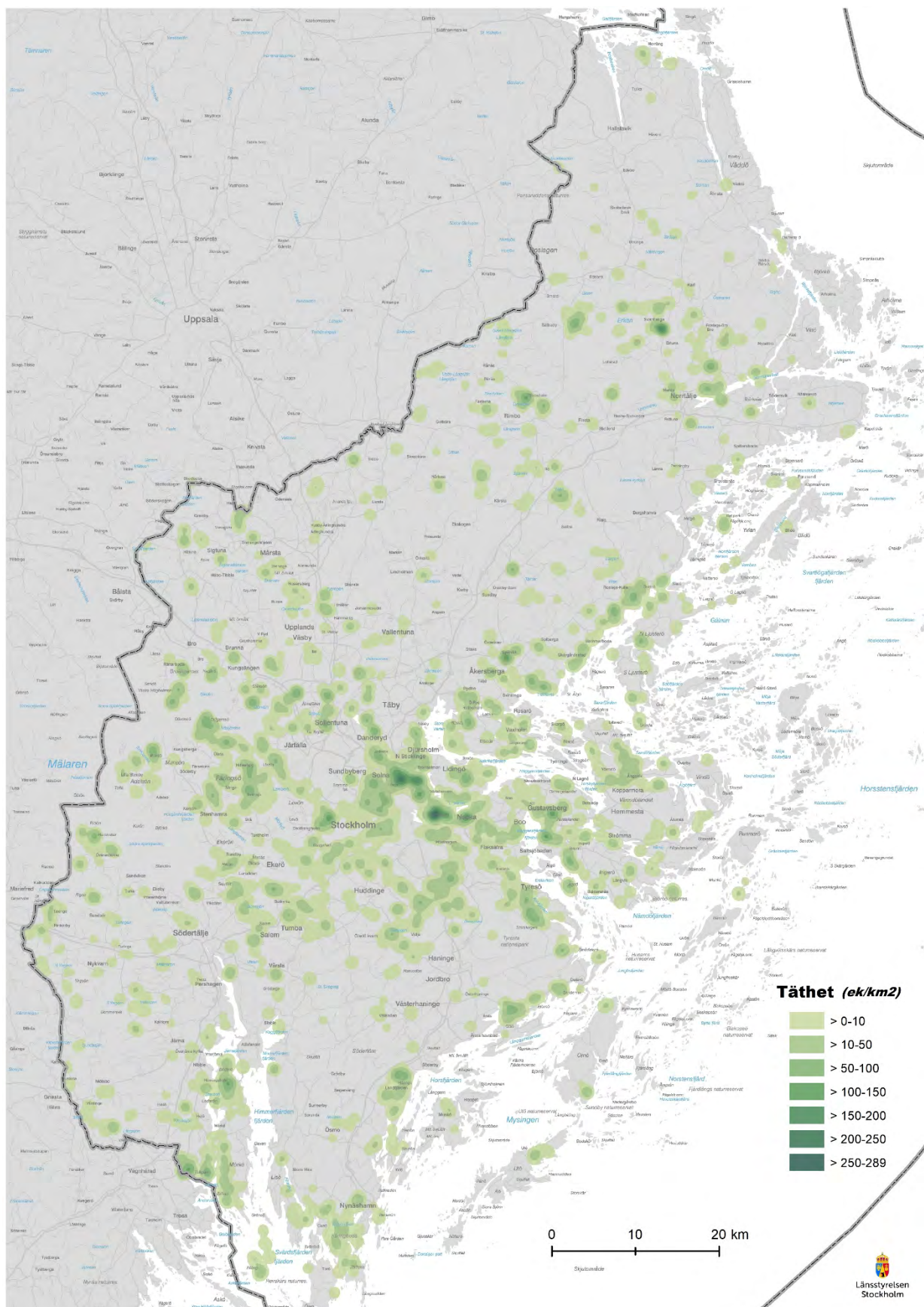
Täthetsanalyser

En täthetsanalys av ädellövförekomsterna i länet kan visa vilka områden som har störst förekomster av ekar och andra ädellövträd, och fungera som en viktig utgångspunkt för att identifiera kärnområden för ädellövmiljöer, det vill säga områden med bevarad stor förekomst av ekar och andra ädellövträd, och stora naturvärden. I figur 1 redovisas en karta som bygger på en sådan täthetsanalys.

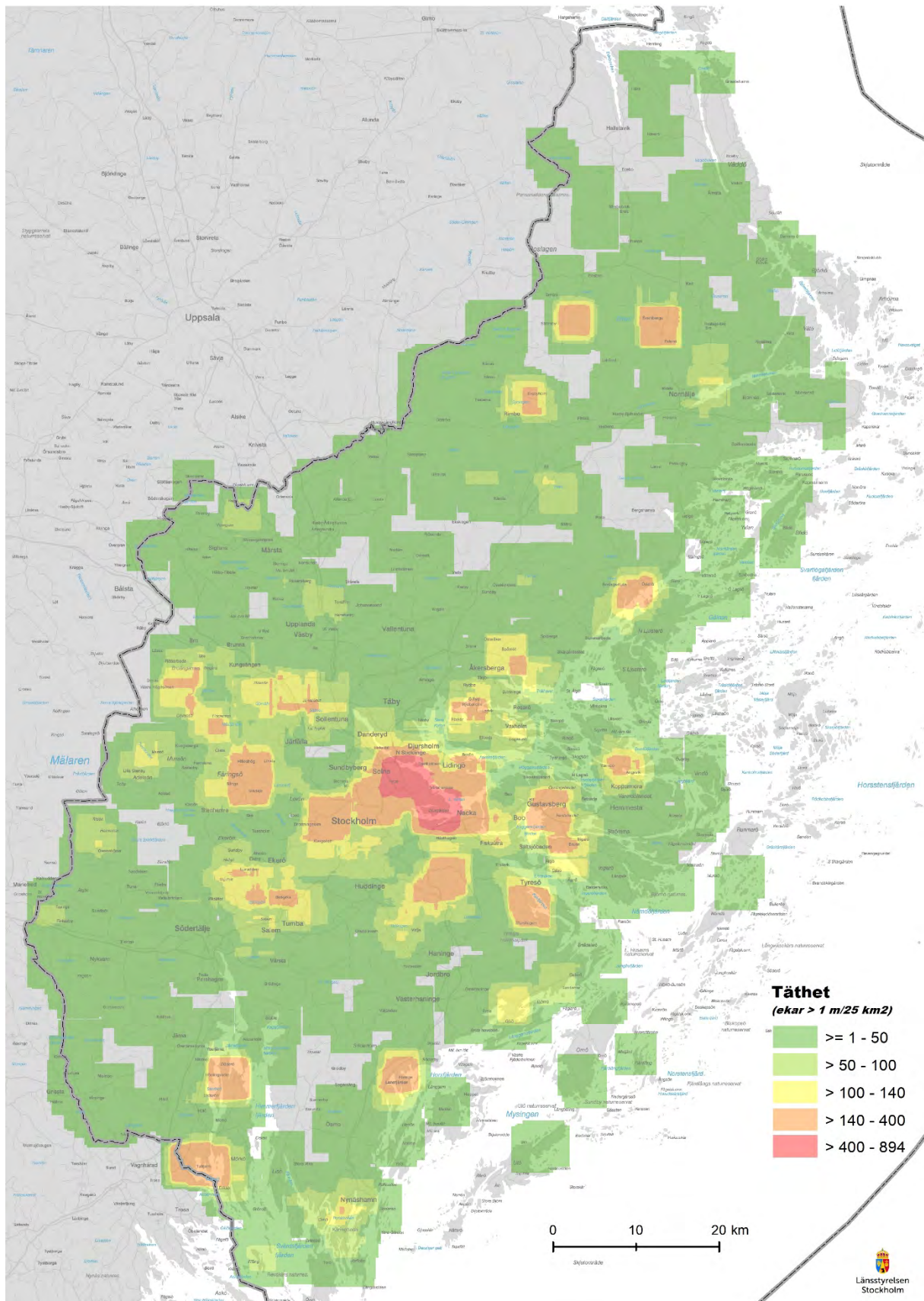
Ett sätt att fördjupa täthetsanalyserna, är att se inom vilka områden som ekförekomsterna ligger över vissa tröskelvärden, som kan kopplas till arter som är knutna till ekarna. Inom ett projekt som utgått från Östra Vätternbranterna – LEIF11, har analyser av artförekomster knutna till ekmiljöer i Götaland gjorts. Dessa visar att det finns betydligt högre sannolikhet för krävande arter knutna till äldre ekar, om det förekommer minst 140 grova äldre ekar inom ett ”sök-område” på 5*5 km. I figur 2 redovisas en karta för Stockholms län, som bygger på dessa tröskelvärden. Områden med en täthet över tröskelvärdet är markerade med röd eller orange färg.

¹¹ LEIF i praktiken, rapport 2017-03, Länsstyrelsen i Jönköpings län 2015.

Figur 3. Täthetsanalys gjord för dokumenterade ekförekomster i Stockholms län.

Figur 4. Analys av ekförekomster i Stockholms län, enligt metodik framtagen inom projektet LEIF i praktiken.

Nätverksanalys av viktiga samband inom och mellan länets ekområden

Länsstyrelsen har som komplement till täthetsanalysen gjort en nätverksanalys som visar hur spridningsförutsättningarna ser ut mellan ädellövmiljöerna i länet. Många av de arter som är knutna till gamla ekar har en begränsad spridningsförmåga, vilket delvis kan kopplas till att deras livsmiljö, gamla träd, är en miljö som är ganska stabil. Analysen bygger därför på att områden och även omgivande landskap modellerats med utgångspunkt i spridningsmöjligheter för en ganska svårspriidd typart.

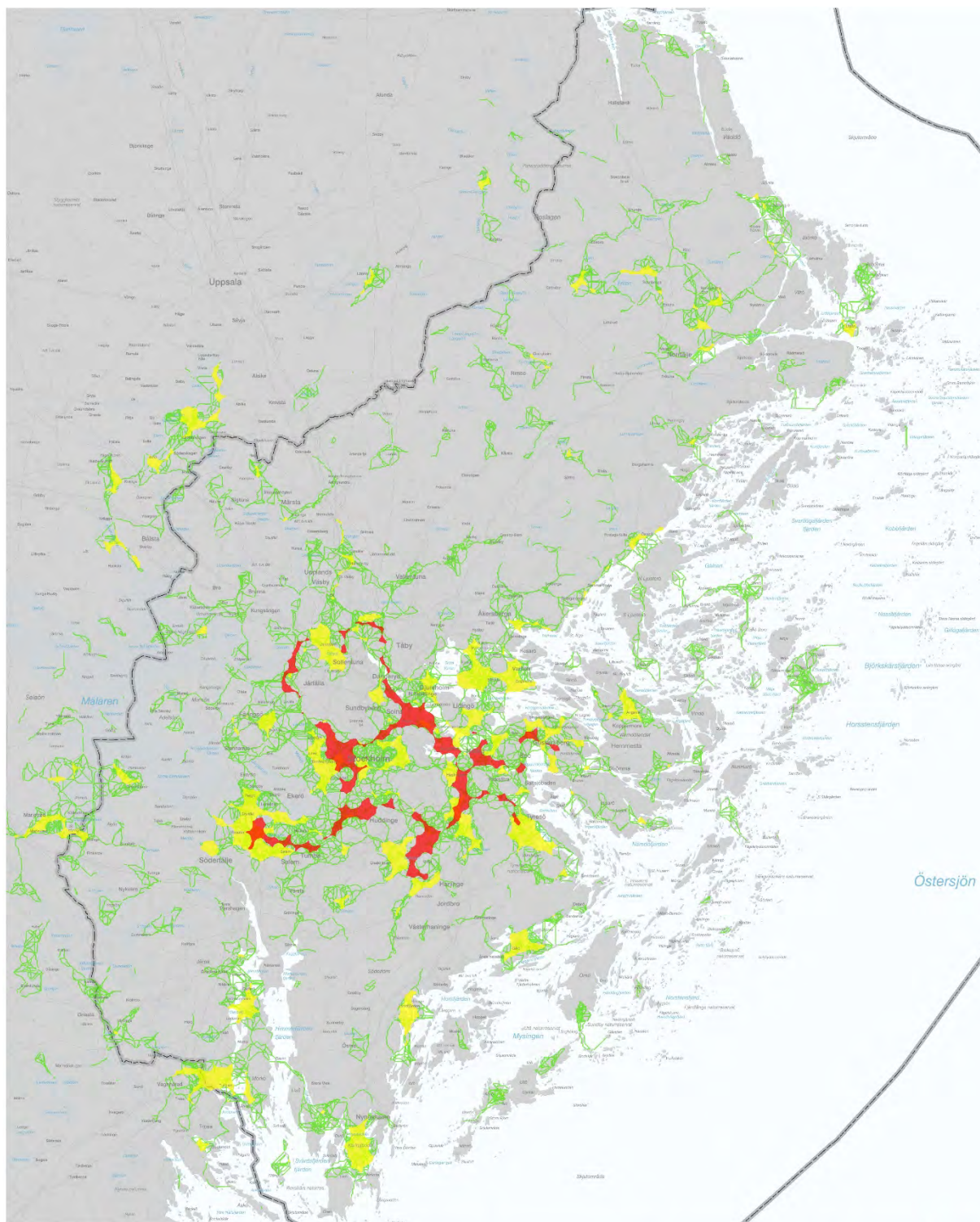
Den exempelart som använts i analysen är brun guldbagge, som har egenskaper som liknar läderbagge¹², men är något mer lättspriidd. Områden med god förekomst av äldre ekar/ädelövräd har betraktats som spridningskällor i modelleringen, medan omgivande landskap har analyserats som ett motstånd för spridningen. Både avstånd och miljötyper har beaktats när det gäller vilket motstånd mot spridning som finns. Sluten barrskog har till exempel modellerats som en miljö som bromsar spridning mer än öppen betesmark. Genom analysen identifieras både de viktigaste områdena som kan fungera som källor för spridning för en typart enligt ovan, och vilka de viktigaste spridningsvägarna är.

I figur 3 visas spridningsanalysen för hela länet. Det framgår tydligt i denna bild att närområdet till Stockholm omfattar de miljöer som idag har bäst förutsättningar för ett ekologiskt sammanhängande eklandskap. De rödmarkerade områdena är de viktigaste spridningsstråken enligt analysen, de gulmarkerade områdena är också viktiga spridningsområden men har något lägre betydelse.

Länsstyrelsen har också gjort en jämförelse mellan spridningsanalysen och RUFSS karta över gröna kilar, och de svaga sambanden mellan dem. Denna jämförelse visas översiktligt i figur 4. I denna jämförelse blir det tydligt att flera av de viktigaste spridningsstråken för arter knutna till ekmiljöerna, inte framgår av RUFSS underlag om gröna kilar och svaga samband.

¹² Läderbagge är en av de mest karakteristiska hotade arterna som är knutna till ek. Den omfattas också av skydd på EU-nivå och är fridlyst.

Figur 5. Nätverksanalys för ädellövlevande typart (brun guldbagge). De rödmarkerade områdena är de viktigaste spridningsstråken, de gulmarkerade områdena är också viktiga spridningsområden men har något lägre betydelse.

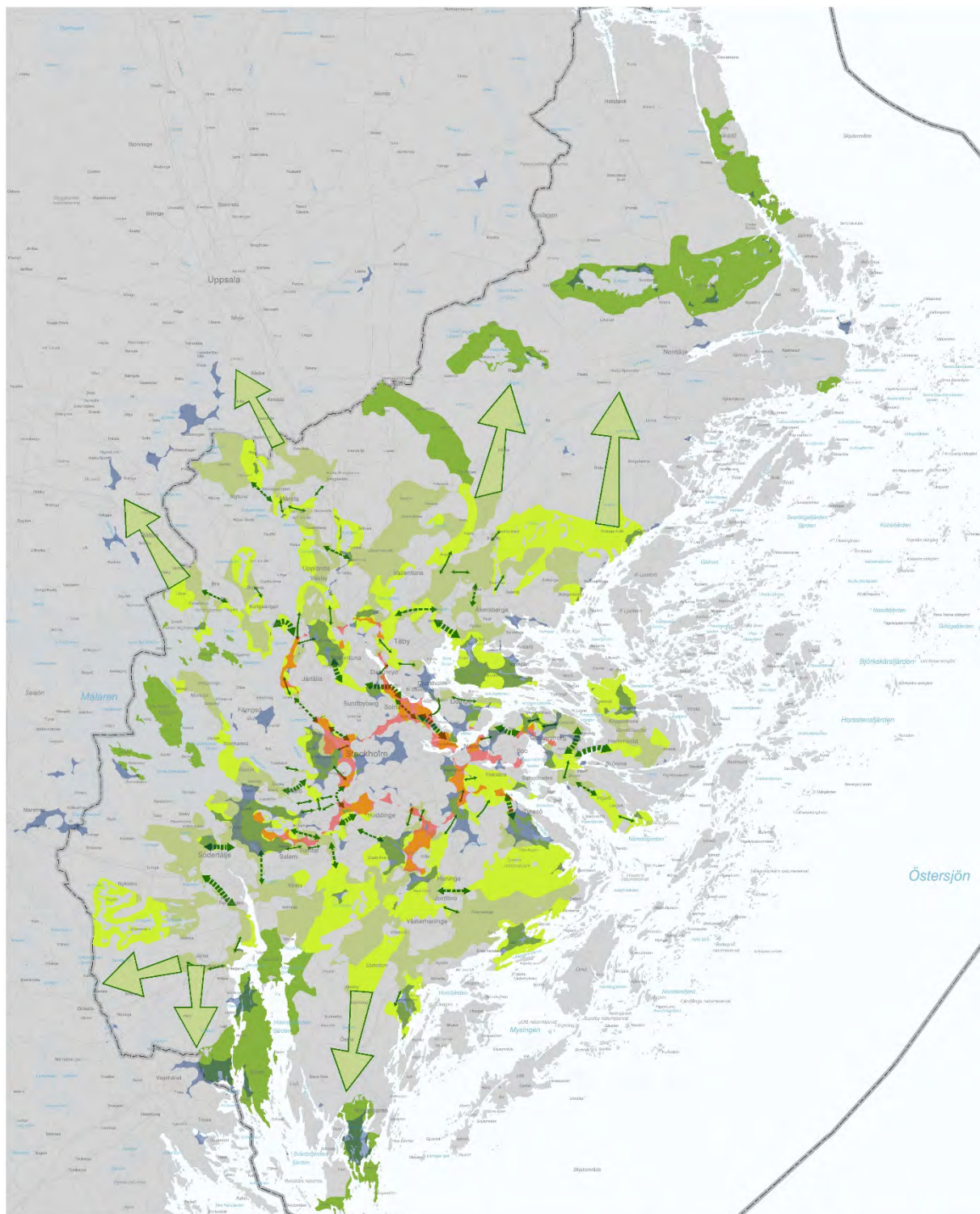
Spridningssamband

- Spridningskorridor (max 2500 m spridningsavstånd), 5% viktigaste för spridning
- Spridningskorridor (max 2500 m spridningsavstånd), 30% viktigaste för spridning
- Spridningslänkar (max 5000 m spridningsavstånd)

0 10 20 km

Figur 6, centrala spridningssamband samt de gröna kilarna och svaga samband som pekats ut inom RUF5.

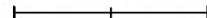

Grönstruktur (RUF5 2050)

- Grön kil
- Grön värdekärna
- Rekreatiöns-, natur- och kulturvärden

- Stora svepande pilar
- Svaga samband

0 10 20 km

- Primära spridningskorridor
- Sekundära spridningskorridor

Förslag till värde-trakter för ekmiljöer i Stockholms län

Värde-trakter som begrepp

De naturgivna förutsättningarna och markanvändningen genom historien har lett till att områden med höga naturvärden inte är jämnt fördelade över landskapet. De är ofta koncentrerade till vissa landskapsavsnitt som här har avgränsats som värde-trakter. Värde-trakterna har en väsentligt högre täthet av värdekärnor för djur- och växtliv samt för ekologiskt viktiga strukturer och funktioner än kringliggande områden. Värde-trakter kan identifieras med utgångspunkt från till exempel täthet av värdekärnor, viktiga spridningssamband, förekomster av hotade arter mm.

Värde-trakter är inte en skyddsform, utan trakterna är i första hand ett verktyg för att kunna arbeta systematiskt med ekologiska samband över stora landskapsavsnitt. Genom att koncentrera en större del av naturvårdsinsatserna till de områden och miljöer där de gör mest naturvårdsnytta använder man resurserna på bästa sätt.

Både inom och mellan värde-trakterna kan det finnas en variation i hur täta förekomsterna är av värdefulla miljöer. Värde-trakterna visar alltså inte på höga naturvärden inom hela avgränsningen – eftersom trakterna är avgränsade för att visa större sammanhängande landskap, inte enskilda ytor som i sin helhet har höga värden. Värde-trakterna sträcker sig ibland också över partier med bebyggd och exploaterad mark eftersom de till stor del berör regionens tätbebyggda delar.

Värde-trakter för ekmiljöer i länet

Länsstyrelsen har med utgångspunkt i nätverks- och täthetsanalyser, samt information om förekomster av hotade arter och andra kunskapsunderlag, gjort en avgränsning av 18 värde-trakter för ek i länet. Värde-trakterna bygger på vilka större områden som har en hög förekomst av kärnområden för ekar/ädellövträd, som ligger så nära varandra att man kan förvänta sig att arter kan röra sig mellan kärnområden eller enskilda träd inom trakten. Vid avgränsningen har Länsstyrelsen också beaktat den expertkunskap som finns om ekmiljöerna, och tagit hänsyn till vissa omgivande landskapsfaktorer.

Värde-trakterna är därmed de områden i länet som Länsstyrelsen bedömer har högst värden och bäst förutsättningar för långsiktigt bevarande av ekmiljöer. Genom att koncentrera bevarandeåtgärder till dessa trakter, kan åtgärderna för ekar få en större samlad effekt.

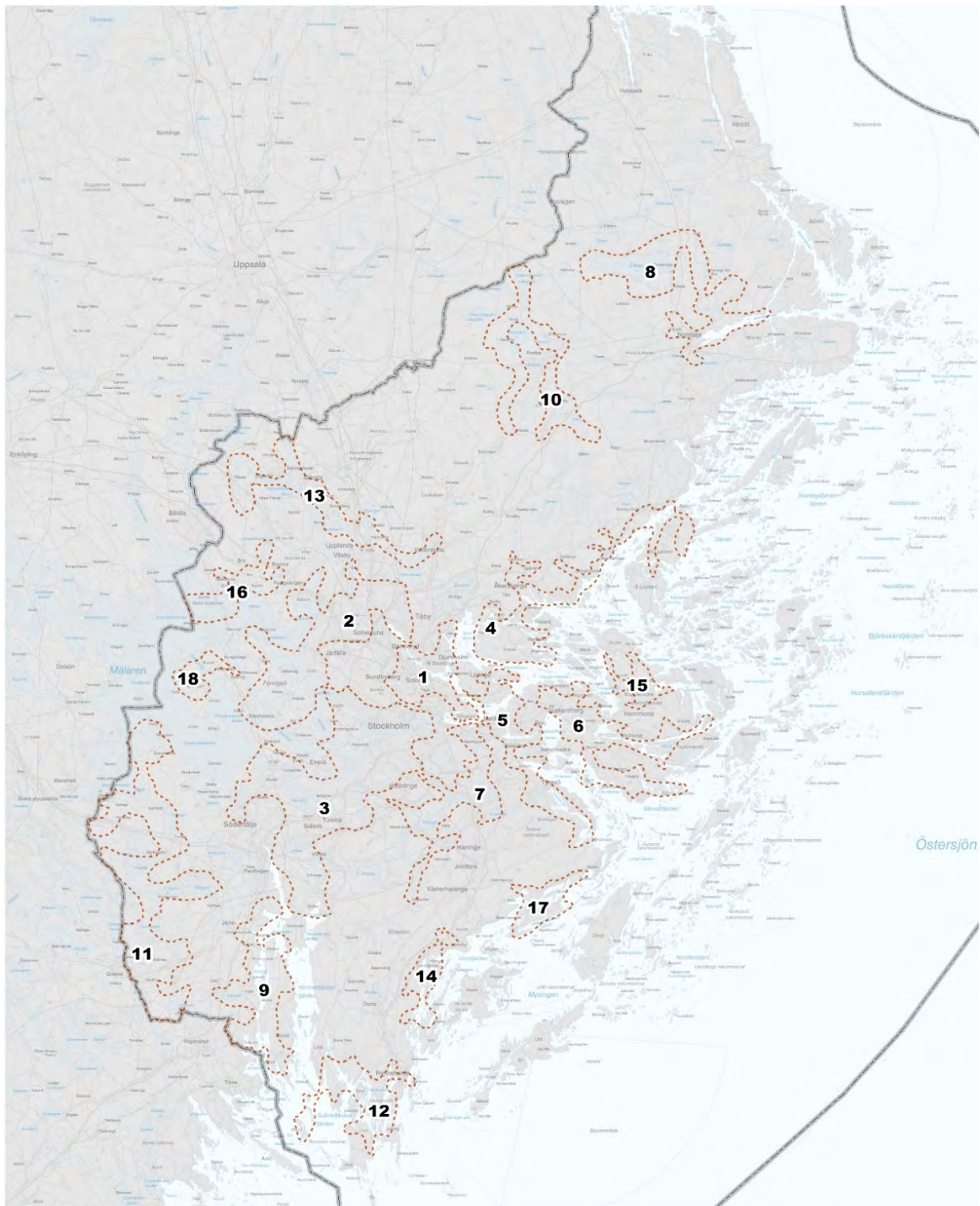
Värde-trakterna kan också fungera som en vägledning om var det är lämpligt att ta fram mer fördjupade underlag, som kompletterande inventeringar inför bebyggelseplanering eller annan samhällsplanering. Det är viktigt att påpeka att den stora huvuddelen av markerna i värde-trakterna inte utgörs av ekmiljöer, och att alla ekmiljöer inom trakterna inte heller motiverar samma hänsyn eller ambitionsnivå för åtgärder.

En översiktsbild av förslagen till värde-trakter framgår av figur 8. Av kartan framgår det också att trakterna i sin tur kan grupperas i tre ”ekregioner”. Den största av dessa är den tydliga koncentrationen av ekmiljöer som finns i Storstockholmsområdet inklusive Mälaren, medan de andra två finns närmare Norrtälje respektive Nynäshamn. Inom Storstockholmsområdet

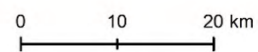
skulle man kunna argumentera för att flera trakter ligger så nära varandra att de egentligen utgör en och samma trakt. Uppdelningen i flera mindre trakter har gjorts för att göra planeringen i de avgränsade trakterna mer hanterbar, men det är viktigt att även beakta de viktiga spridningssambanden mellan dessa trakter.

Avgränsningarna för trakterna bygger på nuvarande kunskapsläge. Om viktiga kompletterande kunskaper tillkommer, kan trakternas gränser revideras. Exempel på inventeringar som kan ha betydelse för gränsdragningar är inventering av efterträdare och fördjupade inventeringar av senvuxna men måttligt grova ekar, eller inventering av ekar inom tomtmark. Kunskaper om dem kan ha betydelse för arbete med bevarandearbete över större delar av landskapet.

Figur 7. Förslag till värdetrakter för ekmiljöer i Stockholms län.

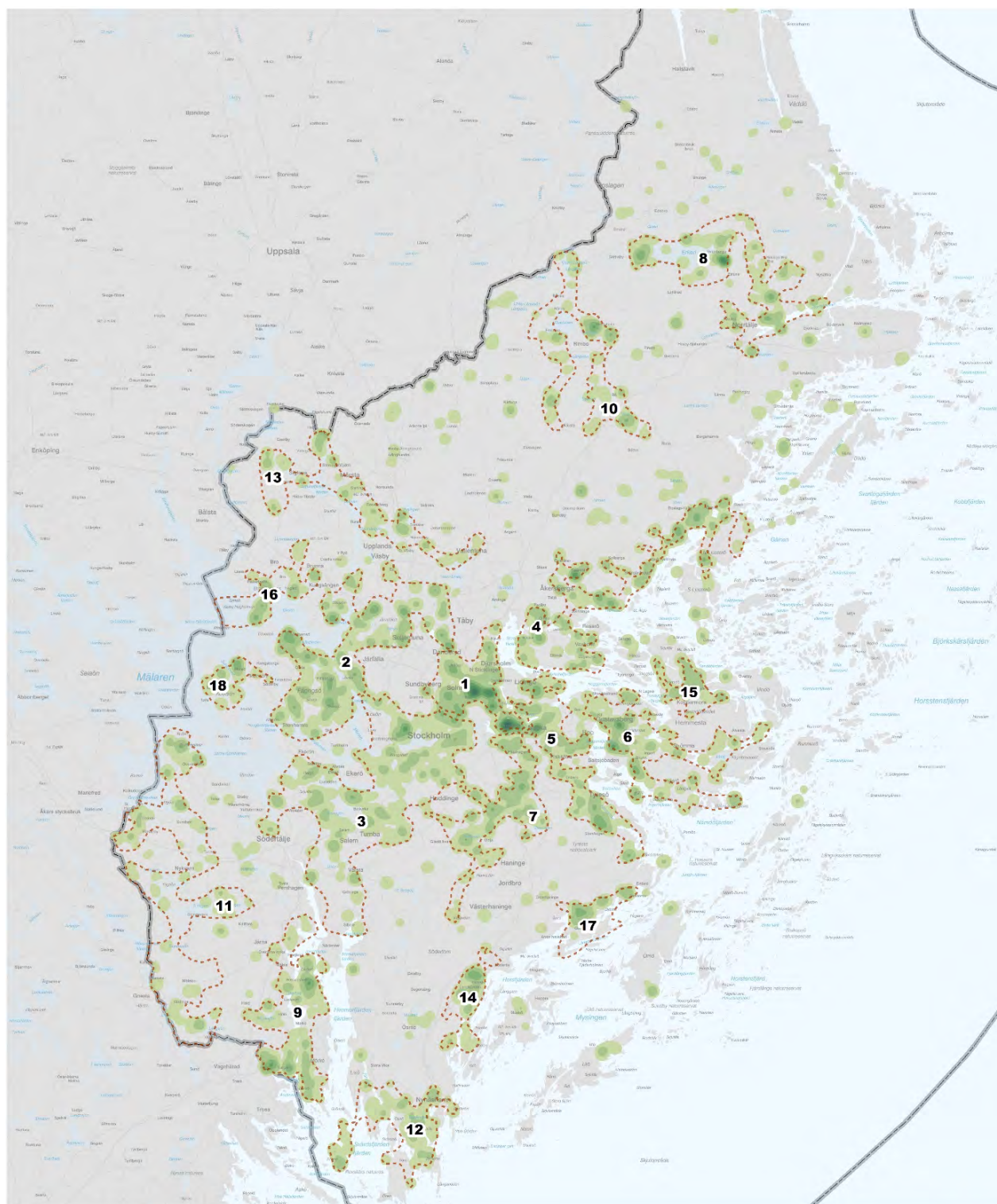

Ek värdetrakt

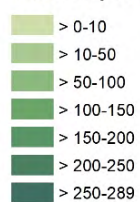

1. Djurgården-Edsviken, 2. Sollentuna-Färingsö, 3. Södertälje-Gröndal, 4. Bogesund-Roslags-Kulla, 5. Lidingö-Nacka-Tyresö, 6. Gustavsberg-Ingårö, 7. Bagarmossen-Orlängen, 8. Norrtälje-Erken, 9. Tullgarn-Mörkö, 10. Rimbo, 11. Nynäshamn, 12. Sigtuna-Vallentuna, 13. Nykvarn-Gripsholmsviken, 14. Håringe-Hammersta, 15. Värmdö, 16. Upplands-Bro, 17. Gålö-Sandemar, 18. Adelsö-Färingsö

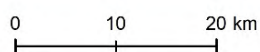
Figur 8. Förslag till värde-trakter för ekmiljöer i Stockholms län. – med täthetsanalys i bakgrunden

Täthet (ek/km²)

Ek värde-trakt

1. Djurgården-Edsviken, 2. Sollentuna-Färingsö, 3. Södertälje-Gröndal, 4. Bogesund-Roslags-Kulla,
5. Lidingö-Nacka-Tyresö, 6. Gustavsberg-Ingårö, 7. Bagarmossen-Orlängen, 8. Norrtälje-Erken,
9. Tullgarn-Mörkö, 10. Rimbo, 11. Nynäshamn, 12. Sigtuna-Vallentuna, 13. Nykvarn-Gripsholmsviken,
14. Håringe-Hammersta, 15. Värmdö, 16. Upplands-Bro, 17. Gålö-Sandemar, 18. Adelsö-Färingsö

Trakter

De enskilda trakterna beskrivs kortfattat nedan. De avgränsade trakterna varierar i storlek och innehåll av värdefulla ekar och ekmiljöer (se figur 7 samt tabell 1) För varje trakt anges antalet inventerade ekar, hur många av dessa som finns inom formellt skyddade områden¹³ samt en kort beskrivning.

Traktnamn	Antal särskilt skyddsvärda ekar
<i>Djurgården – Edsviken</i>	2863
<i>Sollentuna - Färingsö</i>	2306
<i>Södertälje - Gröndal</i>	1919
<i>Bogesund - Roslags - Kulla</i>	1728
<i>Lidingö - Nacka - Tyresö</i>	1495
<i>Gustavsberg-Ingarö</i>	1120
<i>Bagarmossen - Orlången</i>	1105
<i>Norrtälje - Erken</i>	1090
<i>Tullgarn - Mörkö</i>	1066
<i>Rimbo</i>	587
<i>Nykvarn</i>	497
<i>Nynäshamn</i>	463
<i>Sigtuna - Vallentuna</i>	415
<i>Häringe - Hammersta</i>	378
<i>Värmdö</i>	378
<i>Upplands - Bro</i>	347
<i>Gålö - Sandemar</i>	334
<i>Adelsö - Färingsö</i>	218

Tabell. 1 ektrakter i Stockholms län.

Djurgården - Edsviken

Antal registrerade skyddsvärda ekar inom trakten: 2863

Varav inom formellt skyddade områden: 12

Trakten som omfattar Nationalstadsparken samt sträcker sig till Lidingö och Edsviken är länets viktigaste område för ekmiljöer. Den innehåller ett mycket stort antal grova och värdefulla ekar. Dessutom har den ett centralt läge i länets ekregioner och enligt de spridningsanalyser som gjorts är den en viktig del i de spridningssamband som finns för ekberoende arter. Trakten är landets viktigaste område för den bredbandade ekbarkbocken, en särskild ansvarsart för länet. Stora delar av ekförekomsterna i trakten omfattas av formellt skydd eller ingår i Nationalstadsparken. I nationalstadsparken gäller samrådsplikt för åtgärder som påverkar träd med en stamdiameter över 40

¹³ Naturreservat, kulturresevat, nationalpark, Natura 2000-område, biotopskyddsområde, naturvårdsavtal eller nationalstadspark.

cm. Inom området finns partier med stora restaureringsbehov, bland annat på norra Djurgården.

Sollentuna - Färingsö

Antal registrerade skyddsvärda ekar inom trakten: 2306

Varav inom formellt skyddade områden: 752

Trakten sträcker sig från Sollentuna ut till norra Färingsö. Stora förekomst av värdefulla ekar finns bland annat vid Svartsjö, Eldgarnsö naturreservat, Görvålns naturreservat samt på Järvafältet. Vid Svartsjö upptäcktes 2017 den mycket sällsynta arten läderbagge, *Osmoderma eremita*, och området är tillsammans med Mörkö de enda områden med fynd av levande läderbagge i länet. Arten ingår i EU:s art- och habitatdirektiv, vilket innebär att länet har ett speciellt ansvar för artens överlevnad.

Södertälje - Gröndal

Antal registrerade skyddsvärda ekar inom trakten: 1919

Varav inom formellt skyddade områden: 721

Trakten är ett stort och varierat område med mycket stora förekomster av värdefulla ekar – bland annat kring Bornsjön, runt Tumba och upp till Lovö och Gröndal. Särskilt värdefulla områden finns bland annat vid Ekholmen i Tumba och på Lovö Kärsö. Trakten omfattar också stora områden med värdefulla ekmiljöer som ligger inom bebyggda områden som vid Aspudden-Gröndal. För att de ska bevaras krävs noggrann hänsyn vid planering av förtätningar eller ny bebyggelse.

Bogesund – Roslags-Kulla

Antal registrerade skyddsvärda ekar inom trakten: 1728

Varav inom formellt skyddade områden: 275

Trakten sträcker sig utmed de ädellövriska kustmiljöerna från Bogesundsländets naturreservat upp till Östanå. Trakten omfattar flera delområden med mycket höga värden knutna till ekmiljöer, till exempel vid Östanå, Dyviksdal, Skeppsdal samt kring Kyrkviken vid Rydboholm. Till trakten har också vissa ekförekomster på Ljusterö räknats in. Förutom Bogesundsländets ekmiljöer finns merpartens av traktens ekförekomster utanför skyddade områden. I många områden finns stora skötselbehov.

Lidingö - Nacka - Tyresö

Antal registrerade skyddsvärda ekar inom trakten: 1495

Varav inom formellt skyddade områden: 628

Trakten sträcker från Tyresta upp till stora Nyckelviken vid Stockholms inlopp. Särskilt viktiga områden i trakten är ekmiljöerna på västra sidan Kalvfjärden och vid Stora Nyckelviken. Stora delar av traktens ekmiljöer ligger utanför formellt skyddade områden.

Gustavsberg - Ingarö

Antal registrerade skyddsvärda ekar inom trakten: 1120

Varav inom formellt skyddade områden: 97

Trakten omfattar många kustnära ekmiljöer från Gustavsberg och söderut på Ingarö och bort till Djurö. Särskilt viktiga områden finns kring Gustavsberg,

kring Beatelunds gård, delvis inom Storängsudds naturreservat, och söder om Bergvik. Endast mindre delar av traktens ekmiljöer ligger inom skyddade områden. Flera ekområden har vuxit igen till ganska sluten skog och har stora behov av restaurering.

Bagarmossen - Orlången

Antal registrerade skyddsvärda ekar inom trakten: 1105

Varav inom formellt skyddade områden: 536

Stora delar av traktens ekmiljöer ligger inom skyddade områden i form av kommunalt förvaltade naturreservat, men det finns också riktigt med värdefulla ekar i anslutning till bebyggda miljöer. Särskilt stora värden finns bland annat kring norra Drevviken och vid Stora Sköndal samt kring Magelungen och Orlången. För att bevara traktens värden är det av avgörande betydelse att planera väl i de bebyggelseutvecklingsområden som finns till exempel vid Stora Sköndal och vid Sickla. Trakten är också en viktig del i det centrala spridningssamband som sträcker sig från norr till söder genom centrala Stockholm. Via Nacka fortsätter traktens eksamband upp till ekområdena i Nationalstadsparken.

Norrtälje - Erken

Antal registrerade skyddsvärda ekar inom trakten: 1090

Varav inom formellt skyddade områden: 436

Länets nordligaste trakt omfattar flera mycket värdefulla ekbestånd, till exempel på norra sidan Norrtäljeviken, vid Uddeboö och kring Erken, bland annat vid naturreservaten Norra Malma och Hasselhorn och natura2000-områdena Kristineholm och Kallvik som innehåller huvuddelen av de registrerade ekarna inom skyddade områden i värdetrakten.

Tullgarn - Mörkö

Antal registrerade skyddsvärda ekar inom trakten: 1066

Varav inom formellt skyddade områden: 608

Området hör till de större ektrakterna i länet, både geografiskt och när det gäller riktigt grova inventerade träd. Inom området finns också några av länets mest värdefulla ekmiljöer, dels vid Tullgarn, dels vid Hörningsholm. Stora delar av ekförekomsterna inom området finns inom skyddade områden, som Tullgarns eller Eriksö naturreservat, eller Natura 2000-områdena Hörningsholm och Ledarön. Det finns också stora ekförekomster i det omgivande landskapet, bland annat på norra Mörkö och runt Hölö. Vid Hörningsholm är läderbagge, *Osmoderma eremita*, noterad.

Rimbo

Antal registrerade skyddsvärda ekar inom trakten: 587

Varav inom formellt skyddade områden: -

Det finns många måttligt stora men värdefulla ekmiljöer kring sjöarna i Rimbotrakten. Trakten har inte så täta ekförekomster, men det finns stora antal inventerade träd till exempel kring Syningen – där naturminnet Ekebyholms ekallé samt ekbestånden vid sjöns västra och östra ändar är särskilt tydliga.

Nykvarn

Antal registrerade skyddsvärda ekar inom trakten: 497
Varav inom formellt skyddade områden: 133

Kring sjöarna söder om Nykvarn och upp runt Gripsholmsviken finns många men måttligt stora förekomster av värdefulla ekar – ofta i anslutning till herrgårdsmiljöer. Miljöerna kring Mälarens stränder har ett gynnsamt klimat som också gynnat förekomsten av andra ädellövträd. De värdefulla ekmiljöerna runt Gripsholmsviken sträcker sig också in i Södermanlands län.

Nynäshamn

Antal registrerade skyddsvärda ekar inom trakten: 463
Varav inom formellt skyddade områden: 217

Nynäshamnsområdet hör inte till länets mest ekrika trakter, men ekmiljöerna har delvis mycket höga värden. I området finns länets enda förekomster av ekoxe, och länets grövsta ek återfinns vid Nynäsgård. Viktiga områden med rik ekförekomst inom trakten är naturreservaten Käringboda och Fifång. Det finns stora behov av friställning och restaurering av ekmiljöer bland annat inom dessa reservat.

Sigtuna - Vallentuna

Antal registrerade skyddsvärda ekar inom trakten: 415
Varav inom formellt skyddade områden: 22

På västra sidan Skarven och bort mot Vallentuna finns många värdefulla men måttligt stora ekförekomster, ofta utmed vatten eller i anslutning till herrgårdsmiljöer. En liten del av ekmiljöerna omfattas av formellt skydd, till exempel vid Västerängsudd.

Häringe - Hammersta

Antal registrerade skyddsvärda ekar inom trakten: 378
Varav inom formellt skyddade områden: 312

Ädellövmiljöerna vid Häringe-Hammersta naturreservat är väl kända. Områdets högsta värden finns inom naturreservaten, men det finns också viktiga ekförekomster i det omgivande kulturlandskapet. Delar av ekmiljöerna har stora behov av restaurering av betesmarker och friställning av ekar.

Värmdö

Antal registrerade skyddsvärda ekar inom trakten: 378
Varav inom formellt skyddade områden: -

På Värmdölandet finns ekmiljöer med mycket höga naturvärden. Traktens ekmiljöer är till stor del koncentrerade till kulturlandskapet kring Prästfjärden, Trattfjärdsfjärden och gårdarna Sund och Siggesta.

Upplands-Bro

Antal registrerade skyddsvärda ekar inom trakten: 347
Varav inom formellt skyddade områden: 141

Traktens ekförekomster finns delvis inom skyddade områden som naturreservaten Ådö-Lagnö och Lillsjön-Örnässjön, men stora delar av ekmiljöerna omfattas inte av formellt skydd.

Gålö - Sandemar

Antal registrerade skyddsvärda ekar inom trakten: 334

Varav inom formellt skyddade områden: 123

Traktens ekförekomster finns till stor del inom naturreservaten vid Gålö och Sandemar, men det finns också betydande förekomster av värdefulla ekmiljöer norr om dessa, utmed Dalarövägen från Valsta och österut förbi Sandemars gods.

Adelsö - Färingsö

Antal registrerade skyddsvärda ekar inom trakten: 218

Varav inom formellt skyddade områden: 132

Området består av ekmiljöer på Adelsö och kring Väsby på Munsön. På Munsön ingår många av de inventerade värdefulla ekarna i naturreservatet Väsby hage.

3. Genomförda åtgärder

Inventering

Inom ramen för åtgärdsprogrammet för särskilt skyddsvärda träd har Länsstyrelsen inventerat särskilt skyddsvärda träd sen 2006. Inventeringen täcker i princip hela länet vilket gör att det går att få en god överblicksbild av förekomsterna av skyddsvärda träd på regional nivå.

Fram till sommaren 2019 har cirka 35 000 särskilt skyddsvärda träd registrerats, varav cirka 18 000 är särskilt skyddsvärda ekar. Ett resultat av denna inventering presenteras i rapporten *Särskilt skyddsvärda träd i Stockholms län*¹⁴. Särskilt skyddsvärda träd har pekats ut enligt följande kriterier, hämtade från det nationella programmet:

Jätteträd: träd grövre än en meter i diameter på det smalaste stället under brösthöjd.

Grova hålträd: träd grövre än 40 centimeter i diameter i brösthöjd med utvecklad hållighet i huvudstam.

Mycket gamla träd: gran, tall, ek och bok äldre än 200 år. Övriga trädslag äldre än 140 år.

Kunskapsbrister

För att hinna täcka in hela länet inom rimlig tid har inventeringen genomförts med fokus på de första och andra kriterierna ovan. Senvuxna träd utan ihålligheter är därmed underrepresenterade i inventeringen, trots att de kan ha mycket höga naturvärden. Det betyder att förekomsterna av särskilt skyddsvärda träd kan vara kraftigt underskattade i många områden, inte minst inom områden med tunna jordar och torkpåverkan, som i skärgården. Inventeringen har normalt inte heller omfattat tomtmark, vilket gjort att ekvärderna i många villa- eller fritidshusområden som byggts i tidigare ängs- eller betesmarker med ek kan vara förbisedda.

Skydd av områden

Flera viktiga ekmiljöer inom värdestrakterna har fått formellt skydd som naturreservat de senaste åren, till exempel Hasselhorn och områden som skyddats enligt programmet för skydd av tätortsnära natur, till exempel Lovö naturreservat. Flera ytmässigt mindre ekområden är skyddade genom biotopskydd eller naturvårdsavtal. Många områden med höga naturvärden har också varit kända sedan länge och har blivit skyddade som naturreservat från 1960-talet och framåt. I tabellerna och kartorna som är kopplade till värdestrakterna i beskrivningarna på s. 46–80 framgår vilka formellt skyddade områden som finns inom varje trakt.

Restaureringar

Tack vare den ökade kunskapen om ekmiljöernas läge och skötselbehov har Länsstyrelsen kunna jobba systematiskt med restaurering av ekmiljöer sedan 2008. Insatserna som från början var riktade till att lösa det akuta läget för många av de inventerade ekarna i länet har de senaste åren övergått till att

¹⁴ Särskilt skyddsvärda träd i Stockholms län, Länsstyrelsens rapport 2016-7

både restaurera igenväxta marker och skapa långsiktig skötsel över hela landskapet, bland annat genom införande av bete.

De omfattande restaureringarna har lett till att över 4 000 ekar har friställts både utom och inom skyddade områden sedan 2008. Dessa insatser har främst finansierats genom åtgärdsprogrammet för särskilt skyddsvärda träd, Landsbygdsprogrammet och Länsstyrelsens anslag för skötsel av skyddade områden. Viktiga restaureringsinsatser har även genomförts på kommunal och privat mark genom egna initiativ.

Vad gäller igenväxningen av ekmarker visar preliminär statistik från bland annat Ekerö att situationen för många ekmiljöer i odlingslandskapet har förbättrats avsevärt. Då skötselstatus för hävdgynnade marker, dit många ekmiljöer räknas in, är en färskvara innebär det att marker som vid inventeringstillfället hade stora skötselbehov och saknade betesdjur idag kan vara välbetade med öppna, friställda ekar. Att ajourhålla skötselbehovet för ekmiljöerna är med andra ord komplicerat. Ett system för uppdatering av skötselbehovet av ekmarker i länet skulle förbättra kunskapsläget så att man bland annat kan rikta fortsatta åtgärder där behovet är som störst.

För de ekar som är skyddade som naturminnen har en särskild statusinventering samt en trädvårdsplan tagits fram 2016. Planen beskriver vilka trädvårdande åtgärder som behövs för träden, samt anger en tidsplan för när åtgärderna bör utföras.

Framtagna analyser och värdekärnor - eklandskapet

Att ta fram värdetrakter för ädellövmiljöer/ekmiljöer pekades ut som ett av de främsta målen i åtgärdsprogrammets uppdaterade Mål och Åtgärder 2012–2016 15. Ett första steg i denna riktning togs redan 2015 genom ett uppdrag till konsult som ledde till identifiering av områden med höga tätheter av värdefulla träd, så kallade kärnområden. Analyserna presenteras i rapporten Ädellövsområden och ekmiljöer¹⁶. Det nuvarande arbetet med utpekande av värdetrakter har sin grund i dels framtagna analyser i den ovannämnda rapporten och dels kompletterande analyser framtagna inom ramen för arbetet med grön infrastruktur.

Information och kurser

En av Länsstyrelsens främsta mål med åtgärdsprogrammet har varit att nå kommuner och andra aktörer med den information som tagits fram inom ramen för programmet, såsom inventeringsresultat (GIS-data), analyser och tematiska informationsfoldrar. Bland annat har följande insatser genomförts inom ramen för åtgärdsprogrammet under perioden 2006–2017:

Framtagande och spridning av informationsfoldrar: målet har varit att dels öka kunskapen om de gamla träden och att dels uppmuntra markägare att genomföra åtgärder på egen mark.

¹⁵ Naturvårdsverket 2012, Rapport 6496

¹⁶ Länsstyrelsen i Stockholm 2015, Rapport 2015:13

Vad gör Länsstyrelsen för träden?

På uppdrag av Naturvårdsverket arbetar Länsstyrelserna med "Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet".

För att uppnå målen i programmet är samarbete och dialog med markägare viktigt. Vi vill gärna öka medvetenheten och kunskapen kring vård av träd, genom till exempel kurser och information. Vi kartlägger också var de gamla skyddsvärda träden finns och ger förslag på åtgärder som gynnar dem.

Du är välkommen att kontakta oss för mer information!

Skyddade träd

Vissa träd är skyddade enligt miljölagstiftningen, t.ex. som naturreservat, biotopskydd eller naturminne. De omfattas då av särskilda föreskrifter för skydd och vård. Alla lövträd i alléer (fem eller fler vuxna träd i rad) längs vägar eller i ett öppet landskap är skyddade. Olika åtgärder, t.ex. avverkning och beskärning kräver då oftast tillstånd från länsstyrelsen.

Att röja fram träd som är naturminnesmärkta är tillåtet. Själva trädet får dock inte skadas.

En länsstyrelsegemensam folder. Om du har frågor eller vill veta mer kontakta länsstyrelsen i ditt län och fråga efter den eller de personer som arbetar med *Åtgärdsprogram för hotade arter*.

Länsstyrelsen i Stockholms län, tfn 08-785 40 00

Illustration framsida: Nils Forshad, Övr. Illustrationer Per Axel.
Fotom: Yha Englund.

Så här sköter du träd i kulturlandskapet

Du som äger eller sköter om gamla, grova eller ihåliga träd i kulturlandskapet spelar en nyckelroll för att dessa träd och alla arter som lever på dem ska kunna finnas kvar även i framtiden.

De här skyddsvärda träden minskar snabbt och det är ont om efterföljare som kan ta vid när de går hädan.

I den här broschyren ger vi råd om hur man kan sköta träden. Broschyren riktar sig både till markägare och andra som är intresserade av träd och trädvård.

Upprop och spridning av information via tidningar: åtskilliga artiklar som nått alla kommuner har skrivits om arbetet med inventering och skötsel av gamla träd vilket har resulterat i hundratals tips om gamla träd

DAGENS NYHETER. Nyheter Ekonomi Kultur Sthlm Gbg Sport Ledare DN Debatt DN Åsikt

STHLM

Här är Stockholms (nya) största träd

PUBLICERAD 2016-06-07

Nynäshamn har 1.005 särskilt skyddsvärda träd. Nynäsårdseken står i särklass. Foto: Mia Tottmar

Kurser och träffar: Bland annat har genomförts kurser om alléer, kurser om skötsel av ekar i odlingslandskapet, föredrag till intresseorganisationer, kommuner, samt rådgivningstillfällen riktade till markägare med skyddsvärda träd.

Spridning av inventeringsresultat: Detta har genomförts dels genom riktade träffar med kommuner, föreningar med flera, dels genom spridning av GIS-data. GIS-information om inventerade träd utgör numera ett viktigt underlag för kommunal planering.

REMISS

4. Ekmiljöerna och fysisk planering

Miljömål och etappmål

Miljökvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. För många av miljömålen gäller att man behöver ta hänsyn till landskapets samband, om målen ska kunna nås.

Kunskapsunderlagen om ekmiljöerna ger underlag för detta.

Regeringen tog under 2018 beslut om nya miljömålsetappmål för hållbar stadsutveckling. Enligt etappmålen ska en majoritet av kommunerna senast år 2025 ta tillvara och integrera stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande och förvaltning i städer och tätorter.

Att förstå och ta hänsyn till den gröna infrastrukturen, där ekmiljöerna ingår, är en förutsättning för att lyckas med ambitionerna i etappmålen.

I den fysiska planeringen ska planläggningen syfta till att mark- och vattenområden används för de ändamål som de är bäst lämpade för. Marken ska också ges företräde åt sådan användning som från allmän synpunkt medför en god hushållning, det vill säga allmänna intressen. Detta innebär att naturvärden och grön infrastruktur kan behöva vägas mot ett eller flera andra intressen (både allmänna och enskilda).

En fungerande grönstruktur kan alltså ställas mot behovet av ett kollektivtrafikstråk som har regional bäring. Ett spridningssamband som spänner över en kommungräns mot behovet av bostäder. Utmaningen är att få båda behoven tillgodosedda. I Stockholmsområdet har ekmiljöerna en särskild ställning i den tätortsnära grönstrukturen i och med att länets kärnområden för ekmiljöer ligger i länets mest bebyggda delar.

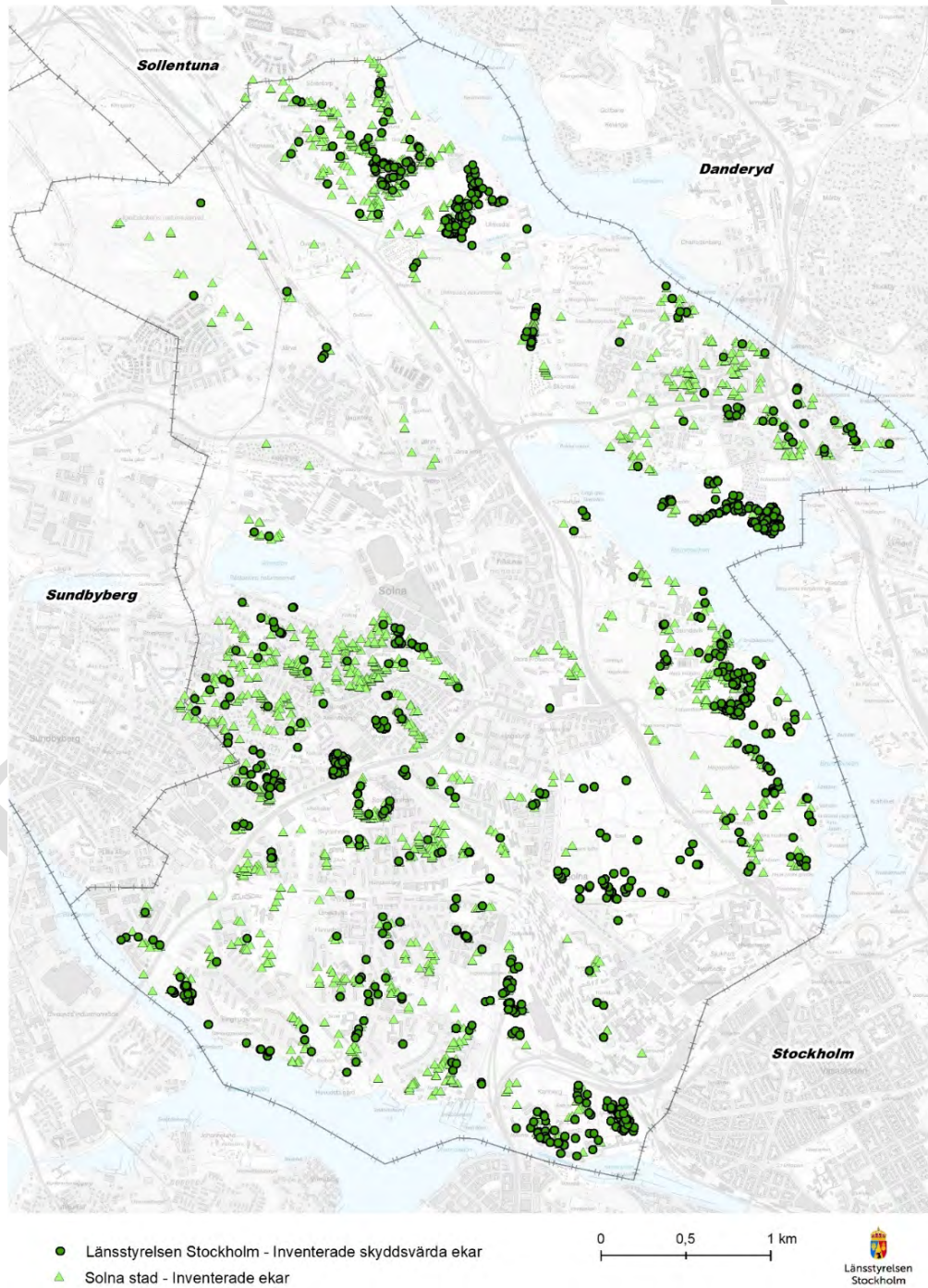
Ekmiljöerna kan omfattas av prövning enligt miljöbalken, till exempel genom samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken, men kraven på hänsynstagande vid planering enligt PBL är också långtgående, det framgår till exempel av Mark- och miljööverdomstolens dom M 4498-18 som visar på vikten av att värdefulla biotoper beaktas i samhällsplaneringen.

Kunskapsuppbyggnad och fördjupade inventeringar

Alla analyser är beroende av vilka underlagsdata de bygger på. Länsstyrelsen känner till att det finns vissa brister i de inventeringsunderlag som spridningsanalyserna utgår från. Bland annat saknas många värdefulla träd som står på tomtmark, och efterträdare till de gamla ekarna är inte heller inventerade. Den övergripande bilden av viktiga spridningssamband är troligen korrekt i sina huvuddrag, men för att kunna använda den som planeringsunderlag på mer detaljerad nivå behövs mer fullständiga uppgifter, inte minst när det gäller efterträdare, dvs de lite yngre ekar som har måttliga naturvärden idag – men utgör den närmaste generationen av blivande gamla träd.

Det finns ett stort behov av att planerande aktörer, till exempel berörda kommuner eller exploatörer, tar fram fördjupade inventeringar inom både de kärnområden för ekvärden, och de spridningsstråk som berörs av bebyggelseutveckling – annars är risken stor att ny bebyggelse sänker kärnområdenas kvalitet eller bryter spridningssambanden, vilket missgynnar eklandskapet i sin helhet. Ett exempel på fördjupade inventering har genomförts i Solna kommun (Figur 9).

Figur 9. Registrerade ekförekomster i Solna efter kommunal kompletterande inventering

5. Handlingsplan för särskilt skyddsvärda ekar och ekmiljöer i Stockholms län

Denna plan ger underlag till konkreta åtgärder för ekar och ekmiljöer i länet, med särskilt fokus på nio utpekade ektrakter. Den består av två delar:

Övergripande mål och åtgärder

Åtgärdsförslag för geografiskt prioriterade områden/värdetrakter

Delen om övergripande mål och åtgärder beskriver insatser som görs generellt på länsnivå. Den om geografiskt prioriterade områden beskriver insatser per värdetrakt. För båda delarna gäller att insatserna inte beskrivs i detalj, utan att ytterligare planering behövs inför utförandet av insatserna.

Övergripande mål och åtgärder

Syftet med planen är att leda till ett förbättrat tillstånd för värdefulla ekar och ekmiljöer under programperioden. Det ska främst nås genom mer konkreta åtgärder och ökade kunskaper om ekmiljöerna i länet.

Planen ska också fungera som stöd för att vi regionalt uppnår de nationellt formulerade målen för åtgärdsprogrammet för särskilt skyddsvärda träd.

De mål som föreslås inom ramen för planen omfattar åren 2020–2029. En tabell med tidsramen för de olika insatser finns i tabell 2.

De länsövergripande åtgärder som föreslås inom strategin har grupperats under rubrikerna Dialog och samverkan, Information samt Kunskapsuppbyggnad.

Dialog och samverkan

Det är viktigt att samordna åtgärderna enligt strategin med andra viktiga planer, program, mål och strategier samt olika aktörers verksamhet som berör särskilt skyddsvärda träd. Några relevanta exempel är:

- Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd (Naturvårdsverket). Ny åtgärdstabell har föreslagits för perioden 2020–2024
- Grön infrastruktur
- Länsstyrelsens åtgärder för övriga ÅGP-arter som berör skyddsvärda träd
- Länsstyrelsens förvaltning av skyddad natur (naturreservat, Natura 2000-områden etc).
- Landsbygdsprogrammet
- Andra aktörer (Skogsstyrelsen, Statens fastighetsverk, Skärgårdsstiftelsen, kommuner, andra länsstyrelser).

Samordningen av åtgärder för ekar planeras ske inom ramen för Länsstyrelsens arbete med åtgärdsprogrammet för särskilt skyddsvärda träd, men det är viktigt att utveckla bättre rutiner för kontakter med andra aktörer som länets kommuner och Skogsstyrelsen.

Information

Det finns ett behov av information om ekarnas värden och skötsel av dessa riktade till specifika grupper. Bland dessa kan nämnas markägare med många värdefulla träd samt förvaltare av kyrkomiljöer. Riktad information kan ske genom temakurser med olika fokus på regional eller nationell nivå till exempel kurser om alléer eller kyrkomiljöer.

Länsstyrelsen har tagit fram en särskild kartberättelse (Storymap) om länets ekmiljöer och åtgärder för dem. Kartberättelsen ska vara ett stöd för arbetet med ekstrategin och förväntas bli ett viktigt verktyg för spridning av information om arbetet med särskilt skyddsvärda träd.

De regionala insatsernas listas nedan. En rad informationsinsatser kommer också att genomföras på nationell nivå.

Kartberättelse om ekmiljöer i Stockholms län.

Framtagen inför remissutskick av strategin.

Preliminär version finns under denna länk: [Kartberättelsen för ekarna i Stockholms län](#)

Ansvarig: Länsstyrelsen.

Kontakt med markägare

Syftet är att ge information om förekomst och lämplig skötsel av ekar/ekmiljöer samt vilka bidrag som kan sökas för skötseln. Markägare med fler än 50 inventerade skyddsvärda ekar på sina fastigheter bör kontaktas. Markägare inom prioriterade trakter bör kontaktas i första hand.

Ansvarig: Länsstyrelsen, ev. även Skogsstyrelsen (nyckelbiotoper utanför skyddade områden)

Kurser

Det behövs ämnesinriktade kurser inom områden där kunskapsbrist leder till att trädvärdena försvinner eller skadas exempelvis kurs riktade till kyrkoansvariga samt kurs om åtgärder runt rotsystem. Flera kurser kommer att genomföras genom nationell samordning.

Ansvariga: Länsstyrelsen, nationell koordinator för ÅGP, kommuner

Information om regeltillämpning för särskilt skyddsvärda träd

Det finns samlad information om regeltillämpning i den nya versionen av Fria eller Fälla 2017. Denna kan tillgängliggöras via Länsstyrelsens webbplats. Länsstyrelsen kan också ge vägledning om tillämpning av samrådsärenden enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

Ansvariga: Länsstyrelsen, nationell koordinator för ÅGP, kommuner

Kunskapsuppbyggnad

Inventeringar:

Med tanke på de kunskapsluckor som finns efter de tidigare genomförda inventeringarna, samt med hänsyn till vilka områden som påverkas mycket av markanvändningsförändringar som bebyggelseutveckling, finns behov av kompletterande inventeringar:

Inventeringar i urbana miljöer

Inventeringarna bör inriktas på urbana miljöer med sannolika förekomster av skyddsvärda träd baserat på markanvändningshistoria och data om trädslagssammansättning. Områden kring värdekärnor och viktiga spridningssamband bör prioriteras, liksom områden med stor sannolikhet för förändrad markanvändning. Eftersom kommunerna har ansvar för den kommunala planeringen, samt i många fall också är stora markägare, är de normalt lämpliga utförare av dessa inventeringar. Senast år 2024 bör alla viktiga förekomster av särskilt skyddsvärda träd samt efterträdare vara registrerade och resultaten kunna användas i den kommunala planeringen.

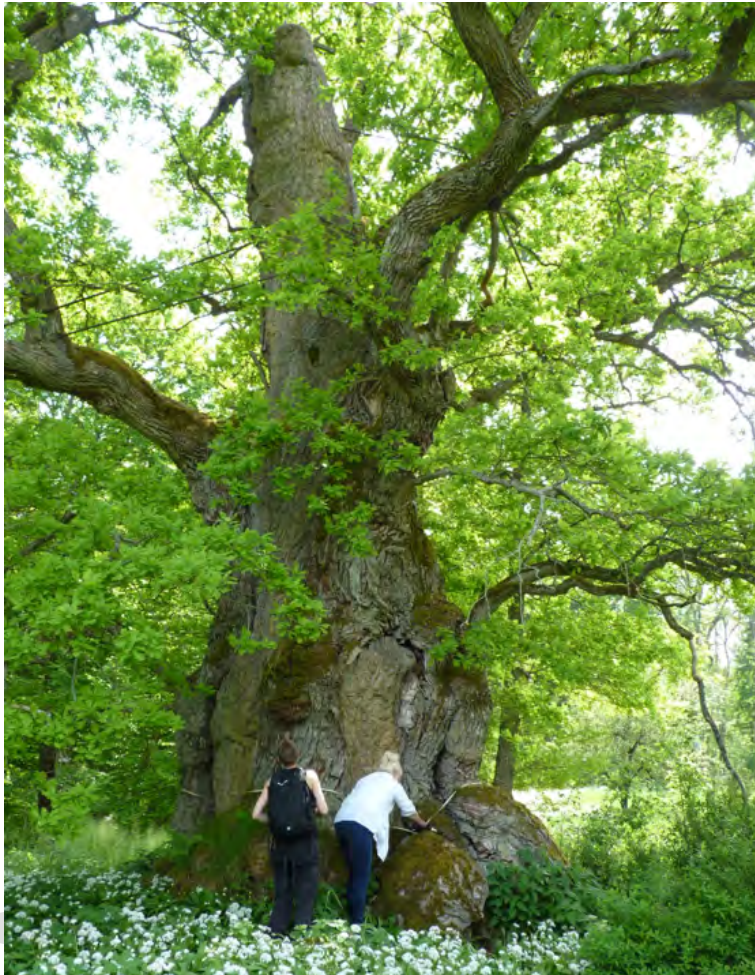
¹⁷ [Fria eller fälla 2](#)

Ansvariga: Kommuner, Länsstyrelsen

Inventering av efterträdare utanför tidigare inventerade områden

Inventeringen koncentreras till prioriterade värde-trakter.

Ansvariga: I värde-trakter utanför tätortsnära områden är Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen lämpliga aktörer.

Aktiva åtgärder i fält och generella åtgärdsförslag för värde-trakterna

Även om det genom ett aktivt arbete från många olika aktörer har gjorts många positiva framsteg för att gynna länets ekmiljöer är igenväxning och brist på hävd fortfarande de största hoten för ekmiljöerna. Det är därför viktigt att fortsätta att arbeta med friställning och införande av bete där det är möjligt. På offentligt ägda marker som till exempel marker som ägs av kommuner, Statens fastighetsverk eller kyrkan, förväntas markägarna ta stort ansvar för åtgärder. Länsstyrelsen ansvarar för statligt förvaltade naturreservat och Natura 2000-områden samt arbetar tillsammans med Skogsstyrelsen med kontakter med markägare om åtgärder på privatägd mark.

Arbete med friställning/ restaureringar

Friställningar och efterföljande bete av ekmarker är prioriterade åtgärder de närmaste åren. Prioriterade behov är:

Friställning/restaurering av ekmiljöer med akuta behov i skyddade områden.

Målet är att 95 procent av alla särskilt skyddsvärda träd i skyddade områden bör vara utan friställningsbehov år 2024. Hävd av ekmarker har införts i alla lämpliga miljöer.

Ansvarig: Ansvarig förvaltare för aktuellt skyddat område.

Friställning av särskilt skyddsvärda ekar i miljöer utanför skyddade områden.

Minst 80 procent av alla särskilt skyddsvärda ekar i prioriterade värde-trakter är utan friställningsbehov år 2024. I samband med denna åtgärd ska markägare informeras om miljöersättning/ restaureringsstöd (se ovan under Information).

Ansvarig: Alla aktörer bland andra Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, enskilda markägare, berörda kommuner (där kommunerna är markägare), svenska kyrkan, Statens Fastighetsverket

Restaurering/friställning av ekmiljöer med efterträdare i prioriterade värde-trakter

Det är viktigt att sköta och restaurera marker med ekar som kan utvecklas till framtidens särskilt skyddsvärda ekar s.k. efterträdare. Fokus på skötsel av efterträdare bör ligga i värde-trakter

Ansvarig: Alla aktörer

Beskärningar/stabilisering

Ett av de största problemen vad gäller gamla och grova träd är att det skapas obalans i grenverket i takt med trädets åldrande till exempel när större grenar dör eller när friställningar efter långvarig igenväxning genomförs. Konsekvenserna av detta är att trädet kan spjälkas eller i värsta fall falla om inte förebyggande åtgärder genomförs. Beskärningar och stabiliseringsåtgärder föreläs främst för ekar som kan anses extra värdefulla, bland annat ekar över 5 m i omkrets.

Ansvarig: Alla aktörer

Veteranisering och mulmholkar

Det finns idag miljöer i länet där glappet mellan gamla yngre ekar är så stort att det kommer att bli svårt att behålla den nuvarande biologiska mångfalden i vissa miljöer. Av den anledning behövs åtgärder som kan leda till att yngre träd skapar strukturer som liknar gamla träd. Detta kan bland annat nås genom veteranisering av lämpliga träd. Åtgärderna genomförs främst på träd som annars behöver gallras bort, till exempel i jämnåldriga och talrika ekbestånd.

I de trakter där mulmlevande hotade arter riskerar att dö ut på grund av substratbrist, det vill säga mulmträd, är det viktigt att som komplement till andra åtgärder sätta ut s.k. mulmholkar.

För tillfälligt genomförs åtgärder av denna typ i Ekerö (Svartsjö Djurgårds Natura 2000-område samt Eldgarnsö).

Veteranisering av lämpliga ekar

Denna åtgärd riktas främst till områden med känd förekomst av läderbagge (*Osmoderma eremita*). I övrigt bör i områden där glesning/gallring av medelstora ekar i ektäta miljöer genomförs testas veteraniseringsåtgärder i utvalda ytor.

Ansvarig: Länsstyrelsen, kommuner och andra markförvaltare

Mulmholkar

Utsättning av mulmholkar bör ske i lämpliga områden. Främst ska områden där läderbagge förekommer prioriteras. Det är även viktigt att identifiera nya platser där veteranisering eller utplacering av mulmholkar anses vara viktiga för det berörda området.

Ansvarig: Länsstyrelsen, kommuner och andra markförvaltare

Död ved

Betydelsen av död ved för den biologisk mångfalden är väl dokumenterad. Döda och döende grenar på gamla ekar och annan grov död ved är ett viktigt substrat för bland annat svampar och insekter, varav många är hotade. Ett exempel av vikten av död ved finns i Nationalstadsparken där så kallade faunadepåer har anlagts för att gynna den hotade bredbandade ekbarkbocken - en art som idag bara finns naturligt förekommande i Nationalstadsparken med omnejd. I miljöer med höga kulturvärden kan faunadepåer och trädruiner medföra negativ påverkan på skyddade kulturmiljöer. Det är därför viktigt att man gör en noggrann bedömning av var de kan placeras. Det kan vara särskilt känsligt vid begravningsplatser, på kyrkotomter och inom byggnadsminnen (där det finns skyddad parkmark). Dessa miljöer är ofta gestaltade miljöer som är (relativt) små till ytan och en faunadepå kan därmed medföra en långvarig påverkan. Mer vägledning kring dessa bedömningar finns i rapporten Fria eller fälla¹⁸.

Inom skyddade områden bör död ädellövved rutinmässigt lämnas på plats, om det inte hindrar tex skötsel av betesmarker. Om detta inte är möjligt kan den flyttas till faunadepåer på lämplig plats. I övriga marker där större restaureringar med borttagande av ädellövträd genomförs bör död ved också lämnas och faunadepåer anläggas på lämpliga platser.

Inom varje värdestrakt bör minst två faunadepåer finnas på lämpliga platser

Ansvariga: Alla berörda aktörer

¹⁸ Fria eller fälla

Uppföljning

Uppföljning av åtgärder

Uppföljning av åtgärder planeras ske inom ramen för arbetet med det nationella åtgärdsprogrammet. Enligt det nationella förslag som finns ska följande uppföljning genomföras under programperioden:

- Återbesök av ett urval friställda träd för att följa upp igenväxningstakten, där olika metoder att hålla fritt runt träden jämförs.
- Återbesök av ett urval träd där förändring av trädens vitalitet jämförs mellan friställda träd och träd som fortsatt står inväxta.
- Uppföljning av mål inom grön infrastruktur ex arealmål inom värdestrakter.

Ansvariga: Den nationelle koordinatörn genomför uppföljningen, men respektive länsstyrelse bidrar med data från egna länet.

Inom naturreservat ansvarar respektive förvaltare för uppföljning enligt Naturvårdsverkets rutiner

Uppdatering av skötselstatus i miljöer

Då kunskapen om aktuell skötselstatus hos ekmiljöerna är viktig för det fortsatta arbetet med restaurering av ekmiljöer i länet föreslås uppdatering av skötselstatusen för miljöer med skyddsvärda ekar inom prioriterade trakter.

Ansvarig: Länsstyrelsen i samarbete med kommunerna

Sammanfattande åtgärdstabell

Tabell 2. Sammanfattande tabell över åtgärder i värdetrakter i Stockholms län

GI=grön infrastruktur, LST-AB=Länsstyrelsen i Stockholm, SKS=Skogsstyrelsen, ÅGP=Åtgärdsprogram för hotade arter, SFV= Statens fastighetsverk

Åtgärdstyp	Åtgärd	Aktör	Trakt	Finansiering	Period
Information	Utgivning av kartberättelse	LST-AB	Alla	GI/ÅGP (LST-AB)	2019-2020
Information	Utskick till markägare med fler än 50 träd	LST-AB	Prioriterade trakter	ÅGP	2020-2021
Information	Ämnesinriktade kurser	Kyrkoförvaltningar, kommuner, LST nationell	Alla	Kommuner, LST, SKS	2020-2029
Information	Webbinformation om regeltillämpning, bl.a. 12:6 samråd, samt Fria eller fälla	LST-AB	Alla	LST	2025
Kunskapsuppbyggnad	Inventering av efterträdare utanför tidigare inventerade områden	Kommuner, LST-AB	Prioriterade trakter	LONA, LST-AB, kommuner	2021-2025
Kunskapsuppbyggnad	Inventering av särskilt skyddsvärda ekar i urbana miljöer	Kommuner, LST-AB	Prioriterade trakter	LONA, LST-AB, kommuner.	2020-2024
Uppföljning	Metodutveckling för uppföljning	LST-nationellt	Bestäms nationellt	LST nationell	2020-2025
Uppföljning	Uppdatering av skötselbehov	LST-AB	Prioriterade trakter		2021-2025
Aktiva åtgärder i fält	Friställning/restaurering av miljöer med särskilt skyddsvärda ekar med akuta behov i skyddade områden	Alla aktörer	Alla	Alla aktörer	2020-2025
Aktiva åtgärder i fält	Friställning/restaurering av särskilt skyddsvärda ekar med akuta behov utanför NR	LST, markägare, SKS	Prioriterade trakter		2022-2025
Aktiva åtgärder i fält	Restaurering av efterträdare i prioriterade värdetrakter	LST, markägare, SKS	Prioriterade trakter		2020-2030
Aktiva åtgärder i fält	veteranisering samt utplacering av mulmholkar	LST-AB, SFV, Södertäljkom mun	Färingsö, Mörkö (Trakt 2-4)		2022-2025
Aktiva åtgärder i fält	Anläggande av faunadepåer/trakt	alla aktörer	Prioriterade trakter	Kommuner, SKS, SFV, LST-AB	2022-2025

Rekommenderade åtgärder i prioriterade värde-trakter

Inledning

En viktig del av planen är att åtgärder utförs inom trakterna. I detta avsnitt ges en kort beskrivning av de kategorier av åtgärdsbehov som Länsstyrelsen bedömt för varje trakt. De specifika förslagen för varje trakt redovisas dock som separata dokument – dels i form av en översiktlig tabell per trakt, och dessutom i form av GIS-underlag som kan nås via Länsstyrelsens webbplats, i den kartberättelse/Story Map som tagits fram i arbetet med strategin. Tabellerna och relevanta GIS-skikt kan även laddas ner från Länsstyrelsens webbplats.

Uppgifterna i tabellerna är tänkta som underlag för:

- bedömning av inventeringsbehov, inklusive inventering av rekryteringsträd mm
- uppskattning och prioritering av skötsel inom trakterna – både för skyddade områden och översiktligt för oskyddade miljöer.
- planeringsunderlag till kommuner – till exempel behov av hänsyn till befintliga särskilt skyddsvärda träd och rekryteringsträd.

Ytterligare kartor, information och tabeller för trakterna kan nås i kartberättelsen via länken nedan

[Kartberättelsen för ekarna i Stockholms län](#)

Beskrivning av förslag i prioriterade trakter

Inom Länsstyrelsens arbete med förvaltning av skyddade områden och åtgärdsprogrammet för hotade arter kommer trakt 1-9 att prioriteras (tabell 1) i första hand när det gäller aktiva skötselåtgärder som restaureringar. Dessa trakter beskrivs kortfattat nedan. Vissa insatser kommer dock att göras inom objekt i andra trakter.

1. Djurgården-Edsviken

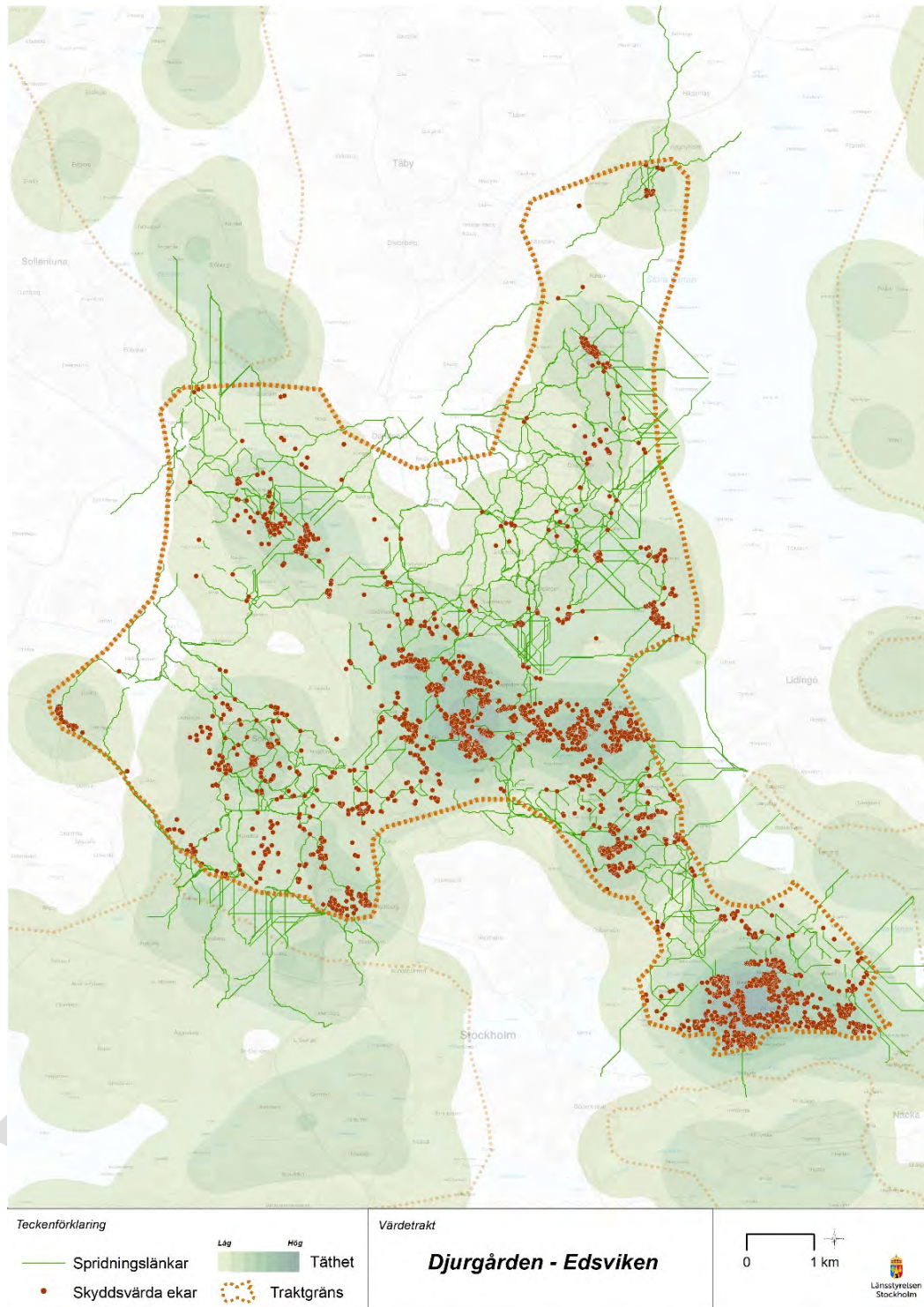
Antal registrerade skyddsvärda ekar inom trakten: 2863

Varav inom formellt skyddade områden: 12

Arealmässigt är denna trakt en av de minsta i länet men den omfattar det område som har flest skyddsvärda ekar/ ytenhet i länet. Stora delar av denna trakt och av ekförekomsterna ingår i Nationalstadsparken. Cirka 80 % av marken inom Nationalstadsparken sköts sedan över två hundra år tillbaka av Kungliga Djurgårdens Förvaltning. Trakten har en nyckelroll för spridning av eklevande arter i länet bland annat genom det viktiga spridningssamband som binder ihop den med angränsande trakter.

Kommentar åtgärdsbehov: I trakten har ekarna generellt sett en ganska god status, men det finns fortfarande akuta åtgärdsbehov eller ett åtgärdsbehov inom 10 år i vissa delar bland andra i Oxberget, Frescati samt ett antal brynmiljöer där både särskilt skyddsvärda träd och efterträdare till dessa ingår. Även ekmiljöerna öst om Naturhistoriska riksmuseet är i stora behov av restaureringar.

Prioriterade åtgärder inom skyddade områden: För Nationalstadsparken finns underlag som visar viktiga miljöer med behov av restaureringar eller friställningar. Återinförande av bete skulle gynna naturvärden i många av dessa områden.

Figur 10. Djurgården - Edsviken

Tabell 3. Inventerade skyddsvärda ekar och bedömt åtgärdsbehov inom Djurgården-Edsviken

Område		Vårdbehov (antal träd)			
Typ	Namn	Inget	Inom 10 år	Akut	Ej Bedömt
Naturreservat	Igelbäcken i Solna	2	3	1	
	Råstasjön	1		2	
	Tegelhagsskogen	1	1	1	
Övrig mark		1968	396	442	45
- varav nyckelbiotop		47	79	6	2

Tabell 4. Åtgärdsförslag för trakten Djurgården - Edsviken

Åtgärdstyp	Prioritet	År	Aktörer	Kommentar
Inventering	2	2020-2025	Länsstyrelsen, Kommuner, KDF	En kompletterande inventering av värdefulla ekar behövs för att täcka in måttligt grova, men gamla träd samt inventering av efterträdare (över 40 cm diameter).
Friställning/restaurering av miljöer med särskilt skyddsvärda ekar med akuta behov i skyddade områden	1	2020-2025	KDF, SFV	Främst områdena Oxberg och Frescati samt området i anslutning till Naturhistoriska riksmuseet
Friställning/restaurering av miljöer med särskilt skyddsvärda ekar med akuta behov utanför skyddade områden	2	2020-2025	KDF, SFV, kommuner	Gäller bland annat miljöer som är viktiga för konnektiviteten
Friställning/Restaurering av efterträdare				
Beskärning och stabilisering	2	2021-2025	Alla aktörer	Det sker på många platser med syfte att säkra träd på offentliga miljöer. En genomgång av åtgärdsbehovet för alla grova ekar över 5 m i omkrets kan vara nödvändigt
Åtgärder för säkerställande av efterträdare i övriga landskapet	2	2020-2025		Nyanläggning av ekar har föreslagit tidigare för att förstärka Nationalstadsparkens s.k. smala midjan vid Gärdet, något som fortfarande är aktuellt

2. Sollentuna-Färingsö

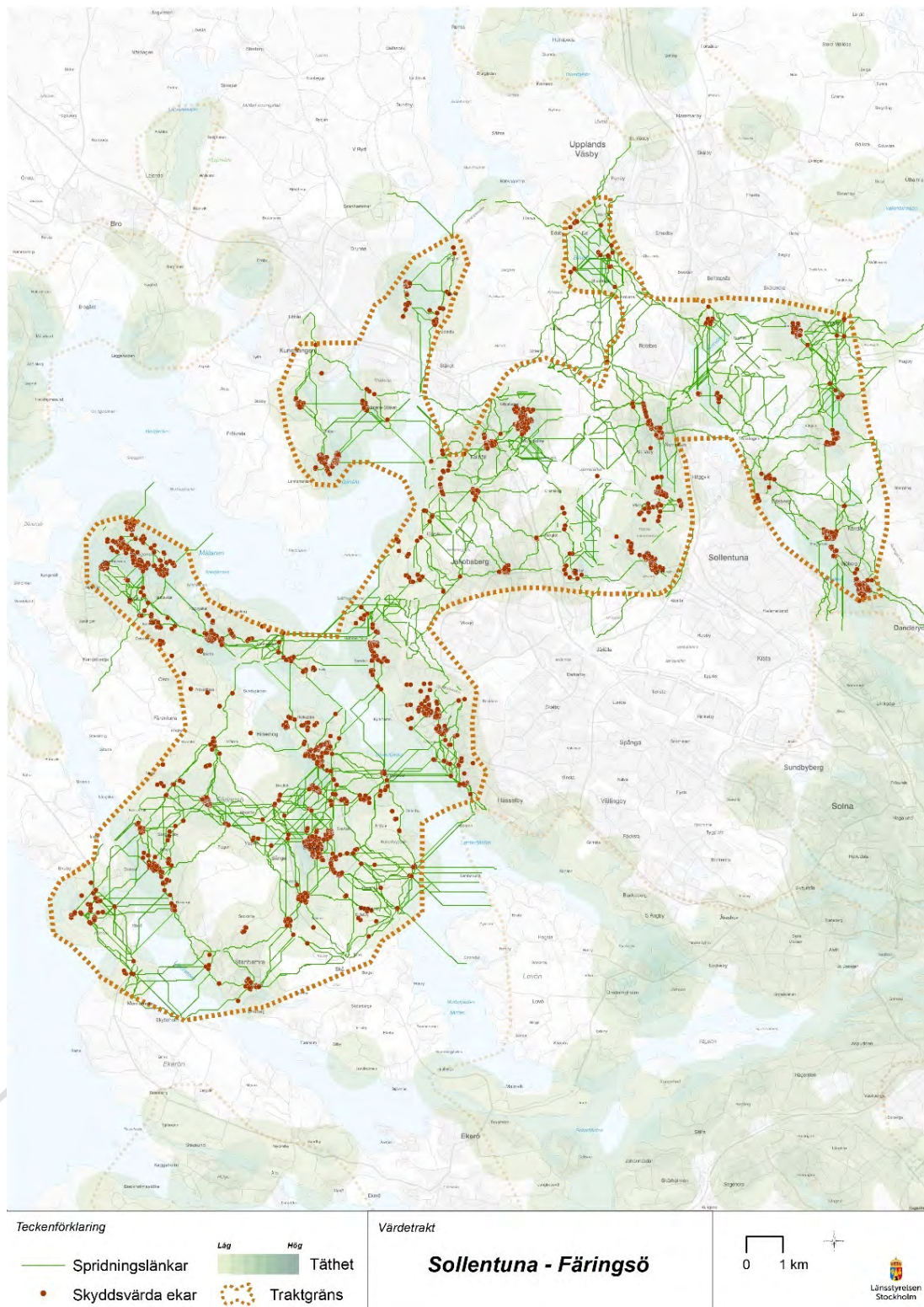
Antal registrerade skyddsvärda ekar inom trakten: 2306

Varav inom formellt skyddade områden: 752

Trakten omfattar stora delar av Färingsö och stora av delar av kommunerna Järfälla och Sollentuna kommun samt i mindre utsträckning Stockholm stad. Ett av de viktigaste områdena i trakten är Svartsjölandet där Fastighetsverket äger stora markområden. I trakten ingår många naturreservat och Natura 2000 områden med viktiga ekvärden men stora arealer med ekmarkerna har inget formellt skydd. I området kring Svartsjölandet påträffades läderbagge 2015. Arten har särskilda krav på miljöer med bl.a solbelysta gamla mulmrika ekar. Arten finns med i EU:s art- och habitatdirektiv, vilket innebär att Sverige har ett särskilt ansvar för den. Läderbaggen och dess livsmiljö omfattas av ett strikt skydd och åtgärder får inte genomföras om de kan skakade dem.

Kommentar åtgärdsbehov: I trakten har de senaste åren genomförts omfattande restaureringar och införande av bete. Bland annat har Fastighetsverket, Länsstyrelsen samt enskilda markägaren tagit initiativ för restaurering av marker i Färingsö vilket lett till en positiv utveckling. En hotbild mot ekmiljöer i trakten kan kopplas till är bebyggelseutveckling och förtätning. Kunskapsuppbyggnad om ekförekomster, restaurering och frihuggning av ekar i skogsmark samt genomtänkt hänsyn i bebyggelseplanering är därför högt prioriterade.

Prioriterade åtgärder inom skyddade områden: Friställningsåtgärder för ekar är angelägna inom flera av områdena. Även om kunskapen om viktiga miljöer med efterträdare till ekar har ökat i och med de olika genomförda inventeringarna saknas information om värdefulla områden med efterträdare till särskilt skyddsvärda ekar i främst traktens östra delar.

Figur 11. Sollentuna - Färingsö

Tabell 5. Inventerade skyddsvärda ekar och bedömt åtgärdsbehov inom Sollentuna-Färingsö

Område		Vårdbehov (antal träd)			
Typ	Namn	Inget	Inom 10 år	Akut	Ej Bedömt
Naturreservat	Djurgård		2	8	1
	Eldgarnsö	37	79	41	32
	Görvåln_NR	79	10	8	17
	Görvåln_NVO	2	2	2	
	Hansta	55	14	5	9
	Molnsättra	58	3	4	
	Rösjöskogen	4	15	6	
	Södra Törnskogen	3	10		
	Västra Järvafältet	14	7	6	
	Östra Järvafältet	24	41	24	3
Natura 2000 ⁽¹⁾	Ekdalen	10	15	3	22
	Kronhagen	7	13	21	
	Svartsjö Djurgård	2	4	6	14
	Älggården		1	6	3
Naturvårdsavtal ⁽²⁾	SK 27-2000	48	1		
	SK 553-2003	3	1		
Övrig mark		579	482	223	217
	- varav nyckelbiotop	69	165	60	7

(1) Natura 2000 område som inte ligger i eller är en del av ett Naturreservat.

(2) Naturvårdsavtal som inte ligger i eller är en del av ett Naturreservat eller Natura 2000 område.

Tabell 6. Åtgärdsförslag för trakten Sollentuna-Färingsö

Åtgärdstyp	Prioritet	År	Aktörer	Kommentar
<i>Inventering</i>	2	2020-2025	Kommuner, Länsstyrelsen	Kompletterande inventering med fokus på särskilt skyddsvärda ekar på tomtmark. Inventeringen bör även registrera efterträdare över 40 cm diameter samt senvuxna ekar. Områden viktiga för konnektiviteten prioriteras
<i>Friställning/restaurering av miljöer med särskilt skyddsvärda ekar med akuta behov i skyddade områden</i>	1	2020–2025	Ansvariga förvaltare bl.a. Länsstyrelsen, kommuner	Situationen i de flesta skyddade områden är tämligen bra men restaureringar behövs i Eldgarnsö och Väsby hage som förutsätter ändring av skötselplanerna
<i>Friställning/restaurering av miljöer med särskilt skyddsvärda ekar med akuta behov utanför skyddade områden</i>	1	2020–2023	SFV, övriga markägare bl.a. kommuner	Svartsjöområdet: SFV har jobbat med omfattande friställningar de senaste åren
<i>Friställning/restaurering av efterträdare</i>	1	2020-2025	Alla berörda	Områden viktiga för konnektiviteten prioriteras
<i>Beskärning och stabilisering</i>	2	2022–2025	Länsstyrelsen, kommuner	Ett arbete med beskärning av ekar över 6 m i ett antal skyddade områden är påbörjat
<i>Veteranisering</i>	2			Åtgärder har genomförts i bl.a. Eldgarnsö och Svartsjö Djurgård N-2000-omr.
<i>Anläggande av Faunadepåer</i>	2	2022	Länsstyrelsen, kommuner	Förslag på två olika faunadepåer, en i Färingsö (Svartsjö) och en i Görvälns naturres.
<i>Behov av åtgärder på landskapsnivå</i>	2	2020–2021		Främst åtgärder för att gynna läderbagge bl.a. mulmholkar samt veteraniseringar

3. Södertälje-Gröndal

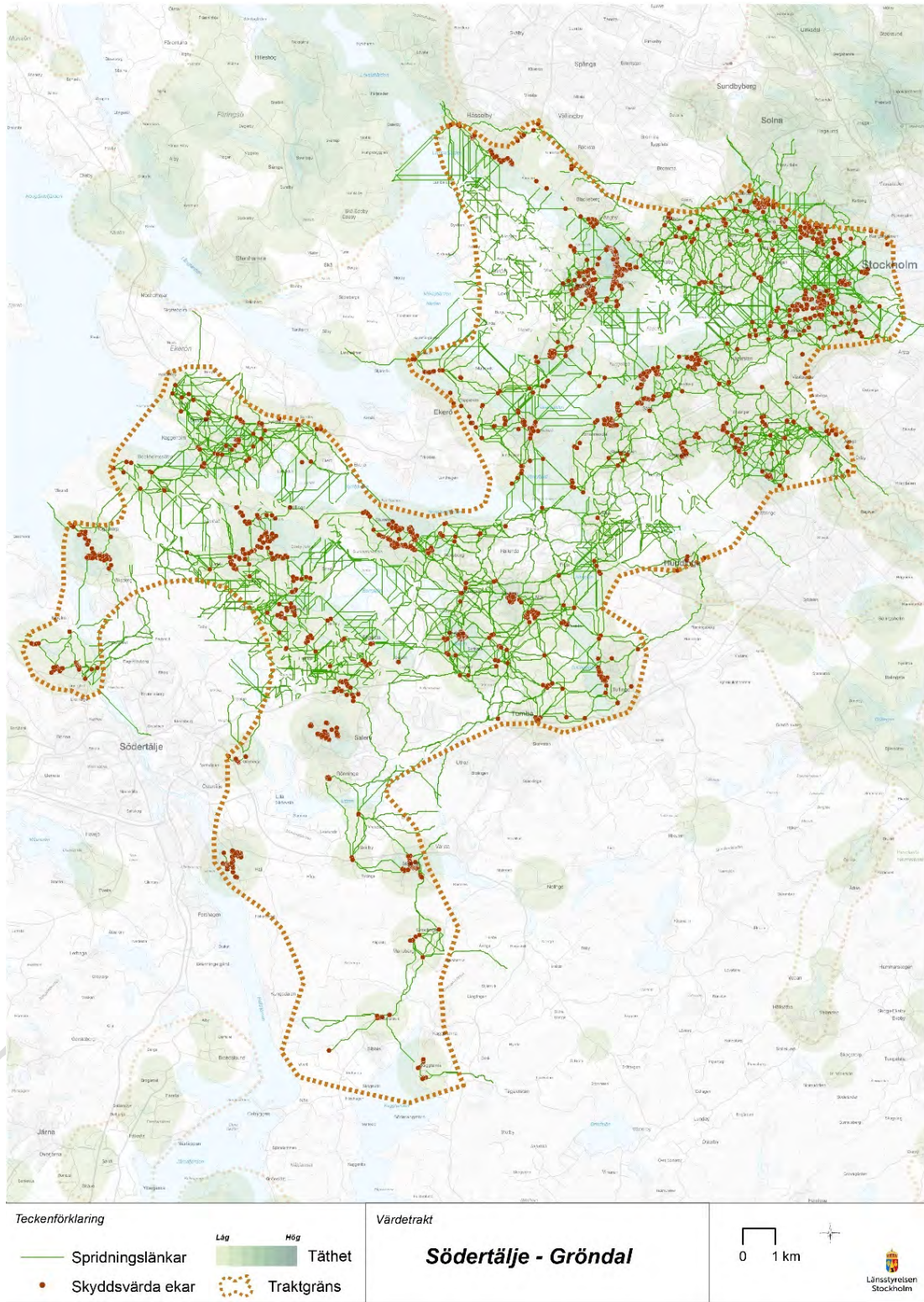
Antal registrerade skyddsvärda ekar inom trakten: 1919

Varav inom formellt skyddade områden: 721

Trakten är ett stort och varierat område med mycket stora förekomster av värdefulla ekar – bland annat kring Bornsjön, runt Tumba och upp till Lovö och Gröndal. Särskilt värdefulla områden finns bland annat vid Ekholmen i Tumba och på Lovö Kärsö, men trakten omfattar också stora områden med värdefulla ekmiljöer som ligger inom bebyggda områden, till exempel vid Aspudden-Gröndal. För att de ska bevaras krävs noggrann hänsyn vid planering av förtätningar eller ny bebyggelse.

Kommentar åtgärdsbehov: Trakten har stora ekförekomster, både inom skyddade områden och inom befintliga bebyggelseområden och i vissa fall områden planerade för bebyggelseutveckling. Det kan innebära hot både mot grova ekar och potentiella efterträdare. En bra hänsyn vid planering, samt komplettering av kunskapsunderlag om efterträdare är av stor betydelse.

Prioriterade åtgärder inom skyddade områden: Arbete med skötsel och restaurering av ekmiljöer inom Lovö NR, Bornsjöns NR och Ekholmens NR

Figur 12. Södertälje-Gröndal

Tabell 7. Inventerade skyddsvärda ekar och bedömt åtgärdsbehov inom Södertälje-Gröndal

Område		Vårdbehov (antal träd)			
Typ	Namn	Inget	Inom 10 år	Akut	Ej Bedömt
Naturreservat	Bornsjön	124	74	76	1
	Ekholmen	8	39	5	
	Grimsta	26	4	1	
	Gömsta äng		2		1
	Judarskogen	1			
	Korpberget	16	12	2	1
	Lina	22	2		
	Lövö	52	64	89	1
	Sätraskogen	77	2	4	2
	Årstaskogen-Årsta holmar	1		1	
	Älvsjöskogen	1			
Natura 2000 ⁽¹⁾	Vassviken, Kaggeholm		8	2	
Naturvårdsavtal ⁽²⁾	SK 481-2015		1		
Övrig mark		867	167	107	56
- varav nyckelbiotop		18	10	11	3

(1) Natura 2000 område som inte ligger i eller är en del av ett Naturreservat.

(2) Naturvårdsavtal som inte ligger i eller är en del av ett Naturreservat eller Natura 2000 område.

Tabell 8. Åtgärdsförslag för trakten Södertälje-Gröndal

Åtgärdstyp	Prioritet	År	Aktörer	Kommentar
<i>Inventering</i>	1	2020-2025	Kommuner	Kompletterande inventering med fokus på särskilt skyddsvärda ekar på tomtmark och brynmijöer. Inventeringen bör även registrera efterträdare över 40 cm diameter samt senvuxna ekar. Områden viktiga för konnektiviteten prioriteras
<i>Friställning/restaurering av miljöer med särskilt skyddsvärda ekar med akuta behov i skyddade områden</i>	1	2021–2024	Ansvariga förvaltare bl.a. Länsstyrelsen, kommuner	
<i>Friställning/restaurering av miljöer med särskilt skyddsvärda ekar med akuta behov utanför skyddade områden</i>	2	2020–2025	Kommuner, Länsstyrelsen, övriga markägare	Områden viktiga för konnektiviteten prioriteras. Bl.a utgör området kring Fittja-Vårby ett svagt samband
<i>Friställning/restaurering av efterträdare</i>	1	2023-2025	Markägare	
<i>Beskärning och stabilisering</i>	3		Länsstyrelsen, kommuner, markägare	ekar över 6 m diameter
<i>Anläggande av Faunadepåer</i>	2	2021– 2022	Ansvariga förvaltare av skyddade områden	I utvalda naturreservat, bl.a. Lovön
<i>Behov av åtgärder på landskapsnivå</i>	2	2021-2022	Berörda kommuner	Främst att utreda möjliga svaga samband i trakten (se ovan)

4. Bogesund - Roslags-Kulla

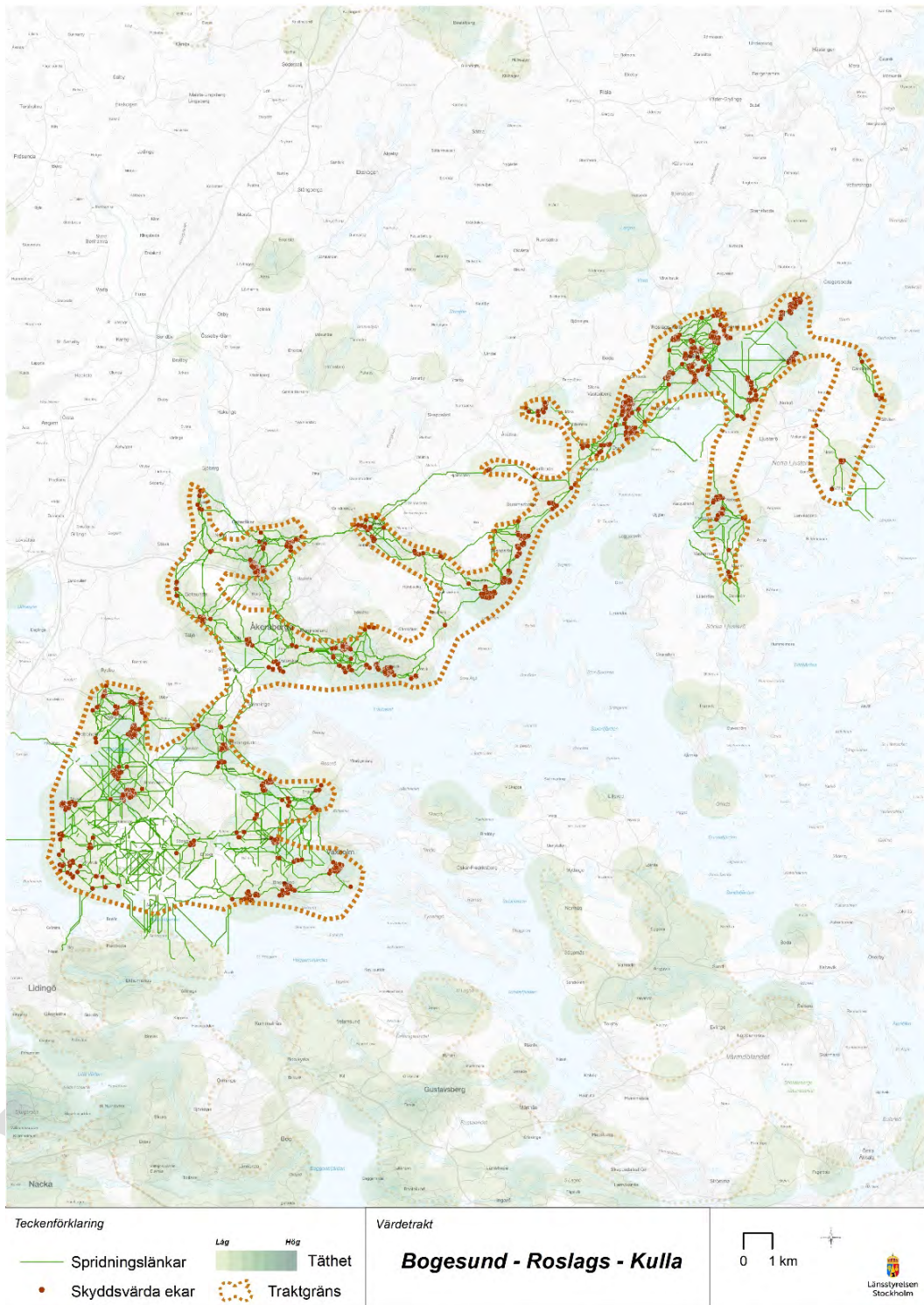
Antal registrerade skyddsvärda ekar inom trakten: 1728

Varav inom formellt skyddade områden: 275

Trakten omfattar stora delar av Vaxholms kommun, där Bogesundslandets naturreservat ingår, samt kustområdena längs Åkersberga kommun ända upp till Roslags-Kulla. Viktiga ekmiljöer finns kvar i kustområdena kring Skärgårdsstad, Östanå och södra Bogesundslandet.

Kommentar åtgärdsbehov: Statusen i området är varierad men igenväxning av främst miljöer med efterträdare inklusive brynmiljöer bedöms fortfarande vara ett problem. En uppdatering av skötselbehovet för alla ekmarker i trakten kommer att behövas. I Åkersberga har ett nytt fynd av den hotade skabaggen bredbandad ekbackbock noterats 2018. Hänsyn vid borttagande av yngre ekar som har potential för arten bör beaktas. Anläggande av faunadepåer i ekmiljöerna nära Åkersberga är en av de åtgärder som kan gynna arten.

Prioriterade åtgärder inom skyddade områden: Friställning av ekar i ekmiljöer inom Bogesundslandets naturreservat.

Figur 13. Bogesund - Roslags-Kulla

Tabell 9. Inventerade skyddsvärda ekar och bedömt åtgärdsbehov inom Bogesund - Roslags-Kulla

Område		Vårdbehov (antal träd)			
Typ	Namn	Inget	Inom 10 år	Akut	Ej Bedömt
Naturreservat	Bogesundslandet	109	39	35	
	Kullö	4			
	Näsudden	9	1		
Natura 2000 ⁽¹⁾	Rydboholms ekhage	9	19	14	
	Stavs Äng	12	1		
	Ubby ekhage	3	18	2	
Naturvårdsavtal ⁽²⁾	SK 938-2004	2			
Övrig mark		939	447	65	
- varav nyckelbiotop		497	281	28	

(1) Natura 2000 område som inte ligger i eller är en del av ett Naturreservat.

(2) Naturvårdsavtal som inte ligger i eller är en del av ett Naturreservat eller Natura 2000 område.

Tabell 10. Åtgärdsförslag för trakten Bogesund - Roslags-Kulla

Åtgärdstyp	Prioritet	År	Aktörer	Kommentar
Inventering	2	2020-2025	kommuner, KDF	Kompletterande inventering med fokus på särskilt skyddsvärda ekar på tomtmark och brynmijöer. Inventeringen bör även registrera efterträdare över 40 cm diameter samt senvuxna ekar. Områden viktiga för konnektiviteten prioriteras
Friställning/restaurering av miljöer med särskilt skyddsvärda ekar med akuta behov i skyddade områden	1	2021-2025	Kommunala förvaltare, Länsstyrelse, SFV, övriga markägare	
Friställning/restaurering av miljöer med särskilt skyddsvärda ekar med akuta behov utanför skyddade områden	1	2021-2024	Ansvariga förvaltare bl.a. Länsstyrelsen, kommuner, övriga markägare, Skogsstyrelsen	I första hand bör statusen för traktens viktiga ekmiljöer uppdateras. Dialog med markägare i samarbete med Skogsstyrelsen. Viktiga nyckelbiotoper prioriteras bland andra vid Dyvik och Östanå
Friställning/restaurering av efterträdare	2	2022-2020	Skogsstyrelsen, markägare	Kunskapen om var miljöer för efterträdare finns prioriteras (se ovan)
Beskärning och stabilisering	2	Löpanden	Kommunala förvaltare samt, Länsstyrelse,	Genomgång av åtgärdsbehov för ekar över 5 m i omkrets. Skyddade områden prioriteras.
Anläggande av faunadepåer	2	2022	Kommuner, SFV	Förslag på anläggande av faunadepåer i bland andra Åkersberga och Bogesundslandet
Behov av åtgärder på landskapsnivå	2	2021-2030	Kommuner, Länsstyrelsen	Främst att utreda möjliga svaga samband i trakten

REMISS

5. Lidingö-Nacka-Tyresö

Antal registrerade skyddsvärda ekar inom trakten: 1495

Varav inom formellt skyddade områden: 628

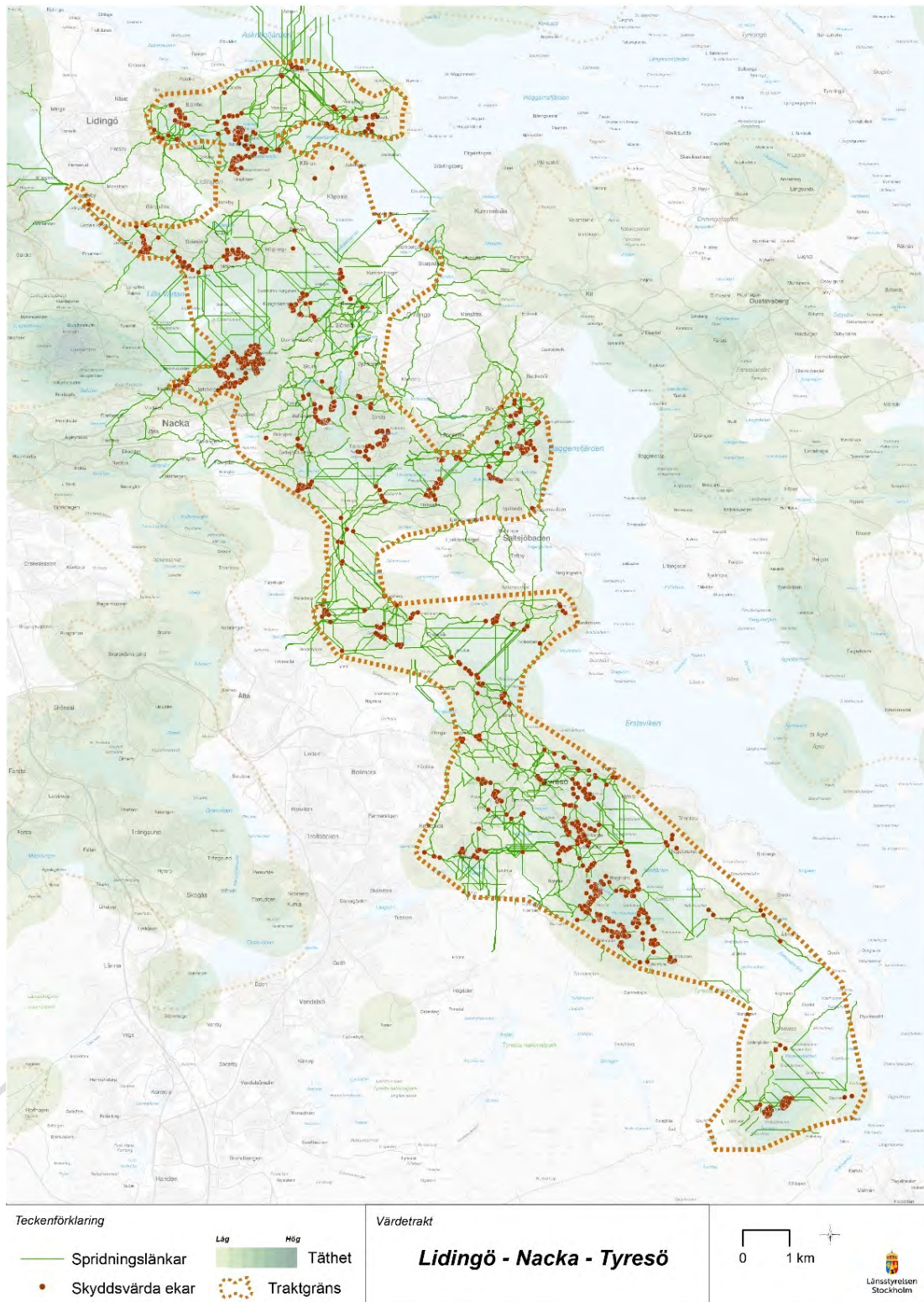
Trakten sträcker sig från östra Nacka kommun i norr till miljöerna väster om Kalvfjärden inklusive Tyresta naturreservat i syd. Viktiga ekmiljöer finns i främst norra delen av trakten i Nyckelviken naturreservat, vid Tyresö slott samt runt Kalvfjärden, där en stor andel av skyddsvärda ekar finns utanför skyddade områden. Flera av ekmiljöerna finns i bebyggelsenära miljöer och områden planerade för bebyggelseutveckling.

Kommentar åtgärdsbehov:

Åtgärdsbehovet är varierande men en uppdatering av det aktuella åtgärdsbehovet kommer att behövas i den närmaste framtiden. Stor förekomst av ekar finns i kommunala naturreservat. En revidering av åtgärdsbehovet är viktigt att genomföra då den aktuella statusen för många ekmiljöer är okänd. En aktuell hotbild mot ekmiljöer i trakten kan kopplas till är bebyggelseutveckling och förtätning, främst för miljöer med efterträdare som kan ha betydelse för spridningssambandet. Det krävs därför bättre underlag i form av särskilt värdefulla ekar och efterträdare i urbana miljöer i de berörda kommunerna.

Prioriterade åtgärder inom skyddade områden:

Efter genomgång av den aktuella skötselstatusen för särskilda skyddsvärda träd bör friställningar i miljöer med akuta skötselbehov genomföras. Detta ska även gälla även efterträdare i de aktuella områdena. Då särskilt värdefulla ekar ibland har avverkats vid exploatering behövs en bättre dialog och information riktad till både markägare och kommunala aktörer. Det handlar bland annat om samrådsplikt enligt miljöbalken (12:6 samråd) som kan gälla för särskilt värdefulla träd i urbana miljöer.

Figur 14. Lidingö - Nacka - Tyresö

Tabell 11. Inventerade skyddsvärda ekar och bedömt åtgärdsbehov inom Lidingö-Nacka-Tyresö

Område		Vårdbehov (antal träd)			
Typ	Namn	Inget	Inom 10 år	Akut	Ej Bedömt
Naturreservat	Alby	13	2		
	Hammarberget	23	8	1	5
	Kappsta	5	8		
	Klövberget	2			
	Långsjön		1		
	Långängen-Elfvik	65	41	6	
	Nyckelviken	150	47	8	3
	Skogsö	13	25	3	1
	Tattby	2	4		
	Tollare	6	20		1
	Tyresta	127	29	5	3
Natura 2000 ⁽¹⁾	Tyresta-Åva	1			
Övrig mark		505	250	85	27
- varav nyckelbiotop		94	108	35	1

(1) Natura 2000 område som inte ligger i eller är en del av ett Naturreservat

Tabell 12. Åtgärdsförslag för trakten Lidingö-Nacka-Tyresö

Åtgärdstyp	Prioritet	År	Aktörer	Kommentar
Inventering	1	2020-2025	kommuner,	Kompletterande inventering av särskilt värdefulla ekar. Inventeringen bör även registrera efterträdare över 40 cm diameter. Kunskapen om särskilt skyddsvärda ekar på tomtmark är dålig och bör prioriteras, speciellt i Nacka kommun. Områden viktiga för konnektiviteten prioriteras.
Friställning/restaurering av miljöer med särskilt skyddsvärda ekar med akuta behov i skyddade områden	1	2020-2025	Ansvariga förvaltare bl.a. Länsstyrelsen, kommuner	
Friställning/restaurering av miljöer med särskilt skyddsvärda ekar med akuta behov utanför skyddade områden	1	2021-2024	Kommunala förvaltare, Länsstyrelse, övriga markägare, Skogsstyrelsen	I första hand bör statusen för traktens viktiga ekmiljöer uppdateras.
Friställning/restaurering av efterträdare	2	2021-2023	Berörda markägare	I första hand ska kunskap om befintliga miljöer med efterträdare tas fram (se under inventering)
Beskärning och stabilisering	2		Kommunala förvaltare samt , Länsstyrelse,	Genomgång av åtgärdsbehov för ekar över 5 m i omkrets. Skyddade områden prioriteras.
Veteranisering	2			Vid behov

Anläggande av faunadepåer	2	2021-2023	Kommunala förvaltare, Länsstyrelsen.	Förslag på anläggande av faunadepåer i bl.a. Nyckelvikens naturreservat samt Tyresö slottsområde
Behov av åtgärder på landskapsnivå	2	2021-2030	Kommuner, Länsstyrelsen	Främst är det viktigt att utreda möjliga svaga samband inom trakten. I områden med högt exploateringsstryck bör påverkan på viktiga korridorer inom ektrakten utredas

6. Gustavsberg-Ingarö

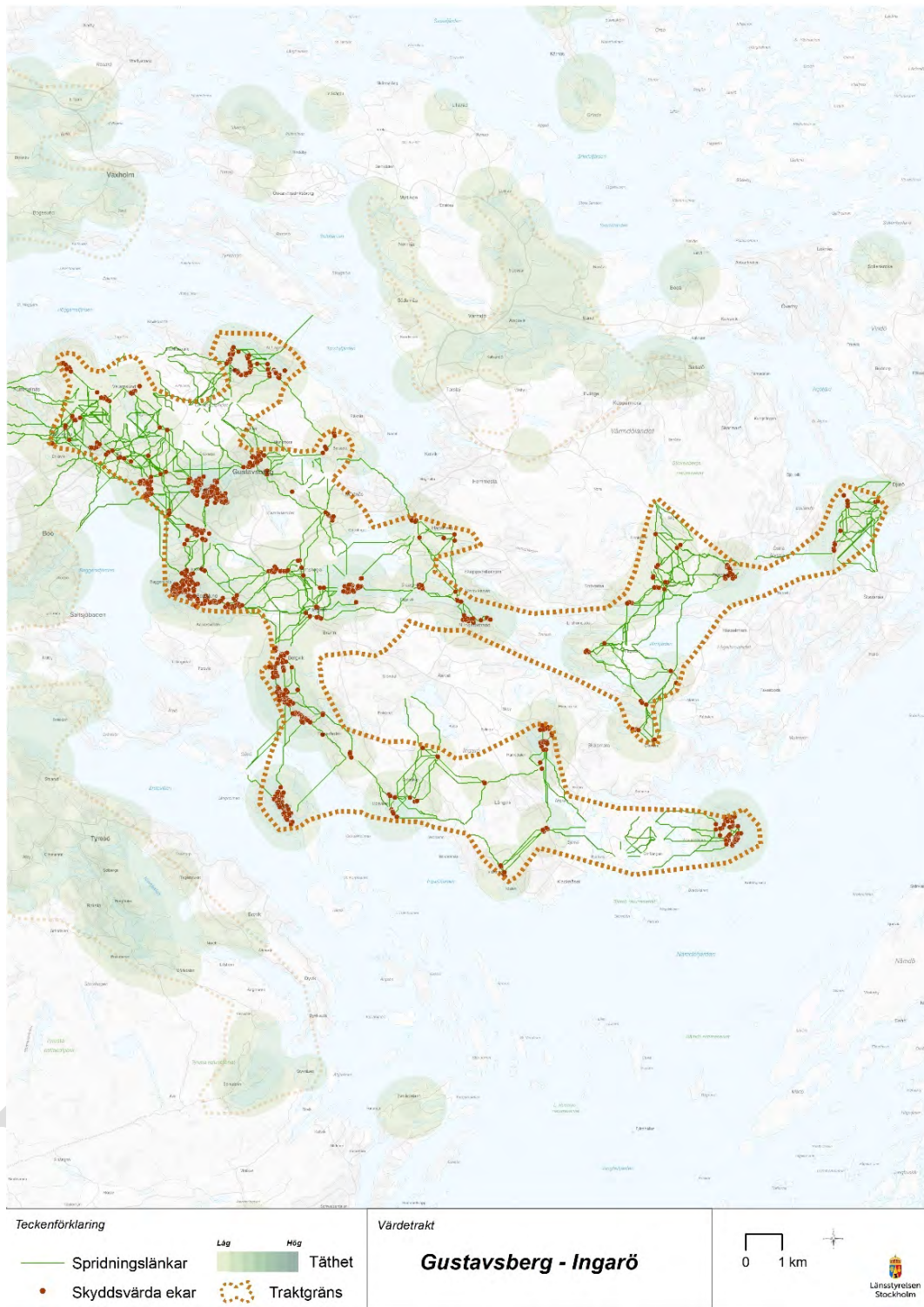
Antal registrerade skyddsvärda ekar inom trakten: 1120

Varav inom formellt skyddade områden: 97

Trakten omfattar många kustnära ekmiljöer från norra Gustavsberg till södra Ingarö. Särskilt viktiga områden finns kring Gustavsberg, kring Beatelunds gård och på Baggensfjärdens nordöstra sida och på västra sidan av Ingarö. Endast mindre delar av traktens ekmiljöer ligger inom skyddade områden. Flera ekområden har vuxit igen till ganska sluten skog och har stora behov av restaurering. Det finns också områden som ligger inom planerade förtättnings- och utvecklingsområden för bebyggelse.

Kommentar åtgärdsbehov: Det finns stora ekförekomster i trakten, där gamla men måttligt grova ekar står i blandskogsmiljöer. Ekmiljöerna har ännu höga naturvärden, men både värdefulla ekar och ersättare påverkas negativt av konkurrens från övrig skog. Flera ekområden i trakten består av gamla betade marker som nu övergått till skog. En annan hotbild mot ekmiljöer i trakten kan kopplas till är bebyggelseutveckling och förtätning. Kunskapsuppbyggnad om ekförekomster, restaurering och frihuggning av ekar i skogsmark samt genomtänkt hänsyn i bebyggelseplanering är därför av hög prioritet.

Prioriterade åtgärder inom skyddade områden: De skyddade områdena inom trakten omfattar i ganska liten utsträckning ekmiljöer och ädellöv. Storängsudds naturreservat har höga ädellövvärden men är nyligen restaurerat. Det gör att åtgärder inom skyddade områden ges begränsad prioritet.

Figur 15. Gustavsberg-Ingarö

Tabell 13. Inventerade skyddsvärda ekar och bedömt åtgärdsbehov inom Gustavsberg-Ingarö

Område		Vårdbehov (antal träd)			
Typ	Namn	Inget	Inom 10 år	Akut	Ej Bedömt
Naturresevat	Långviksträsk	3			
	Storängsudd	56	20		
	Velamsund	6	11	1	
Naturvårdsavtal (1)	SK 198-2007	4			
	SK 199-2007	4			
	SK 306-2015	3	2		
	SK 319-2013		4	3	
	SK 320-2013		4		
	SK 457-2004	2	3	1	
	Övrig mark		407	303	200
- varav nyckelbiotop		122	171	102	5

Naturvårdsavtal som inte ligger i eller är en del av ett Naturresevat.

Tabell 14. Åtgärdsförslag för trakten Gustavsberg-Ingårö

Åtgärdstyp	Prioritet	År	Aktörer	Kommentar
<i>Inventering</i>	1	2020-2025	kommuner,	Kompletterande inventering med fokus på särskilt skyddsvärda ekar. Inventeringen bör även registrera efterträdare över 40 cm diameter samt senvuxna träd. Kunskapen om särskilt skyddsvärda ekar på tomtmark är dålig och bör prioriteras speciellt i området kring Gustavsberg. Områden viktiga för konnektiviteten prioriteras.
<i>Friställning/restaurering av miljöer med särskilt skyddsvärda ekar med akuta behov i skyddade områden</i>	1	2020–2025	Ansvariga förvaltare bl.a. Länsstyrelsen, kommuner	
<i>Friställning/restaurering av miljöer med särskilt skyddsvärda ekar med akuta behov utanför skyddade områden</i>	1	2021–2024	Kommunala förvaltare, Länsstyrelse, övriga markägare, Skogsstyrelsen	I första hand bör statusen för traktens viktiga ekmiljöer uppdateras. Nyckelbiotopers aktuella skötselstatus prioriteras inför åtgärder och främst i Farstalandet/ Gustavsberg och Beatelund
<i>Friställning/restaurering av efterträdare</i>	2	2021-2023	Berörda markägare	I första hand ska kunskap om befintliga miljöer med efterträdare tas fram (se under inventering)
<i>Beskärning och stabilisering</i>	2	2021-2022	Kommunala förvaltare samt , Länsstyrelse,	Genomgång av åtgärdsbehov för ekar över 5 m i omkrets. Åtgärder i skyddade områden prioriteras.
<i>Veteranisering</i>	2			Vid behov
<i>Anläggande av faunadepåer</i>	2	2021-2023	Kommuner, Länsstyrelsen	Förslag på anläggande av faunadepåer i bl.a. Storängsudds naturreservat
<i>Behov av åtgärder på landskapsnivå</i>	2	2021-2030	Kommuner, Länsstyrelsen	Främst att utreda möjliga svaga samband i trakten. I områden med högt exploateringsstryck bör påverkan på viktiga korridorer inom ektrakten utredas bl.a. i Gustavsberg

7. Bagarmossen-Orlången

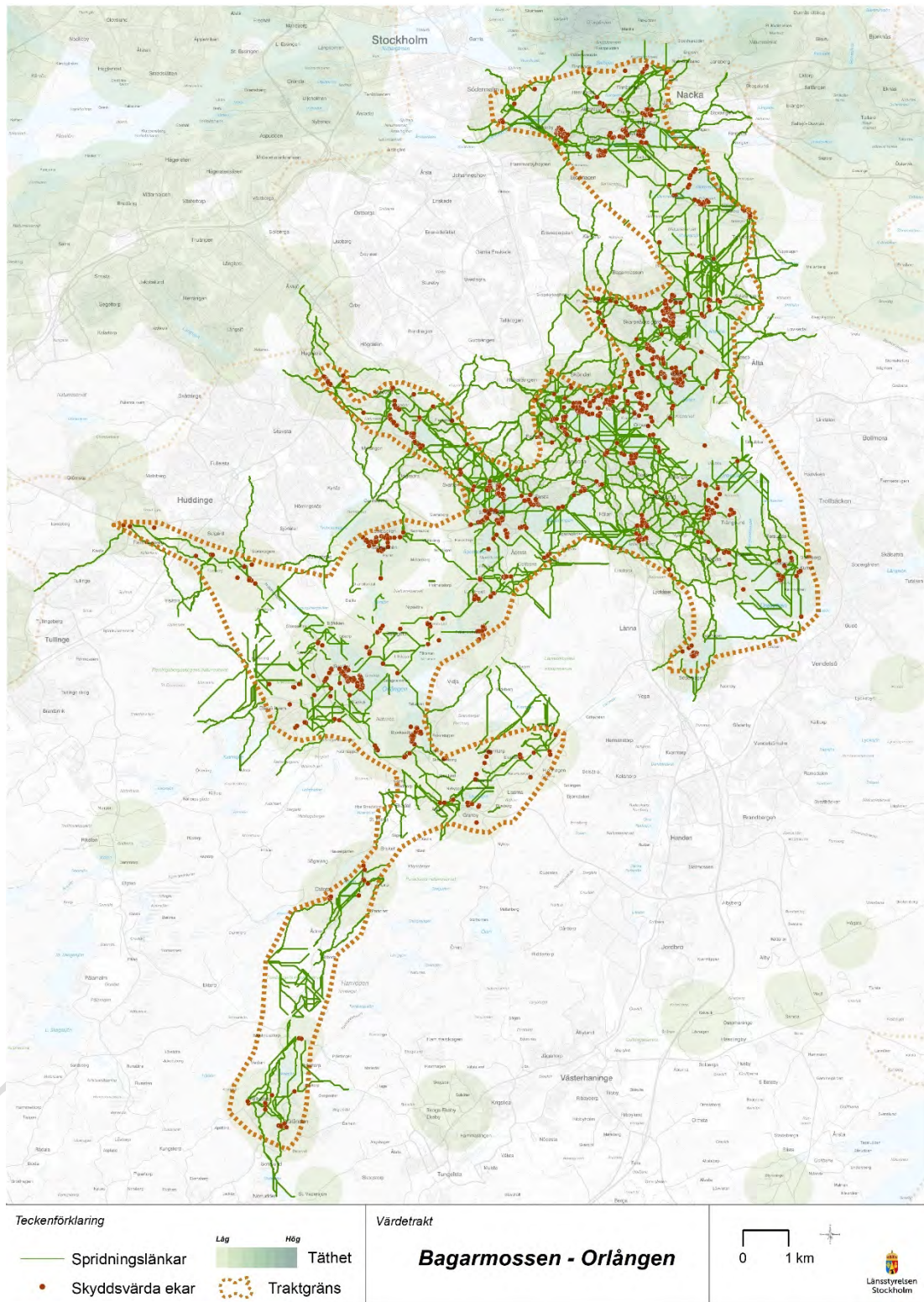
Antal registrerade skyddsvärda ekar inom trakten: 1105

Varav inom formellt skyddade områden: 536

Stora delar av traktens ekmiljöer ligger inom skyddade områden i form av kommunala naturreservat, men det finns också rikligt med värdefulla ekar i anslutning till bebyggda miljöer. Särskilt stora värden finns bland annat kring norra Drevviken och vid Stora Sköndal samt kring Magelungen och Orlången. Trakten är också en viktig del i det centrala spridningssamband som sträcker sig från norr till söder genom centrala Stockholm. Via Nacka fortsätter traktens eksamband upp till ekområdena i Nationalstadsparken.

Kommentar åtgärdsbehov: Flera av de oskyddade men mycket värdefulla ekmiljöerna ligger inom områden planerade för bebyggelseutveckling och förtätning. Det gör att hänsyn vid planering kommer att ha en avgörande betydelse för det långsiktiga bevarandet av traktens värden, till exempel vid Stora Sköndal och vid Sickla. Kompletterande inventeringar som även beaktar efterträdare och utvecklingsträd är också mycket angelägna så att hänsyn tas till sådana miljöer i samhällsplaneringen.

Prioriterade åtgärder inom skyddade områden: Det finns flera skyddade områden inom trakten med god förekomst av ekmiljöer. Enligt trädinventeringsdata har en ganska stor del av dessa en tillfredställande status, vilket gör att åtgärderna i skyddade områden är viktiga, men sällan akuta.

Figur 16. Bagarmossen - Orlången

Tabell 15. Inventerade skyddsvärda ekar och bedömt åtgärdsbehov inom Bagarmossen-Orlången

Område		Vårdbehov (antal träd)			
Typ	Namn	Inget	Inom 10 år	Akut	Ej Bedömt
Naturreservat	Björksättrahalvön	6			10
	Drevviken	7	4		9
	Flaten	114	8	11	
	Flemingsbergsskogen				3
	Gladöskogen				3
	Lissmadalen				8
	Lännaskogen	3			
	Nackareservatet i Nacka	19	30		
	Nackareservatet i Stockholm	58		4	
	Orlången	87	45	6	47
	Paradiset				2
	Rågsved	28	3		1
	Trängsundsskogen	11	4	5	
Natura 2000 ⁽¹⁾					
Naturvårdsavtal ⁽²⁾					
Övrig mark		440	55	36	38
- varav nyckelbiotop		8	10	1	1

(1) Natura 2000 område som inte ligger i eller är en del av ett Naturreservat.

(2) Naturvårdsavtal som inte ligger i eller är en del av ett Naturreservat eller Natura 2000 område.

Tabell 16. Åtgärdsförslag för trakten Bagarmossen-Orlången

Åtgärdstyp	Prioritet	År	Aktörer	Kommentar
<i>Inventering</i>	1	2020-2025	kommuner,	En kompletterande inventering av särskilt skyddsvärda ekar främst på tomtmark. Områdena kring Trångsund och Sköndal bör prioriteras. Inventeringen bör även registrera efterträdare över 40 cm diameter. Områden viktiga för konnektiviteten prioriteras
<i>Friställning/restaurering av miljöer med särskilt skyddsvärda ekar med akuta behov i skyddade områden</i>	1	2020-2025	Ansvariga förvaltare bl.a. Länsstyrelsen, kommuner	
<i>Friställning/restaurering av miljöer med särskilt skyddsvärda ekar med akuta behov utanför skyddade områden</i>	3	2021-2024	kommuner Länsstyrelse, övriga markägare,	Många av de viktigaste nyckelbiotoperna i trakten finns i skyddade områden och därför bör ev. insatser inriktas mot tomtmark genom främst informationsinsatser
<i>Friställning/restaurering av efterträdare</i>	2	2021-2023	Berörda markägare	I första hand ska kunskap om befintliga miljöer med efterträdare tas fram (se under inventering)
<i>Beskärning och stabilisering</i>	2		Kommunala förvaltare samt , Länsstyrelse,	Genomgång av åtgärdsbehov för ekar över 5 m i omkrets. Åtgärder i skyddade områden prioriteras.
<i>Veteranisering</i>	2			Vid behov
<i>Anläggande av faunadepåer</i>	2	2021-2023	Kommuner	I trakten finns ett antal kommunala reservat som borde vara lämpliga vid anläggande av faunadepåer
<i>Behov av åtgärder på landskapsnivå</i>	2	2021-2030	Kommuner, Länsstyrelsen	Det är viktigt att få fram mer data där svaga samband finns, framför allt på tomtmark (se ovan under "Inventering")

8. Norrtälje-Erken

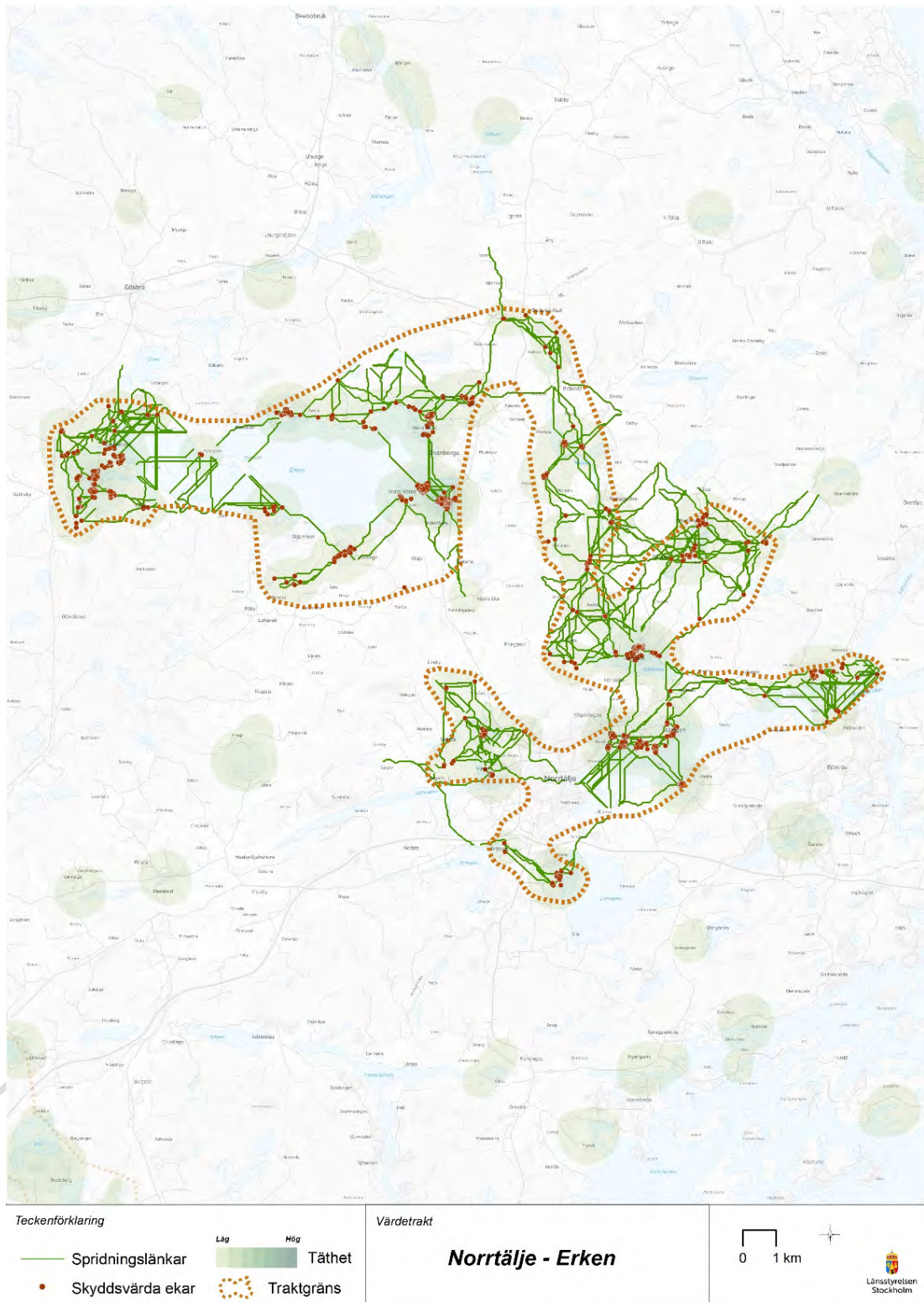
Antal registrerade skyddsvärda ekar inom trakten: 1090

Varav inom formellt skyddade områden: 436

Ekbeståndet i trakten är relativt spritt över hela området men de största ekbestånden finns runt sjön Erken och i norra Norrtälje. I trakten finns några få formellt skyddade områden men de flesta skyddsvärda ekar finns utanför dessa områden. Åtgärdsbehovet har varit störst i områdena väster om Erken. Det saknas dock information om brynmiljöer och andra miljöer med efterträdare i trakten, vilket skulle ge en bättre bild av traktens funktionalitet vad gäller spridningskorridorer för olika arter.

Kommentar åtgärdsbehov: Trakten består av ett nordligt område kring sjön Erken respektive ett sydligt kärnområde närmare Norrtälje. Det är viktigt att stärka mellanliggande miljöer för att bevara och stärka sambandet mellan dessa kärnområden. Enligt inventeringsdata är åtgärdsbehovet i ekmiljöerna närmare Norrtälje stad mindre akut än för ekmiljöerna kring Erken. Det finns viktiga oskyddade ekmiljöer kring östra Erken och dessa är i större behov av restaureringsåtgärder.

Prioriterade åtgärder inom skyddade områden: Delar av Hasselhorns naturreservat och i Natura 2000-området Kristineholm har enligt inventering störst åtgärdsbehov när det gäller restaurering och frihuggning.

Figur 17. Norrtälje-Erken

Tabell 17. Inventerade skyddsvärda ekar och bedömt åtgärdsbehov inom Norrtälje-Erken

Område		Vårdbehov (antal träd)			
Typ	Namn	Inget	Inom 10 år	Akut	Ej Bedömt
Naturreservat	Hasselhorn	6	11	22	1
	Lindholmen	1	16		
	Norra Malma	16	171		1
	Oxön			7	1
	Vigelsjö	1	18		
Natura 2000 ⁽¹⁾	Kallvik	9	39		
	Kristineholm	7	92	5	
	Syd Väsby	1	10		
Naturvårdsavtal ⁽²⁾	SK 101-2000	4			1
	SK 192-2011			1	
	SK 236-2011	1	2		
	SK 245-2003		1		
	SK 418-2013		5	3	
	SK 485-2014		1		
	SK 516-2007		6		
Biotopsskydd ⁽³⁾	SK 482-2014		1		
Övrig mark		74	490	62	3
- varav nyckelbiotop		17	208	12	1

(1) Natura 2000 område som inte ligger i eller är en del av ett Naturreservat.

(2) Naturvårdsavtal område som inte ligger i eller är en del av ett Naturreservat, Natura 2000.

(3) Biotopsskydd område som inte ligger i eller är en del av ett Naturreservat, Natura 2000 eller Naturvårdsavtal.

Tabell 18. Åtgärdsförslag för trakten Norrtälje-Erken

Åtgärdstyp	Prioritet	År	Aktörer	Kommentar
<i>Inventering</i>	1	2020-2025	kommuner,	Kompletterande inventering med fokus på särskilt skyddsvärda ekar. Inventeringen bör även registrera efterträdare över 40 cm diameter. Området kring Kristineholm bör prioriteras.
<i>Friställning/restaurering av miljöer med särskilt skyddsvärda ekar med akuta behov i skyddade områden</i>	1	2020-2025	Ansvariga förvaltare bl.a. Länsstyrelsen, kommuner, enskilda markägare och Skogsstyrelsen	Främst området vid Kristineholms N-2000 och delar av Hasselhorn naturreservat
<i>Friställning/restaurering av miljöer med särskilt skyddsvärda ekar med akuta behov utanför skyddade områden</i>	3	2021-2024	kommuner Länsstyrelse, övriga markägare, Skogsstyrelsen	Många värdefulla nyckelbiotoperna i trakten finns utanför skyddade områden. Statusen för många av dessa miljöer behöver uppdateras.
<i>Friställning/restaurering av efterträdare</i>	2	2021-2023	Berörda markägare	I första hand ska kunskap om befintliga miljöer med efterträdare tas fram (se under inventering)
<i>Beskärning och stabilisering</i>	2	Löpande	Kommunala förvaltare samt , Länsstyrelse,	Genomgång av åtgärdsbehov för ekar över 5 m i omkrets. Åtgärder i skyddade områden prioriteras.
<i>Veteranisering</i>	2			Vid behov
<i>Anläggande av faunadepåer</i>	2	2021-2023	Länsstyrelsen	Lämpliga platser för faunadepåer är bl.a. Norra Malma naturreservat samt Kristineholms N-2000-område. Norrtälje kommun äger även marker som kan passa för detta.

9. Tullgarn-Mörkö

Antal registrerade skyddsvärda ekar inom trakten: 1066

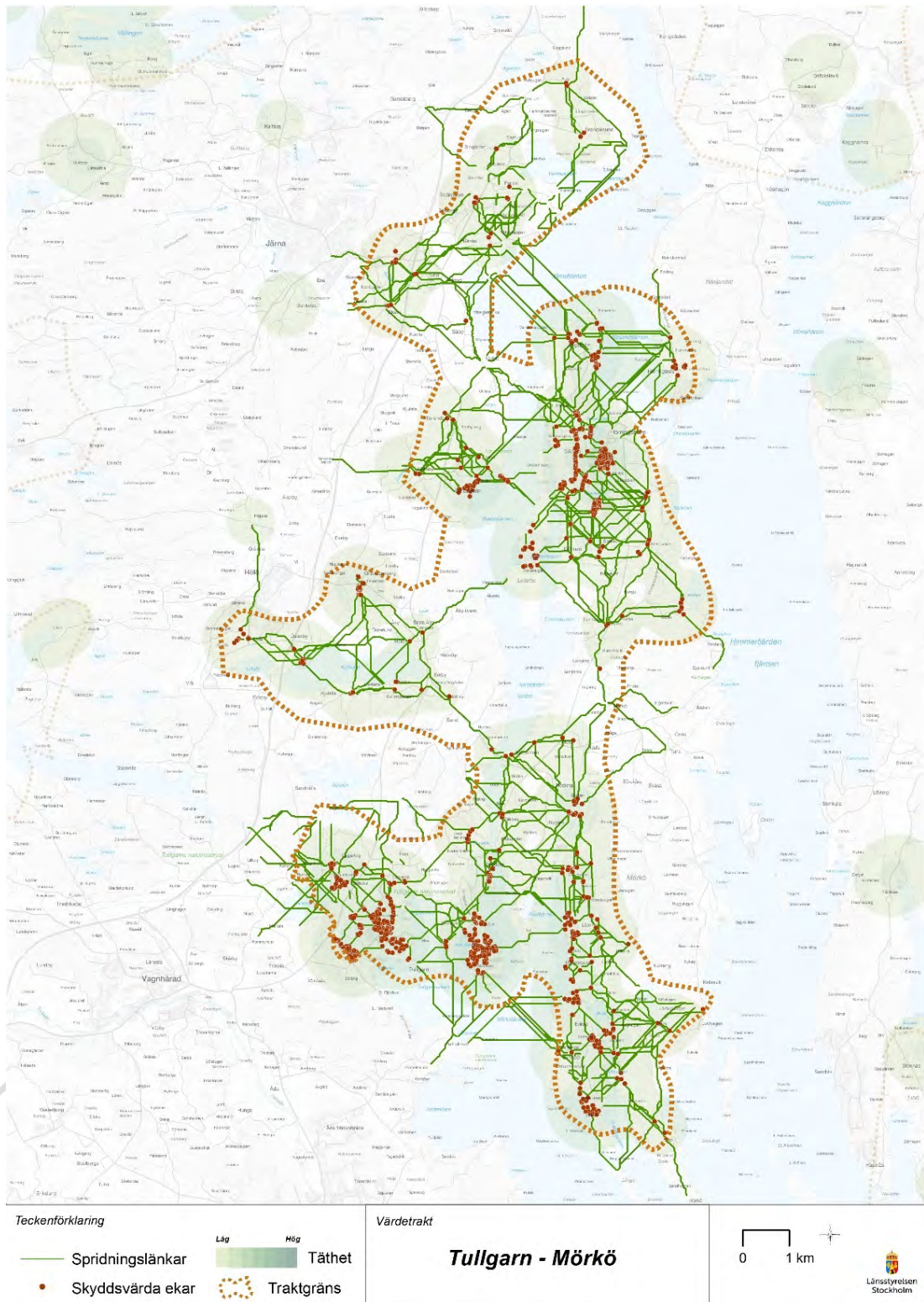
Varav inom formellt skyddade områden: 608

Inom området finns några av länets mest värdefulla ekmiljöer, dels vid Tullgarn, dels vid Hörningsholm. Stora delar av ekförekomsterna inom trakten finns inom skyddade områden som Tullgarns naturreservat, Eriksö naturreservat och Natura 2000-områdena Hörningsholm och Ledarön. Det finns också stora ekförekomster i det omgivande landskapet, bland annat på norra Mörkö och runt Hölö.

Kommentar åtgärdsbehov: Trakten består av ett tydligt nordligt respektive sydligt kärnområde. Det är viktigt att inventera mellanliggande miljöer för att dels bedöma om det är en fungerande sammanhängande trakt (genom en mer noggrann inventering av värdefulla träd), dels för att hitta viktiga utvecklingsträd och miljöer som kan bevara och stärka sambandet.

En relativt stor del av traktens ekar står som enstaka träd eller inom alléer eller trädtrader i åkerlandskapet, vilket gör att de inte hotas av igenväxning, men istället kan påverkas negativt av plöjning. Det innebär också att det inte kommer upp efterträdare i samma miljöer utan aktiva åtgärder.

Prioriterade åtgärder inom skyddade områden: Arbete med skötsel och restaurering av ekmiljöer inom naturreservaten Tullgarn, Eriksö, Kålsö samt inom Hörningsholms Natura 2000-område.

Figur 18. Tullgarn-Mörkö

Tabell 19. Inventerade skyddsvärda ekar och bedömt åtgärdsbehov inom Tullgarn-Mörkö

Område		Vårdbehov (antal träd)			
Typ	Namn	Inget	Inom 10 år	Akut	Ej Bedömt
Naturreservat	Eriksö	52	16	6	1
	Farstanäs	4	7	1	
	Hörningsnäs	3	2		
	Kålsö	22	5	16	
	Slessberget		4	4	
	Tullgarn	126	72	52	
	Tullgarn, f.d. NVO	53	24	11	
	Yttereneby	9			
Natura 2000 ⁽¹⁾	Botten	9			1
	Hörningsholm	60	5		
	Ledarön	13	12	2	1
	Nora Holmäng	2			
	Skillebyholm	7	6		
Övrig mark		280	152	17	9
	- varav nyckelbiotop	49	79	6	2

(1) Natura 2000 område som inte ligger i eller är en del av ett Naturreservat.

Tabell 20. Åtgärdsförslag för trakten Tullgarn-Mörkö

Åtgärd	Prioritet	År	Aktörer	Kommentar
<i>Inventeringar</i>	1	2020-2025	Länsstyrelsen,	Kompletterande inventering av värdefulla ekar behövs för att täcka in måttligt grova men gamla träd (senvuxna ekar). Inventeringen bör även registrera efterträdare över 40 cm diameter. Fokus bör vara miljöer som inte finns registrerade sedan tidigare och som har betydelse för konnektiviteten.
<i>Friställning/restaurering av miljöer med särskilt skyddsvärda ekar med akuta behov i skyddade områden</i>	1	2020-2025	Länsstyrelsen	Situationen för de särskilt skyddsvärda ekarna är ganska god men punktinsatser behövs i vissa delar. Behov främst inom Tullgarns NR och Eriksö NR.
<i>Friställning/restaurering av miljöer med särskilt skyddsvärda ekar med akuta behov utanför skyddade områden</i>	1	2019-2022	Länsstyrelsen, markägare	Områden viktiga för konnektiviteten prioriteras
<i>Friställning/restaurering av efterträdare</i>	2	2020-2023	Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, markägare	Tillgången på efterträdare är ganska god i reservaten, men viss frihuggning behövs – denna bör samordnas med övriga restaureringsinsatser. Det finns bland annat restaurerbara marker med höga värden på Mörkö
<i>Beskärning och stabilisering</i>	2		Länsstyrelsen	ekar över 6 m diameter. Arbetet är påbörjat

6.Referenser

[Riksantikvarieämbete. 2014. Fria eller fälla Fria eller fälla: En vägledning för avvägningar vid hantering. ISBN 978-91-7209-702-5 \(PDF\)](#)

[Riksantikvarieämbete/ Lagtolken. 2014 Regler om träd i offentliga miljöer .Underlag till ”Fria eller Fälla.](#)

Riksantikvarieämbete 2019. Fria eller fälla version 2 Remissversion

[Länsstyrelsen i Stockholm. 2015. Ädellövsområden och ekmiljöer i Stockholms län. Länsstyrelsens rapport 2015-13.](#)

[Länsstyrelsen i Stockholm 2016. Särskilt skyddsvärda träd i Stockholms län. Länsstyrelsens rapport 2016-7](#)

[Naturvårdsverket. 2004. Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet Rapport 5411](#)

[Naturvårdsverket. 2012. Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd: Mål och åtgärder 2012—2016, Rapport 6496.](#)

[Naturvårdsverket/ Länsstyrelsen i Västmanland. 2019. Remiss av uppdaterad åtgärdstabell för särskilt skyddsvärda träd](#)

[Länsstyrelsen i Stockholm. 2019. Grön infrastruktur. Regional handlingsplan för Stockholms län. Länsstyrelsens rapport 2019-12](#)

[Naturvårdsverket :Vägledning Samråd om åtgärder på särskilt skyddsvärda träd](#)

.

Länsstyrelsen i Stockholms län – en
samlade kraft för en hållbar framtid.

*Länsstyrelsen Stockholm
Enheten för naturskötsel
Telefon: 010-223 10 00
www.lansstyrelsen.se/stockholm*

2020-03-27

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr NTN 2020/63

Natur- och trafiknämnden

Remiss - Detaljplan för upprustning av Saltsjöbanan Fisksätra station, Erstavik 26:1 med flera

Förslag till beslut

Natur- och trafiknämnden antar förslag till yttrande enligt tjänsteskrivelsens bilaga 1, 2020-03-27.

Ärendet

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra en ombyggnad av Fisksätra station till en dubbelspårsanläggning. En enplansbyggnad innehållande teknik för tågdriften möjliggörs i planområdet östra del. Genom en ombyggnad av Fisksätra station till en mötesstation med dubbelspår kan turtätheten öka till 12-minuterstrafik. Därigenom förbättras kollektivtrafiken för resande i Fisksätra liksom för kommunens invånare i dess helhet. Detaljplaneförslaget är en del av arbetet med att möjliggöra en upprustning och modernisering av Saltsjöbanan längs hela dess sträcka från station Slussen till stationerna Saltsjöbaden och Solsidan. Fisksätra station byggs om och kompletteras med ytterligare ett spår. Stationen får en dubbelriktad trafik så att tåg i respektive riktning kan mötas i Fisksätra. Ett planarbete för en mötesstation pågår även i Tattby. En ombyggnation av dessa två stationer ger förutsättningar för att öka turtätheten på Saltsjöbanan till 12-minuterstrafik.

Förslaget förutsätter att stationsområdet utvidgas cirka 4 meter söderut, delvis på gatumark och 2 meter norrut för att rymma ett nytt spår med en plattform på södra sidan och förskjuta befintligt spår och plattform mot bergslänten på den norra sidan. Båda spåren får därmed var sin plattform på respektive sida av spårområdet. Norra plattformen nås i likhet med tidigare från både gångbro i öster och gång- och cykeltunnel i väster. Den södra plattformen får trappa och ramper direkt till Fisksätravägen. Plattformarna kopplas samman genom trappa och hiss via gångbron. Ramper och övrig plattformsmiljö uppfyller kravet på tillgänglighet.

I planrådets östra del föreslås en teknikbyggnad uppföras. Teknikbyggnaden kommer utgöra ett nytt inslag vid järnvägsanläggningen och krav ställs på gestaltningen.

Förslag till yttrande

I samband med granskningen har det tillkommit en hiss mellan Fisksätra gångbro och den nya stationen. Natur- och trafiknämnden ser positivt på att tillgängligheten förbättras och har följande kommentarer.

Hissen bör ägas och förvaltas av trafikförvaltningen. Det behöver framgå tydligare i planbeskrivningen.

Hisstornet ska vara en fribärande konstruktion relativt gångbron.

Handlingar i ärendet

Bilaga 1 Förslag till yttrande

Kristina Petterqvist
Enhetschef
Enheten för drift offentlig utemiljö

Förslag till
granskningsyttrande
Dnr: NTN 2020/63
Dnr: KFKS 2014/900

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Detaljplan för upprustning av Saltsjöbanan Fisksätra station, Erstavik 26:1 med flera

Natur- och trafiknämnden lämnar följande yttrande:

I samband med granskningen har det tillkommit en hiss mellan Fisksätra gångbro och den nya stationen. Natur- och trafiknämnden ser positivt på att tillgängligheten förbättras och har följande kommentarer.

Hissen bör ägas och förvaltas av trafikförvaltningen. Det behöver framgå tydligare i planbeskrivningen.

Hisstornet ska vara en fribärande konstruktion relativt gångbron.

Hans Peters
Ordförande
Natur- och trafiknämnden

Mats Bohman
Trafik- och fastighetsdirektör
Natur- och trafiknämnden

2020-03-27

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr NTN 2020/64

Natur- och trafiknämnden

Remiss - Detaljplan för Traversen, del av Sicklaön 83:22, på västra Sicklaön

Förslag till beslut

Natur- och trafiknämnden antar förslag till yttrande enligt tjänsteskrivelsens bilaga 1, 2020-03-27.

Ärendet

Planområdet ligger i Sickla köp kvarter och utgör del av det östra hörnet av Sickla galleria. Planområdet utgör del av fastigheten Sicklaön 83:22 och omfattar cirka 300 kvadratmeter. För planområdet gäller detaljplan DP 451 vars genomförandetid har gått ut. Planområdet ligger inom kvartersmark som idag har användningsbestämmelse C, centrumändamål. Flera stadsbyggnadsprojekt pågår i närområdet.

Planförslaget syftar till att möjliggöra en väl gestaltad tillbyggnad av del av det östra hörnet av Sickla galleria. Området har höga kulturmiljövärden och föreslagen byggnad ska förhålla sig till och samspela med omgivande karaktärsdrag. I byggnadens bottenplan planeras för centrumverksamhet och i de övre våningsplanen möjliggörs för cirka 80 bostäder.

Byggnaden om cirka 16 våningar är belägen invid en av de kommande tunnelbaneentréerna till station Sickla och kommer att markera platsen och verka som ett landmärke i stadsbilden. Planförslaget möjliggör ett mer blandat innehåll i Sickla köp kvarter då området tillförs bostäder. Föreslagen byggnad innebär en publik och uppglasad bottenvåning som samspelar med omgivande gaturum och stärker stadsstråken. Byggnadens tak planeras för växtlighet som kan medverka till gröna inslag i en urban stadsmiljö. Planförslaget medger en hög byggnad vilket innebär att den kommer synas i stadsbilden.

Lokalt omhändertagande av dagvatten ska tillämpas. Bygg- och anläggningsåtgärder samt vidare drift och underhåll inom kvartersmarken bekostas av fastighetsägaren.

Förslag till yttrande

Natur- och trafiknämnden ställer sig positiv till utvecklingen av området.

Parkeringsplatser som redovisas för bilar och cykel ligger i en annan fastighet. Natur- och trafiknämnden anser att rättigheten till dessa platser behöver regleras, i detaljplanen

eller på annat lämpligt sätt. Regleringen behöver göras på ett sådant sätt att rättigheterna består över tid.

Natur- och trafiknämnden anser att cykelparkeringsplatserna ska var lättillgängliga och nås från gatan.

Handlingar i ärendet

Bilaga 1 Förslag till yttrande.

Kristina Petterqvist

Enheten för drift offentlig utemiljö

Förslag till
samrådsyttrande
Dnr: NTN 2020/64
Dnr: KFKS 2017/1060

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Detaljplan för Traversen, del av Sicklaön 83:22, på västra Sicklaön

Natur- och trafiknämnden lämnar följande yttrande:

Natur- och trafiknämnden ställer sig positiv till utvecklingen av området.

Parkeringsplatser som redovisas för bilar och cykel ligger i en annan fastighet. Natur- och trafiknämnden anser att rättigheten till dessa platser behöver regleras, i detaljplanen eller på annat lämpligt sätt. Regleringen behöver göras på ett sådant sätt att rättigheterna består över tid.

Natur- och trafiknämnden anser att cykelparkeringsplatserna ska var lättillgängliga och nås från gatan.

Hans Peters
Ordförande
Natur- och trafiknämnden

Mats Bohman
Natur- och fastighetsdirektör
Natur- och trafiknämnden

2020-03-23

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr NTN 2020/43

Natur- och trafiknämnden

Politikerinitiativ – Alternativa, lugna cykelvägar över Sicklaön

31 januari 2020 av Maria Lidzell och Helena Håkansson (L)

Förslag till beslut

Natur- och trafiknämnden beslutar att uppdra åt trafikenheten att utreda möjligheten till att tillhandahålla en eller flera alternativa cykelvägar.

Sammanfattning av ärendet

I samband med att Värmdövägen kommer att gräva upp för att förstärka VA- och elnätet på Sicklaön kommer cykeltrafiken att behöva ledas om. Maria Lidzell och Helena Håkansson (L) föreslår i ett politikerinitiativ att kommunen istället för att skapa tillfälliga lösningar på en mycket viktig och trafikerad cykelled istället förebygger en besvärlig trafiksituation genom att skapa en eller flera permanenta alternativa cykelvägar över Sicklaön.

Natur- och trafiknämnden bedömer att förslaget om att skapa en eller flera alternativa cykelvägar är en god idé för att tillgängliggöra och skapa ett attraktivt cykelvägnät under byggtid. Att bygga ut en eller flera permanenta cykelvägar kräver dock vidare utredning och eventuellt utökade resurser beroende på omfattningen av åtgärderna.

Förslagen i politikerinitiativet

I samband med att Värmdövägen kommer att gräva upp för att förstärka VA- och elnätet på Sicklaön kommer cykeltrafiken att behöva ledas om. Maria Lidzell och Helena Håkansson (L) föreslår i ett politikerinitiativ att kommunen istället för att skapa tillfälliga lösningar på en mycket viktig och trafikerad cykelled istället förebygger en besvärlig trafiksituation genom att skapa en eller flera permanenta alternativa cykelvägar över Sicklaön. Detta för att undvika trafikkaos i samband med byggarbetet samt hör samma önskemålen från de som idag känner sig otrygga på Värmdövägen, t.ex. skolbarn och äldre. Cykelvägarna kommer bli tillgängliga för fler och fler av de som idag cykelpendlar kommer att fortsätta göra det under byggtiden.

Stråk som föreslås i initiativet är Skurustugan-Nacka sjukhus-Skogalund-Skvaltan-Vikdalen-Kvarnholmen, med fortsättning längst det befintliga cykelstråket fram till Danviksbron, samt stråket Saltsjö Duvnäs-Storängen-Lillängen-Järla sjö-Sickla med fortsättning mot Danviksbron eller Hammarby sjöstad. Cykelstråken föreslås även tydligt skyltas för att cyklister ska hitta dem, samt åskådliggöras i en digital cykelkarta på nacka.se. Några ytterligare åtgärder som föreslås är att på enkelriktade gator, t.ex.

Skogsstigen genom Skogalund, tillåta dubbelriktad cykeltrafik, samt att låta hissen på Kvarnholmen anvisas eftersom stigningen från Kvarnholmsparken till Vikdalsbron är brant. En ytterligare föreslagen åtgärd är att trappan från Hospitalparken till Danviksbron förbättras, samt att cyklisterna ska tillåtas passera mellan Lavalvägen och Fyrgräns vid Järla sjö.

Förslaget om att skapa en eller flera permanenta alternativa cykelvägar menar Liberalerna leder till att säkerheten för cyklisterna och fotgängarna ökar, mångfalden bland cyklisterna ökar, då fler vågar sig ut på lugnare cykelbanor samt att framkomligheten för alla trafikanterna förbättras då Värmdövägen byggs om. Maria Lidzell och Helena Håkansson (L) föreslår att kommunen ska skapa en eller flera permanenta alternativa cykelvägar över Sicklaön, istället för tillfälliga lösningar på cykelleden på Värmdövägen då vägen ska byggas om.

Enhetens utredning och bedömning

Trafikenheten bedömer att förslaget om att skapa en eller flera alternativa cykelvägar är en god idé för att tillgängliggöra och skapa ett attraktivt cykelvägnät under byggtid. Vid permanent utbyggnation av cykelvägar kan i förlängningen även ge ett utökat cykelvägnät, vilket blir betydelsefullt när de stora stadsbyggnadsprojekten kommer att påverka alla trafikslag under kommande år. Ett alternativt cykelvägnät kan ge trygghet i att det finns välfungerande cykelvägar under en period där genomförandeplaner kan komma att förändras, både för kommunens stadsbyggnadsprojekt, men även för statliga samt privata utbyggnationer som påverkar trafiksystemet.

Att bygga ut en eller flera alternativa permanenta cykelvägar kräver dock vidare utredning och eventuellt utökade resurser beroende på omfattningen av åtgärderna. Enskilda vägar eller privatmark har kommunen ingen rådighet över, vilket särskilt föreligger på Sicklaön. Rådande tillgänglighet på mark och smala vägpassager till förmån för ett utbyggt cykelvägnät kan försvåra en utbyggnation. Hissar, trappor och ramper är inte optimalt som en del av ett cykelstråk, detsamma vad gäller dubbelriktad cykeltrafik på enkelriktade vägar.

Vad gäller vägvisning har trafikenheten under 2019 tagit fram en vägvisningsplan och där det nu finns planerade sträckor som under kommande år kommer att få ny vägvisning. Trafikenheten anser att den befintliga sorten av vägvisning för temporära och permanenta cykelstråk ska användas samt att kartmaterial bör uppdateras på nacka.se, och därmed inte introducera en ny typ av vägvisning.

Vad gäller förslagen i initiativet så behöver därför kommunen se över sträckorna i detalj för att utröna om dessa är möjliga att åtgärda och tillhandahålla som alternativa cykelvägar. Viktigt är att kartlägga och samordna vilka områden i kommunen som blir påverkade under vilken tid och vad det skulle kosta med en alternativ permanent upprustning av cykelvägnätet. Redan nu finns befintliga omledningsvägar för gående och cyklisterna samt planer inom kommande utbyggnadsprojekt för hur cykeltrafiken kan läggas om under byggtid. Det finns även planer på utbyggnation av cykelvägar vilka kan

NACKA
KOMMUN

komma att nyttjas under byggtid. Trafikenheten ser att det finns möjligheter att även titta på temporära lösningar som kan tillhandahållas under de kommande åren. Målsättningen är att värna om cyklisterna på Värmdövägen, då detta fortfarande är den genaste sträckningen och att pendlingscyklister tenderar att välja det genaste stråket. Viktigt är att säkerställa god framkomlighet, tillgänglighet och säkerhet för alla trafikanter. Trafikenheten föreslår att vidare utredning av alternativa cykelvägar behöver genomföras och att särskilt föreslagen inom ramen för politikerinitiativet utreds.

Förslagets ekonomiska konsekvenser

Utredning finansieras inom ramen redan beslutade investeringsmedel.

Konsekvenser för barn

Ett eller flera alternativa cykelvägar med god framkomlighet, tillgänglighet och säkerhet ökar möjligheten för barn att cykla i kommunen. Att tillgodose alternativa cykelvägar under byggtid skapar ett attraktivt cykelvägnät över tid vilket kan komma att öka antalet cyklister i alla åldrar.

Handlingar i ärendet

1. Politikerinitiativ – Alternativa, lugna cykelvägar, av Maria Lidzell och Helena Håkansson (L), 2020-01-31

Martin Hubertson Merbom
Tf enhetschef
Trafikenheten

Emmatora Alfin
Trafikplanerare
Trafikenheten

2020-01-31

Politikerinitiativ
Natur och Trafiknämnden

Alternativa, lugna cykelvägar över Sicklaön

Värmdövägen kommer att grävas upp i samband med att VA- och elnäten förstärks på Sicklaön. Då kommer cykeltrafiken att behöva ledas om. Liberalerna föreslår att man istället för tillfälliga lösningar på en mycket viktig och trafikerad cykelled, förebygger en besvärlig trafiksituation genom att skapa en eller flera permanenta alternativa cykelvägar över Sicklaön. På så vis undviks trafikchaos i samband med byggarbetet och vi hör samman önskemålen från de som idag känner sig otrygga på Värmdövägen, t ex skolbarn och äldre. Cykelvägarna blir tillgängliga för fler och fler av de som idag cykelpendlar kommer att fortsätta göra det under byggtiden.

Stråk som kan användas är t ex Skurustugan-Nacka Sjukhus-Skogalund-Skvaltan-Vikdalen-Kvarnholmen, med fortsättning längs det befintliga cykelstråket fram till Danviksbron. Ett annat möjligt stråk är Saltsjö Duvnäs-Storängen-Lillängen-Järla Sjö-Sickla med möjlig fortsättning mot Danviksbron eller Hammarby Sjöstad. Stråken bör skyltas tydligt för att cyklisterna ska hitta dem, samt åskådliggöras i en digital cykelkarta på nacka.se.

Några åtgärder eller anvisningar som kan övervägas:

På några enkelriktade gator, t ex Skogsstigen genom Skogalund, skulle dubbelriktad cykeltrafik kunna tillåtas. På Kvarnholmen kan hissen anvisas eftersom stigningen från Kvarnholmsparken till Vikdalsvägen är brant. För stigningen från Hospitalsparken till Danviksbron finns en brant trappa med ramp som kan förbättras. Cyklar bör kunna passera mellan Lavalgränd och Fyrgränd vid Järla Sjö.

Alternativa cykelvägar leder till att:

- Säkerheten för cyklister och fotgängare ökar
- Mångfalden bland cyklister ökar, då fler vågar sig ut på lugnare cykelbanor
- Framkomligheten för alla trafikanter förbättras då Värmdövägen byggs om

Maria Lidzell (L)
Helena Håkansson (L)

2020-02-06

Politikerinitiativ Till Natur- och trafiknämnden

Nyttoparkering

Nämnden har tidigare utrett möjligheten att låta hemtjänstföretag, läkare och liknande verksamheter ha nyttoparkerings-tillstånd för att underlätta deras arbete och ge dem möjlighet att arbeta effektivare. Under 2020 pågår också ett test med nyttoparkeringstillstånd, som kommer att utvärderas vid årets slut.

Nyttoparkeringar är ett bra sätt för t ex hemtjänstaktörer att snabbt och effektivt parkera sina bilar och komma åt sina kunder. Problemet är att nyttoparkeringar endast kan tillämpas på kommunal mark. Ofta finns det behov av nyttoparkeringar även på privat mark. Det medför att nyttoparkeringstillståndet bara löser en del av problematiken. Handikapplatser finns både på både kommunal och privat mark, oftast i anslutning till områden där handikappade verkar eller bor. Man borde se över möjligheten och konsekvensen av att använda dessa för hemtjänstbesök eller liknande.

Med denna bakgrund föreslår vi moderater att NTN beslutar
- att utreda möjligheterna att samköra handikapp-parkeringsplatser som nyttoparkeringsplatser.

Nacka den 10 februari 2020

Peter Zethraeus (M)

1e Vice Ordf Natur- och trafiknämnden

Med vänlig hälsning

Peter Zethraeus (M)

1e Vice Ordf Natur och Trafiknämnden

1e Vice Ordf Naturvårdsrådet

Ledamot i Kommunfullmäktige

Nacka kommun

Mobil 0733-103608

2020-04-01

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr NTN 2020/37

Natur- och trafiknämnden

Medborgarförslag -Padelbanor för spontant spel
Inkom den 2 december 2020

Förslag till beslut

Natur- och trafiknämnden avslår medborgarförslaget att anlägga padelbanor för spontant spel på allmän plats. Padelbanor har höga driftkostnader och kommunen behöver prioritera befintliga anläggningstyper. Medborgarförslaget är därmed besvarat.

Sammanfattning av ärendet

Det har kommit in två medborgarförslag om att kommunen bör anlägga padelbanor som är öppna för allmänheten. Padel är en sport som kräver speciella banor och med det kommer höga driftkostnader. Bedömningen är att kommunen behöver prioritera underhåll och utveckling av befintliga anläggningstyper på allmän plats som exempelvis tennisplaner och fotbollsplaner, som vänder sig till en stor målgrupp. För den som vill spela padel i Nacka finns flera privata alternativ. På så sätt får vi maximalt värde för skattepengarna

Förslagen i medborgarförslaget

Kan kommunen uppföra några samlade Padelbanor för spontanspel. De får gärna vara i anslutning till andra idrottsaktiviteter som fotbollsplan eller utegym så att det går att värma upp under tiden man väntar. Exempelvis Älta IP/Björknäs IP eller centralt i Nacka.

I ett tidigare medborgarförslag behandlat april 2019 vill en medborgare att tennisplanen i Hedvigslund görs om till en padelbana. Enligt beslut ska möjligheten för detta utredas.

Enhetens utredning och bedömning

Olika enheter inom kommunen får förfrågningar om att anlägga padelbanor. Det är en sport som ökar i popularitet och det finns redan flera privata anläggningar i kommunen och antalet kommer troligen öka i framtiden.

Enhetens har tagit fram kostnadsuppskattningar för investering och drift av en padelbana. Jämförelsen har sedan gjorts med en tennisplan.

Investeringskostnaden för en padelbana är större än för en ny tennisplan eftersom det innebär tillägg som konstgräs och glasväggar i härdat och laminerat glas. Den årliga driftkostnaden blir betydligt högre eftersom det är konstgräs som behöver skötas genom påfyllning av sand för att bibehålla goda spelförhållanden.

Padel är en sport som kräver speciella banor och med det kommer höga driftkostnader. Enhetens bedömning är kommunen behöver prioritera underhåll och utveckling av befintliga anläggningstyper på allmän plats som exempelvis tennisplaner och fotbollsplaner, som vänder sig till en stor målgrupp. På så sätt får vi maximalt värde för skattepengarna.

Förslagets ekonomiska konsekvenser

Padelbana som anläggs på befintlig tennisplan, fotbollsplan eller annan hård och jämn yta.

Investeringskostnad mellan 300 000 - 400 000 beroende på vilken utformning som väljs. Vid anläggning på ny plats tillkommer kostnaden för markarbeten.

Årlig driftkostnad är ca 80 000 kr för skötsel av konstgräsytan. Till det tillkommer samma kostnad som för en tennisplan dvs höst och vårstädning samt uppsättning av nät med ca 5000 kr.

Kostnader för skadegörelse i form av klotter och krossat glas tillkommer utöver driftkostnaden. På en tennisbana består den extra kostnaden vanligen av att laga stängslet runt banan.

Konsekvenser för barn

Inga konsekvenser för barn.

Handlingar i ärendet

Bilaga 1 medborgarförslag

Bilaga 2 protokollsutdrag NTN 2018/289

Mats Bohman
Trafik och fastighetsdirektör

Charlotte Svedlund
Parkingenjör
Enheten för drift offentlig utemiljö

onsdag 2020-02-12 08:14

Inkommande mail

Till: registrator@nacka.se;

Från: [REDACTED]

Skickat: 2020-02-12:08:14

Medborgarförslag om

Hej

Jag som relativt nyinflyttad från Stockholmsstad ser gärna att man uppför några samlade Padelbanor för spontanspel (likt det som finns i Vinterviken). Det är otroligt svårt att få normala tider i Padelhallarna i Nacka. (Finns ledigt från 22:00 om man har tur) Spelade själv väldigt mycket i Vinterviken tidigare då man har ett kösystem på plats och byter spelare på banorna varje heltimme för att många spontat ska kunna spela varje dag, fungerat utmärkt.

Jag ser det som önskvärt att banorna placeras i närhet till andra idrottsplatser så man kan värma upp på ex. fotbollsplan eller utegym undertiden man väntar på sin tur. Ex Älta IP/Björknäs IP eller om yta finns i centrala Nacka.

Tack

[REDACTED]

Medborgarförslag om padelbana

Inkom 14 november 2018

Beslut

Natur och trafiknämnden beslutar att utreda möjligheterna att anlägga padelbana på allmän platsmark.

Sammanfattning av ärendet

Medborgarförslag har inkommit om att göra om tennisplanen vid Hedvigslunds parken till en padelbana. Detta skulle vara en ny typ av aktivitet i offentliga utemiljöer i kommunen som skulle behöva utredas närmare.

Handlingar i ärendet

Tjsk Medborgarförslag om padelbana
Borttagen på grund av personuppgifter.

Yrkanden

Hans Peters (C) yrkade bifall till förslag till beslut.

Beslutsgång

Natur- och trafiknämnden beslutade i enlighet med Hans Peters bifallsyrkande.

Protokollsanteckning

Martin Hellströmer (S) lät anteckna följande till protokollet.

" Socialdemokraterna ser gärna en större utredning kring behovet och möjligheterna att etablera paddelbanor i Nacka. Vi tror även att det är bra att utvidga ärendet till att inte enbart titta på platser som idag är tennisbanor."

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	----------------------	--------------------

2020-04-01

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr NTN 2020/47

Natur- och trafiknämnden

Medborgarförslag - Bredda bron över Sickla kanal i anslutning till fjärrvärmeutbyggnaden

Inkom den 20 februari 2020

Förslag till beslut

Natur och trafiknämnden avslår förslaget om att bygga om eller bygga en ny bro i samband med fjärrvärmeutbyggnad eftersom det redan finns en förbindelse över kanalen som motsvarar kommunens behov. Medborgarförslaget är därmed besvarat.

Sammanfattning av ärendet

Medborgarförslag om att i samband med fjärrvärmen ser över möjligheten till att bredda bron och samtidigt lösa ledningen snyggt. Kommunen har sedan tidigare avslagit begäran om medfinansiering av ny bro i samband med fjärrvärmeutbyggnaden. En ny bro behövs endast för att dra ledningar och den bron som finns idag motsvarar kommunens behov.

Förslagen i medborgarförslaget

I samband med utbyggnaden av fjärrvärmen ser över möjligheten till att bredda bron och samtidigt lösa ledningen snyggt. Jag är rädd att det kommer byggas en parallell bro enbart för ledningarna, och det vore ju tråkigt för området och försvårar kanske en senare breddning av bron?

Enhetens utredning och bedömning

2017 togs ett inriktningsbeslut utifrån förslaget från fjärrvärmebolaget att bygga en ny bro som kunde inrymma framtida ledningarna. I beslutet skriver nämnden att bolagen kan fortsätta planeringen att korsa Sickla kanal via en brolösning under förutsättning att inga kostnader belastar kommunen.

När planeringen kommit längre återkom fjärrvärmebolaget och ville ha medfinansiering från kommunen på mellan 6 och 8 miljoner kronor för broalternativet. Kommunen svarade då att broalternativet är fjärrvärmebolagens förslag till att lösa övergången via kanalen och att det inte får belasta kommunens budget. En ny bro behövs endast för att dra ledningar och att den bron som finns idag motsvarar kommunens behov.

Fjärrvärmebolagen valde då att gå vidare med en lösning som är mer kostnadseffektiv.

Förslagets ekonomiska konsekvenser

Att ändra brons utseende kostar mellan 6 och 8 miljoner kr.

Konsekvenser för barn

Inga konsekvenser för barn

Handlingar i ärendet

Bilaga 1 Medborgarförslag

Mats Bohman
Trafik och fastighetsdirektör

Elin Ösby
Landskapsingenjör
Enheten för drift offentlig utemiljö

torsdag 2020-02-20 21:43

Inkommande mail

Till: registrator@nacka.se;

Från:

Skickat: 2020-02-20:21:43

Medborgarförslag: bredda bron över Sickla kanal i anslutning till fjärrvärmeutbyggnaden

Hej,

Mitt ärende gäller träbron som går över Sickla kanal (mellan Sickla allé och Hammarbybacken). Den är idag ganska rejäl och bastant men trots det också ganska smal. Det blir knepiga möten mellan cyklar, joggare och barnvagnar.

Min tanke är att man i samband med utbyggnaden av fjärrvärmen ser över möjligheten till att bredda bron och samtidigt lösa ledningen snyggt. Jag är rädd att det kommer byggas en parallell bro enbart för ledningarna, och det vore ju tråkigt för området och försvårar kanske en senare breddning av bron?

Jag hoppas att Nacka kan kika på detta och kontakta berörda parter (Skarpnäcks stadsdelsförvaltning och Stockholm Exergi) så att man inte missar att ta hand om den här platsen som är välanvänd och säkert kommer bli ännu mer så när det byggs mycket i kommunerna på vardera sidan kanalen.

Glad om detta kan tas upp och om jag kan få en återkoppling.

Med vänliga hälsningar,

[Redacted signature]

[Redacted contact information]

[Redacted contact information]

2020-03-30

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr NTN 2019/194

Natur- och trafiknämnden

Information – Stickprov årsrapport

Förslag till beslut

Natur och trafiknämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning av ärendet

Natur och trafiknämnden har begärt att vid tertialbokslut få redovisat stickprov på fakturor med avseende på tidigare konstaterade brister om dokumentation, attest och avtalstrohet.

Ärendet

Natur och trafiknämnden har begärt att vid tertialbokslut få redovisat stickprov på fakturor med avseende på tidigare konstaterade brister om dokumentation, attest och avtalstrohet.

Stickprov har utförts för tertial 1, tertial 2 och tertial 3, där tertial 1 och tertial 2 har redovisats tidigare för nämnden.

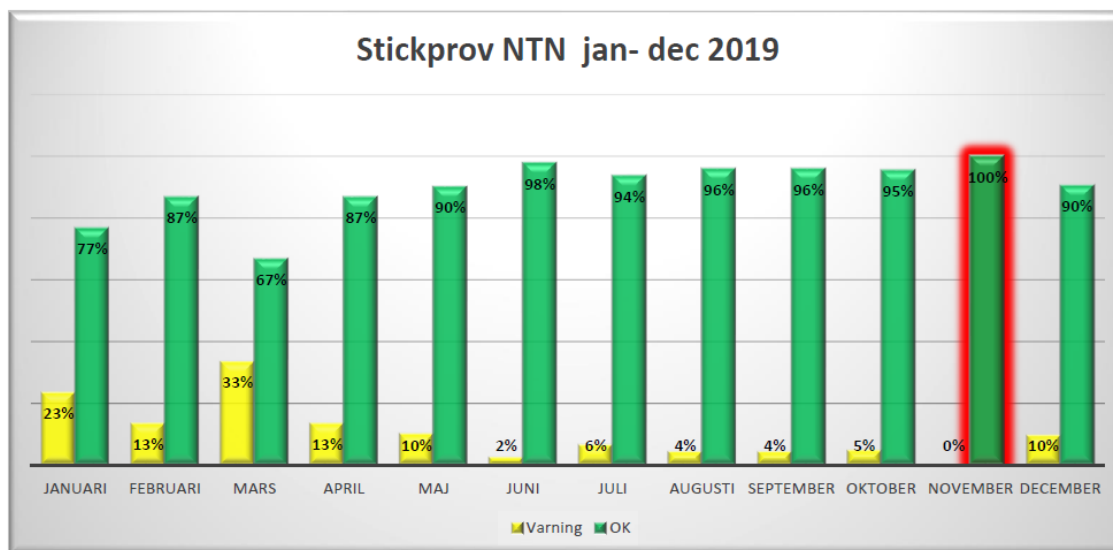
Stickproverna utförs enligt följande:

- Transaktionslista från ekonomisystemet per månad
- Transaktionslistan rensas från interna transaktioner
- Transaktionslistan rensas från rader då samma leverantör eller fakturanummer återkommer
- Analys har skett på ett slumpvis urval på max 60 poster per månad på drift och investeringsposter.

Granskningsområden:

1. Granskning vid hantering
2. Granskning av bilagor/beskrivning
3. Granskning av attestflöde

Utförda stickprovskontroller visar förbättringar i tertial 3 inom alla tre granskade områden.

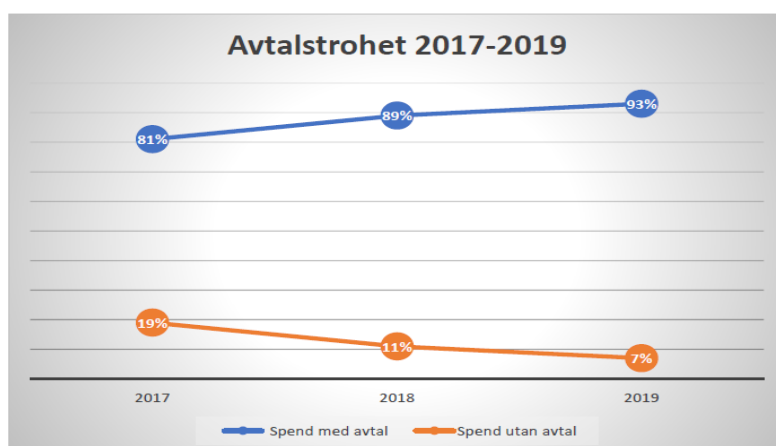
De gröna staplarna visar andelen fakturor utan anmärkning. De gula staplarna visar andelen fakturor med en varning, det vill säga en brist på minst en av de tre kriterierna ovan. Systembrister som upptäcktes vid granskningen i tertial 2 hanteras nu delvis manuellt via skapade rutiner i attestflödet vilket resulterar i tydlig förbättring. Ökade antal brister i december visar att vissa rutiner vid årsskifte/årsbokslut måste förstärkas.

De flesta varningarna har gällt bristande underlag till fakturor. Några enstaka brister i attestflöde har upptäckts, då mottagningsattest skett av annan person än beställare.

Under 2019 har 13.600 fakturor hanterats av Natur och trafiknämnden. Av dessa har 87% varit e-fakturor (kommunsnittet 68,7%), vilket är en höjning med 20% från 2018.

Avtalstrohet 2017 – 2019

Avtalstroheten mäts endast genom kommunens generella mätning. Resultatet har förbättrats från 2018, och i sista mätningen är det endast 7% av inköpen som brister mot avtalstrohet. Nämnden arbetar fortsatt med åtgärder för att bli ännu bättre.

Mats Bohman
Trafik- och fastighetsdirektör
Stadsledningskontoret

Ulrika Forsberg
Controller
Controllerenheten

2020-03-27

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr NTN 2020/77

Natur- och Trafiknämnden

Projektavslut Näridrottsplats Fisksätra IP

Projektnummer: 90000353

Förslag till beslut

Natur- och trafiknämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 2015-11-16, mål & budget att anslå 6 mnkr till Näridrottsplats. Platsen utgjordes tidigare av tennisplaner som revs i samband med projektet. Näridrottsplatsen innefattar sporterna basket, volleyboll och minitennis och ett utegymm bestående av 6st maskiner utrustade med funktion för lättare justering av motståndet, tillskillnad mot klassiska utegymm med träredskap som bygger på egenvikt. Projektkostnad 6,2 mnkr

Ärendet

Utepaketet är en stor satsning på hälsa och utemiljö. Satsningarna är spridda geografiskt för att hela Nacka ska erbjuda attraktiva livsmiljöer; Sickla strand, Östra Fisksätra, Solbergaparken i Älta och Östra Orminge.

Projektering och förfrågningsunderlag för näridrottsplatsen och utegymmet togs fram av arkitekterna CF-Möller på beställning av Kultur- och fritidsenheten som en del av projektet "Upprustning Fisksätra IP" där även omläggning till konstgräs på 11-spelarplanen ingår i med finansiering i eget projekt.

Förfrågningsunderlag från fritidsenheten användes vid upphandling av en totalentreprenör. Två entreprenörer lämnade anbud och Sportbyggarna AB(Spentab) vann upphandlingen. Både rivning av befintliga tennisbanor, näridrottsplatsen och utegymmet ingick i entreprenadsumman.

Utegymmets karaktär och multisportplanens mur har varit det mest utmanande i projektet.

Projektinformation

Entreprenadform:	Totalentreprenad
Totalentreprenad:	Sportbyggarna AB
Underentreprenör:	Saferoad AB
Projektledare:	Andreas Sundén

Ekonomiska konsekvenser

- Projektet har överskridit beviljad budget med 197 630 kr
- Beslutad budget 6 000 000 kr
- Kostnad genomförande: 6 197 630 kr
- Projektbudgeten är överförd till enheten för fastighetsförvaltningen som i och med det tar både avskrivningskostnader och driftkostnader., detta medför inga kostnader för NTN

Projektet överskred budget pga. följande:

- Skyddsräcke monterades runt multisportplanen som säkerhetsåtgärd för att förhindra fallolyckor
- Framdragning av el till multisportplanen
- Bom sattes upp i anslutning till planen för minskning av trafik

Konsekvenser för barn

Med denna yta får barn och ungdom plats att bedriva olika aktiviteter i en säker miljö.

Bilagor

Bilder.doc

Mats Wester
Gruppchef
Enheten för bygg och anläggning

Andreas Sundén
Projektingenjör
Enheten för bygg och anläggning

2020-03-27

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr NTN 2020/78

Natur- och trafiknämnden

Projektavslut, konstgräs Fisksätra

Projekt 90000355

Förslag till beslut

Natur och trafiknämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 2015-11-16, mål & budget att anslå 3 miljoner till anläggning av granulatfritt konstgräs i Fisksätra, Gröna dalen, inom ramen för utepaketet. Utepaketet är en stor satsning på hälsa och utemiljö. Då investeringsprojektet är slutfört och slutbesiktningen är godkänd och anläggningen har tagits i drift presenteras projektet för godkännande av slutrapport. Projektkostnad: 2,4 mnkr.

Ärendet

Utepaketet är en stor satsning på hälsa och utemiljö. Satsningarna är spridda geografiskt för att hela Nacka ska erbjuda attraktiva livsmiljöer; Sickla strand, Östra Fisksätra, Solbergaparken i Älta och Östra Orminge.

Då investeringsprojektet är slutfört och slutbesiktningen är godkänd och anläggningen har tagits i drift presenteras projektet för godkännande av slutrapport.

Fotbollsplanen i Gröna dalen beslutades att anläggas konstgräs på den samt att renovera den befintliga asfaltsytan i anslutning till bollplanen och anlägga en s.k. streetbasketplan där.

Entreprenadform

Entreprenaden i form av totalentreprenad har utförts av Unisport AB, efter upphandling enligt LOU och anbudstävling.

Utförande

Entreprenaden omfattar byte av underlag, från befintlig grusplan till konstgräs för fotboll, med erforderliga markarbeten på en yta av 65 x 35 meter.

Konstgräs för fotbollsplan utlagd på en yta av 65x35m. Planen är dränerad i enlighet med SvFF:s riktlinjer och rekommendationer.

Bärlageryta avjämnas. Denna avjämnning skall i princip utföras med befintligt material.

Avjämnning av bärlager (under konstgräsyta) utförs med grus

0-8mm. Material har en sådan sammansättning att det ger en stabil yta.

4 st kombimål 5/7-mannafotbollsmål ingår, tippersäkra samt utrustade med glidskydd så att inte konstgräset skadas.

Planen lagd i 1% lutning mot söder

Konstgräs

Konstgräset är av miljövänlig karaktär.

Fyllning är endast tvättad kvartssand

Konstgräset har rektangulärt tvärsnitt.

Fritt strå 15-20mm.

Sviktpad 15 mm lagt under hela konstgräsytan.

Skötsel av konstgräset sker på ett driftekonomiskt sätt. Skötselbehovet för konstgräset ryms inom normala intervaller för på marknaden förekommande typer av konstgräs.

Allt material tillhörande konstgräs och fyllning uppfyller Naturvårdsverkets generella riktvärden för förorenad mark, rapport 5976 (MKM – Mindre känslig markanvändning).

Allt material tillhörande konstgrässystemet (gräs, fyllning) uppfyller kraven enligt DIN 18035-7.

Asfaltskant (50 cm) mot konstgräs runt hela planen.

Bänkar

2 stycken bänkar som är fastgjutna i mark på den norra långsidan, på var sida om mittlinjen

Staket

Flätverksstängsel med en höjd av 4 meter på kortsidorna samt 2 meter med förhöjt nylonnät placerade centrerat bakom 5-mannamålen.

Staketet har en 4 meter bred öppning för skötsel och underhåll samt grindar 2 x 2 meter som är låsbara. Två gånggrindar på ca 1 meters bredd.

2 st bollgluggar placerade på vardera kortsidan.

Belysning

Planen är utrustad med ny LED-belysning som styrs med spontanknapp, dock ej senare än 22:00.

Cykelställ

Cykelställ är monterat invid gång/cykelbana

Basketplan

Befintlig yta är asfalterad i en 1% lutning för avrinning av regnvatten. Planen är linjerad för basket. 2st basketkorgar (av modell: streetbasket) monterade på var kortsida. Planen är utrustad med stängsel runt om, dock ej mot gångväg.

Ny belysning med LED är installerat, som styrs via spontanknapp, dock ej senare än 22:00.

Projektbeskrivning ombyggnation

Entreprenadform:	Totalentreprenad
Totalentreprenör:	Unisport AB
Underentreprenör:	Saferoad (belysning)
Projektledare:	Jerker Linnerborg
Starttidpunkt (produktion)	2018-05-30
Slutbesiktning bygg	2018-10-04
Slutbesiktning el	2019-09-27

Ekonomiska konsekvenser

- Projektet har gått 18,7 % under beviljad budget.
- Beslutad budget (NTN): 3 000 000 kr
- Kostnad genomförande: 2 442 214 kr.
- Avskrivningstid 15 år.
- Internränta 1,75%
- Första årets kapitaltjänstkostnad uppgår till 205 552kr.
- Avskrivning år1: 162 814 kr
- Ränta år1: 42 738kr

Besparingarna i projektet har framför allt varit val av staketutformning där man i projektet tog bort tänkt staket vid basketplanen mot gång- cykelbanan för att skapa en öppnare anläggning, gynnsamt väder under hela byggtiden, ett bra FU som innebär få tilläggskostnader (äta) och bra underlag på den gamla planen.

Konsekvenser för barn

Barn och ungdomar får en fotbollsplan med mycket goda spelegenskaper och med utmärkt miljöval av konstgräs. Basketplanen är den enda av sitt slag i området och är även uppskattad av skateboardåkare.

Mats Wester
Gruppchef
Enheten för bygg och anläggning

Jerker Linnerborg
Projektledare
Enheten för bygg och anläggning